

APOŠTOLÁŤ SV. CYRILLA A METHODA

1.
Leden.

1920.

Ročník

XI.

Casopis Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda bude vycházeti opět měsíčně. Obrazková část bude zdokonulena a rozhojněna. **Celoroční předplatné obnáší 6 korun.** Zasílá se složným listkem (čís. 113.743). Kde není možno použití složenky, budiž předplatné zasláno na adresu: Casopis Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda v Kroměříži, Morava. — Dosud je nedostatek zvláště obalového papíru. Nebude-li možno pro příště opatřit nové zásoby, budeme vydávati časopis bez obalu. Vždy jen první a poslední číslo budou obalem opatřeny.

Prosíme všechny odběratele, aby nám vždy oznámili změny adres. Odběratele na Slovensku prosíme, aby nám udali nynější slovenské názvy míst.

Kdo nemíní časopis platiti (kromě horlitelů), prosíme, aby buď první číslo nám vrátil, aby však neodlepoval adresy své, neboť takto bychom nevěděli, kdo nám časopis vrací, a poslali bychom jej opět. Když někdo nám píše, prosíme, aby vždy udal celou svou adresu. Dostáváme dopisy bez podpisu nebo schází místo, tak že mnohdy při nejlepší vůli nemůžeme odpovéděti.

Komu záleží na rozvoji náboženské myšlenky a církevní jednoty u Slovanů, ať podporuje náš časopis. Konáme jím mnoho dobra zvláště pro katolictví mezi Slovany vůbec a pro misie mezi nimi. Že myšlenka naše roste a rosa požehnání Božího spočívá na ní, jest očitvidno. Slovanský jih i sever jsou zachvaceny snahou po náboženském a církevním sblížení. Se zvýšenou péčí budeme vše sledovati a o tom přinašeti zprávy. Náš časopis jest jediný, který cele se věnuje náboženské a církevní otázce slovanské.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.

Kdo čísla nedostane, ať si pro ně dopíše adresou:

Administrace Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda v Kroměříži
v nezálepném dopise beze známky a na obálku napíše »reklamac«.

Vidst. farním úřadům a velect. obecnstvu se doporučuje

Jos. Prosecký a Rek v Brně,

Husova čísla 1., umělecké řezbářství a sochařství pro práce kostelní.

Zhotovuje a opravuje: oltáře, sochy, kazatelny, křtelnice atd. přesně dle církevních předpisů a slohu. Válečné pomníky pro chrámy Páně dle návrhu architekta v každém místě a rozličných úpravách.

Vlastní výroba kostelních paramentů a církevního náčiní

Frant. Stadník, Olomouc.

Zhotovuje veškeré předměty v obor ten spadající co nejkusněji a trvanlivě při cenách mírných. — Vzorů a rozpočtů zdarma. — Hotové předměty ku výběru bez návratu ke koupě franko obratem poštou. Mnoho pochvalných uznání. — Felony ve všech provedeních co nejlevněji.

Kdo nám zřeká tří nové odběratele »APOŠTOLATU« a pošle za ně předplatné, obdrží velmi vhodnou a zajímavou knihu zdarma a vyplaceně.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Mgr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a člen N. S., Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

(Podává Dr. Ant. Cyr. Stojan, jednatel ústř. výboru »Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie«.)

O přípravě sv. Cyrilla a Methoda na cestu mezi Slovany.

(Dálší část.)

Když se vrátili sv. věrověstové naši z prvních apoštolských misionářských cest, našli smutné poměry v Cařihradě, což srdce jejich zranilo. Patriarchou byl v Cařihradě Ignác, jenž sluje svatým, čímž jest vyznačeno, že byl knězem a biskupem dle srdce Páně. Na trůně císařském vládl mladistvý císař Michal III., bytřž úplně pod vlivem strýce a kancléře svého Barnasa. Barnas vedl život pohoršlivý i byl napomínán a po otcovsku kárán od sv. Ignáce. Než již tehdy lidé pravdy nerádi slyšeli, pro pravdu se horšili a zlobili a pro pravdu do očí řečenou se mstili. K nim náležel i Barnas. Místo, aby se polepšil a pohoršení dobrým životem napravil, hleděl svrhnouti patriarchu sv. Ignáce, což se mu též podařilo. Na stolce patriarchy Cařihradského dosedl Fotius. I vzrostly počátky rozkolu, jenž později v jedenáctém století od Michala Cerularia byl dovršen. Odtrhnul se východ od západu. Rozkol ten hlavně slovanské národy na východě zachvátil. I vrcholil rozkol kromě neuznávání papeže za hlavu církve, hlavně ve slově »Filioque«, po našem »i Syna«.

Učení církve znělo: »Tři božské osoby jsou jeden toliko Bůh, protože mají všechny tři osoby jednu a touž nedílnou bytost a tudíž i tytéž božské vlastnosti. I rozeznávají se takto od sebe: Otec jest od věčnosti sám od sebe; Syn jest od věčnosti od Otce; Duch svatý od věčnosti od Otce i Syna zároveň vychází«. Popíráno bylo učení, že by Duch sv. i od Syna vycházel. Svatí apoštolé naši přidrželi se pravého učení církve. Podezřívání

byli sice z pravověrnosti, než očistili se, jak později zvíme, v Římě před svatým Otcem od všelikého podezření, ba ani stínu viny nějaké na nich nebylo sledáno.

Sv. Cyrill a Method před očima měli národy slovanské. Přivinouti je chtěli ku Kristu, chtěli je ku světlu přivést, ani seděli ve stínu smrti a k Bohu věčnému je obrátiti, od model a modlářství. Věru »vznešený to úkol«.

Slovy »Vznešený úkol« započiná okružní list blahé paměti sv. Otce Lva XIII., jež napsal všem patriarchům, primasům, arcibiskupům a biskupům celého světa katolického spojeným s apoštolskou Stolicí římskou, o sv. Cyrillu a Methodu když prohlásil, aby svátek jejich v celé církvi se konal. Píšeť:

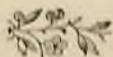
»Vznešený úkol — šířiti křesťanství, kterýž především připadl nižeti apoštolskému Petrovi a jeho nástupcům, přiměl papeže římské, aby za všech časů, jak toho záměry a úmysly milostivého Boha zdály se vyžadovati, vysílali věrověsty k různým národům okrsku zemského. Jak sv. Augustina do Anglie, sv. Patrika do Irska, sv. Bonifáce k Němcům, sv. Vilibroda k Frýsům, Batavům a Belgičanům a jiné jinam vysílali, aby péči měli o duše, tak dovolili také sv. mužům, Cyrillu a Methoději, konati apoštolský úřad mezi slovanskými národy. Jejich pracím a námahám děkovati jest, že onino národové uzřeli světlo evangelia«.

A k tomuto vznešenému úkolu se připravovali sv. apoštolé. Měli ovšem srdce též pro to, co vůkol nich se dělo, než zřetel jejich byl obrácen hlavně k dílu, jež započítati chtěli. Za příkladem Pána a Spasitele, jenž před veřejným úřadem svým odebral se na poušť, odebrali se též do samoty. Dleli na modlitbách a rozjímání. A Otec světél dal jim vnuknutí, že třeba položití základ k osvětě křesťanské písmem. I di pěkně Lev XIII. v udatném okružním listě: »Cyrill a Method vynalezli písma, kterýmiž jazyk slovanský se vyznačuje a vyjadřuje, a proto právem také pokládají se za zakladatele tohoto jazyka«. Dle Palackého řadu spisovatelů co nejdůstojněji započali.

Pro misionářskou činnost dlužno sobě připraviti kříž a knihu. I připravili si naši oslavenci kříž. Ze srdce Ježíšova načerpali si lásky k nesmrtelným duším, pro něž nižádná obět jim nebyla těžká. Vycvičili se v sebezapírání, bez něhož nemožno misionářsky působiti, ano dobré dílo překážky mítí musí, a tudíž i odvahy, sebezáporu a umrtvování vyžaduje. Ukřížovati dlužno vášně a náklonnosti a dle slov sv. Pavla nic jiného vyhledávati nesmí se než Ukřížovaný. Byli vyzbrojeni takto křížem. Než i knihy jesti zapotřebí misionářů. Vyzbrojeni byli znalostí řeči, vynalezli a opravili písmo. I jsou připraveni k misionářské činnosti, a přípravou jest jim kříž i písmo. A brzy je Pán zavolá a půjdou na dalekou cestu, budit bratry od dědiny k městu.

Vyštípil Pán i nám každému úkol života, uložil, abychom to a ono vykonali, povolal nás do stavu, v němž úlohu přikázanou konati a plniti máme: Za zářivým příkladem sv. Cyrilla

a Methoda obracujeme i mysl svou k Otci světél, by nás osvěcoval, budiž modlitba a rozjímání i nám příprava na těžší úkoly. Od Boha učiníme ve všem počátek, a bude dobrý pořádek. Nevyhlédávejme v konání povinností svých nic jiného než čest a slávu Boží. Ke všemu též kříže používejme, to jest umírněujeme vášně a náklonnosti. Přemáhajme nevoli a netrpělivost, dodávajíce z té duše z toho srdce: »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi!« A slova ta zjednají nám pokoj. Pracovati budeme s Bohem a pro Boha.

Ad. Jašek

Činnost Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda za války.

Apoštolát jest nábožensko-misiijní spolek. V tom směru brala se povždy činnost jeho, on podporoval u nás misie, duchovní cvičení, kostely a vůbec duchovní správu v úsilí jejím o povznesení náboženského života v národě, a mimo hranice bývalé říše bral podíl snad na každém významnějším katol. podniku posledních let u pobratimů našich v Bosně, Bulharsku, v bývalém Turecku a v Rusku. Kde nebylo možné hmotné podpory, podporoval aspoň mravně. Tak působí Apoštolát čtvrt století svého trvání.

Co vykonal za války? Dosud nikde jsme se nechlubili, ale tiše pracovali, jsouce přesvědčení, že jménem Apoštolátu bylo vykonáno mnoho pro Boha, vlast a slovanské bratry.

Sotva válka vypukla, a vojíní odcházeli na vojnu, s počátku skoro měsíčně, později ovšem jen při nových větších odvozech jednotlivých ročníků pořádal Apoštolát na posv. Velehradě pro brance duchovní cvičení. Účast bývala někdy veliká. Význam ony exercicie měly blahodárný. Jak jinak odcházelo se z domova, opouštělo se vše, co drahého a milého, když svědomí bylo čisté, klidné, duše usmířena s Bohem!

Tam na Velehradě svěřovali vojíní ochraně Všemohoucího vše, co doma zanechávali, a prosili vroucně o ochranu domácích, svou a šťastný návrat. Vidivali jsme je na nádvoří velehradském po příchodu s počátku hodně v nitru pobouřené, v myslí rozrušené, ale v duchovních cvičeních nabývali duševního klidu, hluboké rány na duši se zacelovaly mocnou důvěrou v Boha.

Vědomí čistého svědomí a vykonané pobožnosti na nejvzácnějším nám poutním místě sílilo na cestách vojenských při všech útrapách, strádáních a úzkostech. Kolik to našich vojinů mile vzpomínalo na posv. Velehrad a zvláště na poslední pobožnosti tam vykonané v širém světě: na planinách ruských, horách alpských, v Srbsku, Albanii, Turecku, na Sibiři a v Itálii!

Svědčí o tom do několika tisíců jdoucí korespondence vojenská a zajatecká uložena u kanovníka dra Stojana jednak v archivu Apoštolátu, třebas že většina není ani zachována. Víru si oživil, naději vzpružil, a to znamená pro násilný odchod z rodinného kruhu mnoho.

Skoro při žádných oněch duchovních cvičeních nescházel dr. Stojan. Sám účastníky pobuzoval, těšil, radil jim, růženci, rozličnými památkami, někdy i peněžitou podporou je poděloval. »Budete-li sami nebo domácí Vaši něčeho potřebovat, napište jen, milerádi Vám podle možnosti uděláme«, říkal zpravidla dr. Stojan brancům. A oni na milého, dobrého a starostlivého tatínka nezapoměli. Tisíce a tisíce žádostí a proseb nejrozmanitějších dru Stojanu do Kroměříže posílali vojáci z vojny a ze zajetí i pozůstali z domovů, a dr. Stojan psal, radil, pomáhal, kde a jak jen mohl. Kolik jich psalo o teplé prádlo, růžence, knihy, různé drobnosti a dr. Stojan dle možností ani jediné žádosti nezamítl nebo nenechal nevyřízené.

Ranění přicházeli do nemocnic. Nastávaly dlouhé večery v kruté cizině na bolestném lůžku. Český voják toužil po knize. Dr. Stojan dobře to znal z korespondence i vlastní zkušeností, proto jménem Apoštolátu zahájil sbírky četby pro vojny. Sebralo se několik beden knih, koupilo se mnoho a dr. Stojan sám složil náboženskou příručku »Rádce vojákův«, již rozšířil mezi vojny v několika tisících výtiscích. Snad nebylo větší nemocnice vojenské, kam by Apoštolát nebyl zaslal knih pro vojny. Celkem rozeslal knih, brožurek a sešitů, za války na 26.000. Některý měsíc se jich poslalo na metráky. Byly to knihy nejen české, nýbrž i polské, slovinské, chorvatské, ukrajské, a německé. Jak blahodárně působí dobrá, poutavá, osvěžující četba na nemocného, dovede vykládati každý, kdo sám zkusil. Kolik tu chvílek bolestných bylo zapomenuto, teskných zažehnáno, nudných příjemně! Kolik ušlechtilé zábavy v dálné, osířelé cizině poskytnuto, zla zabráněno a vzdělání obohaceno dobrou knihou!

Dnes nerádi vzpomínáme na všechny válečné útrapy: stísněnost, nejistota, nezměrný bol a úzkost o drahé povolání na válečné pole plnily neustále hrud naši. Každá útěcha, každá jiskřička naděje, dobrá rada byla vzácná, byla posílou zlomené duši. Proto pořádal Apoštolát pro pozůstalé doma poutě na posv. Velehrad, kde řečníci a kazatelé klidnili, vlévali naději, přijaté svátosti očistěné duše silily. . . Účinek takových poutí byl u tisíců zjevný — patrný na tváři, v řeči, v chování. První leta války byly třikrát takové veliké poutě za rok.

Před válkou po několik let staral se náš Apoštolát o náboženské potřeby našich krajanů v Německu tím, že jim posílal českého kněze, jenž navštěvoval skoro všechna místa, kde se zdržovalo několik českých katol. rodin. Dojmy a vzpomínky na ony misie přinášeli jsme v předválečných ročnících našeho čas-

pisu. Mnozí krajané radovali se na ony české bohoslužby a pobožnosti každý rok nedočkavě jako malé děti na slíbený dárek. I v druhém roce války bylo ještě umožněno, že do Německa byl vypraven český kněz dp. P. Vídeňský a konal aspoň v průmy-

Chovanci slovinsko-chorvatské školy v Kroměříži se svými učiteli a dobrodinci.

slovém Poruří české misie. Pro poslední leta vláda německá svolení již nedala. Zachraňoval takto Apoštolát české duše v cizině.

Území bývalé monarchie se úžilo na severu i na jihu vítězným postupem vojsk ruských a italských, tisíce obyvatel z východní a střední Haliče, z Goricka a Istrijska bylo nuceno opu-

stítí rodnou zemi a hledatí přístřeší u nás. Německá bezcitnost ani v takovém neštěstí se neustrnula, aby pobratimy byla svedla dohromady, by se řečí lehčeji porozuměli, láskou se spíše poznali a si pomáhali. Slované měli vypítí kalich hořkosti až do dna. Aby nebezpečí národního dorozumění a posily u Slovanů tolik obávané starými úřady bylo zažehnáno, slovanské obyvatelstvo bylo hnáno do krajů německých a k nám byli dávání Italové. Kněží a vzdělanostní třídy vůbec byly střeženy a pozorovány, jak se chovají a jak smýšlejí. Známi byli hejtmanstvími mnohdy rozprášení na různé strany. Jak ráda by se byla mnohdy duše jejich vymluvila volně, postěžovala si bez obavy, polehčila si, nadějí načerpala a našla si v cizině někoho, jemuž by se mohla úplně důvěrně jako dítě svěřiti, kdo chápal všechny ty bolesti, tužby a kdo nezištně opravdově chtěl i pomoci. Taková duše se našla; byl to kroměřížský probošt dr. Stojan. Co jen možno mu bylo, pro milé vystěhovalce zvláště slovanské učinil vše. Pozval po celé Moravě roztroušené kněze polské a slovinské, radil se s nimi, co podniknouti zvláště na záchranu mládeže. Jak hřejivé byly ty důvěrné schůzky! Kolik nezdolatelné síly a mocné lásky se v nich tajilo, kolik očekávané naděje v ně skládáno! A nesklamaly. Všichni radostně přijali a pomáhali uskutečniti návrh dra Stojana, aby Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda ujal se výchovy mládeže a zřídil v Kroměříži nebo někde jinde školy pro děti. Polskou čtyřtřídní školu zříditi nebylo obtíží, poněvadž se našlo dosti místností a zvláště byl nadbytek polských učitelů uprchlíků. Hmotně přispěl Apoštolát penězi na nutné potřeby školní a šatstvo pro chudé děti.

Nejvýznačnější bylo v osvětových snahách Apoštolátu založení v Kroměříži Ústředního ukrainského semináře pro bohoslovce sjednocené z celé Haliče v roce 1915, jak jsme podali zprávu o tom v ročníku šestém. Jsou nám nesmírně vděční, neboť v Kroměříži získali a zachránili si celý rok s platností zkoušek státních; bohužel válečné poměry jim nedovolují, aby pokračovali ve studiích svých. Bylo však přece umožněno, že bylo vysvěceno aspoň několik kněží, jichž se jeví takový nedostatek mezi Ukrainci. Vyrvali jsme na 70 mladých ideálních lidí z ošklivých barákových táborů, ukázali jim své dobré slovanské srdce a nadchli je k práci pro Krista a národ. Že hluboce se vryl v mysl jejich pobyt v Kroměříži, možno souditi i z toho, že na Kroměříž nezapomínají, ale jsou dle možnosti s ním v neustálém styku. Co však jest hlavního, že tolik mladých kněží jsme seznámili s našimi snahami velehradskými a nadchli je většinou pro ně.

Zdlouhavě a těžce vyjednával dr. Stojan jménem Apoštolátu o zřízení slovinských a charvatských škol v Kroměříži. Měl tu býti přeložen i slovinský učitelský ústav z Gorice. Rakouská vláda poslala do Kroměříže místo slovanských italské studenty a zřídila pro ně plný učitelský ústav a obecnou školu, a teprve později dovolila otevřítí i školu slovinskou a charvatskou.

Po výbuchu války s Itálií byli nuceni goričtí Slovinci opustiti slunnou vlast a byli usazeni na Moravě v ryze německém okolí Rýmařova. Proboštu dru Stojanovi podařilo se počátkem měsíce října 1917 přemístiti slovinské vystěhovalce z německých krajín na úrodnou slovanskou Hanou a zřídili v Kroměříži slovinskou školu, jež byla umístěna v klášteře ctih. sester sv. Vincence. Školu vedla slovinská učitelka Zora Klavžarjeva. Bylo v ní 44 dětí, mezi nimi též 13 Charvatů z Istry u Vodnjana (Dignano). Náboženství vyučoval don Petr Moseltig, uprchlý kněz z Gorice.

Černohorský arcibiskup dr. Mik Dobrečič neustále si přál, aby mohl doplniti a nahraditi stařečky kněze své arcidiecese novými silami, a proto podnikal všude kroky, by si mohl odehováti nový kněžský dorost. Na Černé Hoře i v Srbsku veškeré školství i obecně leželo za větší části války úplně ladem. A přece tak rád by si byl dal vzděláti několik hochů, jež našel v katolických rodinách srbských. Náš Apoštolát vypomohl. Mezi Slovinci kroměřížské školy bylo 13 charvatských dětí, proto ohlíželi jsme se po charvatské učitelské síle, aby mohla býti zřízena i charvatská škola v Kroměříži, kterou by mohli navštěvovati i černohorští hoši — budoucí to nadějní misionáři v rodné zemi. Přišli na podzim do Kroměříže z Černé Hory čtyři. Tak byla zabezpečena i charvatská škola, když za učitelku přišla Lavoslava Koršičova, hlavní učitelka na gorickém učitelském ústavě, která vyučovala i náboženství. Za školu byl zodpověden Apoštolát, na jehož jméno byla povolena. Děti všechny bydlely v klášteře ctih. sester sv. Vincence, kde byla i slovinská škola, ale pro charvatskou nebylo tam už dostatek místa, proto byla umístěna nedaleko v soukromém domě. Inspektorem obou škol byl nadšený jihoslovanský vlastenec Franjo Žnidaržič, ředitel gorického učitelského ústavu a v náboženství msgr. Castelliz, profesor náboženství téhož ústavu.

Černohorce připravovala charvatská učitelka i v prázdninách, aby mohli býti přijati v novém školním roce do některého charvat. gymnasia.

Než bohužel pro válečné poměry nebylo možno hochy poslati na jih, a tudíž byli přijati do čes. gymnasia v Kroměříži. Příbyli ještě dva hoši černohorští, již rok dleli ve Vídni, tak že Apoštolát měl ve škol. roce 1918—1919 na starosti pět katol. černohorských studentů.

I chřipka zachvátila několik, z nichž zemřeli z obecné školy 3 Charvaté a 2 Slovinci. V polovici prosince dojel z Istrije posel pro slovinské děti. Cesta jejich k domovině rodné byla křížovou. Již ve Vídni posel vypravuje pasy, ztratil se dětem, jež odvedla vojenská hlídka. Po dlouhé útrapné cestě dětičky dostaly se do Záhřebu, ale dále nemohly, neboť domovina jejich byla zahrána vojskem italským. Ujaly se jich sice charvatské úřady, ale tam se cítily více v cizině než v Kroměříži. Litovaly, že opustily pohostinné město naše, kde se o ně staral, kdo jen mohl.

Zbytek dětí slovinských i charvatských (18) vyučovala učitelka Lav. Koršičova až do konce května 1919, kdy dle nařízení vlády všichni vystěhovalci se měli připravit na návrat do Jugoslaviie. Pro různé těžkosti provozní byl jim umožněn teprve 7. července. Černohorské studenty až do rodné vesnice doprovázel katech. Ad. Jašek.

Bolestně loučili se od nás, tím bolestněji, že ztraceli domovinu svou, již zmocnil se úhlavní jejich nepřítel Ital. Loučíce se, poslali kanovníku dru Stojanovi tento přepis: »Nepopsatelný bol, skleslost, úzkost a hrůza otřásaly duši naší, když jsme opouštěli domovinu rodnou, vínorodná Brda. Dlouhá svizelů, muk a bolesti plná, trnitá byla cesta naše z domoviny a přivedla nás konečně do bezpečného zázemí na slovanské půdě mezi severní naše bratry Čechy. Oddechli jsme si tu, zasvitlo nám opět zlaté slunko; a kdyby nebylo vzpomínek na rodnou hroudu, vzpomínali na žhoucí jižní slunce, kdyby nebylo trpkých zvěstí, jež od tamtud vanuly a rozdrásávaly žalem srdce naše — byli bychom šťastní, přešťastní u Vás ve vyhnanství.

Nyní se vracíme. Vracíme se, ale nevíme, kam. Zlatá Brda, slunečná Gorice, zelené planiny, kamenitý Kras, bohatý Terst; smutná Istra nejsou již naše, my nejsme jejich . . . Od západu zádul studený vítr, zazebló nás, srdce se svírá bolem. Svobody, bratrství lásky napili jsme se u Vás na severu a nyní máme se vrhnouti v okovy? Nikoliv! Užší domovinu jsme ztratili, ale naše širá domovina mladá, mocná, snaživá Jugoslaviie nás volá, a my vracíme se na volání její do její náruče.

V posledních dnech svého pobytu na Moravě vzpomínáme se srdcem plným vděku bratrského českého národa, jenž s takovou láskou nás přijal, vzpomínáme zvláště obětavých osob, kteří činy svými daly nám zapomenouti na hoře naše, tak že jsme se cítili jako mezi svými na vlastní půdě, cítili jsme se šťastnými mezi šťastnými . . . Vypisují pak zásluhy dra Stojana o ně a vzdávají mu povinný dík.

O všechny děti a zdar obou škol jihoslovanských staral se vedle hlavního činitele probošta dra Stojana, kanovník Fr. Pospíšil, P. Strouhal, P. Hladký a katech. Jašek. Milé, dobré sestřičky veškeru péči věnovaly dětem při opatrování, výživě a šacení v klášteře.

Hmotně podporoval Apoštolát za války slovanský seminář karaagačský později přemístěný do Plovdiva, katol. slovanské misie v Macedonii, v Bulharsku, v Turecku, na Černé Hoře, na Ukrajině, hladovíci děti a sirotky v Bosně, vydědence pro katol. víru z Ruska a Papežský misijní ústav na Velehradě.

Tím jest krátce nastíněna činnost českého ústředního výboru Apoštolátu. Diecesní výbor podporoval doma misie, chudé chrámy a náboženské potřeby.

Tak pracoval Apoštolát za války bez hluku, nadšeně a účinně pro upevnění a rozšíření království Božího na zemi, pro spásu nesmrtelných duší a pro osvětové směry slovanských bratří našich. Pokud stačil prostředky, nikdy pomocí neodepřel, byv o ni požádán. Vykonal dílo nábožensky a osvětově veliké a důležité, a podíl mají na něm všichni členové a dobrodinci Apoštolátu. Jim všem, že požehnanou činnost onu umožnili a podporovali, náleží upřímný dík a vřoucí: »Pán Bůh zaplatí«.

P. František Horsák C. S. S. R.

Zdar apoštolátní práce.

(Několik myšlenek z přednášky o pouti »Apoštolátu« na Velehradě 28. července 1919.)

Přijměte nejprve pozdrav od mocné Ochránkyně »Apoštolátu«, od Marie Panny. Jsem sice synem Slováče, ale moje povolání učinilo mne sluhou a strážcem divotvorné Matky Boží na Svaté Hoře v srdci Čech. A proto Vám nesu první pozdrav od naší svatohorské Královny.

Druhý pozdrav nesu Vám od naší svatohorské apoštolátní skupiny, od bratří a sester — našich spoluapoštolů. Je nás 240. Rádi by všichni byli přišli posílit se sem na Velehrad, posílit se Vaším nadšením k boji za víru cyrillomethodějskou a za sv. matku, církev katolickou. Leč jsou příliš vzdáleni a proto posílají aspoň pozdrav.

Drazí apoštolé a apoštolky!

Neznám krásnějšího oslovení, než je toto, protože neznám vznešenějšího úřadu, než je úřad apoštolů; vždyť oni jen pokračují ve vykupitelském díle Kristově. — Jsme členy »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«, jdeme v jejich šlépějích, jsme apoštolové. Sv. Cyrill a Method věnovali všechny síly Slovanům. Podobně i naším úkolem jest upevniti a zvelebiti katolickou víru mezi Slovany katolickými a rozšířiti ji mezi bratry nesjednocenými.

A dnes jsme se sešli, abychom se povzbudili k další práci. Jest jí věru třeba, zvláště v těchto chmurných dobách.

Nuže, kdy smíme doufat, že bude naše apoštolská práce zdárně prospívat? — Povím, jak si představuji činnost jen jedné apoštolátní skupiny. Činnost jednotlivých skupin utvoří pak činnost celého »Apoštolátu«.

Založení skupinu »Apoštolátu« není tak snadno. Všude se najde vždy ještě dosti obětavých lidí, zvláště když vidí, že oběti jsou velmi nepatrné. Naše svatohorská apoštolátní skupina povstala počátkem r. 1918., tedy když dostoupila válečná bída nejvyššího vrcholu. Je však tu třeba kněze, jenž by lid k tomu povzbudil vhodnou promluvou a zapůjčením časopisu »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«. Tento důležitý a výborný

časopis netřeba dlouho doporučovati. Zalíbí se každému, kdo do něho jen trochu pozorně nahlédne. Je to jediný časopis, který nás seznamuje s životem a zvláště s náboženskými poměry našich bratří na slovanském východě a na slovanském jihu. — K povzbuzení pak skýtají příležitost kázání o úctě Mariánské. — Východ nám může sloužit za vzor úcty k P. Marii — kázání o jednotě církve, nebo o církvi vůbec, kázání o účinné křesťanské lásce; — povinnost všech křesťanů, ale zvláště jedná-li se o spásu duší našich pokrevných bratří — kázání o skutcích milosrdenství, o sv. Cyrillu a Methodu a j. —

SV. HORA u Příbramě. Pohled ze strany západní.

Má-li kněz jen trochu nadšení a dobré vůle, nezůstane bez užitku. — Když jsem odcházel na své první kněžské působení do Čech, rozloučil jsem se též se starým, osvědčeným pracovníkem cyrillo-methodějským, jemuž Velehrad tolik vděčí, s vdp. assessorem Východilem, děkanem v Cholině. Pravil jsem mu, že bych rád pracoval v tomto směru, ale za daných poměrů, nevím jak. On mi odpověděl: »Velebný Pane, kdybyste nic jiného nedělal, leč že se v každém kázání zmitíte o sv. Cyrilla a Methoději, nebude to bez užitku!« A měl pravdu. Dosud jsem mu vděčen za ta slova. —

To jest první: apoštolátní skupinu založení. Druhé, ještě důležitější, jest skupinu udržeti v horlivosti. To je těžší, leč nikoli nemožné.

Tu jest třeba dáti na něco pozor. A nač? — »Apoštolát« jest spolek na prvním místě, ano ryze náboženský, duchovní. Nejraději bych řekl: Apoštolát musí býti tím, co znamená jeho jméno, t. j. apoštolským působením; a jeho blahodárný vliv musí počítí u členů samých. Má působiti nejprve na srdce členů, má

učiniti z členů uvědomělé křesťany, katolíky. Slovem náš »Apoštolát« musí býti napřed apoštolem vnitřním.

Proč? Má-li lampa ozářiti temnou komoru, musí nejdříve sama hořeti. Máme-li jako členové Apoštolátu jiné k horlivosti povzbuzovati, máme-li obracet jiné, musíme býti horliví nejprve sami.

I denní apoštolátní modlitba i apoštolátní almužna povzbuzují nás k horlivosti v tom, co máme šití — k horlivosti v našich křesťanských povinnostech. Hle jsme lidé a pro mnohé starosti rádi zapomínáme. Proto jest opět úkolem kněze, aby věnoval »Apoštolátu« s kazatelný aspoň dvě promluvy ročně: kolem svátku »Zjevení Páně« a kolem svátku »Cyrilla a Methoda«. Nemíním tu zvláštních promluv, jež by byly jen pro členy »Apoštolátu«, nýbrž mluvím o této věci ve svém obvyklém povinném kázání. Takové kázání, ať tak dím apoštolátní, vyslechnou rádi i ti, kteří nejsou členy a získají se členové noví.

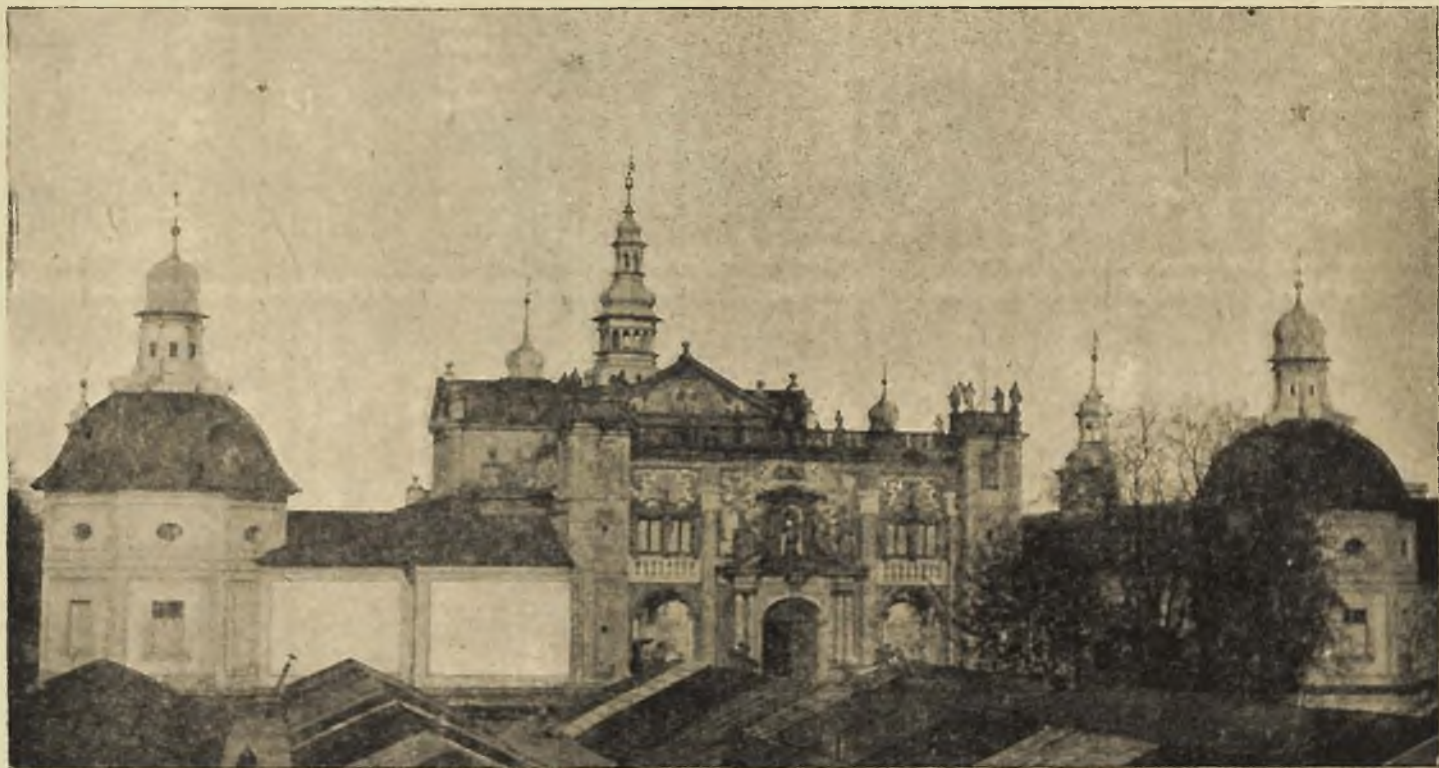
Krom toho mohli by členové velmi horliví vykonati na úmysl »Apoštolátu« zvláštní apoštolskou pobožnost. Takoví horliví apoštolé a apoštolky byli by zapsáni na zvláštním listě v členské knize a zavázali by se s dovolením duchovního správce přistoupiti patnáctkrát za rok ke stolu Páně. Poprvé ke cti bl. Panny Marie, Matky »Apoštolátu«, pak v jednotlivých dvanácti měsících ke cti dvanácti sv. apoštolů a konečně ke cti našich slovanských apoštolů sv. Cyrilla a Methoda. Tato sv. přijímání obětovali by za zvelebení a rozšíření katolické víry mezi Slovany. — Ostatní členové »Apoštolátu« měli by přistoupiti ke stolu Páně — možno-li společně — aspoň jednou za čtvrt roku.

Úmyslně zdurazňuji tuto duchovní stránku »Apoštolátu«. Tato stránka je první i poslední, je nejdůležitější. S ní »Apoštolát« stojí, bez ní padá. Budeme-li o toto duchovní dbáti, bude ostatní, dle slov Kristových, přidáno.

V letech 1907—1910 zakládaly se všude v naší vlasti s velikým nadšením místní katol. Omladiny. A co je ze mnohých dnes? Mají skvostné spolkové prapory s náboženskými obrazy, spolkové místnosti s jevištěm atd., ale nemají opravdových členů. Ano vím určitě, že kdesi nemohli nikoho najíti, kdo by krásný prapor nesl při náboženském průvodu. Proč? — Málo se dbalo na to první a hlavní, totiž že je to spolek katolický, že se jeho členové musí naučiti svou víru ukazovati i životem a skutkem. Slavnosti a zábav, divadel a přednášek bylo dosti; a přece se spolek mistry neudržel. — Málokde měli též společnou sv. zpověď a sv. přijímání, aby ukázali, že se před jinými za svou víru nestydí. — Podobnému osudu nešla by ani skupina »Apoštolátu« bez dobrého podkladu duchovního.

II.

Veliký syn národa slovinského, biskup Antonín M. Slomšek, říkával: »Slova evangelia, slova apoštolů leží na dvou křídlech, na dvou perutích: Jednou perutí jest modlitba a vzorný

Sv. Hora u Příbrami, největší poutní místo v Čechách.

křesťanský život, druhou perutí jest almužna. — »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« spojuje obě ty perutě. Aby pak prospíval, aby — ať tak dím — zdárně letěl ku předu, musí býti obě perutě zdravé. O první jsem se zmínil. Nyní něco o druhé.

Jaké jsou podmínky zdatu apoštolátní almužny?

První podmínka je tu: nežádá se mnoho.^{*)} Když se žádá tak nepatrně málo, skoro každý dá dobrovolně více, ano mnozí dají značně více.

Druhou podmínkou, aby se almužna zabezpečila, jsou horlité. Jmenoval jsem jednoho hodného katolického muže — k jeho cti připomínám, že je to učitel — starostou naší apoštolátní skupiny, svěřil jsem mu, aby vybral vhodné členky, jež by byly horlitelkami a sbíraly od členů příspěvky. Každá horlitelka má tím způsobem na starosti asi 20—30 členů, přinese příspěvky najednou, buď jednou, neb dvakrát do roka, má poznamenáno u každého člena řadové číslo v apoštolátní knize a výši příspěvku, takže kněží neb kostelníku netřeba ztraceti dlouhým hledáním v zápisní knize mnoho drahocenného času.

Třetí podmínkou zdatu apoštolátní almužny jest, aby se členové cítili jedním celkem, takřka jedním tělem, jež oživuje apoštolský duch sv. Cyrilla a Methoda. Toho pak lze docílit kromě zmíněných promluv a společných sv. přijímání také tím, že skupina v »Apoštolátu« uspořádá na účely spolku svými členy do roka aspoň jednu, nebo dvě veřejné slavnosti. Mám tu na mysli hlavně t. zv. cyrillo-methodějské akademie. Pozůstávaly by z výkonů hudebních, pěveckých a básnických a z nějaké cyrillo-methodějské promluvy. —

Vím, že na venkově potkaly by se snahy o něco podobného s částečnými obtížemi. Ale nemožné snad by to nebylo ani tam. Rozhodně však lze tuto myšlenku provést v městech.

Také jiné slavnosti mohly by se tu a tam pořádati ve prospěch »Apoštolátu«; ale zdůrazňuji opět, že to musí býti slavností rázu více méně náboženského: tedy žádné »tancovačky«, které nesluší na apoštoly a protiví se svatosti »Apoštolátu«. — Mohla by to býti náboženská divadla, nebo duchovní koncerty a pod., rovněž i poučné přednášky o slovanském východu neb jihu atd. . . .

Lidé dnes velice touží po zábavě. V městech nemine skoro ani dne bez nějaké zábavy. Není tu místa rozhovítí se o tom, je-li to správné, čili nic. Ale dovoluji si otázku: Proč bychom neměli lidem nabídnouti pobavení slušné, zaslouchující, místo zábav nebezpečných, ano zlých? Když je tu účel dobrý a prostředky dobré, je dobré celé dílo. —

*) Dle nových jednotných stanov »Apoštolátu« upravených dle velkého lynského misijního spolku a přijatých jižním a našim severním odhorem Apoštolátu pět členové spolku: a) řádní měsíčně 20 hal., čili ročně 2 K 40 hal., nebo jednou pro vždy 200 K; b) podporující přispívá libovolným darem; c) zakladající jednou pro vždy 500 K. Všichni však stávají se účastní duchovních milostí plynoucích z Apoštolátu.

Tak si tedy představuji působení apoštolátní skupiny: Nejprve a hlavně mají dbáti členové o to nadpřirozené: žít životem apoštolským, o modlitbu a sv. svátosti — a pak moudře řídit to přirozené.

Budou-li tak působiti všechny skupiny, neb aspoň většina jich, bude působení »Apoštolátu« v pravdě apoštolské a bude s námi spokojen Pán Bůh, Královna apoštolů, Maria Panna, sv. Cyrill a Method, naši první apoštolové, tyto zářivé hvězdy na slovanském nebi i my sami. Takovou práci zasloužíme si iistě též jejich vzácné přímluvy u Boha.

Edm. Bouvy.

Květy svatosti na poušti.

Kdy si přišli na poušť dva mladí cizinci. Jeden měl již plnovous, druhému pučelo sotva chmýří. Setkali se tam s jakýmsi starcem, jehož žádali, aby jim ukázal skryš — poustevnu Otce Makaria. »Co ho chcete?« Tázal se poustevník starlec. »Daleko jsme slyšeli o něm vykládati a přišli jsme se na něho podívat.« Starlec odvětil: »Já jsem Makarij.« Uklonili se uctivě před ním řkouce: »Chceme tu zůstatí.«

Makarij si jich bedlivě prohlédl a zdálo se mu, že jsou vychováni v přepychu a blahobytu. Proto jim děl bez vlídnosti: »Nikoliv, nemůžete tu bývatí.« Vyměnili si pohledy, jako by se radili, načež starší odvětil: »Je-li tomu tak, půjdeme ještě dále do pouště.«

Starlec chvílku uvažoval: »Pošlu-li je zpět takovým způsobem, mohou se pohoršiti, zatvrditi spíše. Přísnost poustevnického života brzy je zastraší, tak že odejdou pak sami.« Proto jim pravil: »Pojďte a chcete-li, urobte si poustevničku!« Označil jim místo, dal jim sekeru a kousek chleba a ukazuje jim na skálu, pravil: »Vysekáte tu ten kámen a budete sbíratí dříví tam na okraji bahniště.« Myslil, že tato hrubá práce otřese jejich úmyslem. Ale oni odvětili: »Až si zbudujeme přístřeší, co potom máme činiti?« — »Budete pléstí košíky,« odvětil starlec, a vzav několik listů palmových, ukázal jim, jak mají pléstí. »Hotové košíky dáte strážcům, kteří vám dají za ně chleba,« poznamenal suše starý poustevník a vzdálil se. Dva cizinci dali se míčky do práce.

Tri leta minula, a Makarij ptal se sama sebe: »Jest to prapodivné. Z dalekých krajín přišli, aby se se mnou radili, a nyní jsou tu, jen několik kroků od mé poustevny a ničeho se netážou ani mne ani jiných, přicházejí pouze k Boží službě, přijímají svaté Telo a vracejí se, aniž s kým něco mluví.«

Prosil Pána Boha a postil se celý týden, aby mu Vševědoucí vysvětlil ten div. Po sedmi dnech šel sám zaklepat na jich dvěře;

otevřeli, pozdravili a uklonili se. Makarij pomodlil se nimi pozdravně modlitby a posadil se. Starší z oněch dvou neznámých pokynul svému druhu, jenž se vzdálil, aby venku pracoval, sám se posadil vedle Makaria a dal se do pletení košata.

O deváté denní hodině dal starší znamení, mladší se vrátil, udělal něco jakési polenty, upravil prostý stůl a položil na něj tři kousky chleba. Pak se postavil a čekal. Makarij pravil pak: »Pojďte a jezte!« Jedli všichni tři. Večer neznámí se lůžali: »Otče, odejdete?« Makarij odpověděl: »Nikoliv, budu spát tady.« Rozestřeli rohožku pro starce a sami se položili na tvrdou zemi do protějšho koutku.

Nadešla noc. Makarij tiše modlil se k Bohu, aby mu odhalil tajemství oněch dvou krásných duší. Naednou ozářil poustevnu paprsek tak jasný jako od slunce, ale byl viditelným pouze zrak divotvorce. Uplynula hodina. Když mysleli, že starce spí, starší z oněch dvou jemně vzal druhu za ruku. Oba padli na kolena, pozvedli ruce k nebi a modlili se. Makarij viděl duchy temnosti, kteří vířili nad mladším jako mouchy, hledíce se posadit na jeho oči nebo na rtech, ale anděl Hospodinův je rozháněl a vznášel se nad hlavou jeho; ku staršímu neodvážil se ani jediný duch nečistý a nic nerušilo čistoty jeho modlitby. Tak uplynula noc. Poněkud před úsvitem položili se oba, pak vstali všichni tři, jako by byli celou noc tvrdě prospali.

Starší pak děl starci: »Budeme zpívat žaltář dvanácti žalmů.« »Ano«, odpověděl poustevník. Mladší započal; propěvoval pět žalmů s radostným vítězoslavným Alleluja, a po každém verši jako by plamen nebeský vyšlehl ze rtů jeho. Starší pokračoval pak v žalmech a, když se modlil, jako by ohňostroj v podobě snopů odrážel se z úst jeho a vystupoval k nebi. Makarij zpíval poslední dva žalmy. Odcházejí od nich, prosil jich: »Modlete se za mne!« Oba mlčky se uklonili. Žili a sloužili i na zemi jen Bohu. Na Boha mysleli, mluvili jen s Bohem v modlitbě, pro Boha pracovali, vše, celý život obětovali Bohu.

Po několika dnech starší z obou neznámých poustevníků zemřel, třetí den po něm zemřel i mladší. Když pak starci poustevníci pouště navštívili sv. Makaria, vedl je k cele neznámých zemřelých poustevníků a pravil jim: »Pojďte a vizte mučednictví mladých neznámých.« Tak vyrůstaly na poušti květy svatosti. —

◆◆◆◆	Zvěsti.	◆◆◆◆
------	----------------	------

Zpráva o činnosti olomouckého diecévního odboru Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda za správní rok 1. VII. 1918 až 30. VI. 1919. V uplynulém správním roce bylo starostí odboru rozšíření zájem o Apoštolát. Proto posílány byly opět letáky doporučující Apoštolát, a zároveň bylo poukázáno na zjpe, že

jiné misijní spolky jsou hojně podporovány, kdežto nás domácí cyrilomethodějský spolek misijní se na mnohých místech zanedbává, ačkoliv by vedle spolku pro rozšíření víry mezi pohany zasluhoval největší podpory. Odbor snažil se navázati přímé styky s jednotlivými farnostmi. Proto zoslal prosby své o Apostolátu všem českým farnostem v arcidiecesi. Též poprosil děkanské úřady o podporu snah Apostolátu a oznámení, které fary zaslaly příspěvky prostřednictvím děkanského úřadu. Práce nebyla marnou. Až na pět, odpověděly všechny děkanské úřady, takže apoštolátní odbor mohl se obrátiti na jednotlivé farní úřady. — Tak stalo se, že v arcidiecesi v mnohých farnostech byly zavedeny nové skupiny Apostolátu, jinde opět činnost a horlivost oživena. Pokladniční zpráva vykazuje na příspěvcích a darech ve správním roce od 1. VII. 1918 až do 30. VI. 1919. obnos jednou tak veliký (5324.75 K) než byl ve správním roce předešlém, kde sešlo se pouze 2636.85 K. Vydání za správním období činilo 103.91 K. Čistý upotřebitelný příjem i s úroky činil 5296.84 K. Z toho byla opět odvedena dle stanov polovice Ústředí Apostolátu Druhá pak polovice rovněž 2648.42 K dána byla se schválením Ordinariátním na různé katolické potřeby arcidiecesní. Potěšitelný vzrůst nechat jest dalším podnětem ještě větší obětavosti pro náš český misijní spolek Apostolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie!

Ze Sloupu. (Svěcení jubilejního obrazu sv. Cyrilla a Methoda.) »Není dosud dosti oceněna zásluha sv. apoštolů našich, Cyrilla a Methoda, o trvání národa našeho«, vysvětloval četným posluchačům slova Božího vdp. rada Fránt. Geduš při kázání na hrubě ve Sloupě, když posvětili si letos o sv. Klimentu (23. listopadu) na památku 1050leté blažené smrti velikého apoštola moravského sv. Cyrilla ve farním chrámě cyrilomethodějský obraz. Má farníkům připomínati záslužnou práci našich věrověstů mezi předky našimi; my z ní dosud těžíme a žijeme. Oni apoštolskou činností svou položili základy k mravnosti a vzdělanosti národa našeho, vůbec k základům, na nichž později se vyvíjel a mohutněl, tak že se uplatnil mezi vzdělanými národy Evropy. Vdp. rada Geduš vzácnými slovy rozváděl naznačené myšlenky a plamenně vyzýval četné shromážděné z místa i z okolí ku vděku sv. naším patronům za jejich věkovité dílo a k provádění zásad křesťanských, jež hlásali předkům našim, v životě veřejném i soukromém, aby nově osvobozená vlast měla pevný základ k trvanlivosti, rozkvětu a všestrannému blahu. Cyrilomethodějský obraz představující, kterak oba světci rozvíjeli činnost mezi národy slovanskými, jichž zástupci vděčně kolem nich se kupí, bude připomínati farníkům i jejich povinnost k dílu cyrilomethodějskému.

Na slov. misie a účely Apostolátu věnovali Kor.: Farnice ve Zlíně 60, J. Kreml v Klobouky 10, M. Štěpanova Klokodov 2, C. Havlík Bojanovice 10, farní úřad Ml. Bříště 11 + 4, F. Fiala N. Město 20 + 20 + 20, Fr. Kalužák Hrušky 1, V. Kytka Vacen. o 60, Andryšek Hutisko B. II, Metlická Hustopeče 60 + 60, J. Kubánek Tov. 220, M. Plackova M. Hory 600, farnice v Teplé 200, Al. Krejčí v Mezúří 30, Fr. Maňousek Budkov 3, P. Zavadilova Dilany 640, Fr. Bureš Klimkovice 660, Fr. Gottwaldová Nl. 4, A. Hruškova Stříbrnice 12, ořena ve Stříbrnicích 15, Nejmenovaná z Břestru 30. — Pro misionáře do Ruska věnovali: Poutní spolek palestinský v Brně přenovaný oltář, E. Werner v Brně bílý ornát. — Všem šlechtným dárcům vola upřímně: Pán Bůh zaplatí a o nové dary prosí

Dr. A. G. Stojan, kanovník a člen N. S. v Olomouci

Nepřehledně, dokud mám na skladě, objednejte sobě zavčas: Modlitební knihy v obyčejné pevné vazbě: Následování Krista Pána — Bohumila — Dvou sv. sester Gertrudy a Methildy modlitby — Kristus a Panna — Perla panenství — Panna Maria, útěcha světa — Maria matka dobré rady — Misionární knížka — Návštěvy nejáv. Svátosti — Královská hostina svatého přijímání — K B. Srdci Páně a P. Marie — Pod praporem královny nebes (pro mariánské družiny) — Malé hodinky ke cti blah. P. Marie — Sv. Antonín, díotvůrce Paduánský — Cesta do vlasti nebeské — Sláva na výsostech Bohu (malý formát) — Plameny lásky k nejáv. srdcem Ježíše a Marie — Nebeská koruna hvězd — Cesta k věčné spáse (brněnský kancionál) — Olomoucké malé i velké kancionálky — Pannu Marii chci stále milovati (malý formát). — S velkým tiskem (pro staré lidi) doporučuji: Útěcha pro stáří a duše v očistci — Pane zůstaň s námi — Útěcha v modlitbě — Otče, staň se vůle Tvá. — Malé modlitební knížčky pro děti: Báh touha má — K nebi spěchej, dítě moje — Andělíčku můj strážníčku — Chvála Boží — Ježíš, božský přítel dítek — Zbožné dítě — Mešní knížka — Oblíbené poučné knihy: Život a utrpení P. Ježíše Krista (ozdob. obrázky), cena 14 K. — Nebeská brána, modlitební kniha, v níž jsou obnaženy evangelia a epistoly na všechny neděle a svátky církevního roku. Cena 12 K. — Ze zlatých dob Moravy (váz.) za 6 K. — Kalendáře poučné a zábavné, kalendář, visací kalendář a náboženským obrázkem má na skladě: Methoděj Melichárek na Velehradě (Morava).

Mnoho obtíží žaludečních

ušetří Vám doma i na cestách

VADEMECUM (Pojd' se mnou)

zák. chráněný dietet. bylinný výtažek. — Obdržeti lze v drogerii RYČANOVÉ v KROMĚŘÍŽI nebo v laboratorii „Vademecum“ v Dašleu (Čechy).

ŠICÍ STROJE

dodává a správký všeho druhu do-
bře, levně a rychle vyřizuje

JINDŘ. JANIŠ, NĀPAJEDLA, MORAVA.

Časopis Apoštolát | Celoroční předplatné v Kroměříži. obnáší 6 korun.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

jest náboženskomisijní spolek pro rozšiřování katol. víry mezi Slované. Jest rozšířen kromě Poláků u všech katol. Slovanů na severu i na jihu. Má daleko přes 100.000 členů. Členové: 1) modlí se denně na umysl spolku: Otče náš a Zdravas Maria s přídavkem: »Svatá Panno Maria, sv. Cyrille a Methode, orodujte za nás!« 2) Platí almužnu: a) řádní měsíčně 20 hal. b) podporující almužnu dle možnosti. Každý člen kněz obětuje ročně ještě mši sv. na umysl Apoštolátu a za jeho živé a mrtvé členy.

Členové Apoštolátu: 1. Mají podíl ve všech přínucích a zásluhách spolku a ve všech duchovních výhodách a milostech, jichž spolek získává.

2. Mají podíl na všech mších svatých, které kněží spolku ročně slouží za živé a zemřelé členy Apoštolátu a mimo to na mších sv., které každoročně slouženy jsou na posvatném Velehradu, a to ve výroční den umrtí sv. Cyrilla 14. února, ve výroční den umrtí sv. Methoděje 6. dubna, na svátek sv. Cyrilla a Methoda 5. července, na svátek neposkvrněného početí Panny Marie 8. prosince a o pouti Apoštolátu.

3. Plinomocné odpustky mohou získati a) v den zápisu; b) na svátek sv. Cyrilla a Methoda (5. července) nebo kterýkoli den jejích oktáv; c) na slavnost neposkvrněného početí Panny Marie; d) v hodinu smrti, vyzývajíce kaženě aspoň nejsvětější jméno Ježíš. — Odpustků 100 dní jednou za den, kdykoli se pomodlí nábožně svou členskou modlitbu (Otče náš a Zdravas s hořejším přídavkem.)

Členové kněží mají mimo to ještě jiné výsady, jako světlí růžence, křížky, agnuska, sošky, přijímatí, světlí a oblékatí do skapulíře.

Spolek Apoštolátu neměl by schazeti v žádné katol. slovanské farnosti. Za člena možno se přihlásiti buď u místního katol. farního úřadu nebo v Kroměříži na adresu: »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda«.

Apoštolát vydal a lze (v Kroměříži) obdržeti:

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda ročníky I, II, IV, — X.

Mše sv. podle obrádu východního 1:50 K.

Idea cyrillomethodějská a mariánská družina 50 hal.

Ad. Jašek a J. Staněk, Msgr. dr. Stojan, životopis, práce a snahy jeho pro sjednocení Slovanstva v víře 1:50 K.

Dr. Frant. Snopek, Sv. Cyrill a Method (v tisku).

Al. Pozbyl, Naši miláčkové. Životopisy 83 oblíbených našich svatých. Na křídovém papíře vázané 12 K.

JUDr. R. Traub: Zápas českého národa o universitní odkaz arcibiskupa Kohna. K 2.—

Nádherné obrazy sv. Cyrilla a Methoda pro školy, domy, chrámy po 25, 10 a 6 K. V komisi je má též knihkupec Ign. Hofírek v Olomouci.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Mstr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a člen N. S., Ad. Jušek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

(Podává Dr. Ant. Cyr. Stojan, předseda ústřed. výboru »Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie«.)

Sv. Cyrill a Method na cestě k předkům našim.

(Druhá část.)

Bylo by jistě záhadno a velmi prospěšno, poněkud vy-psati poměry, jaké ve vlastech našich za doby, jež před-
cházel převrat nejvzácnější — pokřesťanění předkův
našich, byly. Záhadno též by bylo, zmíniti se o různých národ-
nostních převratech, jenž v zemi našich aspoň jak daleko dějiny
sáhají, se staly. Než to nemůže býti a není úkolem našim. Pře-
sahovalo by to rám našeho časopisu. Započnem hned s tím, co
souvisí s apoštolováním našich sv. bratří. Jinak říkáme, když
bez okolků hned o předmětu jednáme, o němž řeč, že se pus-
tíme in medias res. Jako že začneme od jádra.

Byla roku minulého neobyčejně veliká a přec vzácná
slavnost na Velehradě posvátném na sv. Cyrilla a Methoda.
Byla na památku 1050 ročnice úmrtí sv. Cyrilla, na poděkování
za mir, ale též připomenuto bylo, že to oslava znovu vzkříšení
velkomoravské říše. Vždyt připojením Slovenska k naší republice
po tisíci let opět obrázek velkomoravské říše před očima na-
šíma tane.

Velkomoravská říše byla opravdu veliká a přesahovala
daleko hranice nynější naší československé republiky. Vždyt,
abychom jen něco uvedli, na východě sousedila s Bulhary. O
samostatnost a rozkvět říše Velko-moravské (830-906) hlavní
zásluhý má kníže Mojmir, jenž vládl od roku 830-846; on všechny
moravské kmeny sjednotil pod svým panstvím.

Vypudil i knížete Příbinu z kraje nítranského, jemuž od
panovníka německého Ludvíka lénem udělena část Dolní Pa-

novnic. Roku 846 vtrhl Ludvík na Moravu, zbavil Mojmíra panství a dosadil na knížecí stolec synovce jeho Rostislava, jenž vládl od roku 846-870. Snahou jeho bylo, osamostatnit se co nejvíce. Vykázal poslušnoství Ludvíkovi a opevnil zemi mnohými tvrzemi. I nemohl oželiti Ludvík zemi Velko-moravské říše. Táhne do boje proti němu 855, než neodvážil se udeřiti na tvrz jeho. Velehrad, o němž kronikář německý píše, že je pevností nevýslovně pevnou, nedobytnou. Musel Ludvík odtáhnouti s nepořízenou. A když později podařilo se Ludvíkovi na Pavlovských vrších na hradě Děvíně Rostislava donutiti, že slibil věrnost a poslušnost, bylo to jen na oko, neb sotva že Ludvík zemi opustil, strásl Rostislav jeho německé se sebe a samostatnost říše Velko-moravské statně obhajoval.

Dle tehdejších poměrů a pojmů přináležel ku politické samostatnosti samostatný církevní obvod. Bez tohoto obvodu nebylo úplné samostatnosti. To uznával i Rostislav. I Bylo jeho přehoroucí snahou, aby se vybavil z církevní moci německých biskupů. Němečtí biskupové usilovali o pokřesťanění slovanských národů, což dlužno uznali s vděčností. Než chyba osudná, kteráž v zájmu víry třeba želiti, v tom byla, že pokřesťanění v patách následovalo panství německé. Tím se stalo, že pokřesťanění národovci viděli v tom jen rozšiřování panství a upevňování moci německé. Nenávist z panství světského přenášena na víru. Druhá rovněž osudná chyba byla, že hlasatelé víry řeči těch, jimž víru hlásali a hlásati chtěli, neznali. I stávalo se, že přijal křesť svatý, ale bez vyučení hlubšího mravy nezmírněny. A předce víra naše proniknouti má celého našeho člověka. Mnohdy zůstávalo vše jen na povrchu, nevniklo do srdce a nemohlo také vniknouti. Proto na mnoze úspěchů valných nebylo.

Podobným způsobem počaly pokusy z Pasova v pokřesťanění Moravanův. Než neznalost řeči byla na závadu. Proto i Rostislav žádost svou o učitele u císaře Michala odůvodňuje, «který by našim jazykem pravou víru křesťanskou vyložil». Svatý apoštol Pavel praví, že víra je ze slyšení. A dodává, jak mají slyšeti, když se nehlasá. A Řehoř Veliký krásně dí: »Hlasatelům následuje Pán, poněvadž hlásání předchází a pak Pán do mysle vchází. Třeba napřed slov povzbuzení a pak pravda ujme se v mysl».

I šlo Rostislavovi o povznesení poddaných u sv. víře, aby víra pronikala všechen život a všechny poměry rodinné i státní, aby vše postaveno bylo a spočívalo na skále a ne na písku, aby žil Kristus ve všech a oni v Kristu. Měl ovšem, jak už podotknuto i ten účel, aby církevně osamostatnil říši svou. Použil k záměru tak spásonosnému cesty právě a prostředků dovolených. Obrátil se do Říma ku sv. Otci k papeži Mikulášovi I. s prosbou o povolení, povolati hlasatele víry znalé řeči lidu mo-

ravského. Vše zrale uvážil s vladykami svými i se synovcem svým Svatoplukem. Bůh všemohoucí žehnal ve své úradě, žehnal této poradě. Roku 862 pospíchá poselství k řeckému císaři Michalovi III., by předneslo prosbu o hlasatele víry. (Další část.)

Fr. Olšavský:

Smrt sv. Cyrilla.

V staroslavném věčném Římě
skládá svého žití břímě
svatý Cyrill, Slovanů všech dobroděj —
U lůžka tam v němém bolu
s hloučkem učeníků spolu
bratra v náruč tiskne svatý Methoděj.

Cyrill:

Hle, bratře, dva jsme byli v soupřeči
a orali jsme spolu brázdu jednu,
já klesám, zmírám, padám na líše,
však duchem svým se — doufám — k nebi
zvednu.

Slyš prosbu mou a vůli poslední:
Ó netuž po Athonském samostanu,
ó neopouštěj dobrých Moravanů,
ať Kristovou se věrou u nich rozední!

Sbor běsů:

Hoj k pomstě, běsové, hoj k pomstě, hoj k pomstě:
ten vyháněl nás z chrámů ven —
hoj k pomstě, hoj k pomstě, hoj k pomstě
ten vyháněl nás ven.
Nechť umře škůdce náš, nechť umře, nechť umře
a pohldí ho černá zem,
nechť umře, nechť umře, nechť umře
a pohltní ho zem.

Sbor slovanských učeníků a mníchů:

O Maria — o za otce nám pros!
O svatá Bohorodičko — o za otce nám pros!
O andělé, — o spějte na pomoc,
o svatí patriarchové — o spějte na pomoc!

Sbor andělů:

Dobrý boj jsí bojoval,
běh jsí dokonat,
víru svou jsí zachoval,
pojd a vezmi korunu.

Sbor římských mnichů:

Requiem aeternam dona ei, Domine,
et lux perpetua luceat ei!

Sbor slovanských učeníků:

Pokoj věčni daruj jemu Gospodi
i svět věčni, da světít jemu.

Sbor učeníků:

Otče dobrý, milovaný,
svatý otče, Cyrille,
shlédni s nebe na Slované,
na jich kraje rozmilé,
ať tam slunko víry spasné
do skonání nevyhasne!

Apoštolát a náboženskomravní obrod národa.

Jako každá válka měla v zápětí pokles náboženského života a hodnot mravních, tak veliké poruchy v tom směru způsobila válka světová, která zasáhla skoro celý křesťanský svět a dotkla se mohutným otřesem paláců velkoměst i posledních chýžek na ústraních a pasekách lesních. Válkou zduřočelo a sesurovělo mnoho z těch, kteří přímo se jí účastnili, a násili států, jaká vykonával nelitostnou krutostí po několik let na svých poddaných, pokazila povahu, mrav a jednání, způsobila mocný pokles mravní hodnoty jejich. Stížnosti jsou tu všeobecné a oprávněné. Všichni vážení činitelé v poválečné společnosti lidské přemýšlejí a ohlížejí se po účinné pomoci a chtějí lidstvo mravně opět povznést.

Církvi sv. vedle tohoto mravního obrodu záleží ještě i na životě náboženském, který vlastně opravdově rozvíjen zvyšuje a udržuje mravní úroveň. Jistot jest, že mravnost jest podmíněna a podporována náboženským životem.

Náš misijní a náboženský spolek Apoštolát konal ve vlasti naši poslání pro náboženskomravní obrod národa po celou dobu trvání svého, když zaváděl před válkou na posv. Velehradě duchovní cvičení pro jednotlivé stavy, podporoval duchovní správce, aby pořádali ve farnostech sv. misie a zvláště za války šířil náboženskou četbu.

Jak blahodárně působí duchovní cvičení na posv. Velehradě, poučuje jistě zkušenost. Někteří kněží mohou dosvědčiti, že tam našli a pocítili své povolání, pracovníci na lánech křesťanské osvěty a výchovy, že tam byli získáni, a kdykoli

přišli podruhé, že tam byli posílení, znova nadšeni a povzbuzeni k pozhnané další práci. Mnozí duchovními cvičeními stali se nezviklatelnými sloupy v zásadách křesťanských a apoštoly ve svém okolí. Dr. Žurek si vždy přával, aby z každé skupiny omladiny aspoň jeden člen měl štěstí, zakotvit život duchovními cvičeními. Ten býval pak solí zdravých zásad křesťanských pro jiné. Co bylo zvláštního, že kdo je opravdově vážně prodělal, toužil přijít opět, neboť duše zlačněla.

Až jen poněkud vyživovací poměry dovolí, Apoštolát bude pořádati duchovní cvičení pro jednotlivé stavy opětně. Duchovní správcové měli by však nyní obnovovati náboženského ducha sv. misíemi a jich obnovami ve svých farnostech. Kde jen poněkud možno, nemělo by jich býti opomenuto. Plodí jen dobro. Třeba nyní někde znovu stavěti, jinde napravovati nebo podepírati náboženský a mravní život. Doba jest nyní nesmírně důležitosti. Kde by bylo třeba hmotné podpory, Apoštolát dle možnosti ochotně pomůže.

Bylo by prospěšno, aby svaté misie konaly se jménem Apoštolátu a dpp. misionáři se též při misích o Apoštolátě zmínili. Tím by Apoštolát získal nesmírně.

Tak Apoštolát podává pomocnou ruku pro náboženský a mravní obrod národa.

J. Lepka T. J.

Východní ústav v Římě.

 d roku 1054 trvá neblahý církevní rozkol, kterým přes 110 milionů duší odděleno jest od pravé církve Kristovy. Mezi těmi je na 100 milionů Slovanů, a jsou to Rusové, Srbové a Bulhaři. Mají sice evangelium jako my, mají též biskupy a kněze, svátosti, úctu k P. Marii a krásnou bohoslužbu, ale přes to jsou jako větev uťatá od kmene, do níž nemůže prýstiti nová míze a stále nový život dodávají údům, jak tomu je v církvi katolické.

Církev katolická stále během století činila pokusy, aby odtřzenou církev východní získala pro sjednocení. Několikrát se zdálo, že již cíle je dosaženo, ale sjednocení bylo jen na čas a brzy se rozpadlo. Ale církev katolická nikdy těmito nezdary neochabla. Nejnovějším pokusem toho druhu je nová římská kongregace pro východní církev, k jejíž pravomoci náleží všechny věci týkající se života a obřadů východních. Kongregaci předsedá sv. Otec sám. S kongregací spojen jest vloni od nynějšího sv. Otce založený východní ústav. Mají se v něm vzdělávati kněží, kteří se chtějí věnovati apoštolským pracím na východě. V prvé řadě jsou tím míněni kněží latinští, ale přistup mají také kněží východní sjednocení i nesjednocení, aby

tak u pramene poznali nauku katolickou a zbavili se předsudků, které proti ní mají.

Poněvadž ústav byl založen ještě během války, nebylo možno mysliti hned s počátku na velký počet posluchačů. Také nebude asi nikomu divno, že se z Východanů nikdo nedostavil, neboť tam — zvláště v Rusku — vládnou ještě nespořádané poměry. Tyto obtíže však nikoho neodstrašily a tak započat byl 6. listopadu minulého roku druhý školní rok. Posluchačů řádných, kteří navštěvují všechny závazné předměty, je 10, s ostatními, kteří navštěvují jen některé předměty, jest jich 32.

Minulý rok nebylo ještě jasno, jak se mají přednášky konati, má-li býti totiž účelem ústavu vzdělati pouze ty, kteří by později jako profesori nebo spisovatelé vědecky pro sjednocení církvi pracovali, nebo vychovávali misionáře pro východ.

Kdyby byl první směr převládl, nebylo by naděje, že ústav bude mítí větší počet posluchačů, neboť jistě není mnoho těch, kteří by měli dosti času a prostředků, aby se mohli věnovati jen vědecké práci v tom oboru. Proto byl zvolen druhý směr, totiž vzdělání misionářů pro východ. Při tom se podává příležitost, aby se některý z posluchačů, jenž má příznivé podmínky, mohl též vědecky zapracovati.

Předměty přednáší 13 profesorů, z nichž jsou 3 Francouzové, 3 Italové, 1 Irčan a 1 Čech; mimo to jazyky: Ruský, řecký, a etiopský přednášejí profesori, jimž jsou ony jazyky mateřštinou.

Hlavním předmětem je dogmatika, která jedná o člancích víry a oněch naukách, které východaně nechtějí uznati. Třeba jim proto dokázati, že sv. Otcové, zvláště řečtí, z kterých oni svou nauku čerpají, oněm článkům učí souhlasně s církví katolickou. Tomu jsou věnovány hodiny t. zv. theologie dějinné (historické.) V jiných hodinách se seznávají posluchači se spisy a naukami bohovědných spisovatelů východních od rozkolu, až do nejnovější doby. Předmět ten se jmenuje bohosloví pravoslavné (theologia orthodoxa.) Aby se toto studium setkalolo se zdarem, je nutno dobře se seznámiti se sv. Otcí. Tomu slouží patristika, která jedná o životě, spisech a učení řeckých sv. Otců. Letos se přednáší o slavné katechetické škole, která kvetla v prvých stoletích církve v Alexandrii. V jiných hodinách se čtou spisy těchto sv. Otců v řeckém jazyku.

V církevním právu se jedná o pramenech církevního práva východního a probírají se pak jednotlivé zákony a ustanovení odlišná od ustanovení a zákonů v církvi katolické.

Církevní dějepis se obírá dějinami pravoslavných národů; letos se přednáší o pokřesťanění Slovanů.

Poněvadž bohoslužba, stavitelské a umělecké památky východní se liší od našich, přijata byla proto také liturgie a archeologie východní do rozvrhu hodin. Mimo to konají se za vedení profesora archeologie návštěvy římských chrámů, vy-

nikajících starobylosti a výstavnosti. Z jazyků si každý posluchač vybere ty, které bude při své budoucí práci potřebovat. Ježto duch národa se jeví též ve světském písemnictví, nebylo ani toho opomenuto při výběru předmětů a věnují se byzantskému písemnictví vždy 2 hodiny týdně, kdež se též podávají ukázky básní a prosy byzantské.

Takové studie by se nemohly dařiti bez přiměřené knihovny a proto jejímu zařízení se věnuje péče. Obtíž při tom nechybí, poněvadž styk s mnohými zeměmi je dosud znesnadněn a pak ústav nemá fundaci, nýbrž je odkázán na příspěvek sv. Otce a jiných dobrodinců. Tento krátký přehled stačí, aby si mohl každý učiniti pojem o vnitřním zařízení, účelu a obtížích ústavu. Jest z toho také vidno, že vzdělání, jež ústav podává, je všeobecné a připravuje ku práci mezi všemi pravoslavnými národy. Jisto jest, až se časem zvýší počet slovanských posluchačů, přistoupí některé předměty, jež zvláště slovanskou otázkou budou se zabývat. A naděje není neoprávněna, neboť slovanskí národové mají velikou většinu mezi pravoslavnými a budou tedy vyžadovati přiměřené péče a počtu misionářů, má-li se jejich navracení k církvi katolické zdařiti.

Ale nastává nyní opravdu chvíle, kdy možno na jejich návrat pomýšleti víc, než kdy před tím?

Jsou některé zjevy, jež se zdají tomu nasvědčovati. Pravoslavná církev zvláště v Rusku se dožila nyní dne, kdy vidí vzházeti svou setbu. Připojila se k odporu proti Římu a svrhla jeho moc, která mu byla dána od Krista nad celou církví, a následek toho byl, že sama upadla v kruté područí světské moci.

Beze slova odporu se dívala po staletí na pronásledování katolíků a uhnětení obecného pracovního lidu se strany vládců, ba sama často pomáhala v tomto nešťastném díle, a ozvali se výmínečně nějaký ojedinělý hlas odporu z kruhu jejích hodnostářů, byl okamžitě umlčen. Nevychovávala lidu k radostné chuti ku práci, nýbrž vedla jej k tupé nečinnosti, zbavila jej úplně důvěry k rozumu a ponechala cítím.

Není tedy divu, že tento nesprávně vychovaný a uhnětený lid se nyní vzbouřil, boří a ničí vše, co mu přijde v cestu. A pravoslavné církev není při tom bez viny. Jisto je, že při takových poměrech byla u mnohých víra otřesena a mravnost utrpěla mnohou škodu.

Ale právě tento úpadek víry a mravnosti a pak hrozné utrpení, jež se přivalilo na ruský národ, clevře snad mnohým oči a naladí je smířlivě vůči církvi katolické a vůči papeži, který během války byl neohroženým hájitelem práv božských a slovem i skutkem hlásal pravou lásku Kristovu.

Bylo by velikým štěstím pro náš český národ, kdyby pochopil a využil svých příznivých podmínek k smířovací práci mezi Ruskem a Římem.

Sotva mu bude práno se účastniti velké misijní práce mezi pohany, k níž volá sv. Otec věřící v posledním okružním listě, ale bez oblíží může přispěti k práci unionistické, která je též pro to lákavou, že je slovanská.

Tyto snahy, rozšíří-li se do širokých vrstev národa, mají to zvláštní, že povznášejí neobvykle náboženský život vlastní, zvláště mládež se tím nadchne k ideálnímu snažení, povzbudí se k obětavosti a sebezapírání, neboť bez hmotných obětí se taková práce neobejde.

K zdárné práci misijní je potřebí milosti Boží, která se vyprošuje hojnou modlitbou apoštolů, již by šli království Boží hlásat, a hmotných prostředků k jich výživě a práci. Který národ poskytnul a podporoval misijní podniky, dokázal tím, že má hlubokou víru a vroucí náboženský život a sám si tím zasloužil pro sebe apoštolské kněze a netrpěl nedostatkem náboženských podniků.

A kdyby národ náš viděl, jak neblahé následky mělo odloučení církve ruské od Říma i pro národní život, přispělo by to k utužení našeho poměru k Římu a pak by se mohly s větším právem a přesvědčením všechny snahy odciziti se Římu odsouditi jako snahy protinárodní.

Ad. Jušek

Z Jugoslavie.

Slasten jest národ slovinský, že měl duchem veliké, v práci a horlivosti apoštolské biskupy. Jaký vrchní pastýř, takoví i správcové duší po farnostech a dle nich i lid. Biskup bývá vodítkem a měřítkem náboženského života kněží i lidu. Znamenití biskupové: Slomšek — Jeglič získali si o mravní, náboženské, ovčové a národní povznesení národa slovinského nesmrtelných zásluh. Lid je proniknut a veden zásadami křesťanskými, není přepjat ve své zbožnosti, není jednostranný, povrchní, dbalý jen křesťanské formy bez živoucího ducha, nýbrž tam z náboženského života vyvěrá radost života, zdar a požehnání všeho časného bytí. Lid venkovský jest příkladně zbožný, plní svědomitě nejen Boží, nýbrž i církevní příkázání. Jsou na Slovinsku osady, kde vystřídá se měsíčně u stolu Páně většina občanů, kde náboženské spolky jsou hojně rozvětveny a obesílány přčetnými členy. I v hlavním městě Lublani vidíval jsem denně v kostelích dlouhé řady žen i mužů, kteří přistupovali ke stolu Páně. Lid při své zbožnosti jest osvětově pokročile vzdělán, mravní, pracovitý, ušlechtilý, bodrý, a při tom i národnostně uvědomělý a politicky čilý.

Co jest křesťanské, ušlechtilé, dobré, nalézá u slovinského lidu kyprou půdu. Proto i náš Apoštolát za první desetiletí před-

čil daleko mateřinské kraje naše a jest neustále na postupu. Z příspěvků podporoval za nejtěžších chvílí katol. misie na Balkáně a přispěl značným obnosem na zakoupení cyrillometodějské knihovny (unienistických vědeckých děl) v Lublani.

Slovinský odbor se přičinil, aby nezůstal na slovanském jihu osamoceným, ale postaral se, že Apoštolát byl zaveden ve všech jihoslovanských katol. diecesích (i sjednocených). Nezůstala pozadu ani malinka arcidiecese starobarská na Černé

Na Černé Hoře :

Rijeka Crnojevičeva, v pozadí Vranina, na pravo hory nad Barem.

Hoře. Kněžstvo herlivě apoštolátní myšlenku rozšiřuje, a lid znaje její církevní a národní význam, přistupuje rád ke spolku a snahy jeho všemožně podporuje. Spolek počne vydávat i časopis, jak my máme, v Záhřebě charvatsky a možná, že brzo i v Lublani slovinsky. Dosavadní list „Bogoljub“, jenž vychází měsíčně v Lublani a jest určen pro všechny náboženské a misijní spolky, nedostačuje pro Apoštolát, ježto při své mnohostrannosti nemůže tak usilovně podporovati snahy Apoštolátu, jak by bylo žádoucí.

V Jugoslavii započne i nová doba pro slovanskou boho vědu. Kněžní bohovědy Slovinci dosud skoro neměli, vyjmeme-li několik málo knih; na bohoslovných učelištích za německé nadvlády v Rakousku spokojovali se úplně latinskými a německými pomůckami. A pak půlmilionový národ kolik vědeckých odborů knih mohl se odvážit vydati! Brzy bude v Lublani zřízena slovinská universita, při níž bude i bohoslovná fakulta. Tato bude mít dvanáct stolic, z nichž polovice buď výhradně buď

částečně, pokud to bude souviseti s různými bohovědnými předměty, bude se obíratí slovanskou bohovědou, to jest otázkami souvisejícími s dějinami, náboženským životem, církevním rozkolem a sjednocením Slovanů u víře. Pokud je mně známo, budou na fakultě ustanoveny některé nové učené, nadšené, mladistvé síly, většinou odkojené ideami unionistických sjezdů velehradských. Příslušní činitelé všemožně se starají, aby profesury byly v povolanych rukou, které by šťastně vedly mladou generaci kněžstva k novým hlediskům v církevní vědě a k všestranné náboženské práci pro lid. Očekáváme však, že i myšlenka cyrilomethodějská lublaňskou bohoslov. fakultou získá velmi mnoho nejen co do vědecké plodnosti a prohloubenosti, nýbrž i v praktickém řešení.

Není pochyby, že na tak vyzbrojenou bohosl. fakultu budou přicházeti i bohoslovci z jiných diecesí a národů, jako to činili na př. v Imnomosti, kde studovalo též mnoho bohoslovců slovanských, amerických a j. Takový příliv ohnivě nadšených duší jest velmi účinný a působí blahodárně jako kvas v okolí svém. Obraz poznatků se rozšíří na obou stranách, a co nejdůležitější, navážou se osobní styky, jež mívají pozoruhodný vliv na celou činnost kněžskou.

Jak jsme vloni sdělili, pomáhol náš Apoštolát vychovávatí za války černohorskému arcibiskupu dru Dobrečičovi studenty, budoucí kněze misijnáře. Když se uvolnila cesta do Jugoslaviie, připadla mi úloha, abych je zavedl domů až ke skalám černohorským. Cesta byla velmi zajímavá, pestrá, ač nesmírně obtížná; využil jsem ji zplna pro naše záležitosti apoštolátní.

Fro nedostatek dopravních prostředků přibyli jsme po moři do Nového Baru ladně ležícího na malinké úrodné rovince v široké zátoce mořské. Všude byly ještě patrný zbytky války: Dráděné překážky, zbořené domy, porouchaná vozidla železniční, italské a francouzské vojsko a nesmírná drahota v celé zemi, kde se žilo za dob mírových nejlaciněji v Evropě, ano Černou Horu podporovalo pro své zájmy několik říší; to vše byly viditelné známký nedávné děsné války, jež hladem a vším nedostatkem strašně zuřila zvláště v chudičkém kraji černohorském.

Celá Černá Hora, země i lid, působí divným dojmem na cizince. Diváme se na její vysoké hory, úpatí jest věnčeno zelení, ale pak jen holé skály vyčnívají k nebesům. Tak v duchu si myslím: Mnoho hrdinské slávy poskytuji černohorské skály synům svým, ale — málo bramborů a chleba. — Člověk může jíti těmito skalami celé hodiny v úpalu slunce, nepodká človíčka, nenajde stínu, nepříjde k vodě, má před sebou a kolem sebe jen sedě, věkovité, strašně žhavé skály a horkem sotva lapá vzduch

chvějící se nesnesitelným žářem. Tam na výšinách neuvidíš ani stébka travičky, ani stromčeku, zavládá tam jakási smutná tesknost a opuštěnost.

Za celou cestu z domova až do přístavu novobarského jsme nezažili tolik a tak důkladných prohlídek jako od přístaviště až do města St. Baru vzdáleného něco přes hodinu od mě.

Výstup na Černou Horu z Kotora.

Co chvíle nás zastavila hlídka, žádajíc po nás cestovní průkazy. Před naší republikou měli všichni úctu.

Jde se pěknou, pohodlnou silnicí, která protkává veliký, několik kilometrů dlouhý a široký les olivový. Kmeny stromů jsou prastaré, věkovité. Na první pohled člověk by soudil, že mnohé kmeny jsou sestrami oliv v olivetské zahradě u Jerusa-

lema. Nikdo se nestará o mladý dorost. Mnoho asi zavinila turecká vláda, jež žádala daně z každého stromu.

Konečně ve St. Baru! Město vypíná se stupňovitě na úbočí hor v kotlině mezi skalisky. Na jednom skalisku jsou zachovalé pevnosti starého hradu. Výstavnosti nemá, ulička jest v něm jen jedna, ostatně stojí domy bez ládu a skladu přilepené ke skalám, domy většinou turecké, ač mnoho Turku odstěhovalo se poslední leta na území bývalého Turecka; část města dávno vyhořela a dosud rum není odstraněn.

Město jest prastaré, z dob římských. I biskupství jeho sahá do šerého křesťanského starověku. Náleželo k metropoli splitské s ostatními dalmatskými biskupstvími. Ke konci desátého století však jel biskup starobarský ještě s třemi sousedními biskupy na církevní sněm do Splitu a všichni čtyři při nastalé bouři na cestě v moři utonuli. Tu vyslala ona města posly do Říma prosit papeže, aby jižní část Dalmacie od Ragusy mohla slaviti sama své sněmy. Tehdy papež povýšil St. Bar na metropoli, již podřídil okolní biskupství, s počátku tři, pak 9 a dokonce i 12. Dějiny starobarské metropole jsou slavné; dnes ovšem již není ani stínu slávy z dávnověkosti. Nemáť celá metropole dnes ani tolik far, kolik měla pod sebou v dávnověku biskupství. R. 1854 čítala jen 6 farností se 3000 duší, r. 1899 udávaly jich úřední údaje na 6350, před válkou bylo jich na 10.000. Ovšem neděly se přestupy z pravoslaví nebo mohamedanismu ke katolicismu, nýbrž byl to příliv cizinců, kteří jsouce katolíky, řady jejich množili. Po válce počet katolíků na Černé Hoře vůbec klesl, neboť cizinci, kteří tvořili hlavní jádro katolíků, zemí opustili.

Dnes metropole starobarská má devět farností, jež spravuje sedm kněží. Čistě srbská farnost jest pouze jediná v Zupci, vesnici vzdálené k horám asi hodinu cesty od St. Baru. Jiné katol. farnosti na Černé Hoře jsou národnostně smíšené. Katol. obyvatelstvo tvoří většinou Albanci a Italové. Odtud i potíž při duchovní správě a největší potíž dostati kněze, kteří by ovládali ony tři jazyky. Arcibiskup černohorský pro tak nepatrný počet far nemůže si vydržovati vlastní seminář pro dorost kněžský, proto si povolával kněze z diecesí jiných. Znalost však aspoň tří živých řečí, zvláště nám naprosto cizí albánštiny dělá všem těžkostí. Mimo to duchovní správa jest velmi obtížná. Katolíci kromě esady Zupci nebydlí nikde pohromadě, nýbrž jsou rozptýleni, majíce mnohdy chaloupky přilepeny k černohorským skalám jako vlaštovčí hnízda.

Na Černé Hoře není katol. škol, kostely jsou chudičké, maličké, farní budovy jako chýžky Černohorců.

Na našich horských chudičských západlích dědinkách jsou výstavnější kostely nežli jest «katedrála» starobarského arcibiskupa, primasa srbského. Uvnitř vše jednoduché, nemalované, skromné i skrovné. Roucha bohoslužebná a prádlo ko-

stelní málo zánovní, některé již takové, jaké se u nás namnoze v zámožnějších chrámech odkládá.

Residence primasova toť bývalý starý lurecký domek na poschodí. Jidelna sestává z dřevěného dubového stolu uprostřed, čtyř židlí kolkolem a dvou lůžek vojenských u stěn světnice, která slouží současně za příbytek dvou mladých sluhů, z nichž jeden jest kuchařem. Dlážka z cihel na chodbě jest již hodně vyhlodána, podobně i schody. Světničky v prvním poschodí malé, nízké, s jedním nebo dvěma malými okny, která nepřiléhají, u dveří místo klik jen železné „hružpy“. S nábytkem kromě „salonu“ nebyl by u nás spokojen žádný farář. Vše tak jednoduché, prostinké jako v každé chatě Černošovicové. Kostel a residence jsou trochu na vyhnalové města, hodně vysoko na skalách, proto jest překrásný rozhled odtamtud, zvláště k protějším šedým horám. Starý Bar nemá ani významných, ba ani nečetných mešit, ani pěkných, úhledných, pravoslavných chrámů.

Dokončení.

Z Příbrami. (Oslava 1050leté památky úmrtí sv. Cyrilla.) Naše mladá skupina Apoštolátu rozvíjí se velmi utěšeně, nabývá půdy a je v práci velmi čilá. Lásku k slovanským sv. věrověstům a náboženské otázkce slovanské jsme vyjádřili zdařilou slavnostní akademií, kterou uspořádala naše apoštolátní skupina na památku 1050letého výročí smrti velikého apoštola Slovanů, sv. Cyrilla, za laskavého ochotného spolupůčinkování komorního smyčcového kvarteta, pěveckého sboru svatohorského a jiných vynikajících dam a zpěváků příbramských. Program pečlivě sestavený a mistrně provedený byl tento: 1. Dr. Chmeltšek: Jubilejní sbor cyrillo-metodějský — pěvecký sbor. 2. Dvořák: Kvartet z F-dur — komorní smyčcové kvarteto. 3. Staroslovanský „Otče náš“, chorální zpěv z hlaholského misálu. 4. Promluvu o významu cyrillo-metodějské idey měl dp. P. Frant. Horsák C. S. S. R. 5. Frant. Forst: „Smrt sv. Cyrilla“ na slova Olšavského — pěvecký sor (báseň uveřejňujeme na jiném místě). 6. M. Slavětinský: Oda cyrillo-metodějská — přednesla sl. A. Bučilová. 7. Fr. Jan Khodl: „Zdravas Marja“ — sl. Jindř. Fidlerova. 8. Fibich: Scherzo, Sobolov: Finale — komorní smyčcové kvarteto. 9. Píseň cyrillo-metodějská — pěvecký sbor. — Třeba že nám bylo prodělání obrovské obtíže, přece výsledek jak mravní tak i hmotný byl skvělý. Velká místnost v refektáři studentského konviktů byla tak naplněna, že míst ještě scházelo. Všechna čísla byla podána s velikým pochopením a oduševněním. Při hudbě bylo hrobové ticho, že bylo slyšeti sykot plynových plamenů. Pozornost byla vzorná, pochopení a nadšení vzácné. Škoda, že jinde se podobné slavnosti neužívají. Apoštolátní

mýšlenka tím vítězí, razi si cestu a pochopení ve všech vrstvách a přináší i značný hmotný zisk misiím. Čistý výnos posílám ve prospěch slovanských misií na východě.

Ze Lvova. (Jubileum metropolity Šeptického.) Ve dnech žalu a krutého národního zápasu oslavovali Ukrajinci jubileum dvacetiletého biskupství velikého, věhlasného a milovaného metropolity Šeptického. Zásluhy jeho o ukrajinský národ a o sjednocenou církev jsou nesporně veliké. Stav se biskupem, podjal se ihned s velikou horlivostí práce pro vyšší vzdělání duchovenstva a rozšíření křesťanské osvěty mezi lidem. Proto otcovskou péči věnoval kněžskému semináři, odstraniv mnoho nezdravého a opatřiv jej novými, svěžími silami. Pravoslavný bezduchý obřad, jak bylo zvyklo starší kněžstvo konatí bohoslužbu, proměnil v nadšenou, oduševnělou, staroslovanskou hlubokou službu Boží, kněžstvo nadchl a připoutal k práci pro lid a jeho duševní i hmotné potřeby. Ale práce ducha jeho sáhala daleko přes hranice jeho metropole, prozíral dále do budoucnosti. Chápal poslání sjednocení církvi na východě, poznal, že nadejde chvíle, kdy bude třeba misijní činnosti. A pro tu myšlenku vychovával pracovníky v Haliči a burcoval pro ni a sledoval nadšence i v západní Evropě, postavil se jí v čelo na unionistických sjezdech velehradských. Velikou myšlenku unie uvedl metropolita Šeptickýj do proudu, tak že nadějí hořel západ a utajeně vše sledoval i východ. Nadcházelá doba, kdy zdálo se, že splní se slova papeže Urbana VIII., jenž kdysi nadšeně zvolal: „Doufám, že Vaší prací, milí Rusíni, přivedu východ ke stolci Petrovu.“ — Přítomnost sjednoceného metropolity vězně za války v Rusku působila takovou silou ve prospěch sjednocení, že vláda ruská uznala za dobré metropolitu raději propustiti než držeti dále mezi pravoslavnými. Vznikaly rvchle, zvláště na Ukrajině, katolické obce jako v Kijevě, Oděse a jinde. Přítomnost Šeptického v Rusku byla mocnou vzpruhou všem katolíkům, z nichž mnozí dosud ke katolictví hlásili se jen tajně, k němu upírali zraky četní sektáři a především staroobřadci. Kromě významu na poli církevním a náboženském zasloužil se metropolita na všem národním a osvětovém, co podnikl národ ukrajinský za posledních dvacet let, všude činností, podporou, myšlenkami stavěje si věkovitě zasloužené pomníky. Jak ve chvílích národní radosti a nadšení tak i ve dnech žalu a nevěry zvědá se vždy hlas milovaného metropolity, jenž bývá směrodatným. Tak bylo, když ruské voje napadly Halič, zač pykal ve věznicích na Rusi, tak jest i nyní, kdy Poláci dusí všechno osvětové hnutí ukrajinské. Metropolita Šeptickýj stojí tu neochvějně, lid svůj pobádá k vytrvalosti, sám předchází příkladem, hotov jsa vždy trpěti a mučednictví podstoupiti za obranu a vítězství velikých a svatých ideí a skutků. Slavnost okázaleji konala se nyní jen ve Lvově. V kraji jest vše pod nátlakem polským, proto bylo možno slaviti jubileum toliko v kostelích.

Slavnosti lvovských sučastnili se sjednocení biskupové z Přemyslu a Stanislavova, mnoho duchovenstva, tříd vzdělaných a zástupy věrných. Konala se slavnostně v katedrale i v národních domech. Jediné přání tryskalo ze srdce všech: „Bože, chraň a opatruj nám drahého metropolitu!“

Ze Stanislavova. (Čeští redemptoristé — misionáři východního slovanského obřadu.) V nenápadně, v kotlíně ležící vesnici Zboiskách, nedaleko Lvova, v chudícké kapli O. O. redemptoristů východního obřadu, slavila se dne 8. listopadu 1919 — dle řeckého kalendáře 26. října — na svátek slavného velkomučedníka Dimitra myrotočce tichá, ale významná slavnost. Obětovali totiž toho dne redemptoristé provincie pražské P. Domíník Trčka a P. Stanislav Nekula mši sv. poprvé obřadem východním a jazykem staroslovanským. Tichá slavnost bez okázalosti známa jen kroužku spolubratří. Významná však svým dosahem. Na den sv. Dimitria, rodáka sv. bratří Cyrilla a Methoda — pocházel jako oni ze Soluně — přijímají obřad a jazyk našich sv. věrověstů dva čeští misionáři z Moravy. Opustili vlast na pokyn svého představeného s misionářským křížem v rukou a s Kristem na rtech a odcházejí na východ, odkud přišli k nám solunští světci, hlásající Krista. Družina sv. Alfonsa ve vých. Haliči vzrostla zase o dva pracovníky. Ano, s misionářským křížem v rukou pracoval na spáse duší nejpouštěnějších roztroušených po dědinách misiem a poučováním o pravdách sv. víry, jak přikazuje sv. Alfons svým duchovním synům! A že duše východního Slovana zvláště nyní je nejpouštěnější, netřeba dokazovali. Jest tudíž kongregace redemptoristů nanejvýš způsobilá pro apoštolské práce mezi vých. Slovany. A Bůh také žehná synům sv. Alfonsa hrdině opouštějícím svou vlast a přijímajícím jiný obřad. V Kanadě v 6 letech povstaly tři kláštery redemptoristů vých. obřadu, což tamnějšímu silnému pravoslavnému hnutí je nanejvýše nepohodlným. V klášteře ve Zboiskách v noviciátě jsou kněží, jsou bohoslovci a dá Bůh, že brzy apoštolováním budeme pracovat na záchraně duší. Naše práce bude uskutečňováním unionistických velehradských sjezdů. Čeho nebylo docíleno parlamentarismem ať již na poli bohoslovném nebo literárním, toho holidá bude docíleno misionářskými pracemi. — V neděli 11 ledna 1920 byli ve Stanislavově redemptoristé uvedeni J. Exc. biskupem Řehořem Chomišynem do chrámu Páně sv. Josefa a při slavné bohoslužbě byla jim odevzdána správa kostela. V kázání mimo jiné řekl pan biskup: „Samí svými příspěvky vystavěli jste tento kostel a posvětili sv. Josefu. Sv. Josef přijal tento dar a chránil jej. Za války domy stojící jen několik kroků od kostela byly pohořeny a kostel stojí bez pohromy. A dnes v den sobě zasvěcený (neděle po Narození Páně dle řec. kal.) postaral se vám o duchovní otce; jsou to synové výborné duchovní rodiny sv. Alfonsa. A představený zdejší malé

řeholní družiny nazývá se rovněž Josef. — V Stanislavově jsou tři redemptoristé: O. Jos. Schryvers, Belgíčan, představený, O. Dominik Trčka, Moravan a O. Řehoř Šiškoví z Bukoviny. Kláštera dosud nemáme, prozatím bydlíme v semináři vzdáleném od kostela půl hodiny. — Redemptoristé kněží vých. obřadu jsou dosud celkem dva. — Dominik Trčka, redemptorista vých. obř.

ROZMANITOSTI.

Péče o kněžský a misijní dorost v Německu. Válka způsobila velikou trhlinu i v dorostu na kněze a misionáře. Jeví se to zvláště v Německu a ve Francii. Proto utvořil se v Bonnu v Německu spolek kněží a laiků „Apostolat der Priester- und Ordensberufe“, jenž si vzal za úkol vyhledávat kandidáty na kněžství a misionáře. Činí tak, že poučují o volbě stavu, podporují zhozné a nadané jinochy, kteří mají sklon ku stavu kněžskému, opatřují laciné byty v dobrých křesťanských rodinách zbožným studentům, ujmají se takových studentů a duchovně je vedou, zakládají konvikty pro studenty a podporují je.

Slovanská galerie na Velehradě. Po čem tolik toužili jsme řadu let, začíná se s pomocí Boží plnit. Na posv. Velehradě slušelo by se, aby tam byla takřka čestná galerie podobizen mužův zasloužilých o Velehrad, o Unii, o náboženské povznesení národů slovanských. Za tím účelem uveřejnili jsme prosbu v Apoštolátě, aby obrazy takových velikánů byly posv. Velehradu darovány. Buď Bohu vroucí dík vzdán za to, že residence svatehostýnská tyto dny darovala obraz obětavého apoštola Charvatů, biskupa Josipa Jaraje Strossmayera. Tím učiněn byl tedy šťastný začátek. Ona krásná chodba u vchodu kláštera, kam hodláno vzácný dar umístiti, dosud takřka nahlas prosí, aby ozdobena byla řadou významných podobizen. Proto co nejsnažněji prosí Ústav a laskaví čtenáři sv. Cyrilla a Methoda na posv. Velehradě, aby vldpp. ráčili prohlédnouti podobizny někdy snad i na půdě odložené — a z nich darovati posv. Velehradu ty, které mají zmíněný význam. Opravy, dopravu atd. milerádi sami obstaráme. Na pochybnosti a laskavé dotazy s radostí odpovíme.

P. Jos. Jaroš T. J.

Světci ctění zvláště za jednolou církev. Sv. Petr, kníže apoštolský († 79), sv. Irenej, biskup lyonský († 202), sv. Hilarij, biskup piktavský († 366), sv. Ambrož, biskup milánský († 397), sv. Jarolím, kněz († 420), sv. Augustín, biskup hipponský († 410), sv. Řehoř Veliký († 461), sv. Athanas Veliký, biskup alexandrijský († 373), sv. Basil Veliký, biskup cesarejský († 379), sv. Cyrill, biskup jerusalemský, († 386), sv. Jan Zlatoustý, biskup cařihradský († 407), sv. Cyrill, biskup alexandrijský († 447), sv. Jan Damascenský, kněz († 744), sv. Ignác, patriarcha cařihradský († 877), sv. Cyrill a Methoděj, apoštolé Slovanů, sv. Mikuláš, biskup myrský, sv. Olga kněžna ruská († 957), sv. Vladimír, kníže ruský († 1015), sv. Josafat, biskup vitebský, mučedník († 1623), blahosl. Ondřej Bobola, mučedník.

Pravoslavní mučedníci. Je známo z denního tisku, že od počátku zášt bolševiků se obracela proti církvi a proti náboženství. Jejich modlou jest bezbožství. Aby vyhubili církev, zavádějí civilní manželství, chtějí neděli zaměnití pondělkem a z neděle udělati všední den, zřizovali školy beznáboženské, z chrámů dělali divadelní a taneční síně atd. Dovidáme se několik podrobnosti o mučednících pravoslavných. V Permě byl arcibiskup Andronik za živa pohřben. To pobouřilo sedláky tak, že hrdinský arcibiskup černigovský Vasilej odrazil se cesty do Moskvy, aby tam podal rozklady o krutém osudu arcibiskupa Andronika. Byl s dvěma soudruhy svými rozsekán. Arcibiskup Theofan, když již byl zmučen, byl ponořen průsekem v zamrzlou řeku Kama a potopen. Biskup Platon byl o půlnoci vytažen z lůžka a se 17 druhy hnan do sklepa, kde byli sekery rozsekáni.

Bolševická církev. Arcibiskup penzenský v Rusku založil novou církev — diehistů — která chce pracovati s bolševickými sověty.

Časopis Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda vychází měsíčně v Kroměříži a stojí ročně 6 K. Do 1. sešitu byla vložena složenka. Račtež si všimnouti obálhy 1. sešitu. — Pro nedostatek obalového papíru budeme prozatím vydávati časopis bez obálhy. Prosíme o udání změny adresy.

Nákladem vlastním. — Tiskem Jindřicha Slováka v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Mgr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a člen N. S., Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

Podává Dr. Ant. Cyr. Stojan, předseda ústřed. výboru „Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie.“

Sv. Cyrill a Method na cestě k předkům našim.

(Dále číst.)

Kdyby povstalo u předků našich heslo: „S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až mílo.“ Již v pohanství dozadovali se při povaze náchylné ku nábožnosti pomocí vyšší, pomoci bohův. Tertulian ve svém spise „O vojenském věneči“ vykládá, jak první křesťané vše posvěcovali modlitbou, jak znamení sv. kříže všudy předcházelo. „Při každém našem kroku, když vycházíme z domu či přicházíme, když se oblékáme a obouváme, při umývání, jídle, rozsvěcování, když jdeme spát, když si sedáme, při každém činu znamenáme čelo znamením (kříže).“ Nutno vyznati, že i předkové naši od bohů učinili ve všem počátek. Nebylo, co konati měli, aniž po svém způsobě útočiště brali k bohům. Vše oživováno u nich božskou mocí a bežství vládlo ve všem. Naznávali, jak slabými a nedostatečnými jsou, i ohlíželi se po vyšší moci a o pomoc ji vzývali. Nespoléhali toliko na svou schopnost a dovednost, na svůj důvtip, proto počátek všeho posvěcovali, jak už řečeno, pobožnostmi a oběťmi, ovšem přežel po pchansku. A tak nemohla býti bez Boha ani předúležitá porada, na níž mělo se rozhodnouti o poselství o hlasatele víry Kristovy znalé řeči lidu moravského. I vzýván všemohoucí Pán, Otec světél, o osvětlení mysli a o zdar záměru. Usneseno, vyslati poselství do Říma k papeži Mikuláši I o povolení, by mohli povoláni býti hlasatelé víry Kristovy a do Caribrodu k císaři Michalu III. Byl v tom záměr, velkomoravskou říši přivést k apoštolské Stolicí a vymaniti se ze svrchovanosti německé, ale i řecké. O samostatnost církevní běželo, aby říše jen Římu podrobena byla. Byla záležitost to svrchované nábo-

ženská, ale i politická. Přeskočda, že nikde není poznačeno, kdo v poselství do Říma a do Cařihradu byl. Možno se však domyslíti, že poselství radostí naplněno bylo, že takové převzácné výpravy účastno jest. K Římu tenkrát zraky všech byly obráceny, z této studnice živé vždy čerpali národové posily. I bylo zajisté poselství v Římě od papeže přijato s radostí. A jak by ne, když se jednalo o rozšíření viry a rozmnožení království Božího na zemi. K tomu přistoupily politické příčiny. Máme pořekadlo z hluboké životní zkušenosti čerpané: »Chraňte mne před přáteli, před nepřítelem se už sám ubráním a uchráním.« Přátelská byla říše francká sv. Stolici, než staly se přehmaty, takže bylo v oběti tom přátelském až úzko sv. Stolici. I kynula zde naděje, že slovanská říše bude oporou sv. Stolice proti svrchovanosti francké a proti jejím přehmatům.

Potešeno a povzbuzeno chvátá z věčného Říma poselství s obdrženým povolením k Rostislavovi. I sděluje poselství, že sv. Otec s radostí uslyšel o záměru převzácném, že milerád svoluje a požehnání uděluje, zmiňuje se o tom, kterak papež v lásce chová Slovanv a nic toužebnějšího si nepřeje, než aby již již uvedeni byli do ovčince Kristova.

Bez prodlení vysílá Rostislav poselství do Cařihradu. Vědom jesti sobě důležité úlohy, kterou vykonává. Radostí oplývá srdce jejich, že jdou pro ty, kteří naučí rodáky Boha znáti, kteří jim ukážou cestu, kterouž kráčetí mají, by došli časné a věčné spásy. Na mysli přemítají krásné doby, které nastanou. Předstupují před císaře Michala III. a vyřizují dle žáka sv. Klimenta vzkaz a prosbu Rostislavovu: »Lidé naši od pohanství odstoupili (neklání se již modlám) a křesťanský zákon v životě vnějším zachovávají, nemáme však učitele takového, který by nám naším jazykem pravou víru křesťanskou vyložil, aby i jiné země toho vidouce následovaly nás.« Jako by říci chtěli: »Nestačí nám toliko kříž dělati a jiné úkony zevněji konati, chceme o podstatě náboženské poučení býti, do ní vniknouti, věrou dání se prokvasiti a přeměnití, abychom byli Kristovými a Kristus náš.«

Naplnilo-li ohlášené poselství radostí všechny dobře smýšlející na dvoře císařském a císaře samého, byla radost zdvojnásobněna, když zvěděli, proč poselství přišlo. Duševní spojení je mezi stejně smýšlejícími a hlavně o důležitém úkolu přemýšlejícími. I vidíme touž dobou sv. Cyrilla a Methoda na modlitbách v chrámě setrvatí a v kopcích klášterních uvažovatí o velikém úkolu spásenosném, apoštolování mezi Slovanv. V tom císař Michal po úradě s dvořany svými povolal sv. Cyrilla a Methoda. Dle panonské legendy řekl císař Michal filosofu Konstantinovi: »Hle pro tebe připravují se ode mne na cestu stavové mnozí, a vezma bratra svého, opata Methoda, jdi. Neboť oba jste Soluňané a Soluňané všickni čistě slovansky hovoří.« A nyní zjevuje jim záměr a úmysl svůj, že mají dle prosby Rostislavovy

šli do Velkomoravské říše a tam Krista kázati. O přesvatý to záměr, přesvatý to rozkaz, přesvatá chvíle, kdy byli vyvoleni bratři naši k božskému úkolu. (Další část.)

Papež Benedikt XV. o rozšíření víry.

Krvavá válka nejenom šlehala naše země, rozvracela naše města, pálila a v pohřebiště obracela naše vsi, nýbrž v krajích misijních i ničila. Nejedem záhon nivy apoštolské ležel ladem, neboť jeho oráč — misionář — byl povolán od práce k obraně vlasti, což tedy divného, že zarostl trnín a hlozím. Otec společného křesťanstva, onen veliký budovatel na vinici Páně, vida spustošení na všech polích misijní práce doma i za mořem uprostřed kněžstva i věřících a poznáváje hrozící nebezpečnosti, nepřestává toliko na pobídce k usilovné a vytrvalé práci, ale současně rysuje i nové plány, podává nové pokyny, aby vzkřísil k rozkvětu činnost misijní.

Největší jeho starostí jest výchova kněžstva domorodého, které by věděním i ctností, prací i důstojenstvím vyčnívalo se na výši duchovenstva nejvyspělejších národů. Potřebu tu vynucuje všesvětové a mezinárodní postavení a poslání církve. Výchova domácího kněžstva, jeho potřeby a zakládání nových misijních středisk vyžaduje značných obětí na darech pozemských a hojně pomoci s nebe. Proto vroucně vyzývá sv. Otec věřících, aby vstupovali hojně do misijních spolků a podporovali mravně i hmotně jejich činnost.

To jest starost sv. Otce v novém listě o rozšíření sv. víry. Praví v něm, že rozkaz božského Spasitele: »Jděte do celého světa a učte všechny národy . . .« nevztahoval se pouze na apoštoly, nýbrž i na jejich nástupce a bude mít platnost až do skonání světa. Ve všech minulých věcích plnila též církev toto poslání své.

Napřed se obrací papež k představeným misijních krajín, klada jim na srdce, aby byli duší svého misijního území a společně s misionáři horlivou prací celé je objímali. Aby práce jejich přinesla co nejvíce zdaru, jest třeba vychováti domácí duchovenstvo, které pokrevními svazky, uzpůsobením a znalostí poměrů může mnoho získati i tam, kde by cizinci dříve neotevřeli. Domorodí kněží pak se mají vydatně a všestranně vzdělávati, aby někdy sami mohli zaujati vůdčí místo u svých rodáků. Všichni misionáři mají jediné tak pracovat, aby jiného nevyhledávali, leč spásy nesmrtelných duší; nikdy nemají se zapomenouti, aby jednáním vzbudili podezření u lidu, že kromě království Božího mají na mysli i jiné osobní, národnostní nebo jiné cíle. Osobně mají státi bezúhonní, ale i vyzbrojení všemi vymo-

ženostmi vědy. Proto zřídí sv. Otec na papežském ústavě Urbanově pro rozšíření víry zvláštní stolicí pro vědu misijní.

Chválu vzdává papežský list sestřičkám, které vydatně misie podporují a dobývají si vzácných zásluh o rozšíření sv. víry.

Veliké úkoly však připadají též i věřícím v zemích již pokřesťených. Jest isto, že zdar misii závisí od požehnání Božího. A o tu milost můžeme a máme prositi každý z nás.

Nyní jeví se citelný nedostatek misionářů, proto, kdo může, přispěj dárkem, almužnou na jejich výchovu, slovem a příkladem působ, aby mladíci stali se misionáři. Všude jsou založeny a rozvířeny misijní spolky, které již mnoho vykonaly na rozšíření sv. víry, proto zasluhují podpory v činnosti své od domácích lidí.

„Za to prosíme vás“ — píše ku konci listu sv. Otec. „A jest-li každý, jak náleží, splní povinnost svou: misionář na své stanici, věrní v ctěnině své, pevnou máme naději, že misie brzo se zotaví z utrpených ran a ztrát válečných a rychle znovu rozkvetou.“

J. Krzyszkowski T. J.

Katolické misie po válce.

Mírová konference zjednala již tolik očekávaný mír a vyzvala národy k účinné vespolné práci, aby si vybudovaly nové poměry životní, politické a společenské, zabezpečující i malým národům svobodný rozvoj a slibující všem vrstvám společenským radost života.

V tuto píseň míru mocným nesculadem vpadá hlas jediné moci, která řídí se rozkazem svého Zakladatele hlásá, že nikdy nesloží zbraně a povede odvčký boj. Jest to však boj, o jakém sní každý mírumilovný člověk, neboť dějiny jeho vyplňuje boj se vším, čím člověk upadá a co vlévá v duši jeho beznadějný smutek. Onou moci jest církev a bojující armádou — katolíci misionáři. Po věky vrhají se jejich voje do svatého boje, jdou i padají, a na jejich místa vstupují noví bohatýrové, kteří nebojují pro slávu nebo pozemskou kořist; armádní jejich zprávy nezvěstují o krvavých vítězstvích, ale počítají toliko ty, kteří byli podarováni novým, nadpřirozeným životem, kteří byli vyléčeni z nákazy hříchu a nevěry — slovem jsou to lidé, kteří vedou „svatou voňu“ v nejslechetnějším významu slova.

Podáme tu kratinký pohled na katol. misie světové poslední doby.

Náměstí ve Skočově s rodným domkem b1. Sarkandra (X) vedle radnice.

Zřídlem misijního ruchu jsou křesťanské země Evropy a Ameriky. Příznivý stav misii záleží na tom, zda a v jakém rozsahu přejí myšlenky misijní, podporují ji penězi a co jest nejdůležitějším, zda vychovávají, posilují misionáře. V době, kdy válečný požár zachvátil skoro celou Evropu a pak i Ameriku, kdy vlády požadovaly na válku nezměrných obětí, schladl též i bývalý zájem o misie, tak že se zdálo, že jimi hrozí konečná záhuba. Brzy však pochopily nebezpečí země neutrální, ale i mocností válečnic, že záležitosti misijní jsou těsně spjaty s politickými, a proto pospíšily si vydatnější než kdy jindy podporou misiím. Mělo to ovšem stinné stránky, neboť zastíňovalo to misijní a mezinárodní ráz misii a svádělo je do víru národnostních vášní. Nezávislou zůstala pouze sv. Stolica, odrážejíc jako žulová skála ve všech vírech světových úderů a lákání z různých stran.

Hned po výbuchu války oznámila kongregace Propagandy v Římě biskupům, aby vzhledem na nejistotu budoucnost nevzdávali pro svá území konečných nařízení, ani neprováděli dalekosáhlých změn, ani se nemíchali do politických událostí. Nej přesněji a nejdukladněji sv. Stolica označila své zásady o misích v listě, jehož důležitý obsah podáváme na jiném místě. Méně se zavděčila Francii zásadou neutrálnosti. Francie, která před válkou kráčela v čele misijního ruchu, též nejvíce utrpěla. Poněvadž při všeobecné branné povinnosti kněží nebyli vyňati, nastoupilo službu vojenskou na třitisíce misionářů. Mnoho seminářů misijních bylo proměněno v kasárny nebo nemocnice, což nesmírně poškodilo dorost misijní, ale i misie samé, poněvadž není dostatek mladých sil, které by zapřáhly za staré zmožené praci a věkem. I příspěvky na misie se umenšily. Že byla postavena armáda domorodců, byť to bylo pro ně záhubné, mělo přece kladný výsledek, že černoši dávali bělochům příklad mužného vyznání víry a pohanští Madagasci, Bengalcí a j. sblížili se s misijní činností.

V Belgii zůstaly po příchodu Němců všechny ústavy misijní netknuty, ale práce jejich byla velmi sůžena a mnoho členů odešlo za hranice, mezi jinými též Otcové z Scheut do Londýna a dosti značná část, zvláště mladých, na výzvu královu vstoupila do vojska.

Podobně v Itálii kněží a bhoslovci musili bojovat. Milánský misijní seminář dovedl rozvínutí činnosti svou. Vznikly tam vedle dřívějších světových nové misijní spolky kněží a mládeže, z nichž každý vydává vlastní list.

Anglie se ještě neprobudila úplně ze své ztrnulosti. Jediný Spolek rozšíření víry může se pochlubit hojnějšími příjmy a novým domem ve Waterford. Silnějším rozvojem běře se misijní ruch v Irsku, kde díky horlivosti zvláště biskupů v Maynoothu vznikl nový seminář světského duchovenstva pro misijní práce v Číně.

V Americe velmi nadějně rozvíjí se nově založený seminář misijní v Maryknollu, který vyslal nedávno první misionáře do jižní Číny. Mimo to neustávají v práci ani jiné společnosti misijní, zvláště Otcové šteylští v Techny, kteří tam vzkřísili nové sdružení mládeže pro misie. V poslední době čeští benediktini v Chikagu zanášejí se myšlenkou vychovatí misionáře slovanské pro kraje ruské.

Španělsko přežívalo za války misijní obrod. Jest to převážnou zásluhou časopisu vydávaného Otcí jesuity »Siglo de las Misiones« a různých brožur a přednášek, jež nalezly živý oblas v srdcích mladých »apoštolů« tvořících misijní spolky i paní z vyšších kruhů, které uspořádaly několik misijních výstav.

Ve šlepičích Itálie a Španělska krácelo i Holandsko, zvláště od podzímku 1917, kdy po skvělém sjezdu v Nymvedze bylo pořádáno mnoho menších misijních slavností, jako v Einhofenu Tilburku a j.; pro práci misijní byla získána i mládež vysokoškolská, duchovenstvo spojilo se v diecéšní misijní skupiny, holandským misionářům zabezpečena byla pomoc novou Holandskou misijní společností a širší vrstvy lidové nabádaly pro misie zvláštní misijní list.

Ani Švýcarsko nezůstalo lhostejným vůči misijním; světskí kněží zamýšlejí utvořit »Švýcarskou misijní společnost«, mládež v seminářích a na universitě seskupuje se v misijní kroužky, jichž úkolem jest buditi a podporovati povolání k misijním.

I Rakousko za války dalo vznik »Spolku pod ochranu Neposkv. počestí«, podobně též Uhry pod ochranou sv. Ladislava.

Nejvíce však za války pracovalo se pro misie v Německu. Stačí pouze připomněti, že jest tam několik misijních společností a každá z nich vydává zvláštní časopis, že kromě mezinárodních spolků (Rozšíření víry a Dětství) vydatně se tam rozvíjí Družina sv. Petra Klavera, Spolek sv. Ludvíka, že každý stav si tam vytvořil sdružení misijní se svým časopisem, tak studenti gymnasií, vysokoškolští, studentky, paní a kněží. Sdružení panen vykazovalo minulého roku 301.639 členek, které sebraly na misijní účely 610.000 marek a více než třikrát tolik (1,957.960 M) Družina sv. Františka Xaverského (Rozšíření víry).

S dějinami, významem a přítomným stavem misíí seznamují široké vrstvy vysoké školy v Monastýru, Vratislavě, Würzburgu a Mnichově; učení a vynikající profesori jejich pořádají sborové sjezdy v Kolíně za účasti 600 kněží a v Monastýru přes 1000 učitelů.

V Polsku přes lítici válečnou, která zasáhla krutě celý národ a všechny země obývané Poláky, přece nezapomenuli ve vlastním neštěstí na ještě nešťastnější. Sebrali na Rozšíření víry přes 30.000 K, na Dětství skoro na 80.000 K. Družina sv. Klavera na africké misie věnovala okolo 340.000. V porovnání s osláními (na př. s Němci, již sebrali 18krát více) jest to sice jen

vdovin groš, ale považíme-li bídu, hlad, bezpřístřeší, nahotu tak veliké části polských příslušníků, sebrali Poláci přece dosti pro spásu nesmrtelných duší jiných. Čekají nový rozmach pro misie, až se soustředí kněžstvo dle úmyslu sv. Otce ve skupny misijní. Sv. Stolice pověřila polské misionáře pro apoštol. práce zvláštním uzemím v Africe. Nový širošířý kraj misijní rozevře se Polákům i na rozlehlé říši velkoruské od Dněpru až po Ural a dále po Balkaj, Ledové moře a Tichý oceán.

V Jugoslavii nejčilejší a nejběťavější jsou Slovinci. Nezapomínají a sbírají na misie zámořské, ale hlavně pamatují na apoštolské dorozumívací a sjednocovací práce s pravoslavnými bratřími. Počátečného úspěchu se již dodělali. V Lublani r. 1918 měli misijní sjezd, kde chtěli účelně jednotlivé spolky misijní, jež u lidu jsou oblíbeny a rozšířeny, seskupiti, aby v činnosti se vzájemně nerušily, nýbrž doplňovaly a podporovaly. Lazaristé slovinskí pracují nejvíce pro zámořské misie, ale zřetel obracejí i k Macedonii, kde mají své stanice. Pro podporu missií založili si též misijní mešní svaz, který se osvědčuje.

V národě československém jest misijní myšlenka málo probuzena. Příčina vězí i v tom, že není tu ani jediného řádu a útavu, jenž by přímo vysílal misionáře mimo hranice vlasti. Národ československý nemá přímé účasti na misiích jako národové jiní, proto ani nebere tak živé účasti a zájmu na misiích. Přes ta však při všech strastech a osvětových bojích měl hřejivé srdce i pro misie, jak dokazují výkazy darův Družiny svato-klaverské a Děťství, kteréžto dva spolky se na půdě československé ujaly.

Na Slovensku probudil čilejší zájem pro misie nový misijní časopis a každoroční kalendář, který vydávají OO. božského slova v Medlinku.

Třeba že pro vyšší, náboženský a ideální život jest doba zlá, nepříznivá, přes to Kristus nalezá dosti bohatýrských duší, které z lásky k Němu zřeknou se pokrevných příbuzných, vlasti a všeho a spěchají do dalekých končin k neznámým lidem cizím, někdy i nepřátelským, aby tam bojovali pro Boha a Jeho nesmrtelný řád. I nyní měsíčně, ba týdně ledi odvážejí od břehů vlašských, francouzských, belgických, holandských a amerických zástupy nových bojovníků, nových dobyvatelů království Božího. Podívejme se za nimi myslí i srdcem a pohledme na jejich práci.

V Africe mírová smlouva zasala misie ve velké nouzi a opuštěnosti; mnoho misijních stanic osířelo, neboť misionář jejich buď třímal zbraň v rukou nebo trávil bezesné noci v různých barácích a nemocnicích. Dlužno ovšem vyznat, že celkem náboženský život byl udržován, ba tu a tam učinil i pokrok.

Tak lyonští misionáři, byť i pro nedostatek pracovníků byli nuceni opustiti řadu stanic v Keroğu, Dahomeji a na Pobřeží slonové kosti, za to zvýšili úspěch v Beninii a na Zlatém pobřeží,

kde za války postavili 35 kaplí a zřídili 45 nových misijních stanic a zároveň v západním Nigersku byly posvěceny 54 nové domy Boží.

Podobně i vikariaty Otců sv. Ducha přes četná povolání členů do zbraně rozvíjely se přitvrdě a vydaly pěkné ovoce v Gabuni, Laongo, Ubangi, v jižním Nigersku, Senegambii, Zanzibare a Angale.

Nevyrovnatelnými mistry v apoštolování střední a východní Afriky jsou Otcové bílí. V Ugandě r. 1918 pokřtili 5579, v Bangveolu 1686, v Horním Kongu 2590 dospělých. Konga s nejednoho stanoviska může zahanbiti leckterá naše města a vesnice, neboť nenáleží tam do zvláštností kromě škol a chrámů nemocnice, útulny pro starce a děti za vedení misionářů a sester; každá vesnička má svůj lidový dům a divadelko, někdy i zpěvácké spolky, konference sv. Vincence z Pauly a různá náboženská bratrstva. Uganda měla Řídkou tam slavnost, neboť slavilo tam už pět domorodých kněží prvotiny.

Neméně příznivě rozvíjely se misie — kromě hladu a neštovic — i v horním Nilu a Lubango (Otcové z Millhill) a v horním Kassai (Otcové neposkrbněného srdce P. Marie). Od r. 1917 — kdy vikariat Kassai čítal 17.000 věřících — nyní tak vzrostl, že byly z něho utvořeny dva, z nichž každý má přes 40.000 duší.

Širší a širší okruh zabírají misie kapucínů a lazaristů v Abesínii, kde je k nim nový vladař dosud snášenlivý a kmeny dříve zatvrzelé uporně je prosí o školy a chrámy podobně jak i Otcové oblaty sv. Františka Sal. v zemi Basutů.

Německým územím v Africe podělily se Anglie, Belgie a Francie. Ve vých. Africe připadl Anglii celý pruh země od pobřeží Somali až do Mozambiku, na východ od jezera Tanganika odstupuje Belgie dvě značná území Urundi a Ruandu (3 a půl mil. obyvatel). V Africe západní Lüderitz Bay jest přiděleno Anglii, Togo na polovici rozděleno mezi Anglii a Francii. Kamerun je navrácen Francii kromě malého území, které leží východně podle hranice Nigerska přes horský řetěz Kamerunu a Manenguby.

Ve vých. Africe některé stanice po německých misionářích benediktinech přejali Otcové bílí, jiné spravují dosud starší pracovníci, ostatní čekají na nové síly. Jedině francouzští a elsaští Otcové bílí mohli po celou válku provádět své zbožné dílo v Unjanjembo, Viktorii Nyanze, Kivu a Tanganice. Největším jejich bohatstvím jest škola v Muenze založená vládou anglickou, v níž se vzdělává 98 černošských knížat. V Togu místo několika set německých misionářů nyní podává jen několik kněží lyonských věřícím náboženskou útechu. V Kameruně se usadili francouzští Otcové sv. Ducha, Mozambik po odchodu steyských kněží osířel. Vláda anglická misijní práci překážek nečiní.

V Ředezi, kde působí polští jesuité, za války postavili 9 školek, v Kapoče nový misijní dům a pomýšlejí na další stavby ještě. —

S nedočkavostí všichni jsme sledovali vývoj událostí v Palestině a s neklidem očekávali, komu správa nad ní připadne. Miliony křesťanů očekávalo onen zázrak, o němž snily tisíce středověkých křesťanských rytířů. Židé počtem na 80 tisíc položili si tam základní kámen k vysokým školám a chtějí sv. zemi sami zabrat. Aby tomu zabránili, utvořil se ve Francii pod vedením kard. Merciera spolek „Přátel sv. země“. Před válkou pracovalo v Palestině na 4 tisíce misionářů francouzských, belgických a vlašských. Byvše Turky vypuzeni, vracejí se nyní na stará působiště, většinou rozbouraná, ku svým kostelickým proměněným v divadelní síně anebo v mešity. Třeba stavěti od základu. V Palestině žije 82 tisíc křesťanů, z nich 35 tisíc katolíků. Velice se tam rozvíjejí různé angloamerické křesťanské sekty, jsouce podporovány ohromným bohatstvím. Za jediný rok obdržely 3 miliony šterlinků. Na toto nebezpečí poukazuje též sv. Otec v okružníku a vyzývá katolický svět, aby pomáhal sv. zemi zachrániti.

O vydatnější ještě pomoc volá zoufalý výkřik od břehu Eufratu, z hor libanonských, ze Syrie a z Armenie. Na Libanonu, jak tvrdí očití svědkové, čtvrt milionu lidí zahynulo hladem a nemocí. Sv. Otec dáváje příklad bohatším, poslal jim značný dar. Nad osudem Armenie zaplakal celý svět. Dr. Lipsius, nejlepší znatel východu, vypočítává, že nejméně 1,397.000 lidí z oněch krajů bylo pohubeno nebo vystěhováno a z nich sotva 447 tisíc mohlo se zachrániti. Podáváme několik číslic podrobných: v katol. biskupství marošském zahynuli 2 kněží a 70.000 věřících v místech Amazji, Tokaciu, Sivasu, Mezzivanu a j. byli povražděni všichni Armeni i katolíci, v Angoře rozkolníci postináni a katolíci byli dopraveni do táborů zajatců.

Ne lépe dařilo se r. 1915 v Chaldei. V Seertu zahynul smrtí mučednickou arcibiskup Addai Szer i jeho duchovenstvo, v Džezirehu arcibiskup Jakub i s kněžstvem a lidem čtyřiceti osad.

Ještě jednou v r. 1918 obklíčili Kurdové Džezireh, obsadili křesťanské školy a kostely, povraždili duchovenstvo s dvěma biskupy a zámožnějšími křesťany; podobně vraždili i po osadách. V Džebaltur zahynulo 100.000 křesťanů a všichni kněží; v Tellarmenu kněží byli pobiti, a věřící byli sehnáni dohromady, polití naftou a zapáleni; v Mardinu a Diabekiru chtěli s povrchu zhladiti všechny stopy po křesťanech. Ale všechny ty ukrutnosti převyšuje zvířecost v Seertu, kde paša Džandet dal vyvěsti za město arcibiskupa, dva biskupy, na 60 kněží, 25.000 katolíků, 95.000 rozkolníků a tam na rozlehlé louce všechny dal povražditi. Ženy zanotily litanii, mužové opětovali vyznání sv. víry a tak dokonali s modlitbou na rtech jako kdysi za nejkru-

tějšiho pronásledování římských tyranů. Podobně události odehrály se v Urfě, Salamastu a Uruii, kde zahynul též delegát apošt. Stolice Jakub Sonntag i s duchovenstvem.

Indie s Birmou a Ceylonem čítá na 2 miliony 885 tisíc katolíků. Nejvíce rozvíjejí se tam diecese Goa, Trichinopoly, Kolombo a Kalkuta. Utěšeně se rozmáhá i ve středním Bengalu misie milanského semináře, jež v posledním roce přijala i čtyři vesnice v Benidvaře a udělila několika stům dospělých křest sv. Kapucini pracující v severní části onoho kraje mají nyní 131 škol nižších a 11 středních s úhrnným počtem žáků 7325. Křest sv. přijalo minulého roku jen 2480 dospělých. Ve východní Končině odpadlo mnoho Bahmarů od církve následkem francouzské činnosti.

Na ostrovech indických zvláště pod ochranou Holandska úspěšně pracují jezuité, kapucini, misionáři z Milhillu a Steylu. V Eudehu založili novou vyšší školu. Java má osvědčené katolické spolky a zřízení. Tak má tam kancelář poplávkovou, jež zachránila již nejedno děvče a jinocha před záhubou. Náboženské knížky rozšiřuje kancelář literární, misionáře podporuje zvláště při nákupech kancelář misijní. Tato sdružení kladou mocnou hráz úsilím svobodnozednářským, protestantským a mohamedánským, která nedovedla opanovatí panujícího dvoru sultána v Jagie, neboť dva jeho synové jsou katechumeny. Velice vzrostl počet katolíků v holandské části Timaru; před válkou bylo jich 4160, nyní čítá se jich na 36 tisíc.

Nejpříznivější vyvíjí se stav katolíků na Filipínách, kde z 8 milionů 379 tisíc obyvatel jest sotva milion 26 tisíc pohanů a mohamedanů.

O pole misijní práce na ostrovech tichooceánských podělili se různí misionáři. Božské Srdce hojně žehná svým pracovníkům na anglické Nové Quinai, kde kněží jsou plně zaměstnáni ve zpovědnici o sobotách od 7. hod. ráno do 10 hod. večer a dlouho ještě v neděli dopoledne. Jak mocným prostředkem pro uchování čistoty a síly duše pro mladý věk jest denní sv. přijímání, dokazují školky jejich v souostroví Bismarkově a na ostrovech Gilbertových. V zemi Wilhelmově se počet křesťanů zdvojnásobil a některé ostrůvky jako Tumleo nemají již vůbec pohanů. Podobně radostně zní zprávy z ostrovů Markízových, Nové Kaledonie a z Fidži. Na Nových Hebridách četnější návraty do církve sv. maří pokoutný obchod s lidmi a ve střední Oceanii nedostatek katechistů a nezměrné vzdálenosti ostrůvků od sebe.

Z benediktinské misie v Beagle Bay, která byla čistou oasou katolicismu na severozáp. pobřeží austrálském, vláda anglická vyhnala nebo uvěznila německé misionáře. Pole k práci misijní v Australii jest ještě obrovské; z půl šesta milionu obyvatelstva sotva milion 300 tisíc jest katolíků.

V »říši vycházejícího slunce« (Japonsku) bylo katol. misím podniknouti za války těžký boj s probuzejícím se tam šintois-

mem a nepřátelskými katolicismu nařízeními vládními. Velice pěkně však vláda přijala papežského vyslance a neskrbčila pochvalami katolické dobročinnosti. Není to divné, neboť jako katolík zemřel ministr zahraničních záležitostí Montono, rozhodnými katolíky byli dva japonští míroví vyslanci, z nichž jeden dal na národním praporu zhotoviti Božské Srdce Páně a zavezl jej do Paray le Monial; v srpnu minulého roku přijal křest sv. v Římě první tajemník poselstva Šinoch a katolíkem stal se i poslanec Jamamoto. V r. 1917 japonský misijní sbor skládal se ze 4 biskupů, 117 evropských a 37 domácích kněží, 769 klášterních bratří, 210 sester domácích i zahraničních a 37 klášterníků a 23 klášternic trapistů. Na 60 milionů obyvatelstva není to mnoho. Aby sv. Stolicе navázala ještě srdečnější styky s Tokiem, vysílá papež nového vyslance v osobě msgra Biondiho.

Japonsko snažilo se i v Číně zaštěpiti šintoismus, ale s chatrným výsledkem, neboť misionáři za první dva roky války získali katolicismu přes 200.000 duší. I nyní, kdy Peking a Kanton bojují mezi sebou o svobodu ústavy, kdy navazují a přerušují vzájemná vyjednávání a vláda dostává chuť k nařízení, aby pohřeby a sňatky se děly pohanským způsobem, Číňan víc a více zvláště za hladu a povodní hledá pomoci a záchrany u misionářů, potěchy u Krista, a nezdíraje i vysocí státní úředníci, byť sami nebyli katolíky, veřejně uznávají dobročinný vliv katolicismu a vznešenost křesťanských zásad, které dovedou vzkřísiti bohatýrů schopných největších obětí, za víru a vlast. V polovici roku 1918 vyznávalo tam viru katol. přes milion 954 tisíce; směle můžeme tvrditi, že koncem minulého roku katolíků bylo v Číně přes dva miliony. Ale není to jen kapka v obrovském moři 400 milionového národa?

Těžké zkoušky prodělaly misie za války na Korei, poněvadž dle vládního výnosu z r. 1915 katol. náboženství bylo tam odstraněno ze škol a misionáři francouzští byli odvoláni. V r. 1917 měla Korea 16 mil. obyvatel, z nich 87.208 katolíků, dva biskupy, 31 kněze franc., 3 něm. a 23 domorodé.

Americké misie mezi Indiány, Černochoy a Eskymáky kromě drobnějších ztrát způsobených požáry, povodněmi nebo suchem neutrpěly větších škod.

V Mexiku, kde po tolik let zuřila bratrovražedná válka a střídaly se převraty politické, nová vláda dovolila navrátiti se biskupům vypuzeným Carranzou. Všude konají se porady, aby se utvořil silný svaz katolíků a zabezpečila hmotná pomoc zničeným klášterům a chrámům. Ale mýlil by se, kdo by soudil, že boj utichl úplně; severoamerické sekty napínají všechny síly, aby Mexiko vyrvaly církvi katolické.

Kdo by neviděl z těchto několika dat, že i za války a v prvních měsících míru kromě několika trhlin společenských a politických prapor Kristův vítězně vlaje a postupuje vpřed?

Ale doba konečného vítězství, o níž věstil královský prorok: »Všichni národové, jež jsi stvořil, přijdou a budou se Tobě klánět, Pane, a oslavovati budou jméno tvé« (Žalm 85, 9), jest ještě oddálena. Můžeme, ano jsme povinni ji přiblížiti každý dle své možnosti: jedni modlitbou za požehnání pro práce misijní a apoštolské povolání k nim, jiní almužnou bytí malou na účely misijní. Nejcenějším darem jest ovšem zdraví a život. Jestli se v srdci někoho ozve volání: »Jděte a učte národy . . .« neodolatelnou mocí, ať se nezdrahá volaný se mu oddati a nastoupiti cestu, ať na poledníkový jih či nehostinný východ, kde miliony pohanů ještě čekají a jako by volaly ke každému misionáři: »Přijď k nám a ukaž nám cestu k ztracenému ráji!«

Mučednická smrt bl. Jana Sarkandra.¹⁾

Bl. Jan Sarkander narodil se 20. prosince 1576 ve Skočově na Těšínsku, kde se mu dostalo i prvního vzdělání. Po smrti otce v r. 1589 přestěhovala se rodina do Přibora, kde Jan chodil do školy farní, odtud pak přešel na latinské školy do Olomouce. Studia filosofická konal v Praze, bohoslovná ve Štýrském Hradci. Před a po vysvěcení na kněžství zdržoval se krátce u svého bratra Mikuláše, faráře v Opavě, načež dostal se na faru v Unčově. Brzo však pro téhož bratra byl držán nejméně 10 měsíců ve vězení v Kroměříži; byv z něho na rukojmň propuštěn, stal se farářem v Charvátch u Olomouce a za nedlouho dostal faru ve Zdounkách nedaleko Kroměříže. Ale ani tu dlouho nepobyl, odešel za faráře do Boskovic a po roce do Holešova.

V Holešově byly tehdy náboženské poměry velmi smutné. Uprostřed nepatrného hloučku katolíků byl obklopen Sarkander samými horlivými protestanty a českými Bratřimi. Umínil si, že vykoná zaslíbenou pouť k Matce Boží do Častochova.

Cesta do Polska stala se Sarkandrovi osudnou. Protestantští stavové čeští podkládali jí účel politický, myslíce, že Sarkander vyjednával tam o vojenskou pomoc císaři Ferdinandu II. proti českým nekatolíkům. Jak jest dějinně zjištěno, nemohl mít Sarkander nijakého vlivu a účasti na vpádu polských lisovců na Moravu. Když se títo blížili k Holešovu, aby ušetřili města, znaje Sarkander zbožnost vojínů polských, vyšel jim vstříc z města se svými katolíky nesa velebnou Svátost. Lisovčáci skutečně bez ublížení Holešov pomínuvše pádili dále k

1. Podáno dle knihy »Bl. Jan Sarkander.« Díl II. Dr. Jos. Foltýnovský: »Život, umučení a blahoslavení Jana Sarkandra.« V Olomouci 1920. Nákladem Matice Cyrillomethodějské. Stran 770. Cena 34 korun.

Vídni. Pro tento čin, ač byl městu ke spáse, upadl Sarkander ještě více do podezření, že byl spolčen s lisovčíky, že je zrádcem vlasti a musí lidí býti vydán.

Sarkander necítě se v domě dosti bezpečen, skrýval se ve stodole, ve stáji ano i v umrlčí komoře na hřbitově. Když od moravských stavů byl vydán rozkaz, aby všichni faráři katoličtí z okolí Holešova dostavili se na soud do Brna, Sarkander věda, že osten rozkazu je namířen proti němu, utekl se na tovačovský zámek, ale necítě se ani tam dosti bezpečen, skrýval se v tovačovském lese, kde byl vypátrán, jat a odveden do Olomouce.

Tam byl uvržen do městského vězení. Stavové ihned sestavili soudní komisi, která měla vězně vyslýhati. V komisi byli sami protestanté kromě městského sudího Jana Scincillu, jenž byl katolíkem, každému výsledku byl přítomen a jako očitý svědek podrobně popsal umučení Sarkandrovo.

Poněvadž při prvním výsledku nevěděli soudcové toho, po čem toužili, odebrali se všichni do mučírny a znova nutili Sarkandra, aby řekl, že měl účast na vpadu lisovčků. Když Sarkander trval na své výpovědi, že je nevinen, rozkázal hlavní jeho odpůrce Bitovský, pán na Bystřici pod Hostýnem, s ostatními komisaři katovi, aby přiznání vynutil mukami. Ubohý kněz vrhl se na kolena před komisaři a zapřisahal je, aby ušetřili jeho kněžského stavu, že je nevinen. Tvrdil, že by nechtěl obtížiti svědomí, nýbrž kdyby to pravda bylo, že by toho nezamlčel, i kdyby se týkalo vlastního otce neb matky.

Soudcové však trvali na svém rozkazu a nařídili katovi, aby mučil Sarkandra jako vlastizrádce.

Tu ukázal těžce zkoušený kněz mužnou hrdinnost; vida, že se soudcové nedají obměkčiti prosbami, by ustali od násilí, prohlásil před Bohem, přede všim světem a na své svědomí, že prohlašuje za neplatné a nepravé, kdyby přílišná muka vynutila mu něco nepravého a kdyby řekl více nežli dříve. Na to s obdivuhodnou statečností svlékl se ze svého kněžského oděvu, přistoupil ke skřípci a dal se na něj přivázati, odporoučeje se vroucí modlitbou Všemohoucímu, Matce Boží a sv. Anně.

Za mučení komisaři mu spílali a pobízeli kata, aby přitůžil. Tento výslech spojený s mučením trval hodinu. Když byl úplně bezvysledný, rozkázali komisaři katovi, aby Sarkandra odvázal.

Pro různé překážky bylo v mučení pokračováno až čtvrtého dne 17. února 1620. Když Sarkander se bránil, že jest nevinen všeho, z čeho jej obviňují, nařídili komisařové nové mučení, které trvalo téměř celé dvě hodiny. Nazejtří opětně shromáždila se v mučírně soudní komise, tentokráte, jak očitý svědek dodává, ve stavu podnapilém.

Když doráželi komisaři na Sarkandra, aby jim zjevil, co znal ze zpovědi pána svého Lobkovice, tu Sarkander neohroženě a mužně prohlásil, že toho nevyjeví, i kdyby ho na

kusy roztrhali a rozsekali. Na tuto odpověď soudecové zostrili výslech a kázali Sarkandra opět přivázati ke skřípci. Byly přineseny i pochodně, aby pálením přinutili věrného kněze k doznání. Kat přiložil pochodně k tělu mučeného, ale brzy pochodně zhasly, tak že s nevolí je hodil na zemi. Na radu některých komisařů rozžal kat svíce a přiložil je na boky Sarkandrový, načež smočiv šest per v síře a smole, zapálil je a hodil po ruznu na prsa a ramena mučedníkova. Když vše již na něm shořelo, kázali soudecové zapáliti nové svíce a přiložiti je k bo-

Obraz z roku 1724: Bl. Jan Sarkander po posledním mučení.

kům. Měli za to, že při takových bolestech jistě již vynutí z něho nějaké přiznání. Leč nestalo se tak. Prohlásili tedy, že tu působí kouzla; proto kázali katovi, by Sarkandra úplně obnažil, ostříhal mu nechty na nohou a rukou, ustříhl něco vlasů s hlavy, z vousů, pod pažďím a vespod těla, vše aby spálil na prášek a dal mu vypít. Sarkander ochotně podaný nápoj vypil. Po celou dobu, co byl takto nalažen na skřípci, stáli komisařové kolem něho; on však stále tvrdil, že je nevinný, odporoučel se Všemohoucímu a bolestnými vzdechy vzýval svatá jména: Ježíš, Maria, Anna. Toto mučení trvalo skoro tři hodiny. Komisaři, jsouce sami unaveni týráním ubohého kněze a vidouce, že se nedovědí od něho ničeho, dali popáleného Sarkandra odvážati a napomenuvše ho, aby si vše ještě rozmyslil, odešli.

Sarkander byv odvážen se skřípce, slabotou vymknutých údů klesl k zemi na pravou stranu skřípce směrem k stěně.

Bířičové se domnívali, že brzo dkoná, proto jej nechali delší dobu ležeti na zemi; pozorujice však, že žije, odnesli jej do vězení, položili na slámu a pokryli jej jeho kněžským šatem. V žaláři obklopili zmučeného kněze někteří katoličtí Olomoučané, ochotně mu nabízejice služeb: ten podával léky, onen náplasti, jiný nabízel pokrm, nápoj, plátěné obvazy atd.

Stavové nemohli býti ani sami u sebe přesvědčeni, že by Sarkander měl účast na vpádu lisovčiků. Příčina, proč jej mučili byla jinde, hlouběji. Byl to hněv proti němu z důvodů náboženských, nenávisť ke katolické víře, církvi a věrnému jejímu sluhovi. Mučení Sarkandrovo bylo zneužití moci z nenávisťi ke katolické víře a ke kněžské horlivosti Sarkandrově. Nebylť tedy Sarkander mučedníkem politickým, nýbrž náboženským. Tak pojímali mučednictví Sarkandrovo i vrstevníci jeho. První příčinou mučení byla náboženská nenávisť, druhotnou příčinou bylo též zachování zpovědního tajemství.

Vyléčili rány Sarkandrový nebylo možno; šlachy jeho byly na skřipci zpřetrhány, a boky tak spáleny, že mezi žebry, zvláště na pravém boku, bylo viděti vnitřnosti.

Sarkandroví bylo ve vězení snáseti mnoho hrubostí od žalářníka, jenž nelidsky s ním zacházel. Při všech bolestech nestěžoval si však hrdinný kněz ani slovem. Posily hledal a nalézal jediné v modlitbě. I když se zdálo, že dřímá, nespál, nýbrž v duchu se modlil. ačkoli jako těžce nemocný nebyl povinen modlití se kněžské hodinky či brevíř, přece neupustil od této svaté povinnosti, nýbrž modlival se jej každodenně, nedbaje na prosby návštěvníků, by se nenamáhal.

Maje tělo krutým mučením rozbolavělé, nemohl Sarkander na lůžku ani sám se obrátiti ani sednouti. I prosíval tu častěji návštěvníky, by ho uložili do nízké pohovky u lože a položili před něho na vyšší lavici brevíř, z něhož by se mohl modlití kněžské hodinky. Ochotně mu mezi modlitbou obracel listy jistý jeho spoluvězeň nebo jeho dceruška, která navštěvovala otce. Když nebylo na blízku nikoho, obracel si listy Sarkander sám a nemoha tak učiniti vymknutýma rukama, pomáhal si — jazykem.

Hrdinná trpělivost, s jakou Sarkander snášel bolesti, byla s podivem i těm, kdož jej navštěvovali, tak že se ho soucítěně tázali, jak mu možno tak veliké a hrozné bolesti snášeti. Pokorně odvětil mučedník: »V největších bolestech cítím největší útěchu a nevšímám si muk.«

Po čtyřech týdnech podlehl Sarkander vytrpěným mukám. Před smrtí zaopatřil jej sv. svátostmi týnecký farář, který umírajícího připravil k smrti s farářem charvatským. V úterý, 17. března, večer mezi 10. a 11. hod. skončil veliký ten muž a trpitel a podle přesvědčení souvěkého kronikáře »byl jistě s jinými věrnými pracovníky připejen k počtu svatých mučedníků.«

Kdežto za života byla tvář Sarkandrova pro vytrpěná muka bledá, nabyla po smrti svěží červené barvy a po žalární kobce rozlila se zvláštní příjemná vůně.

Bůh jej proslavil po smrti čelnými zázraky, a náměstek Kristův roku 1860 prohlásil mučedníka blahoslaveným.

Oslava bl. Jana Sarkandra.

Příkladný život, plný strasti a neúmorné práce, zasloužil Sarkandrovi čestného jména v dějinách církve Boží, i kdyby nebyl mučednickou korunou dovršil slávy své. Lze právem o něm tvrditi, že jak svatě zemřel, tak i svatě žil. Veškerým životem jako červená nitka vine se tělesné a duševní utrpení. Mile dojmá jeho pravá, upřímná zbožnost, hlubokou úctu v nás vzbuzuje jeho láska k nesmrtelným duším a vědomí zodpovědnosti za světence. Trpěl, že byl věrný ve své víře a horlivý v kněžských povinnostech, trpěl hrozně a nevinně. Svatý život

jeho jest zářivým příkladem i pro nás v podobně těžkých dobách, v jakých žil i on.

Letos konáme třistaletou památku jeho mučednické smrti a zasluhuje zajisté blahosl. Jan Sarkander, abychom ji oslavili důstojně. Bude slavena na všech místech, která jsou posvěcena jeho činností. V Holešově bude hlavní slavnost 17. března, ve Skočově od 24. do 30. května, v Olomouci, Příboře, Unčově 8. září o Narození P. Marie.

Kéž si na nebi vyprosíme brzké jeho svatořečení!

Ludvík Grygera

Bulhaři a Řekové.

Pokračování.

Když r. 1860 osvobozovali se Bulhaři od církevní řecké nadvlády a osamostatňovali se církevně, v tom boji nemalého povzbuzení dostalo se jim, že se k nim v Cařihradě přidružil jistý hodnostář církevní z jejich rodin, jenž se jim stal vážným pomocníkem v boji a vítaným soudruhem Hilariem, který byl jejich biskupem, svého bulharského postavení jako biskup též u vlády turecké si vydobyl a stál v příkrém boji proti řeckému patriarchovi. Byl to Auxentij, bývalý metropolita velesský. Není bez zajímavosti, zvěděti krátce běh života tohoto muže, o němž i později ještě uslyšíme; jeho osudy jsou též novým obrázkem a opětným dokladem k tomu, co všechno bylo možno v církvi patriarchátní.

Ve známém klášteře na horách Rylských žil mladý mnich, vyučený v tamní škole. Do kláštera přijížděl občas na návštěvu a na osvěžení kystendilský metropolita Řek Artemij. Tomu se mládenec velmi zalíbil pro svou čilost i vzal ho s sebou a učinil svým jáhnem. Vděčný jáhen se snažil ze všech sil, aby si plně zasloužil důvěry svého pána, ve všem mu hleděl vyhovět, pohnáhl i řecky se při něm pěkně naučil a vladyka, vida v něm v každé příčině spolehlivého služebníka, svěřil mu na konec i celé své biskupské hospodářství a záhy se přesvědčil, že dobře pochopil, a líboval si velice. Po čase vládky napadlo, že by snad mohl věrnému jáhnovi odevzdati i správu celého biskupství a sám se hezky odstěhovati do Cařihradu, po němž stále vzdychal, neboť život v hlavním městě bylo něco docela jiného, než život v zapadlé bulharské Lhotě. Biskupství mělo pro něho jen tolik ceny, co výnosný venkovský statek. Věrný sluha by mohl hospodařit a starati se, on pak v Cařihradě by mohl pohodlně jen důchody bráti. I dal se do práce, a šlo to: měl v Cařihradě staré známé, kteří mu šli na ruku. A tak jednoho dne z ničeho nic z nepatrného mniška Bulharčete stal se — vladyka Auxentij! Dostal ve správu kystendilskou diecesi jakožto

zástupce Artemijův, a ten se s radostí odstěhoval do Cařihradu. Téměř 10 let spravoval Auxentij diecesi a každý rok poslal Artemijovi 2000 tur. liber důchodu, sumu to na onen čas značnou; sám ovšem pro svůj dům a na různé výplaty potřeboval ročně také mnoho a to se musel také snažit, aby vytěžil mnoho z diecese. Po 10 letech byl přeložen jako biskup do Mostaru, kdež se zdržel rovněž asi 10 let, načež byl jmenován metropolitou ve Velesu v Macedonii, a to opět se závazkem, aby spravoval sousední kystendilskou diecesi a důchody poslal Artemijovi. Ten byl brzy po té přičiněním patriarchovým od turecké vlády jmenován patriarchou alexandrijským, ale lid alexandrijský a egyptská vláda ho nechťeli, že prý nemohou strpětí vměšování cařihradského patriarchy do svých záležitostí. Artemij tušil už napřed, že se tak asi stane, a proto pro jistotu, aby pak nezůstal s holýma rukama, nežtekl se kystendilského biskupství, ale zajistil si je, že mu pro ten případ zůstane. Žil potom zase v Cařihradě pod zvučným titulem bývalého patriarchy alexandrijského a z kystendilské diecese mu šly od Auxentije důchody jako dřív. Auxentijovi bylo slíbeno, až Artemij umře, že bude po něm jmenován kystendilským metropolitou. Artemij konečně také umřel, ale jmenován byl po něm zase Řek — bylť to biskupství přece jen výnosné — Auxentija pak se ani neoptali a ustanovili biskupem v chudém přímořském Drači, o nějž málokdo stál. Auxentij se za to na patriarchu i s jeho synodem pohněval, šel si do Cařihradu k nim stěžovat a prohlásil, že do Drače vůbec nepůjde. Ustanovili tedy do Drače jiného a Auxentij zůstal — bez diecese. Od r. 1859, kdy se to přihodilo, žil potom v Cařihradě, přikládaje si titul bývalého metropolity veleského, jímž se až do smrti podpisoval proti vůli patriarchově i proti přijatému obyčeji. — Tento Auxentij tedy se přidal k Bulharům a svou věc spojil s jejich proti patriarchovi a Řekům vůbec. Hilariona užíval za svého představeného, sám se skromně stavěje vedle něho na místo druhé.

Vším tím, co se dalo se strany bulharské i se strany vlády, byli Řekové velmi zkrúšeni. Mezi nimi samými bylo v tu dobu už hrůza nespokojenosti a nepořádků. Jedni, hlavně vyšší duchovenstvo, nemohli se smířiti s novými řády, jež na žádost vlády zavedl »národní« sněm, druzí byli zase při nich, a obě strany se zuřivě napadaly v novinách. Vina svalována také na patriarchu Cyrilla, že právě z něho došlo k nejhoršímu úpadku církve, a ten znechucen a rozeznen oznámil synodu a národu, že se vzdává svého úřadu. Stalo se to 11. května (1860), tedy za nedlouho po bulharském odboji velikonočním. Vláda však ho z úřadu propustiti nechťela, poněvadž od ní nebyl ještě schválen nový volební řád pro volbu patriarchy, jak jej vypracovalo nedávne »národní« shromáždění, a v novém tom řádě hleděla si vynutiti a také vynutila dodatek, že má právo škrtať ze seznamu kandidátů ty, kteří by jí nebyli vhod. Když dodatek od Řeků byl přijat,

tu teprve vláda patriarchovi dovolila, aby úřad složil, což on učinil ještě téhož dne, 5. června, a rozloučiv se s členy synodu, odešel z patriarchálního paláce do svého soukromého domu. Na to byl volen zatímni náměstek a již při tom se neobešlo bez ta-hanic a sporů. Volba patriarchy sama, tak jak měla být podle nového zřízení, slibovala tím větší měrou, že bude rušná; mělo k ní být povoláno celkem asi 75 účastníků, tedy celý zástup lidu, a to nejen biskupů a zástupců diecesí, ale i lidí z různých stavů, jako profesorů, advokátů, státních úředníků i důstojníků, kupců, cechmistrů různých řemesel z Cařihradu, společnost, jak vidno, velmi pestrá i nejednotná. Tito voličové měli právo, ke kandidátům písemně navrženým od biskupů diecesních, přidati ještě jiné, předložiti všechny Portě, aby z nich vyškrtla nevhodné, a ze zbývajících pak vyvoliti tři, ze kterých konečně biskupové za vzývání Ducha sv. měli zvoliti patriarchu. Zastáncům starých pořádků, hlavně biskupům, z nichž byl zvolen i zatímni náměstek, se takový způsob volby naprosto nelíbil; přivrženci novot pak nedůvěřovali zas biskupům, že se při volbě zachovají podle předpisů, obávali se od nich všelijakých pletich i úskoků, a proto ještě před volbou došlo mezi oběma stranami k šarvatkám, za nichž převoláři biskupům veřejně v novinách vyčtli všechny jejich hříchy a špatnou správu církevní. Než v jedné věci obě rozvaděné strany přec jen byly svorny, a to, že nový patriarcha musí být muž různý, jenž by pevnou rukou dovedl zjednatí pořádek, opět obnoviti moc a vážnost církve řecké, zvláště pak bulharským požadavkům rozhodně se opřítí a Bulhary jednou pro vždy uvéstí zas v řecké poslušství. »Nejde o něco malého«, psal tehdy řecký list Byzantis, »nejposvátnější zájmy a výsady našeho národa jsou v nebezpečí, nevstoupí-li na patriarchální stolec člověk, obdařený žádoucími vlastnostmi!«

Volební shromáždění mělo být svoláno 41. den po odstupu starého patriarchy, ale pro stále stranické boje volba odložena a ke svolání nedošlo až 20. září. Mezi navrženými kandidáty nejvíce hlasů (35) měl Anthim, arcibiskup efesský, jenž byl již dříve též patriarchou a měl příjmi Kutalianos. Toho také veřejné mínění označovalo jako nejvhodnějšího muže, rázného a Bulharům nepřecizního. Ale náhodou právě tento muž nebyl po chuti biskupům ze synodu, kteří měli rozhodující slovo a největší vliv na volbu. Ti nemeškali a obrátili se na Portu s písemnou žádostí, aby Anthima z kandidátní listiny vyškrtla a uváděli proti němu různé stížnosti. Porta jim však nevyhověla, a při hlasování v nejbližším plném shromáždění volitelů obdržel nejvíce hlasů zase on a dostal se tak mezi ony tři kandidáty, ze kterých měli biskupové zvoliti patriarchu. Jednalo se jen ještě o to, kteří biskupové mají voliti. Právo měli mít všichni v Cařihradě právě přítomní. Tehdy však byli v Cařihradě přítomní také takoví, kteří tam byli povoláni jako obžalovaní pro různé nepořádky před synodální soud; ale ti, peněvadž to byly samé stvůry synodu,

dobře si se synodálními biskupy rozuměli a při volbě patriarchy chtěli svorně hlasovati s nimi! Když se ve shromáždění jednalo o tom, mají-li býti tito obžalovaní z volby vyloučení, došlo mezi oběma stranami, starou a novotářskou, k velmi bouřlivým výjevům, takže ve ctihodném shromáždění padaly pusté nadávky, ba strhla se i bitka a na konec zůstala otázka přece jen nerozhodnuta. Zápasící strany, místo aby se nějak dorozuměly a nemíchaly do takové věci jinověrnou vládu, obě dvě stejně se obrá-

Kaple bl. Jana
Sarkandra u Přibora.

tily na Portu se slíznostmi a žalobami. Každá hleděla turecké ministry přesvědčiti, že právo má ona. Porta se konečně vyslovila, že hlasování se mají účastniti všichni biskupové bez rozdílu. Volba se na to konala ve chrámě a zvolen byl ne Anthím Kutalianos, nýbrž jeden ze synodálních biskupů, metropolita Joachym z nedalekého maloasijského Kyzíku, jenž vstoupil na patriarchální stolec pode jménem Joachyma II., a to počátkem října 1860.

Při volbě patriarchy Bulhaří neměli nijaké účasti. Byli sice pozváni, pokud měli své zástupce, na př. z Vidínu, Srédce, Trnova i z Cařihradu, ale schválně odřekli, že prý jim po volbě nic není, jelikož se k církvi patriarchové již nepočítají. Kejšíli se také nadějí, že když ne jindy, tedy jistě v tento čas Porta splní jejich církevní a národní požadavky a odloučí je od Řeků. Nadějí

tu v nich vzbuzovalo především jednání vlády, jež na stížnosti dřívějšího patriarchy mlčela a nic proti nim nepodnikala. Po volbě nového patriarchy tudíž s napětím čekali, jaké bude znění beratu čili potvrzovacího dekretu, ježž mu vláda vydá — budou-li z jeho pravomoci výslovně vyňaty bulharské diecese, či zůstanou-li vše při starém. Jaké pak bylo jejich zklamání, když berat vydán, a v něm přiznány patriarchovi zas všechny diecese, jak bývalo dřív! Otázka jejich tedy, otázka životní, zůstala nerozřešena! A k tomu proskakovaly řeči, že prý bulharské stížnosti budou pouze vyšetřeny zvláštní komisí, ale před tím ještě že budou musejí Bulhaři novému patriarchovi jíti políbit ruku! Řeči ty se ukázaly bohužel pravdivými. Za krátko povolal ministr zahraničí Hilariona k sobě a oznámil mu, že bude zřízena smíšená komise, aby spor vyrovnala, a on že ještě s jinými předními Bulhary má jíti novému patriarchovi vzdát poklonu a ruku mu políbit na znamení, že ho Bulhaři uznávají za svou církevní hlavu! Proč tak Porta s Bulhary jednala a brala jim najednou všecku naději? Měla zvláštní úmysly, o kterých brzy zvíme.

Bulharští předáci byli teď ve velmi nemilém postavení, ale nepozbývali odvahy. Všichni byli za jedno v tom, že rozkazu vlády neposlechnou a patriarchovi vzdát poklonu nepůjdou, děj se, co děj! Sestavili tedy a vládě předložili spis, ve kterém znovu vykládali své staré důvody, proč s patriarchou nechtějí a nemohou nic mít. Opakovali tam také všechny staré stížnosti na fanarioty a nevybírali při tom slov, nazývali je zrádci a kaziteli pravé víry a patriarchu samého nazvali dokonce kacířem a bezbožníkem, s nímž museli jako dobří křesťané všechno společenství přetrhnouti, aby si neobtěžili svědomí! Jestliže vláda poručí, aby se mu podřídili, nemohou poslechnouti, neboť jak by pak jejich čin posuzovali kdysi potomci? A ani nemusejí poslechnouti, protože patriarcha není v církvi východní tolik, co papež v církvi katolické, totiž jedinou a nejvyšší hlavou!

Ale marno bylo všechno, vláda měla s Bulhary svůj zvláštní plán. Bulharskému pravoslaví nastávala těžká zkouška. Podrobiti se patriarchovi, jak vláda žádala, nebylo možno, bylo by to mravní sebevraždou, přistoupení na nějaké ústupky, jež by Řekové chtěli učiniti, znamenalo by zas další národní odvislost od nich nebo porobu, a setrvávatí v takovém nevyjasněném postavení, v jakém se právě bulharská věc octla, vzdorovatí při tom i vládě i patriarchovi, také na dlouho nešlo, neboť jaký by to byl život? Nebyloliž však z této nesnáze nějakého východiště? Bylo a nabízelo se samo sebou. Což pak museli Bulhaři v Turecku zůstávat při církvi řeckovýchodní, v níž si na ně patriarcha činil vždycky jakési právo, aby je poručníkoval? Mohli se přec odštěpiti a založiti nějakou samostatnou církev křesťanskou, nějaké nové vyznání, jak to měli na př. Arméni, a patriarcha by ihned na ně pozbyl všeho práva! Anebo když to

ne, mohli se přidati k některému již stávajícímu křest. vyznání, třeba protestantskému. Jak by se tím zavděčili Anglii, Americe nebo aspoň Prusku! A konečně, jestliže nechtěli zacházeti až tak daleko, proč by nemožiti učinili podobně jako v Rakousku Rusíni a část Rumunů, přijali totiž unii čili spojení s Římem? To by zvlášť bylo lehké, neboť nestalo by to nic, jen zaměnění při liturgii jméno patriarchovo jménem papežovým. A jak by se tím zavděčili Francii aneb aspoň Rakousku! Bulhaři byli na rozcestí. Jejich nesnáze byly znamy a našli se brzy, kteří jich hleděli využiti pro své zájmy. Protestanti se jim vbízelí a američtí misionáři se mezi Bulhary na různých místech i usazovali, stavěli školy a jiné ústavy, na př. v Samokově, kde mají své středisko až doposud. Ale měli jen malý úspěch; ponurý a sflízlivý duch protestantský nebyl Bulharům po chuti a pak též věroučně rozdíly byly přec jen veliké. Za to více úspěchu si slibovali a také i dosáhli horlitéle pro unii s Římem. Francouzští kněží misionáři v Cařihradě už dlouho obraceli svou pozornost na Bulhary a proto zvláště nyní nelenili. K nim se přidali cařihradští Poláci, vystěhovalci to čili emigranti z Ruska a horlivě též pomáhaly vlivné osobnosti v Paříži, na př. hrabě Zamoyští, kníže Czartoryski, a co nejvíce váží, pracovala o unii též jistá část Bulharů samých! Čilý a nadaný novinář i politik Dragan Cankov vydával v ten čas v Cařihradě jen za tím účelem časopis B'lgarii, výborně vedený, od Francouzů i Poláků podporovaný, a získal pro svou myšlenku mnohé své krajany jak v Cařihradě, tak i na venkově. Unie se skutečně začala ujmáti, a to napřed na Soluňsku v Kukuši a okolí, pak též ve Thracii v Malém Trnově i jinde. Byl z toho velý rozruch mezi Řeky i Bulhary. Ale ještě větší pozdvižení způsobilo, když prohlášena byla unie i v samém Cařihradě! Na 2000 Bulharů, prostých i vzdělaných, i kněží, podepsalo tam po mnohých poradách 18. prosince 1860 pamětní spis o připojení k církvi katolické pro stálé neshody se zchátralou církví řeckou a jejím patriarchou. Stalo se to za vedení Cankova a za pomoci kněží francouzských. Byla jen otázka, jak se k tomu zachová ostatní národ, zdali se za příkladem cařihradských též k unii přidá nebo jí odmítne? Ti, kteří pro unii pracovali, nájisto očekávali, že aspoň větší část národa se k nim po prohlášení přidá a takovou naději měli i v Římě a ve Francii. Nejvíce pak na tom záleželo — turecké vládě! Ta si toužebně přála, aby pokud jen možná, celý národ unii přijal a také okázale projevovala svou přízeň k ní; sjednocené bez meškání uznala za samostatnou společnost církevní, povolila jim vlastní pečeť, dala jim i vlastní starosty ve všech čtvrtích cařihradských — vůbec docela jinak se k nim chovala, než k Bulharům pravoslavným, kteří pro sebe nežádali nic jiného, leč právě totéž! Odkud toto rozdílné a zúmyslné jednání? Je to ovšem podivné, ale nebylo to náboženství, oč Turkům šlo, nýbrž politika. V poslední příčině šlo tu vlastně o Rusko. A jak to?

Kdo se nevyzná v tehdejší evropské politice, třeba mu to krátce vyložit.

Bylo tehdy po válce krymské a v Turecku rozhodovaly Anglie a Francie. Rusko bylo se svými plány prozatím odstaveno, a car Alexandr se snažil, aspoň na veřejnost, dodržovati podmínky pařížského míru poctivě a nemíchal se do vnitřních záležitostí tureckých. Do budoucna však nemínilo Rusko svých plánů se vzdáti a stále si Turecka proto i nadále všímalo. Tam pak se zatím okolnosti poněkud změnily. Dříve počítávali ruští politikové pouze s tureckými Řeky, nyní však si i Bulhaři v Turecku tak rázně a čile vedli, že se tam stávali důležitým činitelem a nebylo jich možno přehlížeti. A poněvadž k tomu ještě Řekové nebyli nikdy naprosto spolehlivými spojenci, jelikož i oni měli vlastní politické plány, jež se s ruskými značně křížily — šlo tu hlavně o Cařihrad a Dardanely — tu bylo pro Rusy dobře, nespouštěti se sice úplně Řeků, jakožto národa stejné víry, ale nadcházeti si zároveň i Bulhary a míti tak pro všechny potřeby a případy dvě železka v ohni. Pozorovali tedy bedlivě všechno, co se poslední dobou děje mezi Bulhary, ve mnohém měli i své prsty a zvláště podporovali tajně jejich snahy po církevní samostatnosti, ačkoliv na venek, když se boj stával ostrým, je krotili a chlácholili, aby zas Řekové neměli za zlé. Jedno však bylo Rusům nad jiné zřejmo, že jim totiž bulharská církev v Turecku jen potud může býti co platná, pokud zůstane pravoslavnou, nebo jinak by na ni pozbyli vlivu i práva. Proto velmi nelibě hleděli na všechny odštěpné snahy, jež mezi Bulhary šířili protestanti a ještě více katolíci. Když pak se část Bulharů prohlásila pro sjednocení s Římem, kterého Rusové beztoho vždycky jen nenáviděli, tu hněvem až pěsti nad tím zatínali — ovšem potichu — a ani chvíli nebyli v pochybnosti, co učiní, že je totiž buď zničí aneb aspoň další její šíření na každý způsob překazí. Ale, jak už bývá, co jednomu škodí, druhému prospívá. A tak i co Rusům škodilo, prospívalo zase Turkům. Ti neustávali Rusy bystře pozorovati na každém kroku, vždyž žili v ustavičném strachu před nimi, a vytušili záhy, jaké jim v Bulharech vzrůstá nebezpečí. Usoudili tudíž zcela správně, že bude nutno, Bulhary od Rusů stůj co stůj nějak oddáliti anebo, možno-li, je navzájem i znepřáteliti. A k tomu se právě naskýtalá nejvhodnější příležitost: přijmou-li Bulhaři sjednocení s Římem, bude konec jejich přátelství s Rusy, přikloní se tím k mocnostem západním, jež převezmou ochranu nad nimi a Rusům navždy bude vzata možnost, míchat se k vůli nim do věcí tureckých. Výhoda tedy byla pro Turky neocenitelná! Proto politikové turčtí horovali pro sjednocení a dokonce si předsevzali, nepřijmou-li je Bulhaři po dobrém, že je k tomu donutí násilím. Uminili si, že jim v ničem nepovolí, že schválně budou nadržovali patriarchovi proti nim a že spor jejich s Řeky budou tak dlouho přirostřovati a tím způsobem tak dlouho je týrati, až jim

konečně nezbude jiného, než dát se buď znovu v nenáviděné řecké poddanství anebo přijmouti sjednocení. — Nyní ovšem chápeme, proč se Porta po oně velkonoční události v chrámě bulharském tak podivně zachovala — bylať to voda na její mlýn! Chápeme také, proč zas po volbě patriarchy žádala, aby se Bulhaři patriarchovi podrobili; a pochopíme ještě též její jednání další.

Ale Hilarion s Auxentijem byli zatím na stráži, prohlédli manévr Porty a zachovali se podle toho. Upustili od pravoslaví za živý svět nehodlali; zpřetrhnutí najednou tisícileté svazky, které jejich národ poutaly k církvi východní, zdálo se jim zradou a činem příliš opovážlivým a v danou chvíli též nerozumným. Jak znamenitou zbraň podali by tím proti sobě do rukou Řekům, kteří by je po celé církvi východní rozkřídili jako Jidáše a bezpochyby též velkou část vlastního lidu ještě neuvědomělého by popudili proti nim! A pak — stálo tu Rusko, ohromná říše pravoslavná! Bylo by rozumnou odtrhnouti se od něho a znepráteleť si je? Kolika hmotné i mravní podpory se Bulharům od něho dostávalo! Kolik zdatných pracovníků národních právě za pomoci jeho jim vzešlo, kolik vynikajících učitelů, kněží se v Rusku vzdělalo! Ne, takového zklamání a nevědku se „svatá“ Rus od Bulharů nesměla dočkat! Nyní sice má ruce svázané, nesmí se jich veřejně zastati, ale přijdou čisté časy, kdy jim pomůže! Třeba zatím jen vyčkáti, vytrvatí, přetrpěti nejhorší — však úsili nepřátel přece jen kdysi ochabne a nadšení pro sjednocení, jež se jeví i mezi vlastními lidmi, také snad brzy poklesne, vždyť vychází u mnohých ne tak z pohnutek náboženských, jako z politiky a jen z odporu proti patriarchovi a jeho pomahačům! Povážíme-li k tomu ještě, jakých předsudků byli Bulhaři plni proti církvi katolické; předsudků ovšem, které úplně přejali od Řeků, svých staletých pánů a učitelů, a jaké až zavilé zášti jim bylo odedávna vštěpováno proti papežství, nic nám nebude divno, že většina jich pocítovala ošklivost a odpor proti sjednocení a že se odhodlala vytrvatí při pravoslaví přes všechny překážky.

Pokračování.

Mučednictví unie na Podlesí.

Dle věrohodných pramenů P. J. K. z Podlesí přeložil Ad. Jašek.

Nid sjednocený na Podlesí v Rusku zbaven byv od úřadů ruských majetku a pln ran, poněvadž nechtěl se zpronevěřiti víře zděděné po otcích a přijatí pravoslaví, podobal se spravedlivému Jobu ve Starém Zákoně, když téžce jsa od Pána zkoušen, seděl na hnojišti, byl posmíván za svou věrnost k Nejvyššímu, ale přece Pána Boha chválil i v nejvyšší bídě; tak podobně i sjednocení ani při největším tyranství a mučed-

nictví za stálost ve víře katolické od Pána Boha neodpadli, ale tím více se jediné k němu utíkali, od něho očekávali pomoci a vysvobození, jsouce ochotni přinést pro sv. viru a pro Boha každou obět. Leta 1874 a 1875 byla nejkrvavější, ale jsou zároveň chloubou lidu, neboť vskřísila na sjednoceném Podlesí, možno to směle říci, bonatýrství prvních věků křesťanských, vzbudila a posílila tisíce nepoddajných podobných ve stálosti a víře starozákonnímu Jobu.

Nezměrně mnoho krve bylo prolito, jen aby duše lidská zůstala čistá, beze hříchů. Všim pozemským i životem pohrdali, jen aby Pána Boha neurazili. Jeho cenili nade všechno. Bůh byl zdrojem síly statečnosti jejich v utrpeních, byl útěchou mučedníků, ale i posledním cílem všeho utrpení jejich. Zajisté, že mezi mučedníky Pán Bůh oslavil mnohé v nebi korunou svatosti, třeba že svaťost jejich bude zjevena, až vševědoucí Soudce rozevře knihu života jejich v den poslední.

Po roce 1875, kdy v hlavních městech Biale a Janově byly konány okázale slavnosti dobrovolného sjednocení, neustal boj sjednocených s pravoslavím ani na chvíli, ale změnil od té doby ostrý a příkrý ráz. Vrah odhodil palici a sekeru, jímž tloukl a dobíjel, a přeměnil se v pekelného draka, aby jiným způsobem obětí své rdousil. Pomalu vyssával životní sílu jako upír ze své oběti, až tato zemdlena, utrápena skonala v jeho náručí.

Ostré zbraně, které dosud užívali proti sjednoceným, už neukazovali, šavle schovali do pochvy, nahajky odhodili, okresním hejtmanům a úřadům bylo doporučeno, aby se vystříhali věroučných hádek se sjednocenými, zvláště aby nevychvalovali příliš pravoslavi na úkor unie. Ale za to oleviěli nová vězení pro sjednocené, postavili nové strážce, vymysleli jiné nekrvavé způsoby na jejich muka, u pokladen úřadů okresních, zemských a cbečních zavedli široké rubriky na rozmanité tresty a poplatky pro sjednocené.

Narodí-li se sjednocené dítě, již otce jeho odvádí strážník do vězení, že nedal pokřtiti dítě v cerkvi pravoslavné. Mimo to ukládají a vybírají od něho denně rubl, dva až pět zlatých jako pokutu dle zámečnosti jeho. Po několika týdnech vodí sjednocené otce z vězení do vězení, až konečně při jeho nepoddajném odporu pouštějí jej domů na práci, ale současně při jeho návratu před jeho očima berou mu ze chleba koně, krávu vola nebo něco jiného a vydražují to za směšně lacinou cenu, aby vybrali si peníze za uložený trest.

Když sjednocený dal dítě pokřtiti katolicky a vykázal se tím úřadem — tak zvanou krakovskou matrikou — nejednou uvěznil s nemluvnětem i matku jeho a trestali ještě i za to, že bez vědomí úřadů překročili říšskou hranici ke křtu do Krakova nebo do ciziny i za to, že nechtějí dáti dítě popu »miropomazati« t. j. poříšmovati.

Sjednocený ukazuje »krakovskou« matriku, kde stojí výslovně latinsky napsáno, že dítě bylo již i břimováno, ale popí pravoslavní dle svého chtění neuznávají ani křtu ani břimování »krakovského« a žádají, aby dítě bylo doneseno do cerkve, kde se svátosti obě doplní pravoslavným způsobem.

Ba někdy muž, žena i s dítětem »krakovjákem« jsou odváděni do žaláře, dům vykradený opouštějí, podepřou dřevem, aby bouře ho nevyvrátila, zamknou, děti dávají do ochrany sousedům a ve vězení úpí a strádají. Když jsou propuštěni, doprovází je četník, jenž jde s nimi, aby opětně vzal nějakou pokutu od nich, snad poslechn, co mohou ještě nazvat svým.

Nejednou takové dítě »krakovják« stálo zámožnější rodiče i na 10.000 zlatých kromě vězení. Proto sjednocení rodičové po narození dítěte vědouce, co je očekává, byli obdarováni sami i novcrozeně palmou, jako odznakem vyznání vřry a mučednictví.

Mnoho poměrně dětí »krakovjáků« pro tyranstvo, utrpení a strádání ve vězení zemřelo, ale tím strasti rodičů nepřestaly. Rodiče hleděli zemřelé dítě opětně sami po katolicku pohřbiti, čímž ovšem uvalovali na sebe znovu tresty a vězení.

Tresty sjednoceným nařizoval okresní hejtman, ale starosta osady s četníky musili dbáti, aby byly provedeny. Zabírali například věci domácí ze světnice, pak dobytek, vozy, nářadí nejpočetnější v hospodářství, zboží, oděv, a když ani toho nebylo, peřiny, brali zhlavce zpod hlavy spících dětí a pokrývky, jimiž byly přikryty.

Nejednou se odehrávaly velmi vzrušující výjevy, když na př. matka ve jménu přírody, aby uhájila oděv pro nahé děti zoufale plačící a křičící, držela kus oděvu nebo prádla za jeden konec, strážníci pak táhali za konec druhý, aby vyrvali bídne rodině poslední háv a prodali jej židovi za směšně nízký groš, jen aby vyzískali předepsanou pokutu. Obecní písař se strážníky vydražuje dobytek a pobrané lidem věci. Obohacují se z toho jedině židé a strážníci, poněvadž křesťané k dražbě se nedostavují, ani nechtějí mít ve svém domě něco, co sousedům bylo ukradeno, poněvadž Pán Bůh by zajisté bez trestu nenechal dům takového křesťana, iemuz by ostatně ani svědomí nedalo pokoje. Židé se pak smluví někdy, že ani za nízkou vyvolávací cenu věci nekoupí, a pak strážníci smlouvení s nimi prosí židy, aby jaký taký groš dali za věci vzaté sjednoceným, neboť musejí prý od nich odvésti pokuty. Tím se stává, že za směšné ceny se prodává majetek sjednocených, kteří takto dvojím způsobem jsou trestáni, neboť za nízkou cenu se odprodává jejich majetek, aby sehnána byla vysoká předepsaná pokuta.

Zemřel-li sjednocený, platí za jeho katolický pohřeb pokutu nejen rodina jeho, nýbrž všichni, kteří se pohřbu účastnili. Pochovávali v noci při svitu měsíčku nebo zákmitu očázené svítilny, a v takových případech jeden z příbuzných běre na sebe

zodpovědnost při vyšetřování, platí pokuty a dává se vězniti v žaláři.

Gubernátor Moskvín zapovídaje pohřbívatí těla bez kněze pravoslavného a spatřuje v tom zjevné pohrdání pravoslavním, přikázal policii, aby přísně střežla hřbitov, zabráňovala všemožné jejich pohřbívání a nutila je k pohřbům pravoslavným. Než ukázalo se, že jest to nad síly policie. Aby uhlídány byly hřbitovy, bylo by třeba nikoli strážníků, nýbrž vojska rozloženého v blízkosti hřbitovů a jsoucího neustále na stráži. Přes den ještě hřbitov se uhlídá, ale za noci přece potřebuje strážník odpočinku. Toliko „prokletý unita“ nedopřává si odpočinku, a jako za dob katakomb plíží se po temném hřbitově, hrabe se v kostích svých otců při světélku temné lampičky, hledá příhodné místo pro zemřelého souvěrce, potichoučku kope, pak klade nebožtíka do čerstvého hrobu, jen aby pravoslavný pop nezneuctil prachu zvěčnělých svým obřadem.

Jakmile strážníci zvěděli o úmrtí některého sjednoceného na vsi, už obsadili hřbitov v noci. Ale sjednocení vyslidivše stráž, nepochovávají v noci, nýbrž mrtvolu naloží na vůz, přikryjí slámou hodně vysoko, skryjí ji u svých sousedů a za bílého dne po bočních dveřích odvezou na hřbitov a tam bez překážky pochovávají, zatím co stráž po celonoční hlídce tvrdým spánkem si odpočívá.

Jestliže přece někdy se podaří strážníkům dopadnouti oběť číhanců, pak kladou sjednocení nebožtíka uprostřed cesty, kde byli překvapeni, klekají u rakve jeho, pomodlí se za spásu jeho duše, nasypou na rakev pisku a klidně odcházejí domů, nedávše se nikterak přinutiti, aby mrtvolu zavezli do pravoslavné cerkve a tam byli přítomni pravoslavným pohřebním obřadům. A tu strážníci přicházejí do úzkých, neboť nevědí si rady, co počítí. Povozu, aby mrtvolu zavezli do cerkve, nemohou najíti v celé vesnici. Pop tedy přichází k rakvi, ale vida, co se sběhlo, je velmi rozladěn, strážníci klnou, že jim přibývá práce, že sami musejí odnášeti mrtvolu a ji pochovávat, kdežto ze sjednocených nedostavuje se ani jediný.

Po takových případech strážníci i popi zavírají obě oči a nechťejí o podobných pohřbech ničeho věděti, tak že sjednocení mají na nějaký čas pokoj a pohřbívají si klidně a nerušeně sami.

(Pokračování.)

◀ ROZMANITOSTI. ▶

Ústav Sdružení říše Kristovy.

Cíl sdružení S. Ř. K. je křesťanská organizace směřující k práci ve jméno sláv Boží, t. j. k uskutečnění křesťanského ideálu v sobě samém i v bližních. Tento ideál jeví se vykupitelným zápasem se zlem cestou osvědčení rozumu a vychování srdce v lásce k Bohu. Sdružení jest povinno sledovati za svým cílem neústupně. Toliko moc nebo zákon cílům Sdružení odporující a jimž nelze se vymknouti, po případě i nevyhnutelnost pohor-

šení slabých mohou býti překážkami u vyplnění cílů Sdružení. Zvyky a předsudky lidské nemají v žádném případě činnosti Sdružení vaditi.

2. Prostředky k dostižení cílů Sdružení. a) Soustavná příprava samých členů k poznání pravdy. Všichni jsou povinni snažiti se dle svých sil poznati základních otázek života, všechno své myšlení na ně upřítiti. Mimo to lze se zabývati jen takovými otázkami, které jsou důležité pro život osobní nebo společenský aneb k uskutečnění záměrů Sdružení nepřímou se odnášejí. Výsledek přípravy myslí u členů A požadovaný označuje se způsobilostí k methodickému rozboru otázek i určitosti pojmů, mathematickým postupem usuzování, odvyknutím tvoření úsudků na základě jednotlivých příhod nebo neurčitých, přehavých pocitů. Když se takto pěstuje rozum, sluší na druhé straně vyhnouti se racionalismu t. j. neupravovati praktického života výlučně poznatky nabytými, takovým výevlěkem nezavrňovati vše, co nelze rozumem ověřiti, co rozum nechápe a co ním méně jest a má praktické následky. Racionalism je nerozumný, poněvadž rozum správně postupující nemůže nedbati ničků skutečnosti, ni odezírali od psychologické odůvodnenosti zachování některých zvyků, jichž rozumovou oprávněnost nedovede zjistiiti. Mezi pomůckami k rozumovému vzdělání sluší ponechati důležité místo klassické filologii, při čemž podotýkáme, že při rozboru klassických autorů dlužno si všimati neustálé zvláštnosti jich úsudků, na př. o strastech, rozkoších, smrti, odlišných od křesťanského pojmání věci, protože jejich přirozený způsob myšlení o těch věcech mohl býti zatemněti křesťanské pojmy čtenářovy, kdyby nebyly stále ožlčovány. Z nových spisovatelů sluší voliti raději ty, kteří vyjadřují ryzi křesťanské smýšlení. b) Soustavné vychování čistoty srdce a zbožnosti u členů Sdružení. Dlužno dosáti vytrvalosti v čistotě umyslu. To se dosahuje každodenním cvičením citu lasky k Bohu, jsoucnu všech světůjsemu, nejdokonalejšmu a lásky nejlhodnějšímu, ve velikodušném vzdávání se egoismu i ducha tohoto světa, t. j. v ochotě milosti, za stejných jinak ostatních okolností to, co se smyslem nelíbí, co je nepřijemno, bolestno raději voliti, za stejných ostatních okolností, co je méně pohodlné, přijímati s otevřenou náručí trpěti protivnosti, nesnáze, peněžení, opovrhování a nemilosti. Mimo to sluší cvičiti se zvláště v ctnosti opatrnosti (věhlas-blagorazumie,) poněvadž nejdokonalější ctnost směřuje k uskutečňování slávy Boží práce. — Poznámka. Sdružení nezavazuje svých členů, aby se přidrželi kterýchkoli jiných zásad, kromě dvou připomenutých: Správnosti úsudku a čistoty srdce. Ještěliže rozum i zbožnost vyžadují, abychom se zaslvětili zcela církvi, dogmatu, evangeliu neb jakékoli jiné autoritě, to at bude toliko důsledkem našich zásad. c) Působení na úsudek bližních. Toho se dosahuje vyučováním náboženským pravdám, převzetím do celby tisku vzdáleného našich zásad neb i protináboženského, vlastním vzorným zdatilým tiskem, podporou uctivých a důstojných křesťanských podniků, spravovaných nečleny (zvláště zůstavi-li Tito našim odborníkem nějakou dohledku), knihovnamí, hovorem s lidmi odlišných od Sdružení zásad směřujícím k tomu, aby byli k snahám Sdružení nakloněni, správou spolků založených k vzájemné pomoci, peněžitou podporou cizích organizací usilujících o tytéž cíle jako Sdružení. Aby jmenované způsoby činnosti vedly k úspěchům, sluší všem členům Sdružení zabývati se praktickou psychologií, která pomáhá podávati vhodným způsobem pravdu; rovněž každému členu Sdružení je nezbytno státi se odborníkem, byť v sebe neopatrnějším odvětví, aby v něm vynikal nad jiné ne toliko zrůcnosti praktickou, ale i vědomosti theoretickou. Každý člen skupiny A je povinen zvoliti jednám z hlavních předmětů svého zaměstnání zdokonalování křesťanského pochopení světa a přispívání k usmíření různých se křesťanských vyznání. Při volbě oblasti dlužno prohlédati k tomu, které okolnosti přispívají nejvíce k slávě Boží. Na př. jedni mají větší potřebu naší podpory a našich úsluh; za to druzí jsou lépe připraveni, aby se na ně zdárně působilo, lze od nich očekávati většího úspěchu snah Sdružení; třetí nám stojí blíže pro své příbuzenské nebo přátelské svazky (na př. dobrodinci). Práce vynaložená na poučení skupiny stejnorodých

lidi přinese větší užitek než táž práce vynaložená na menší počet lidí různorozných. Avšak bývají zase jednotlivci, jichž si třeba zvláště všimati, jako lidé nadaní, i vážení, kteří získání pro snahy Sdružení velmi poslouží slávě Boží. V jiných případech konečně je možná soustavná, dlouhodobá a proto radikální působnost, na př. na studující mládež. d) Působení na srdce lidí. Běží o to, aby se vychovaly povahy a aby pohnutky byly methodicky podávány. Za tím účelem členové Sdružení osvoji si tolik psychologie, aby mohli rozeznávat potřeby různých povah a znali účinné pohnutky okolnostem přiměřené. Takovým způsobem podaří se působiti i na ty, kteří dosud byli naprosto zanedbáni — zpustlíky, ještě dokud jsou podrobeni účinkům nemírnosti v rozkošech. Členové B jsou povinni oddati se paedagogickým naukám, aby dovedli dáti svým dětem povahu přístupnou náboženským předudům. Členové A budou povinni znáti mimo praktickou psychologii umění rhetorické i sestavovati pro jednotlivé třídy a povahy řeči způsobilé k tomu, aby duši k Bohu obrátily. Mimo to je nezbytný dobrý příklad. Lze pokládati za zvláště účinnou zpodobu z nedostatku lásky k bližnímu, konanou v kroužcích spravovaných Sdružením: takové cvičení vyjde-li ve známost, nezůstane bez účinku i na lidi mimo stojící zvláště požádá-li se veřejnost, aby podávala zprávu o každém nedostatku milosrdenství postřehnutém u členů kroužků. K závazkům některých členů bude patřiti rovněž bezplatné odbornické udílení rad chudým: což přijde vhod občanské správě, již organizace ústavů dávajících nezištné zprávy prokáže platné služby. Aby dosáhlo úspěchu svých snah Sdružení, užije modlitby o požehnání Páně, rozvážnosti, zachování i rozvoje životních sil bedlivým šetřením všech pravdivých zdravotnických soustavným rozdělením práce i organizace.

3. Výminky, kterých dlužno dbáti při přijímání členů v Sdružení. Kdokoli si přeje, může býti přijat v předdveři Sdružení kterýmkoli náčelníkem skupiny A nebo B. V předdveři nemůže zůstat, kdo nezachovává vážné pravidel předepsaných pro členy předdveří. Člen předdveří mající pevnou vůli voliti pokaždé to, co se bude zdáti sloužícím k větší slávě Boží, připouští se dovnitř Sdružení. Na skutečném členu Sdružení se totiž žádá, aby ve svých rozhodnutích nedbal pouze toho, je-li věc dovolena, ale volil to, co dle mravního zákona je nejvhodnější, aby se rozhodoval ne proto, by vyhověl požadavkům pořádku a krásy, nýbrž výlučně z lásky k Bohu, obnovuje ji každým výkonem svým. Za skutečné členy Sdružení přijímají se osoby ne mladší 14 let. Kdo někoho připouští v Sdružení, je povinen přesvědčiti se o upřímnosti úmyslu vstupujícího. Kdo měl dobrosrdečnou matku, v kom byl vychován cítěním vděčnosti, bude vždy přístupten nejvznešenějším dojmům; jiné bude třeba podrobiti zkoušce podrobnější. Mimo naznačený subjektivně dokonalý vroucí úmysl kladou se pro vstup dovnitř Sdružení tyto výminky: Osoby oddávající se raději životu rozjímavému i usilující více o vlastní zdokonalení než o blaho bližních, nepřipouštějí se za členy Sdružení. Neboť objektivní ideál, který je cílem Sdružení, je dokonalost v práci pro bližního. Lidé s úzkými, omezenými rozumy, nesnášenliví k cizímu mínění, nezdravého úsudku, nepřipouštějí se za členy Sdružení, poněvadž by mohli neblaze působiti na jeho správu. Kdokoli ještě než do Sdružení vstoupil, snažil se uskutečniti některou myšlenku, ve které spatřoval zisk pro slávu Boží, a hodlá vstoupiti do skupiny A, tomu může Sdružení slíbiti, že mu opatří potřebné vědomosti k uskutečnění jeho myšlenky a že mu poskytne dle možnosti vše, o čem požádá, aby toho cíle dosáhl, ač ukáží-li se jeho síly dostatečnými. Peněžní podpora bude záviseti na penězích, kterými Sdružení bude vládnouti, ale bude mu vždy volno hledati si sám hmotné pomoci k vyplnění svých záměrů.

Svazek mezi Sdružením a jeho členy. Sdružení má právo vyloučiti, vyžadajíc si, aby se obhájil, člen, jestliže přece všechno úsilí náčelníků (rady, povzbuzování, napomínání) ochabne v své horlivosti ve službě Sdružení; takže má právo vyloučiti někoho pro vady fyziologické nebo psychologické; rovněž nevyhovuje-li kdo v oboru svobodně zvoleném (na př. ne-

vydává-li, jsa spisovatelem, každý rok solidního článku.) Sdružení má 162 právo převést člena ze skupiny A v skupinu B neb i přetřímouti svazek člena se Sdružením, soudí-li, že onen člen může býti užitečnějším vně skupiny A neb vně Sdružení; toto však jen v těch případech, když jeho vzdělání je zakončeno, nebo když se samo o toto postará. Nezbytnost podobného vzdání člena ze Sdružení může naskytnouti se při trvání některých vnějších překážek vadících jeho práci (ačkoliv ústav dbá bedlivě toho, aby bylo zabezpečeno nejpravidelnější zužitkování sil členů); na př. úzkých styků s druhými, které by ho mohly sklicovati. Sdružení se zavazuje, že najde slušné místo, ať nanejmen do služby pro Sdružení ať vně Sdružení, každému, kdo se úplně oddal na službu Sdružení (skupina A) a slouží po době přípravného vzdělání aspoň 5 let (nebo byv ze služby vytržen nemoci trvalou, kterou sám není viněn) hodlá vystoupiti ze Sdružení. Byl-li člen z něho vyloučen vlastní vinou svou, nemá Sdružení žádných závazků vůči němu, ač i tehdy může velikomyslně jemu pomoci. Každý člen Sdružení má právo vystoupiti ze Sdružení nebo přestoupiti ze skupiny A v skupinu B, vidí-li v tom větší slávu Boží, ale je zavázán v takovém případě odevzdati svůj úřad svému nástupci v takovém stavu, že by práce ve prospěch Sdružení nebyla tím rušena. Toliko členové zvolení na úřad náčelníků nemají práva před uplynutím tří let po volbě z úřadu odejít. Nic však tomu nebrání, aby kdo vstupuje do Sdružení, dal záruku, že do dvou, pěti nebo více let aneb vůbec nikdy z něho neodjede.

Pokračování.

Svícny cyrilomethodějské. V mnohých chrámech slávuji dosud na zemi u stupňů před velkým oltářem dva obrovské svícny (»pastavky«) obyčejné cínové, často velmi umělé. Za úvahy stojí výklad, který r. 1642 za znamenal německobrodský děkan Hoffmann v knize: »Zreald náboženství« (str. 245). Dvě horící svíce neobyčejné velikosti, praví, znamenají, že »Pán Kristus dva apoštoly do Čech, Ortu a Strachotu (Methoděje) poslal«. Takové svícny pro kredenci chová i chrám P. Marie v Kroměříži. Jsou možná a jest na nich vepřáno: Svátým Cyrillu a Methoději posvěceno r. 1673.

Z katol. života v Bulharsku. Za svého prázdninového pobytu v Záhřebě měl jsem příležitost hovořiti s bulharskými misijnáři-assumptionistky, již z Plovdiva na Bukurešť, Záhřeb ubírali se do Paříže, aby na představených svých vyžádali si více misijnářských sil ku zdolání práce hlavně ve školách katol. v Bulharsku. Nával žáků do katol. škol jejich jest takový, že minulý rok musili odmítnouti na 700 žáků. Ústavy jejich jsou prakticky zřízeny i s internátem; jazyk vyučovací jest v prvéch čtyřech třídách francouzský a bulharský, pak přistupuje ještě německý, tak že každý odchovanec oněch ústavů ovládá aspoň tři jazyky dohře. Ústavy jejich mají právo veřejnosti v Bulharsku a vysvědčení jejich jsou uznávána i ve Francii, tak že odchovanci středních škol u assumptionistů mohou pokračovati ve studích na kterékoli vysoké škole francouzské. I sestry assumptionistky měly několik dívčích škol a internátů. Zvláště vynikal nádhernou polohou a moderní velkolepou stavbou ústav ve Varně. Než bohužel, že sestry jako příslušnice Francie musily za války ústav a zemi opustiti, a zatím uplatnily se ve své vlasti, tak že na návrat do Bulharska nepomýšlejí. Ústav varnenský též již prodal. Karaağacský malý seminář za války zanikl, zbytky jeho jsou v Plovdivě, navštěvuje jej 18 žáků. Na bohosloví chodili dosud do Cařihradu (ve čtvrti Kadi-köj), kteréž však za války rovněž bylo zrušeno — profesori byli všichni Francouzi — a nepomýšleli se, aby bylo znovu zřízeno i pro Slované. Před válkou navštěvovali ústav sjednocení Slované, Armeni a Řekové. Nyní Bulhaři mají přijíti do Jugoslavie a navštěvovati buď v Záhřebě nebo v Lublani bohosloveckou fakultu. Výhodnější se zdá se Lublaň, neboť tam bude na fakultě více porozumění a ducha unionistického, a celé prostředí slovinské jim bude více svědčiti než chorvatské, ač v Lublani bude třeba zříditi pro ně nějaký seminář s východním obřadem, kdežto v Záhřebě mohli by býti přijati do zařízeného již sjednoceného semináře křiževacké diecese. Bylo by žádoucí, aby i vysokoškolská bulharská studenta laičtí při některé universitě střediště. Patrně, že se to vyvine v Lublani. Před lety dostali polští Zmrtvýchvstalcí v Drinopoli podpory z

Ríma, aby vychovávali sjednocené bulharské kněžstvo, avšak cínoo podporu užili na vybudování svého ústavu, a jen semo tamo posílali některého bohoslovce do Lvova na studie. V Bulharsku jest velmi těžko vychováti katolickou inteligenci. Sjednocených Bulharů je málo, a zámožnosti mezi nimi vůbec není, jest to jen několik venkovských osad, a katolici latinského obřadu (hlavně v dědinách kolem Plovdiva) jsou prazvláštní lidé vzhledem ke studiu. Žijí nejraději, jak žili jejich otcové při venkovských pracích, a těžko lze je dostat na studie. Praktický katolický duch dosud málo pronikl jejich rodinný život. V Bulharsku připravuje se odluka církve od státu. Pracují o to nejpočetnější politické strany. Když franc. misionáři assumptionisté byvše vypovězeni z Turecka pluli lodí domů, narazila loď na minu a ztroskotala nedaleko Messiny. Při neštěstí utnuli čtyři misionáři a čtyři mladá sestry. Solunský sjednocený bulh. biskup msgr. Ep. Sanov byl od Řeků zapa- jen a vězněn na ostrově Naxu, ale před půl rokem dostal dovolení, aby si zvolil nový pobyt, avšak nikoli na půdě řeckého území. Dosud se zdržuje v Bulharsku v Kazanliku. Lazaristé vydržovali si pro Macedonů seminář v Zeitenliku u Soluně, jenž za války zanikl, ale nyní konají přípravy, aby jej vybudovali na nových základech. M. Jugie a Ger. Vauiller, bývalí profesori assumptionisté kadilojského bohosloví, působí nyní na výhodném ústavě v Římě. A. J.

Bulharská církev. V Bulharsku dosud není rozhodnuto o exarchátu, a mnoho jiných církevních otázek se nashromáždilo, tak že vyžadují důkladného a dalekosáhlého řešení. V poslední době na schůzích soborů byl podepisován návrh, aby v církvi provedly se jisté opravy odpovídající duchu doby. Sv. Synod svolá k tomu cili církevní sněm, jehož se mají účastniti vedle duchovních i zástupcové university, akademie věd a politických stran.

Katolická církev v Řecku. Řecko zůstává velmi nepoddajno katolicismu. Mnoho jest tam ještě předurků a vládní dosud stará pýcha mocného křesť. patriarchy ccahradského a povýšenosti řecké církve na celém východě. Nyní Řecko má kromě Macedonie 3 katol. arcibiskupství: v Athénách se 14 farami a asi 20.000 věřících; na Korfu se 7 farami a 6600 katolíky; na ostrově Naxu (řecké soustroví) s jednou farou a 350 katolíky. První tři arcibiskupství nemají podřízených biskupství, k arcibiskupství na Naxu náleží biskupství v Chiu se 4000, v Santarimu se 600, v Tinos Androsu se 4200 a v Syře s 11.000 katolíky. Všeck katolíků čítá se tam na 50.000 a obyvatelstva 2½ milionu v Řecku, s hranicemi předválečnými.

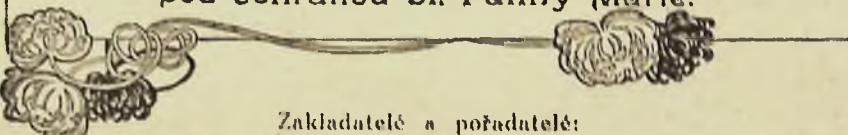
Boľševismus a náboženský život na Rusi. Ruský výbor pro osvobození (Russian Liberation Committee) obdržel nedávno list od patriarchy Tichona, v němž s rozhořčením ctarzákonného proroka vytýká boľševikům jejich nepravosti. »Všichni žijí v neustálém strachu před prohlídkou, oloupením, vězením, popravou. Na sta se jich pozatýká denně, leží pak celé městece v strašném žaláři nebo jsou popraveni bez vyšetřování nebo předčasně. . . . Biskupové, kněží, mnichové a mnišky jsou stíháni pro obvinění z protirevoluce. . . . Sluhové církve byli týráni, její svatyně pozavitrány, její bratrstva a školy zrušeny, její učení zakázáno.« Ještě vystřížnější však než tento list je spis prof. O. Konstantina Agaeva o církvi a boľševismu. Vykládá hrůzy boľševismu z působení revolučního marxismu na nevyspělou povahu národa neprošedého dlouhou kázni kulturní západu. Vypravuje, jak byla pokojná družina, kterou znal, proměněna v »zufavou zvěsť otrávenou třídní nenávisť. To bylo v Ukrajině; u Velkorusů jest ještě hůře. Nezeufá však. Přese všecko zlo, které způsobilá revoluce, aspoň oavohodila církev ze jha státu. Oloupila ji a pronásledovala ji, ale dovolila ji, aby se znovu zatídila na základe vlastní vlády. Je mnoho znamenitých navědčů, kteří, že náboženský cit davu nehasl. Občanský shatek, zrazení náboženského vyučování ve školách a dokonce i občanské zapisování porodů naráží na houževnatý odpor. Pilně se konají vnější projevy náboženství, zvláště průvody. Na mnoha místech hájili houževnaté svých farních chrámů a kněží. O. Agaev je přesvědčen, že náboženské svědomí se vzmáhá mezi lidem.

Nákladem vlastním. — Tiskem Jindřicha Slováka v Krámerici.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Msgr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a senátor NS., Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

(Podává Dr. Ant. Cyr. Stojan, předseda ústřed. výboru »Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie«.)

Sv. Cyrill a Method na cestě k předkům našim.

(Další část.)

Když seznali sv. bratři záměr císařův a vznešený úkol, který jim nastává, tu dle slíbeného líčení kronikáře o-
tazuje se sv. Cyrill císaře, mají-li Moravané, jimž hlása-
ti mají víru Kristovu, nějaké písmo. I dal císař zápornou
odpověď na základě výpovědi vyslaného poselství z velko-
moravské říše. Dí sv. Cyrill: »Kdož může národa řeč psátí?«
Není-li třeba svatých knih k bohoslužbě, v nichž čísti a jimž
rozuměti dlužno? Není-li vhodno i písmem slovo Boží hlásané
v paměti udržovati a písmem novoobrácenému lidu dráhu k
vyššímu vzdělání křesťanskému klesiti?« odpovídá mu císař:
»Chceš-li, může ti Bůh na prosbu tvou dáti dobré vnuknutí o
písmě Slovanům přiměřeném, nebo On beze vší pochybnosti
dává všem prostším i ctvírá hlukoucím.«

První krok, první cesta po tomto přepamátném slyšení
byla, jak už to při každém činu zvykem sv. bratří bylo, do
chrámu — hlavně na prahu, na počátku takého záměru. A že
takřka útok učiniti chtěli na božské Srdce Páně, přibrali si
pomocníky a společně Boha o dobré vnuknutí horoucně prosili.
Radostí oplývalo srdce apoštolů našich, když dříve jen uvažo-
vali o apoštolování mezi slovanskými národy. Srdce jejich ho-
řelo tužbou a láskou, získali co nejvíce ctitelů Krista Pána.
V něm našli pokoj a klid, upokojení mysle. A k tomuto
knížení pokoje přivést chtěli zástupy. Rozjímali modlitbou Pá-
ně a Spasitele o sjednocení, kterouž vykonal Pán při poslední
večeři.

Předmětem tužeb jejich bylo, čím tím přispěti, by splnilo
se slovo: »A bude jeden ovčínec a jeden pastýř«. A o čem

uvažovali a co modlitbou zvlažovali, najednou se má usku-
tečniti. Vždyť zde poselství z velko-moravské říše a vzkaz
císařův, aby odebrali se do velkomoravské říše, aby mezi Slo-
vany apoštolovali. Jakou vděčností bylo naplněno srdce jejich.
Jaké díkyvzdání, že milosrdný Bůh je vyvolil, aby dle
příkladu sv. Pavla, nesli jméno jeho ke Slovanům.

A radostí nadšené a posvátné nebylo konce, když sv.
Cyrill z vnuknutí Božího vynalezl písmena slovanská. Neštěstí
a zármutek se zmírní, můžeme-li neštěstí s někým sdíleti, a
radost se zdvojnásobí, můžeme-li ji rovněž jinému sdíleti. I
sděluje sv. Cyrill, sv. Methodu a společníkům Duchem sv. vnu-
knutá písmena a nakreslil je jim. A již začíná jimi psáti začátek
evangelia sv. Jana: »Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u
Boha a Bůh bylo Slovo«.

Sv. Cyrill naznačil všechny zvuky řeči slovanské jak ku
příkladu Ž, Ď, atd., kterýchžto zvuků ani Latiník ani Řek ne-
znal a jenž v jiných řečech nepřicházely. — Dí sv. Otec blahé
paměti, Lev XIII., ve svém okružním listě: »Vznešený úkol:
Jsou tedy zásluhy toho muže o všecek slovanský národ tím
větší, ježto mu dali nejen křesťanskou víru, nýbrž i dobrodiní
světského vzdělání.

Cyrill a Methoděj vynalezli písmena, kterýmiž jazyk slo-
vanský se vyznačuje a vyjadřuje, a proto právem také po-
kládá se za zakladatele tohoto jazyka. Dali Slovanům dobro-
diní světského vzdělání. »Řadu spisovatelů«, dí Palacký, »co nej-
důstojněji zahájili. Byl to počátek křesťanské osvěty. A když
tolik sobě zakládáme na osvětě, máme zajisté všecku příčinu
zvelebovatí i proto naše sv. apoštoly, že nas uvedli do řad
vzdělaných národů, že předkům našim poskytli dobrodiní pravé
osvěty, která národy povznáší, obohacuje a šťastnými činí.

A opustiti mají vše sv. bratři, svou vlast, své příbuzné a
vše, co jim snad vzácným a milým bylo. Než neznaří průtahů,
vždyť jedná se o dílo Kristovo. O sv. apoštolech čteme v Písmě
sv., kterak na první zavolání uposlechli a šli za Pánem Ježíšem.
Tak čteme u sv. Mathouše: »Pan Ježíš chodě podle moře Ga-
lilejského, ušel oba bratry Šimona a Ondřeje, anž pouštějí síť
do moře. I dí jim: »Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.«
A oni hned, opustivše síť, šli za ním. Krásně dí k tomu Ekert,
spisovatel »Církve vítězné«: »Čím je člověk chudší, tím více
váží si málo, co má; tím vroucněji lpí na této trošce. Ondřej a
Šimon měli jen chatrné nářadí rybářské, ale jakmile je vyzval
Pán Ježíš, aby přidružili se k němu trvale, nerozpakovali se
vzdátí se i tohoto jedného nepatrného vlastnictví svého. Až
posud lovili ryby; od té doby měli již shromáždovati lidi do
sítě Kristovy.« A sv. Řehoř papež dí: »Mnoho opustil, kdož
sobě vše nepodržel, mnoho opustil, kdo vše, i to málo, vše
opustil. Mnoho opustil, ba vše opustil, kdo možnost a příleži-

lost, něco míti, opustil.« Nejvíce opustí, kdo sama sebe opustí, sebe zapře a Kristu se věnuje. Pán volá sv. Cyrila a Metoda, a oni opouštějí vše. Ano vše i matku svou zbožnou. Otec už tu není, opouštějí matku svou, která je tak zbožně odchovala, která hned v mládí s otcem jejich jim »Moudrost boží« za družku života doporučovala. Netouží po tom jako matka Lebedeovců, aby byli proslaveni. Těší se nevýslovně, že synové budou apoštolovati v dalekých krajinách, že hlásati budou Krista, jehož nade všecko milovala. Zapírá city mateřské, že by mohla míti na blízku syny své milené a propouští je s heroickým přáním, aby Bůh žehnal krokům jejich. Jen jednu prosbu má a důtklivě ji přednáší, aby, kdo z nich dříve k soudu Božímu přijde, to jest zemře, přinesl mrtvolu bratra svého do kláštera, v němž druhdy žil a tam ji pohřbil. (Další část.)

Ad Jašek.

Staroslovanský obřad na Velehradě.

Sv. stolice dá výsadu Velehradu (též Sv. Hostýnu, Nitře na Sázavě, Břevnovu, Emausům, hrobu Jana Nep., kapli sv. Václava, Sv. Hoře), že se tam smí užívatí při bohoslužbě jazyka staroslovanského. Ač dosud více není ani známo, ani dojednáno, zátem jeví se o tom.

Sv. Cyrill a Methoděj přeložili na jazyk staroslovanský obřad východní cirkve, jež původně na Moravě zavedli. Poněvadž však tu působili již sem tam kněží latinští, a obřad jejich byl znám, přeložil sv. Methoděj později i obřad západní (latinský) na jazyk staroslovanský, tak že užívalo se u nás obou obřadů. V jakém rozsahu toho nebo onoho se užívalo, dnes nelze zjistiti, ale jazykové památky nám dochované (zlomky kijevské z obřadu západního a zlomky pražské z obřadu východního, oboje psané v našich zemích) dávají zřejmé svědectví, že slovanská bohoslužba byla u nás pěstována ještě v 10.-11. století.

Kterého obřadu byla bohoslužba v klášteře sázavském založeném okolo r. 1032 až do vypuzení mnichů slovanských odtamtud r. 1097, dnes též nelze určití. Poněvadž však mnichové tamní náleželi k řeholi sv. Benedikta, pravděpodobně přidržovali se obřadu západního. Na Slovensku udržovaly se slovanské kláštery a slovanská bohoslužba dále ještě, i když v Čechách a na Moravě mocným vlivem západu zanikla.

Bohoslužebné knihy přeložené našimi věrověsty dostaly se na slovanský jich. V oblasti užšího Ilíriku (v Dalmacii —

blíže Římu) přes veliké boje udržoval se slovanský obřad západní s písmem hlaholským (glagoláši), kdežto v Bulharsku pod přímým vlivem řeckého duchovenstva ovládl obřad východní slovanský s písmem cyrilským. Z Bulharska dostal se východní slovanský obřad do Ruska a Rumunska.

Karel IV., Otec vlastí, zavedl do kláštera na Slovanech (Emauzích v Praze r. 1347) z Charvatska slovanskou bohoslužbu obřadu západního (v hlaholštině) jakož i polský král Vladislav do Krakova (r. 1390). Nepřízeň doby utratila tyto dvě památky slovanské bohoslužby na severu latinského Slovanstva.

Na Velehradě byla tedy sv. Cyrilem a Methodem zavedena slovanská bohoslužba původně východního obřadu, později západního. Po rozmetení starého Velehradu zanikl tam i staroslovanský bohoslužebný jazyk. Na Velehradě novém za doby cisterciáků a po nich až dosud užívá se obřadu a jazyka latinského; památka na bohoslužbu slovanskou zůstávala pouze v podání a byla touhou nadšených slovanských kněží.

Mše sv. staroslovanská dle západního obřadu na nynějším Velehradě se nesloužila, ač semo tamo zabloudili tam o slavnostech i kněží glagoláši. Sloužití staroslovansky nemohli, poněvadž to jest na jihu jen výsada místa (privilegium loci), tak že mimo ona výsadou vyznačená místa smějí sloužití jen latinsky.

Mše sv. staroslovanská podle obřadu východního ujaia se však na Velehradě od posledních lesítiletí minulého století. Velehrad přičiněním horlivých a obětavých kněží povstával z ponížení. Zastkvěl se v památných letech pro Slovanstvo — o tisíciletých výročích příchodu sv. bratří na Moravu (1863), úmrtí sv. Cyrilla (1869) a úmrtí sv. Methoděje (1885.) Tyto cyrillomethodějské slavnosti připomněly význam Velehradu veškerému Slovanstvu. Od těch let též jednotliví vzácní hosté ze všech zemí slovanských přicházejí navštívit Velehrad, kolebku křesťanství a osvěty u Slovanů. Mezi návštěvníky nescházejí ani sjednocení a pravoslavní. Nepátrali jsme, zda před r. 1885 sloužil tam kdo staroslovansky, ale toho roku, jak očití svědkové mi vyprávěli, sloužil tam sjednocený jubilant z Haliče při oltáři sv. Benedikta zlatou kněžskou mší sv. staroslovansky. Od té doby příležitostně konávala se slovanská bohoslužba na Velehradě; přičiněním dra. Stojana od r. 1891 slouží se tam staroslovansky mše sv. každoročně o poutích Apoštolátu nebo jiných slavnostech. Dr. Stojan staral se pečlivě, aby žádného roku slovanská liturgie na Velehradě nevypadla, a podařilo se mu to po celá tři desetiletí. Bývaly to ovšem tiché mše sv., poněvadž nebylo ani zpěváků ani ikonostasů. Potřebná bohoslužebná roucha, knihy a náčiní přinášeli si celebranti s sebou.

Teprve o druhém unionistickém sjezdu r. 1907 přibýlo s metropolitou šeptickým a o třetím sjezdu r. 1911 se sjednoceným biskupem šancvem několik sjednocených kněží, tak že

se konala na nádvoří slavná liturgie v celém rozsahu a vši mádheře. Liturgické zpěvy naevičili olomučtí bohoslovci. Když za války r. 1915 konal o svátku sv. Cyrilla a Methoda ústřední ukrajiný bohosl. seminár z Kroměříže pouť na Velehrad, sloužila se tam rovněž slavná starosl. liturgie za sborového zpěvu celého semináře.

Za války neustále se zdržovali sjednocení kněží na Moravě (v Kroměříži, Uh. Hradišti, Zlechově), kteří nikdy o slavnostech na Velehradě nescházeli a tam sloužili staroslovansky.

Snahou dra Stojana bylo, aby při zvláštních slavnostech pěstil staroslovanskou bohoslužbu na Velehradě z úcty ku svatým našim věrovcům a aby s ní seznámil i naše katolické kruhy. Měl vyniknouti i význam staroslovanského Velehradu v náboženském směru pro sjednocení Slovanů a více.

Za příznivého počasí koná se o slavnostech staroslovanská liturgie venku na podiu dopol. o 10. hod. Schází sice ikonostas, ale našemu lidu je to výhodou, neboť vidí všechny úkony, které kněz při oltáři koná. Je vždy postaráno, aby některý náš kněz shromážděnému lidu jednotlivé části a úkony mše sv. vysvětloval. Náš Apoštolát vydal a má na skladě i knížku »Mše svatá podle obřadu církve východní«, kde se východní liturgie podrobně vysvětluje.

Aby i ve svatyni mohla býti důstojněji slavena liturgie podle všech předpisů církve sjednocené, dalo cyrillomethodějské družstvo »Velehrad« zhotoviti r. 1913 nádherný veliký ikonostas, jenž téhož jubilejního roku byl umístěn u oltáře sv. Benedikta. Papež Pius X. dal zvláštní svolení, že o slavnostech může státi ikonostas v latinské svatyni velehradské.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda dal zhotoviti r. 1913 dvoje mešní roucha, jakých užívají na východě, se vším příslušenstvím kalichovým a opatřil i mešní knihy. Za války měli je vypůjčeny kněží sjednocení dleci na Moravě, a tím se též velmi opotřebovaly.

Lid náš má rád mši sv. staroslovansky, ovšem na slavnou není zvyklý, a trvá mu příliš dlouho. Lne k ní s neobyčejnou láskou a úctou jako k nejvýznačnější památce po našich sv. apoštolech, obcuje jí opravdu zbožné a sleduje její úkony s pochopením, když se mu podává zřetelný výklad jednotlivých částí. Vidí ve staroslovanské liturgii cosi dávne domácího a posvátného. Že se koná každoročně na posv. Velehradě, má význam všeslovanský a unionistický; seznamuje náš lid s náboženským zařízením našich bratří na východě a jihu, pozývá ku sjednocení katolíků a pravoslavných, neboť onino vidí, že si vážíme jejích obřadu stejně svatě jako svého západního.

Výsada Říma má záležití patrně v tom, že každý kněz latinského obřadu směl by sloužiti mši sv. na Velehradě a ostatních výsadních místech obřadem sice západním, ale jazykem staroslovanským. Tato výsada má význam dějinný. Záleží

nám však, aby Velehrad měl význam všeslovanský a sjednocovací, a tu bude potřebí, aby na Velehradě konala se bohoslužba staroslovanská i v obřadě východním s celou krásou a nádherou. Nestálo by k tomu, aby k nynějšímu latinskému duchovensvu přiděleno bylo snad několik kněží východního obřadu, kteří by snad v Cyrillce — jak se kdysi navrhovalo — nebo v nynější svatyni kenali slovanskou liturgii, nýbrž bude třeba postaratí se o to soustavněji a dokonaleji, aby tu byla samostatná svatyně s vybraným chrem. To bude možno, až bude mítí Velehrad klášter se slovanským mništvem. Tam se bude pěstiti staroslovanský obřad i zpěv. Tim Velehrad a snahy s ním spjaté sblížíme se slovanským východem. Velehrad bude opět všeslovanský.

Vyhodování kláštera se slovanským mništvem na Velehradě musí býti opravdovou snahou cítelu cyrillo-methodějských a unionistů.

Ferd. K. Nesrovnal.

Studentské Cyrillo-methodějské odbory.

Motto: »Otče svatý, zachovej je, které jsi mi dal, ve svém jménu, aby jedno byli.«
Jan 17. 11.

Volá-li se dnes za sblížením, posílením a povznesením národů slovanských, zvláště zuboženého, bratrského národa ruského, musíme my češtíkatolíci uplatniti především náboženskou a osvětovou stránku snah sv. Cyrila a Methoděje. Co chtěli ti apoštolové slovanští? Všichni Slované měli mítí jedinou církev opřenou o skálu Petrovu, jedinou kulturu (osvětu). Všichni Slované měli splynouti v jedinou, velikou rodinu, spojenou posvátnými páskami náboženskými, národními a osvětovými. Jaká síla celého Slovanstva tkví v této idej cyrillo-methodějské.) Avšak slovanskou osvětu dusili političtí nepřátelé naši již v základech a jednotu církevní pohřbil zase rozkol, do kterého byla stržena většina Slovanů. Tak myšlenka, kterou pojal filosof Konstantin s bratrem Methodějem, když se odhodlali k misijní práci u velkého kmene slovanského — dosud neuskutečněna. Sto milionů Slovanů odděleno od pravé církve Kristovy. Větev ufata od kmene a staletí už neprýští do ní nová miza, nový život...

Láska k duším slovanských bratří vzňala již nejednou srdce touhou po sjednocení jejich s Římem. Že ku sjednocení kdysi dojde, o tom byl pevně přesvědčen odborník a znalec východní otázky, nezapomenutelný »papež Slovanů« Lev XIII., jak svědčí jeho okružní listy a nám zvláště milý »Vznešený

*) Ad. Jašek: Výklad idej C. str. 13

úkol». Západní národové věnovali záhy zájem slovanskému Východu a ne jeden ze šlechtitných synů jejich zasvětil život buď vědecké práci unionistické nebo přímo práci misijní, práci zachraňující lásky.

Tato misijní otázka, eminentně slovanská a katolická zároveň, nemohla nás Slované nechat chladnými. Zvláště v posledních desetiletích setkáváme se s řadou mužů, cele prodlšených myšlenkou cyrillo-metodějskou, kteří věřili, že jsme na prvním místě povoláni zprostředkovati církevní smír. R. 1892 byl založen misijní spolek slovanský, Apoštolát sv. Cyrilla a Metoděje, jehož péči po letech byly pořádány unionistické sjezdy na posv. Velehradě, které v účastnících zapalovaly oheň nadšení pro jednotné Království Boží na zemi, sblížily slovanské theology a brzy vítaly již i zástupce z řad pravoslavných. Sjezdy uvedly v život vědeckou organizaci: «Akademii velehradskou», časopisy «Slavonum litterae theologicae», známé v celé Evropě a po nich «Acta Academiae Velehradensis» sloužily snahám sjednocení. Velehradský Věstník vydávaný v jazyce ruském dával příležitost Rusům účastniti se vědecké spolupráce o církvi východní. Idea cyrillo-metodějská vnikla do slovanských seminářů, kde ji bhoslovci v kroužcích cyrillo-metodějských horlivě pěstovali. S ní v časopisech seznamováno katolické studentstvo.

Světová válka překazila bratrské slovanské styky, ztratila mnohý slibný plán unionistů. Bůh nedal svatému dílu zahynouti. Ještě za války r. 1917 založil sv. Otec Benedikt XV. východní ústav v Římě. Mají se v něm vzdělávati v prvé řadě kněží latinskí, kteří se chtějí věnovati apoštolské práci, mezi pravoslavnými národy, ale přístup mají také kněží východní sjednocení i nesjednocení. Až se poměry na Východě uklidní »jistě se zvýší počet slovanských posluchačů; přistoupí některé předměty, jež zvláště slovanskou otázkou se budou zabývati.«^{*)} Rovněž během války založen na Velehradě «Ústav sv. Cyrilla a Metoděje,» — Sv. Otec povýšil jej nyní na «kolej papežskou» — jenž má vychovávat muže, «kteří by hořeli láskou ke Kristu a Slovanskému a vyzbrojení vymoženostmi moderní vědy, zocelenou povahou a hlavně silnou, účinnou věrou, věnovali se misijnářskému působení u všech národů slovanských.«^{**)}

Zatím co katolíci jiných národů rozvinuli obsáhlou činnost pro misi je zámořské, »může nás národ bez obětí přispěti k práci unionistické, která je též pro to lákavou, že je slovanská. Snahy cyrillo-metodějské rozšířily se do širokých vrstev národa, mají to zvláštní, že povznášejí neobyčejně náboženský život vlastní, zvláště mládež se tím nadchne k ideálnímu snažení, povzbudí se k obětavosti, sebe zapírání, neboť bez hmot-

*) J. Lepka T. J. Východní ústav v Římě v «Apoštolátě sv. C. a M.» str. 23.

**) Provolání Ústavu ke katolické veřejnosti v «Blasech Svatosti.»

ných obětí se taková práce neobejde.“) Redaktor německého studentského časopisu doznává, že to byla nadšená misijní práce, jež v těžkých dobách válečných nejen udržela, ale posílila studentské hnutí.

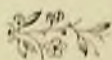
Dnes na 50.000 katolických studentů sdružených v »studentském misijním svazu«, tvoří živoucí větev velikého misijního »spolku sv. Františka Xav. Bratři! Vděčnost k slovanským věrověstům, jimž děkujeme, že jsme nezahynuli jako sousedé naši Slované polabští, velí nám spolupracovati o jednotu víry slovanských duší. Vedle vděčnosti k vznešeným zakladatelům našeho písemnictví a tím vzdělanosti, nutí nás láska k zbloudilým bratřím účastniti se misijní práce. Nuže utvořme i my studentskou legii při misijním spolku »Apoštolátě sv. Cyrilla a Metoděje«, rozšířeném dnes jak na severu, tak na slovanském jihu mezi bratry Slovinci, Charvaty i Srby. »Apoštolát« má dvojí účel: Střici dědictví Otců doma a poklad pravé víry věsti ostatním Slovanům. U Slovinců je »Apoštolát« vlastně pokračováním bratrstva modlitby za sjednocení Slovanů, založeného velikým biskupem Slomškem. Modlitbu a hmotný nepatrný příspěvek žádá »Apoštolát« od svých členů. Již deset let vydává časopis stejného jména. Tam v »zahradce cyrillo-metodějské« píše miláček slováckého lidu Msgr. Stojan o svatých bratřích, tam se dočtete, co za války vykonal »Apoštolát« pro vlast i slovanské bratry, tehdy, když území monarchie se užilo na severu i na jihu a obyvatelé musili opustiti rodnou zemi...«

Tehdy, když německá bezcitnost ani v takovém neštěstí se neustrnula, aby pobratímý byla svedla dohromady, aby si řeči lehčeji porozuměli, láskou se spíše poznali a si pomáhali.“) Apoštolát založil v Kroměříži Ustřední ukrajinický seminář pro sjednocené bohoslovce z celé Haliče, zřídil přes velké obtíže se strany vlády charvatské a slovinské školy, které po dlouhém vyjednávání na jméno a odpovědnost »Apoštolátu« povoleny, staral se po delší dobu i arcibiskupovi černoorskému o jeho katol. studentiky, kteří loučíce se dojemně píší tatičkoví Stojanovi. Tam v prvých číslech můžete čísti, co obětoval »Apoštolát« pro tělesné a duchovní blaho našich vojinů, co pro chudé chrámy slovanské, misie, exercicie, školy i v dobách těžkých. Zdaž to nestačí, abychom vzplanuli nadšením pro »Apoštolát«? Zřizujme tedy při SSS. Cyrillomethodějské kroužky; kde pak SSS. ani »kroužků středoškolských« není, ustavte volné Cyrillomethodějské kroužky. Jeden z vás — muž slova a činu — získá pod svůj prapor ještě čtyři druhy, z nichž každý dá měsíčně — jako zevní projev spolupráce — aspoň 10 haléřů. Za to obdrží vůdce a sběratel kroužku časopis »Apoštolát«, který dá kolovati a jenž pak zůstane jeho majetkem. Rozumí se, že onen

*) J. Lepka: Východní ústav ... str. 24.

**) Časopis »Apoštolát sv. C. a M.« roč. XI., str. 6.

malý příspěvek nebude veškerou naší obětí, nýbrž komu jen možno, najde ještě v »útroběch« studentské kapsy (.....nu, kdo by to neznal?) dárek pro vznešený účel. Z kroužku bude čísti někdo mít časopis sám, získá tedy zase čtyři komilitony, ohlásí prvnímu hlavnímu vůdci a tak kroužky porostou do desítek, do set který vůdce ohlásí prvních deset? prvé sto? Kroužky pak ze všech míst dohromady budou tvořiti »Student-ský cyrillemethodějský odbor« při spolku »Apoštolátě sv. C. a M.« Členové »S. C. O.« budou se starati zvláště o prázdninách, aby idea Cyrillemethodějská vnikla i do nejdlehlší vesničky české a slovenské. Potřebujet sjednocení církevní předně modlitby nejširších vrstev lidových, pak prostředky hmotné. Pořádejme proto Cyrillemethodějské akademie s čísly hudebními, pěveckými a případnou promluvou, náboženská divadla, přednášky o slovanském Východě, cyrillemethodějské výstavy. — Sbírejte ve prospěch slovanských misijí cenné známky, staniol etc. Naše časopisy budou referovati o postupu Studentského misijního hnutí a snad brzy uvítáme i samostatnou cyrillemethodějskou přílohu. Každého pak roku při výroční schůzi a pouťi »Apoštolátu« sjedeme se i my studenti-misionáři u hrobu sv. Methoděje, abychom jako členové »S. C. O.« účastnili se porad o dalších pracích na slovanské vinici. K práci tedy, kdo toužít s námi po velikých myšlenkách!

Fr. Všečka

Z misii mezi pohany.

Několik uvodních slov.

Misijní otázka jest v katolické církvi vždy časovou. Neboť rozkaz Páně, »Učte všecky národy«, platí stále, od onoho památného okamžiku, kdy byl proslouven, až po naše časy a do skonání světa. Z toho vyplývá, že by se měl zájem o misie mezi katolíky ustavičně jevití. Také se opravdu stále jevil, jenom že ne vždy a všude stejnou měrou. Někde a někdy byly totiž pro něj podmínky příznivější, jinde a jindy méně příznivé. Vizme dobu přítomnou; Kde jsou misijní domy, vysílající každoročně řady nových hlasatelů evangelia do pohanských končin, tam příčiněním misijních společností se šíří zdárně zájem o misie. Misionáři sami přednášejí mezi lidem, dávají mu do rukou časopisy, letáky misijní a tak je s prací svojí seznamují. I státní poměry k tomu někde přispívají. Který stát má zámořské kolonie, tam mají jeho příslušníci více příležitosti mluvití, slyšetí ba i z vlastního názoru poznatí cizí pohanské končiny a nabývají tak přirozeně i vědomostí o tamních náboženských a osvětových poměrech a potřebách.

Tak Porýnsko, Hollandsko, Francie a j. vykazují velmi utěšený rozvoj misijní jak v zámoří, tak i v domácí vlasti.

U nás jsme v této příčině pozadu. Misionářů výslých z českého národa téměř není¹⁾, misijního časopisu, který by mohl se řadit po bok německým aneb francouzským nemáme²⁾. A misijní ústavy?

Jsa poněkud s poměry těmito obeznámen, mohu sdělit, že šteylská misijní společnost Božského Slova³⁾ hodlala před válkou zařídit misijní dům pro Čechy, Moravu, Slezsko a Slovensko. Hledala k tomu vhodné místo. Za tím účelem se snažila zakoupiti nějaký kostel s přiměřenou budovou obytnou. Naskytoval se na Plzeňsku. Viděl jsem jeho obrázek. Krásná Dieuzenhoferova stavba, avšak v jakém pořádku! Kopule naprosto sřícená, zdi oprýskané. To nevalilo, neboť podnikaví, zkušení a zruční misionáři by si byli budovu opravili a tak skvěst českého stavitelství zachovali. Ale — zapoměli, že jsou v Čechách.

Osvícené totiž zastupitelstvo obecní odepřelo prodati kostel misionářům, kteří by ostatně byli v místě založili ústav pro Čechy a majíce pouze na mysli hlavně vnitřní působení ve svém ústavě, do jiných zevnějších záležitostí by nikterak nezasahovali.

Loni pak — tuším — přinesly noviny zprávu, že onen kostel se sesul. Jenom když zachován pokrokový ráz tamnějšího kraje. Co záleží na nějaké Dieuzenhoferově budově. Však to byl jen — kostel.

Tiž misionáři hledali jinde. Na Moravě na Slovácku aneb Valašsku. Na Kyjovsku se jim nabízela v utěšené krajině pěkná vila; snad by ji byli zakoupili. Pro nepříznivě se vytvářející finanční poměry však usoudili, že bude výhodno s kupem čekat až po válce a po ustálení poměrů. A dčhe měli. Dnes — by se byla asi jejich vila osvědčila »nezbytnou« pro nějaký podnik státní (ač si ji jinak dosud nikdo ani dosti málo nepevšimnul) a z misijního domu nebylo by zase nic.

Přece však jejich myšlenka došla i v této kritické době uskutečnění. Na Velehradě zřízena apoštolská škola, vlastně misijní dům, neboť úkolem jejím jest vychovávatí řeholníky a misionáře.

Škola tato tedy musí býti pro katolíky československé ohniskem, z něhož má vycházeti nadšení pro misijní myšlenku v našich zemích, ale zároveň musí býti předmětem, o nějž má péči mít každý, kde u nás s misiemi cítí a pro ně horuje.

Misijním časopisem, přinášejícím aspoň některé zprávy o misiích i zámořských, chce býti »Apoštolát«, který vybízí pisatele těchto řádků, aby přispěl článkem o misiích do každého čísla »Apoštolátu«.⁴⁾

¹⁾ Ve sv. Gabrieli u Vídne, domě to šteylské společnosti, jest několik tak zvaných Moravců z Ratiborská.

²⁾ Časopis »Echo z Afriky« a »Malý Černo« píše pouze o Africe.

³⁾ Hlavní ústav této společnosti jest ve Šteylu v Hollandsku.

⁴⁾ Účelem »Apoštolátu« jsou misie mezi Slovany.

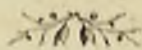
Aby pak četba přinášela i hmotný výtěžek apoštolské školy a misím, bylo by dlužno, aby se utvořily misijní kroužky:

1. v bohosloveckých ústavech a seminářích,
2. v mariánských družinách,
3. ve sdruženích katol. studentů,
4. v katolických spolecích,
5. V každé farnosti budiž zřízen aspoň slov. misijní spolek,²⁾

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda.

V každém kostele budiž umístěna pokladnička misijní. — Apoštolát dává zhotoviti vkusné pokladničky pro kostely. Zdarma ji dostane pro kostel každý úřad, jenž se přihlásí. Jak zkušenost poučuje, nezůstávají prázdný takové pokladničky a přinášejí misím hmotný užitek.

Nechť tedy i v naší vlasti rok od roku zájem pro misie vzrůstá. Bude pramenem hojného požehnání Božího i pro naše domácí podniky.

Ludvík Grygera

Bulhaři a Řekové.

Pokračování.

Nový patriarcha měl se vůči Bulharům k dílu a jeho biskupové si také počínali směleji. Varnenský biskup dal začátkem prosince v Balčíku zavěšiti onoho bulharského kněze, jehož Hilarion v červnu vysvětil a poslal ho pak do Cařihradu přímo k patriarchovi. Turecké úřady mu při tom byly nápomocny. Kněží se však podařilo od patriarchy přehnouti do bulharského chrámu a odlamtud do katolického kláštera San Benedetto; tam pak, když si nevěděl jiné rady, aby se vyhnul pronásledování, přestoupil ku sjednocení. To se stalo ještě, než bylo sjednocení veřejně prohlášeno a u prostého lidu bulharského v Cařihradě bylo to poslední rozhodující příčinou, která ho sklonila ku sjednocení. Když bylo sjednocení 18. prosince veřejně prohlášeno, patriarcha hned na to vydal zvláštní list proti němu a hlavní vinu za ně svaloval na Hilariona a jeho stranu. Ti však také nemlčeli a vydali jménem „národní pravoslavné církve bulharské“ rázné ohrazení, v němž podle pravdy všechnu vinu svalovali na fanariotskou církev řeckou a zezaslali to po všem národě. Patriarcha jim pak sice ještě odpověděl dlouhým spisem, listěným řecky i bulharsky, ale Bulhaři tuto jeho odpověď nechali již bez povšimnutí.

Věci stály vážně a patriarcha viděl, že musí vůči Bulharům učiniti něco nejen na papíře, ale i skutkem. Vždyť i podle úsudku mnohých Řeků nebyli Bulhaři jen samí viníci a vážené osobnosti se strany řecké radily mu proto k ústupnosti a rozvaze. Uznal tedy patriarcha Joachym za dobré, učiniti Bulharům některé ústupky, ale ovšem takové, aby jeho svrchovanci nad nimi zů-

²⁾ V Německu působí mnoho pro misie škola, jsou k tomu školními úřady přímo vybízeny. U nás ovšem se toho nedotykáme.

stala netknuta a nemohly se v budoucnosti opakovati podobné případy vzpoury, jako se stalo v poslední svátky velikonoční. Aby se však proti dosavadním i budoucím rušitelům práv stolce patriarchátního měl oč opřít, vyzval všechny řecké biskupy mezi bulharským lidem, aby se mu postarali u svých poddaných o adresy oddanosti, ve kterých by se mu osvědčovala úplná poslušnost i spokojenost s řízením církve. Tyto adresy mu měly posloužiti za důkaz, že ohromná a zdravá část lidu zůstává pevnou v dosavadní oddanosti k «veliké církvi» cařihradské a že tudíž projevy nespokojenosti, k nimž leckde dochází, pocházejí jen od několika ctižádostivých kazimírů, jež třeba podle řádů církevních náležitě potrestati. Žádané adresy patriarcha skutečně dostal; tolik vlivu fanariotští biskupové leckde ještě vždycky měli, aby je jakýmkoli způsobem od neuvědomělého lidu vylákali. Ale nicméně, ačkoli je žádal ze všech bulharských krajů, přišly mu jenom z Kystendilu, z Niše, Vrace, Bělogradčiku, Lovče a Vidinu. Ani ty arcif neměly valné ceny, ale jemu stačily.

Když měl adresy v ruce, svolal na 24. únor 1861 «velký sněm», na nějž sezval všechny bývalé patriarchy cařihradské, patriarchu alexandrijského, jerusalémského a antiochijského a kromě biskupů ze synodu i všechny biskupy v Cařihradě právě přítomné. Sněm se sešel, jednal o bulharské vzpouře církevní a odsoudil přísně počínání Hilarionovo i Auxentijovo jako hrubý přestupek proti církevnímu řádu, vyzval je oba podle zákona třikrát po sobě, aby se přišli zodpovídat, a poněvadž neposlechli a nepřišli, zbavil je biskupské hodnosti jakožto odbojníky, odštěpence a rušitele ustanovení apoštolských i sněmů církevních, ježto se opovážili vyzdvihnouti nový biskupský oltář v samém středisku ekumenického (světového!) stolce patriarchátního. Zároveň s nimi z těchže příčin zbavil hodnosti i plovdivského metropolitu Paisija a všechny tři odsoudil do vězení. Podobně složil s úřadu i hodnosti také všechny kněze a jáhny, kteří byli vysvěceni od jmenovaných tří biskupů.

Patriarcha Joachym byl přesvědčen, když budou Hilarion, Auxentij a Paisij sesazeni a podle obyčeje uvězněni, že snahy bulharské o vlastní správu církevní budou v kořeni podfáty a že se Bulhaři budou museti spokojiti jen s nějakými ústupky, kterými by se jejich národní samolibosti poněkud vyhovělo. Ale trpce se zklamal. Sesazení biskupů Bulhary nejen že neuvedlo v rozpaky, ale je proti patriarchovi ještě více roztrpčilo. Podle jejich přesvědčení nebylo jednání sněmu ani v nejmenším odůvodněno, a to ani učením církve, ani žádným ustanovením starých sněmů církevních. Vždyť co Bulhaři chtěli? Věc zcela spravedlivou, aby jim totiž vráceno bylo, co jim ode dávna náleželo a nechtěli, aby řecké duchovenstvo jménem víry a církve potlačovalo bulharskou národnost ve prospěch řecký a aby nad ní panovalo jako nad opovrženým plemenem, které je mu vydáno v šanc a porobu samými zákony církevními, jež si Řekové vy-

Ružomberok v Liptovské stolici na Slovensku.

kládali jediné na svou stránku! Co Řekové chtěli, protivilo se základním pravidlům víry, zvláště příkázání o lásce k bližnímu! A mimo to se sněm dopustil hrubé chyby: ze samé strannickosti porušil důležitá pravidla církevního soudnictví! Podle těchto pravidel má býti biskup, volaný před sněm k odpovědnosti, po třikráte vyzván, a to buď od biskupů anebo písemně, a má se mu dáti lhůta měsíční, dvuměsíční neb až i roční podle okolností. Ale bulharští biskupové předvolání byli od téhož sněmu, který nad nimi i rozsudek vynesl, a to ve lhůtě dvou pouze hodin, a vyzváni byli ne od biskupů, nýbrž ode dvou archimandritů, plovdivský pak Pajsiš nebyl vyzván vůbec! Bulhaři tu měli pravdu. Že se taková nezákonnost skutečně stala, tvrdili nejen oni, ale stěžovalo si na to i 12 biskupů řeckých, kteří byli členy sněmu; ovšem ne hned, nýbrž až za několik měsíců po sněmu, když podávali Portě proti svévolnému panování patriarchovu žalobu, chtějíce ho vrhnouti. Ba ti o tom věděli ještě víc, nebo napsali tehdy ve své žalobě do slova: „Bulharští biskupové, ještě než se sněm rozešel, podali patriarchovi úředně skrze Vysokou Portu oznámení, že předstoupí před sněm, aby se zodpovídali; ale Jeho Svatost nejen že neposlechl dobré rady vlády, on Vysokou Portu ještě i obelhal, neboť ji odpověděl lživě a samovolně, že prý příslušný trestní rozsudek je již od sněmu vyřčen, ačkoliv jakmile úředník od Porty vvslaný odešel, teprve potom sněm přinutil, aby rozsudek podepsal. Že se to stalo tak, nikdo z členů sněmu nemůže zapřít!“. Tak tedy Bulharům k pravdě přisvědčili i Řekové, třeba až po čase. Jest však třeba poznamenati, že patriarcha i Porta tehdy hráli hru společnou; Porta se totiž s patriarchou o svržení a uvěznění biskupů již napřed tajně dohodla, ale na veřejnost uznávala za dobré stavěti se, jakoby byla nestranná a patriarchovi radila k umírněnosti. Víme již, proč. —

Snaha Bulharů o úplné odtržení od Řeků tedy nejen nezařazila, ale ještě více pesílila. Patriarcha brzy vydal okružní list, v němž celé církvi oznamoval odsouzení bulharských biskupů a pod trestem vyloučení z církve zakazoval komukoliv přijímati od nich požehnání. Bulhaři však, poněvadž rozsudek sněmu pokládali tolik jako za nic, chovali se ke svým biskupům jako dříve. Někteří pak horkokrevnější šli dál; pokládali totiž sesazení svých biskupů za přímé vyobcování z církve celého bulharského národa a proto na některých místech, jako v Trnově a Gabrově, i se své strany slavnostně ve chrámě prohlásili na patriarchu církevní klatbu. Mnozí žádali, aby se tak stalo i v bulharském chrámě v Cařihradě; sešlo však z toho, jednak, že by při tom mohlo snadno dojíti ke krveprolití, jimž některé rozpálené hlavy řecké skutečně již vyhrožovaly, jednak též, že by to nemělo nijakého praktického významu. Stalo se pouze tolik, že 5. března — v neděli pravoslavi — přečteno bylo v chrámě prohlášení, že Bulhaři neuznávají rozsudek sněmu za zákonný a že je tedy pro ně bezúčinný. Prohlášení sepsal T. Burmov, čilý novinář,

jeden z předních bulharských vůdců a též horlivý protivník sjednocení.
(Pokračovámt.)

ROZMANITOSTI.

Z Cařihradu. (Sjednocený seminář.) Ve čtvrti města Kadice byl před válkou bohoslovecký seminář pro sjednocené Bulhary, Armény a Řeky. Za války zanikl. Letos byl opětně otevřen, ale má býti určen jen pro Řeky a Armény, kdežto Bulhary mají se vzdělávati na kněze v Jugoslávii. Nový seminář čítá 15 bohoslovců. Slavností otevření účastnil se i bulharský arcibiskup msgr. Mich. Mirov a apoštolský delegát msgr. E. Dolet. Skrovně to začátky pro nadějně sjednocení.

Z Ruska. Sv. Otec jmenoval O. Genocchiho, generálního assistenta Otců bož. Srdce apoštolským visitátorem pro Ukrajinu, jenž měl dovézt tam i veliké množství léků v ceně několika milionů korun. — Bývalý sarnatovský katol. biskup Jos. Kessler léti útrapy a pronásledování, jakým katolici jsou v bolševickém Rusku vydáni. Biskup sám byl v září minulého roku ze svého domu vyhnán, o vše oloupen a celý majetek jeho byl zabrán od bolševiků. Po desetidenní cestě pěšky dospěl do Oděsy, ale bolševici chtěli ho zatknouti pro jeho protibolševický poudýtký list. Utkl jen, že venkované poskytli mu úkryt. Tři z jeho kněží byli zavražděni, jeden ve vlastním chrámu pověšen. Biskup Kessler ustanovil pro různé části své diocese generální vikáře, aby správa nebyla tak ztížena. — Ve franc. listě Gaulois člen Akademie Frid. Maxon prohlásil: Bolševictví může býti počátkem žlutého nebezpečí připravovaného anarchisty ku zničení pravoslavného a katolického křesťanství. Hlavním původcem ruské revoluce jest Tolstoj, jehožto podivné výklady náboženské církev zvrátily.

Rumunsko. (Pravoslavná církev.) Prvotně byli Rumuni křesťany latinského obradu. Pod bulharským panstvím přijali ku konci 9. stol. řecký obřad se slovanským bohoslužebným jazykem. Severní Rumunsko (Moldava) byla pod ruským osvětovým vlivem. Rumuni velmi horlivě pěstili slovanský jazyk. Rumunské kláštery pěstily a zvelebovaly slovanské písemnictví. Do konce 14. stol. Rumuni užívali slovanského jazyku nejen při bohoslužbě, nýbrž i v církevních úřadech. Když Bulharsko padlo Turkům, mizel poznenáhla i slovanský vliv. Po pádu Cařihradu utadili se v rumunských klášterích řeční mniši, kteří zatlačovali slovanský vliv. Od konce 17. stol. rumunské duchovenstvo nerozumělo již slovansky, za to do bohoslužby byl uveden jazyk rumunský. Prvý rumunský překlad řecké bohoslužby objevil se r. 1679; pořád však užívali azbuky cyrilské, v níž do konce 19. stol. tiskli bohoslužebné knihy. V 18. stol. Turci v Moldavě a na rumunském Valašsku uvedli řecké duchovenstvo, které Rumuny přivedlo pod řecký církevní a osvětový vliv a zatlačovalo rumunský národ a jazyk. Proto rumunské vzdělanostní úřady v 19. stol. úplně se odcizily církvi, na níž patřily jako na něco cizího. Cařihradský patriarcha přiznal r. 1885 samostatnost rumunské církve. Před válkou byli rozděleni. V Uhrách měli samostatnou metropoli v Sibini. Bukovínskí Rumuni v Besarabii byli podřízeni ruskému sv. synodu, jenž v rumunských kostelích udržoval slovanskou bohoslužbu. Nyní sv. synod pravoslavné církve v Rumunsku vyhlásil sjednocení všech pravoslavných církví starého Rumunska i nové nabytých zemí. Velký synod sjednoceného pravoslavlí vybral za metropolitu pro všechny země rumunské biskupa z Banatu Mirona Cristen. Tak budou všechna pravoslavná rumunská biskupství sloučena v jediné samostatné pravoslavné církvi. Tím nabude větší moci a významu nejen doma, nýbrž i ve světě křesťanském. — (Ne přiznání ke katolicům.) Část Rumunů sídlících na bývalém maďarském území přijala v 17. stol. sjednocení s Římem. Sídlem jejich arcibiskupa jest Blaž (Balasfalva), kde jest i duchovní seminář. Všechny sjednocené Rumuny čítalo se před válkou na 1,200,000 duší. Když část Maďarie byla nyní mírem přifknuta Rumunům, naładily v náboženském ohledu vůdčí kruhy hodně protikatolicky. Vše katolické

vzbuzuje u nich nedůvěru. Zvláštní jest postavení a chování se sjednoceného rumunského duchovenstva. S počátku, když rumunské vojsko obsadilo východní Maďarsko, oplývalo nadšením, doufajíc, že zaujme po právu ne-li vůdčí roli aspoň stejně postavení s duchovenstvem latinským. Peněvadž byl veliký nedostatek rumunských uředníků, převzalo mnoho sjednoceného duchovenstva místa světských úředníků. Někteří v přílišné důvěře namlouvali sobě i jiným, že nadešel okamžik, kdy celá pravoslavná rumunská církev spojí se s Římem. Než rozhodující kruhy církevní i státní chovají se nejen odmitavě, nýbrž i nepřátelsky ke katolicismu. Biskup Dr. Radu, jenž byl vůdcem sjednocovací myšlenky s Římem, byl několikrát v Římě, ale nedospěl k nějakým úspěchům u svých pravoslavných sourodáků. Zdá se pravý opak, že totiž většina pravoslavná silněji táhne za sebou menšinu slabší. Rumunsko je celé pravoslavné a z nově osvobozených dvě třetiny jsou rovněž pravoslavné, tak že velkorumuni si přejí, aby malý hledeček sjednocených splýval s celkem pravoslavným — »pobíoudit« aby se navrátili k matce. Někde také jeví se podobná náklonnost. Na některých místech účastňovali se církevních slavností (poutí, Božího Těla) obojí katolické duchovenstvo, ale od leta r. 1919 sjednocené duchovenstvo už se nesúčastňuje pobožností latinských. Biskup dr. Radu vyjednával u Sv. stolice též o konfederaci Rumunska s Římem. Dosud však záležitost nedozrává. Sněmovně byl právě podán návrh, aby v Bukurešti byla zřízena katolická bohoslovecká fakulta spojená se všemi výsadami jiných fakult. Mírovou smlouvou připadá totiž Rumunsku sedm nových katol. biskupství s 6 miliony věřících. Aby přitáhli katol. duchovenstvo k Bukurešti, navrhuji nejvyšší školy jeho v tomto hlavním městě říše.

Ústav Sdružení Říše Kristovy.

5. Skupiny, Sdružení. V předdveři zůstávají ti, kteří prozkoumávají své svědomí, našli, že svrchu (2b) řečené vzdáváním se opadají i duchu tohoto světa se jim nedatí, t. j. že nedospěli toho, aby věceku nebelásku obětovali a ničeho nehledali kromě slávy Boží.

Hlavním pravidlem pro tyto členy jest: chrániti se sebe menší nedokonalostí v prokazování lásky k bližnímu.

Mimo to jest jim krotiti své chůtce a svou samolásku zmenšováním počtu případů, kterých si dopřávají, na př. u vyhovování žádosti pohřbívání, v chuti na zamilované jít do nůj, zvyku kuřáckému, náklonnosti k tělesnému pohodlí. V předdveři rozeznává se čtvero stupňů označovaných písmeny r. s. a. u.

Každý člen předdveři má svého mistra, jehož mu ustanovil některý člen skupiny A neb B, na kterého se obrátí. Pro členy předdveři není zvláštních výchovných ústavů kromě návštěvy a zpovědnice.

Členové skupiny B nevzdávají se práva osobního majetku. Jim se poskytuje vyučování 1) zásadám křesťanským, 2) pedagogice (obojí vyučování je řízeno samým Sdružením), 3) odbornému zaměstnání; odborné vyučování zařízené pro členy skupiny A může býti přístupným i členům skupiny B; jinak bude jim ustanoven učitel. Kdo je již starší a prošel dobrou školou, než vstoupil do Sdružení, rozhodne sám o svém vzdělání dále, které je nezbytné, aby se každý stal odborníkem byt sebe užšího oboru.

Co se týče jmění členů skupiny B, vynaloží je z pravidla takto: část na potřeby osobní a na výchovu dětí, druhou na odbornou činnost (studie a dobré skutky), třetí na ŠRK.

Sdružení nemá však práva požadovati od člena skupiny B, ani z poslušenství, jakéhokoli hmotného příspěvku; za to nemá též nijaké odpovědnosti vůči jeho věřitelům nebo dědicům.

Sdružení nepředepisuje členům B, jakou činnost mají provozovati, leda že by oznámili, že neznají, jak nejlépe posloužiti slávě Boží.

Úsluh členů B nebude se užívati uvnitř domů členů A, poněvadž mohou vně jich vykonati více pro slávu Boží.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Msgr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a senátor NS., Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

(Pedažva Dr. Ant. Cyr. Stojan, předseda ústřed. výboru »Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie«.)

Sv. Cyrill a Method na cestě k předkům našim.

(Další část.)

Nemalou radostí naplněno bylo i srdce císaře Michala III., když uslyšel o písmě vynalezeném a o překladu, neb hned Písmo sv. bylo překládáno. Nyní už nic nebylo na závalu, by splněna byla tužba Rostislavova. Po slovanském způsobě přišlo poselství velkomoravské s dary na důkaz přízně a lásky, s dary a dobře a bohatě vypravení měli odejiti též sv. bratři s družinou. Že zvykem bylo, vyslané i s ověřujícími listinami posílati na dvory knížecí, napsán byl Rostislavovi převážný pověřující list pro sv. bratry naše tohoto obsahu: »Bůh, jenž chce, aby každý poznání pravdy došel a o vyšší stupeň se snažil, uviděv věru tvoji a snahu, učinil i nyní (milost) za našich let, zjeviv písmo k vašemu jazyku, abyste i vy přičtení byli k velikým národům, kteří Boha svým jazykem vyznávají. Tož Ti poslali jsme toho, jemuž je Bůh zjevil, muže ctihodného a pobožného, učeného velmi i filosofa. A hle příjmi dar větší a vznešenější nade všechno zlato a stříbro i kamení drahé i bohatství pomíjejší — totiž věru v Krista a utvrzuj řeč (Cyrilla a Methoda a veškeré družiny jejich) ve všech srdcích (lidu svého) a povzbuzuj všechny, aby nelenili, nýbrž dali se na cestu pravdy, abys i Ty, přived je snahou svou k poznání pravého Boha, přijal mzdu od Boha i v tomto věku i v budoucím za všechny duše, které chtějí věřiti v Krista Boha našeho, od nynějška do skonání, a památku svoji abys zůstavil ostatním pokolením, podobně Konstantinu, císaři velikému.«

»Ctnost Cyrilla a Methoděje skutky již osvědčená a jejich známá láska k bližnímu způsobily, že poslání jsou na Moravu.«

(Okružník „Vznešený úkol.“) Náš Sušil s Křížkovským, jehož stoleté narození jsme letos oslavovali, opěvují výpravu sv. bratří. Je to úchvatný sbor. Zpívají-i boheslovci sbor ten na Velehradě o slavnostech, prochvívá srdce každého a stává se neodolatelným povznášejícím kouzlem.

Hvězdy dvě se z východu
berou v sličném průvodu,
to jdou blahou
bratří snahou
k slovanskému národu.

Kudy jdou, mře mrákota,
světlo jasné bleskotá,
a kraj celý
ze sna bdělý
k blahu vstává života.

Vláda zla již umírá,
pravda žezlo prostírá,
nad Slovany
vyhlídáný
Boží ráj se otvírá.

Duha pní, dme ochlada,
rajská mana popadě,
hudba hraje,
růže plaje,
táhne krajem omlada.

O vy bratří přesvalí,
stůjte při své postati!
Ať se čirá,
svatá víra
z útrob našich neztratí.

Orodujte u Boha,
ať se vzdáli mátoha,
vždy ať v kráse
zaskvívá se
nad Slovany obleha.

Starodávna poroba,
nesvornosti hanoba
národ plíhá
a nás stíhá
jako zhoubná choroba.

Zlomte svodnou osnovu
těchto nectných okovů,
stvořte pevnou
v lásce zjevnou
u Slovanů obnovu.

Al. Pozhyl

Víra naše má býti obecná.

Svoboda, o níž se v moderních státech ustavičně mluví, poněvadž nebývá náležitě pochopena, může se státi osudnou státu i církvi. Vždyť mnozí myslí, že ve státě svobody, jsouce svobodní, volní ve všem, mohou občané činiti, co chtějí. I někteří katoličtí křesťané si myslí, že i v náboženství a ve víře jsou plně svobodní a mohou věřiti jen článkům víry, které chtějí a které se jim líbí. Tak se však sami vylučují z pravé církve, bloudí v pravdě Boží, stávají se bludaři a ztrácejí spásu věčnou. Víra, má-li býti pravou a spásnou, musí býti obecná, pevná, živá a stálá. Kdo se nesnaží se všech sil takovou víru zachovati, sotva bude spasen.

Když Kristus vyslal s misijní mocí apoštoly do světa, pravil: „Učte je zachovávatí všecko, co jsem vám přikázal.“ (Mat. 2, 20.) Dle rozkazu a úmyslu Kristova má býti naše víra

obecná, to jest máme věřit všemu, co Bůh nám zjevil a skrze církev svou k věření předkládá. Nemá všem ke spáse nutně třeba, aby každý celé učení Kristovo ve všech podobnostech znal a věřil, (theologové praví věřití «*explicite*» všechny pravdy), neboť každý nemá tolik času a ani schopnosti, aby podobně znal všechno učení Kristovo. Nutno však, aby každý věřil celé učení Kristovo aspoň «*implicite*» — to jest vírou zavínutou, kterou vyjadřuje, když upřímně praví věřím vše, co Bůh zjevil, co Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolové Kristovi kázali, co skrze církev Kristovu k věření se nám předkládá.

Že v tom smyslu má být naše víra obecná, že máme věřit celému učení Kristovu, ani jedinku pravdy nevyjímaje, patrně z rozkazu Kristova již připomenutého a dále ze slov Kristových: «*Amen, amen pravím vám, dokud nepomine nebe i země, jediná litera, jedínky puntík ze zákona nepomine, až se všechno stane. Protož zrušil-li by kdo jedno z přikázání těchto nejmenších a učil-li by tak lidí, nejmenším slouží bude v království nebeském*». (Mat. 5, 18-19). A přičinu toho podrobněji udává sv. apoštol Jakub: «*Kdo pak by celý zákon nezachoval, ale přestoupil by v jediném (přikázání), učiněn je vinen všemi*». (Jak. 2, 10.). Kdo by tedy jedinku pravdy církve nevěřil, nemá dobré víry — kdo jedním slovům Kristovým a jeho církve věří a druhým nevěří — nevěří, že Ježíš Kristus je Bůh a neomylně řídí církev svou, ten bloudí a sluje bludařem. O bludařích nemůžeme říci, že mají v pravdě křesťanskou víru. Poněvadž přes to bludaři název křesťana a vyznavače Kristova si osvolují — nazýváme pravou církev Kristovu křesťansko-obecnou či katolickou.

Víra neúplná, kusá nejen že připravuje hrozné války a pohromy celým krajům i zemím — jak i naše vlast za doby husitské a šíření u nás protestantismu zkusila — ale připravuje člověku i věčnou záhubu.

Lněme proto vždy k církvi s celou oddaností a důvěrou, upřímně věřme všemu, co nám církev Boží hlásá, vykládá a k věření předkládá a buďme pak pokojní i ujistěni, že spásy věčné dosáhneme.

Zničený chrám sv. Demetria v Soluni a Velehrad.

Za války proletěla novinami stručná zpráva, že staroslavný chrám sv. Demetria v Soluni byl při útoku zničen požárem.¹⁾

¹⁾ Zkáza basiliky sv. Demetria v Soluni. Za požáru v Soluni vzala za své také proslulá basilika sv. Demetria, jejíž počátky sahají do r. 412 p. K. Basilika stála v centru města. Pětিলodní stavba nesena byla sloupovím. Byl to celý komplex starobylých staveb a vzácný pomník starokřesťanského

Pokud vím, nebylo nikde poukázáno, jak zajímavý v z t a h měl tento chrám k sv. Cyrillu a Methoději.

Proto si na to vzpomeneme aspoň několika slovy. Bude to úkon úcty k chrámu, jež od mládí milovali sv. bratři. Při tom mimochodem připojíme poznámku, že půdorys tohoto chrámu soluňského v nejednom ohledu připomíná půdorys svatyně veiehradské, jenž až doposud jest tak záhadný. Jsme si ovšem vědomi, že tím proneseme jen soukromou domněnku. Činíme tak s nadějí, že tím bude dán snad podnět k novým myšlenkám.

Jak nezapomenutelným dojmem vryl se tento chrám do mladých duší sv. bratří soluňských, poznáváme z několika událostí. —

Na př. legenda pannonská výslovně dí, že sv. Method dokončení překladu bohoslužebných knih slověnských oslavil mší svatou ke cti sv. D e m e t r i a. Sv. Method hleděl asi právě před svátkem hlavního patrona soluňského skončiti veledílo, aby svou práci dal takřka v ochranu ochránci svého rodiště.²⁾

Vděčná vzpomínka z mládí na katedrální chrám a na oslavený hrob sv. Dimitria provázela sv. Methoda i na jeho cestách apoštolských.

Tím vysvětlují životopisci sv. našich věrověstů úkaz, že v krajích, kde působil sv. Method, setkáváme se s četnými chrámy, zasvěcenými sv. Dimitriovi. Tak na př. svědčí dr. Mat. Procházka o Uhřích³⁾, tak dr. Konst. Jireček o Bulharsku⁴⁾.

kultu a starobyzantského umění. Koncem stol. 15. byla změněna v mešitu, ale r. 1912 králem Konstantinem vrácena křesťanům. Sv. Demetrius zemřel smrtí mučednickou za císaře Maximiliana Galería v Soluni. Maloval se jako bojovník v pancíři anebo jako bílý rytíř mezi bojovníky. Nad hrobem jeho v basilice hořelo stále množství lamp a svící. Řecké vojsko tvrdilo, že vidělo ho před sebou v bitvě u Sarantaporom r. 1912. K tomu určitěji dodává Konstantin Jireček, že chrám tento proměněn byl v mešitu za doby Bajezida II. (1481—1512) a Selima I. (1512—1520). Poturčení chrámu sv. Dimitria srbské rukopisy kladou na 20. srpen 1490 (Glasnik 53, 104) nebo 1499. (Šafařík, Památky 82.) Tafel, De Thessalonica eiusque agro (Berolini 1836) p. 133 věděl, že svatyně ta okolo 1480 byla ještě křesťanská, ale o době obrácení jejího v mečet nemohl se ničeho dopátrati. (Konst. Jireček: Cesty po Bulhar. str. 297. Praha 1888.)

²⁾ »Skončiv pak« (překlad a úpravu bohoslužebných knih slověnských) »vzdal důstojnou chválu a slávu Bohu, dávajícímu takovou milost a takový úspěch, a vykonav s kněžstvem svým svatě vyzdvižení svátosti, světil památku sv. Dimitria (soluňského, 26. října).« Poznámka: Úcta sv. Dimitria (soluňského), jehož památka se slaví ve východní církvi dne 26. října, jest důkazem zvláštní lásky, kterou sv. Method lnul vždy k svému rodnému městu. Srv. o tomto sv. Dimitriovi: Tafel: De Thessalonica, p. ZII. sl., 113. sl. a j. — (Dr. Fr. Pastřnek: Dějiny slov. apošt. C. a M. Praha 1902 str. 121.)

³⁾ Čtení sv. Dimitria čili po slovansku sv. Dimitra (Dimitria, Dimitrija) na východě slovanském velmi rozšířené, zachovalo se jako zbytek cyrillo-methodějský také v Uhřích, kde podnes mnoho kostelů sv. Dimitru zasvěcených se nachází. »Snad jméno Mitrovíce (města blíže starého Srému) dále jméno Mitrofanoviče (u Jihoslovánův), s touto poctou sv. Dimitru vzdávanou souvisí. I na Moravě v arcidiecesi olomoucké jsou dvě osady jménem Mitrovíce. A i slavný rod hrab. Mitrovských snad cyrillo-methodějské čtení sv. Dimitra připomíná.«

O tom, jak jméno Dimitrij oblíbeným jest v Rusku, netřeba se ani zmiňovati.

Aspoň z těchto stručných poznámek vysvítá, jak drahou byla — zvláště sv. Methoději — vzpomínka na tento zničený chrám.

II.

Žel nad zkázou tak významné svatyně vzbudil u nás touhu, abychom blíže poznali půdorys chrámu sv. Dimitria v Soluni.

Výborné dílo: Ch. Texier a R. Popplewell Pullan: *Architecture Byzantine* (Lond. 1864) podává přesný půdorys i zajímavé podrobnosti. Proto aspoň půdorys tu přinášíme (na str.). Ctitele chrámu velehradského zajímáti bude, srovná-li pozorně známý půdorys velehradský^{a)} s plánem katedrální svatyně v rodišti sv. Methoda.^{b)}

1. Před vykopávkami velehradskými někteří — i odborníci — nechtěli věřit tradici i starším vyobrazením, dle nichž chrám velehradský míval v lodi hlavní po každé straně aspoň 12 oblouků do lodi pobočných — a hle — chrám soluňský má podobný počet oblouků (12 nebo 13).

2. Na Velehradě od kaple královské rovnoběžně s nynější zdi lodi severní běží pod zemí zbytky základů jakési zdi záhadné — někteří z toho soudili na pěti lodní chrám.

Chrámu soluňský jest pětিলодный. (G.)

V chrámě sv. Demetria budí podiv znaleců přičená loď z V. století (viz A), proč by tedy základy příděné lodi velehradské

Dr. Matěj Procházka: *Život sv. Methoda*. (Brno 1885) str. 203 poznámka.)

^{a)} V Bulharsku připomíná tyto chrámy sv. Dimitria: v okolí Sofie ve zřícenině Felchidžanisi vedle Taš-hanu. Cesty po Bulharsku (str. 11.) sv. Dimitri Podgumerský (str. 12.).

Čukorovský (str. 12.).

sv. Dimitri u Trnovo pod Trapezicí na pravém břehu (str. 168.).

u Panagjurišče (zřícenina) (str. 246.).

sv. Dimitri u Boboševa (str. 448.).

^{b)} Na př. ve spisech Dra Jana Nevěřily: *Velehrad III. Nálezy na posv. Velehradě r. 1905-6.* (Olom. 1907.); *Velehrad I. Nálezy 1903. II. Vykopávky 1904.* (Olom. 1904.)

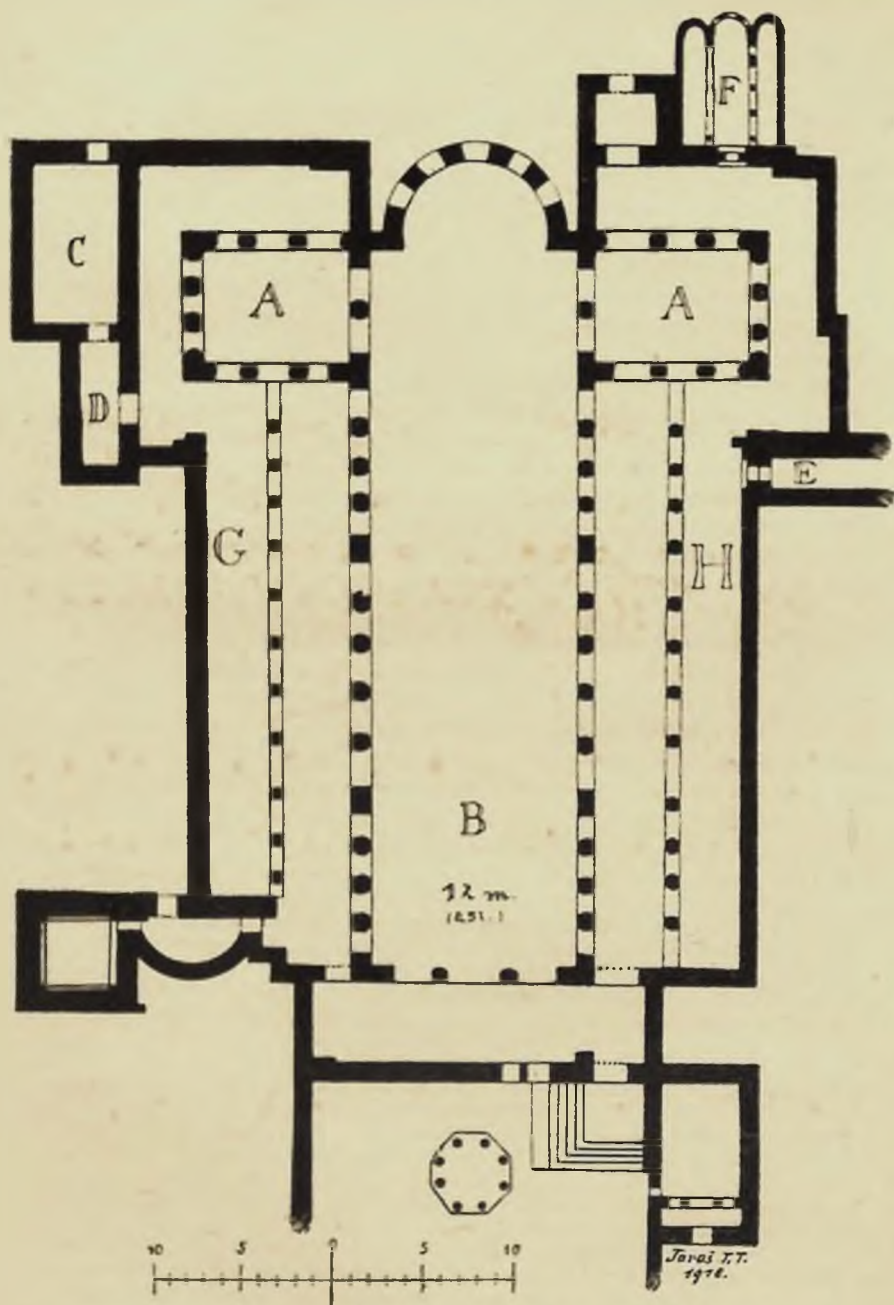
Pūdorys (ovšem zastaralý) prof. Prokopa (Mitth. der k. k. C. Com. 1893) z r. 1891.

Pūdorys (ne ve všem správný) Magra Lehnnera (Dějiny umění národa českého. Díl III. str. 56. Praha 1907.).

^{c)} »Kathedrála hlavního města Macedonie (Thessalonica-Solun-Salonichi) jest z nejvýznačnějších památek stavitelského umění basilikového na půdě byzantské. Jest pětिलодный o značných rozměrech (střední loď asi 12 m zšíří). Před chorovou apsidou prostírá se široká loď přídělní, neobyčejně utvářená.

Sloupy jsou postaveny částečně na vysoké krychle a střídají se s pilíři. Hlavice mají rozmanitě ozdobené (orly, labutěmi, akanty a pod.).

Na průřezu vidíme, že všechny lodi pobočné i předsíň jsou o dvou poschodích dle způsobu západofimského. Chrám byl založen v 5. stol. (Lübke-Lützw: »Denkmäler der Kunst« Stuttgart 1884 Klassiker Auflage IV. Aufl. Textband Tafel 34 A str. 98.).

ME TRŮ

Chrám sv. Demetria v Soluni ze stol. V.

A) Loď přechní, připomínající křížovou loď velehradskou. — B) Loď hlavní, o přibližném počtu sloupů jako na velehradě bývalo. — C), D) Kaple v těchto místech jako kaple královská na Velehradě. — E) Chodba ustíci do chrámu v těchto místech jako na Velehradě. — F) Kaple, jejíž vchod jest tak rozluštěn, jako bývalý vchod do nynější velehradské sakristie, kteráž bývala dříve asi kaplí P. Marie Velehradské. — G) Loď připomínající záhadné základy na téže straně (sever.) na Velehradě. — H) Loď obdobná s chodbou sv. Klimenta na Velehradě. (= zbytek páté lodi)

nutně pocházely — jak tvrdí někteří — teprve od Cisterciáků ze století XII—XIII?

4. V Soluni k severní straně přídě lodi přiléhá kaple (C, D) právě jako na Velehradě rovněž k severní straně přídě lodi přiléhá kaple královská. V nynější ovšem podobě jest ze století XVII. Ale není možno, že by to byla kaple pouze vzkříšená?

6. Rovněž pozoruhodno jest povšimnouti si na př. i překvapujícího způsobu, jak rozluštěno jest spojení chrámu soluňského s budovou obytnou — jest úplně totožné jako na Velehradě atd. (Viz E.)

Jsou ještě jiné body styčné, jež ponecháme soukromému srovnání čtenářů. Tyto řádky touží pouze po tom, aby jednak upozornily na nepovšimnuté okolnosti, jednak aby povzbudily k vytrvalejšímu pátrání na Velehradě.

Že soustavné hledání jistě odměněno by bylo nálezy, pro dějiny Moravy důležitými, o tom nepochybujeme.

Kdyby na př. jen hrobka obou Přemyslovců, kteří si ve stol. XIII. upravili chrám velehradský za své pohřebiště a v listinách nepodvržených výslovně si přeji, aby tam byli pochováni — kdyby jen tato hrobka byla při tom objevena, zdaž by to nebyl nález velevýznamný?

I hrob sv. Vitala v Ravenně byl až do nedávna neznám, proto o něm pochybovali. Teprv ve svět. válece puma prorazila klenbu, probodila se do netušených sklepení chrámových a odkryla dvojitou galerii s hrobem sv. Vitala, jež od nepaměti marně hledali.

O přechínach, proč dosavadní vykopávky poměrně málo objasnily půdu velehradskou, zmíníme se — dále Bůh — později.

Ferd. K. Nesrovnal.

Studentský cyrilo-metodějský odbor „Apoštolátu« (SCO).

Budeme tvořiti spořádanou legii, avšak nikoli stanovami poutaný spolek. Nadšení pro slovanskou a zároveň katolickou myšlenku nás pojí v jedno. V úplné svohodě a přece dle jednoho plánu pro tentýž cíl: Obrození a sjednocení náboženské všech Slovanů. Chceme do všech měst a vsí československých zanést ducha cyrilomethodějského. Utvoříme proto „Studentský cyrilomethodějský odbor“ při rozšířeném slovanském misijním spolku „Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoděje“. Na všech místech, ústavech, ve všech katol. stud. spolcích chceme mít oddíly naší legie. Jak je sdružíme? Každý student, u něhož výzva naše nalezla echo, získá ještě snadno čtyři druhy stejně smýšlející pod svůj prapor a tvoří tak s nimi organizační jednotku našeho „SCO“. Jako kontrolu spolupráce vybírá od každého člena svého družstva (kroužku) měsíční

příspěvek aspoň 10 h. Za to obdrží pro své komilitony 1 exemplář časopisu »Apoštolát«, seznamující s nábožensko-kulturními poměry u národů slovanských. Časopis v kroužku kouje a zůstává pak majetkem předákovým. Protože všude utvoří se jistě hned s počátku družstev (pětičlenných kroužků) několik, odevzdávají předáci jednotlivých družstev příspěvky a dary hlavnímu místnímu předákoví (vůdci). Jemu též bude zasilán časopis pro ostatní. Hlavní vůdce hlásí spolupráci, počet družstev aid. vrchnímu velení — má je tatíček Dr. C. Stojan — na adresu: »Apoštolát sv. C a M.« (CSO) Kroměříž, Mor. Tamtéž zasilá členské příspěvky, sbírky, výtěžky podniků. Členové SCO dohodnou se o společnou práci a podnicích ve prospěch slovanských misí (na př. pořádáním cyrillo-metodějských akademií, přednášek, výstavek etc.). Vůdcové podávají »Apoštolátu« a stud. časopisům zprávy o postupu stud. misijního hnutí. Členy »SCO« jsou zpravidla studenti. Kde by okolnosti žádaly výjimky, musí aspoň předák býti studentem. Každý člen však bude poučovati a získávati i nestudenty všude v kruhu svých přátel a známých za členy »Apoštolátu«. (Podmínky viz v časopise »Apoštolát«.) — Nuže k práci, bratři, za jedno království slovanských duší! První pracovníci se už hlásí!

Studentské Cyrilo-Metodějské odbory.

 radostí uvítal jsem v minulém čísle »Apoštolátu« Nesrovnalův článek a pokládám si za čest, že mohu ohlásiti první studentský cyrillo-metodějský odbor a to v arcibiskupském gymnasiu v Kroměříži. Již ve školním roce 1916/1917 sdružilo se nás asi 63 v »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« a od té doby uspořádali jsme řadu přednášek o ideji cyrillo-metodějské a o pravoslavném východě. Časopis »Apoštolát« objednáváme v několika exemplářích. — Doufám, že Nesrovnalův článek bude signálem, jenž zalarmuje v řadách katolického studentstva silný kádr obětavých apoštolů cyrillo-metodějských . . .

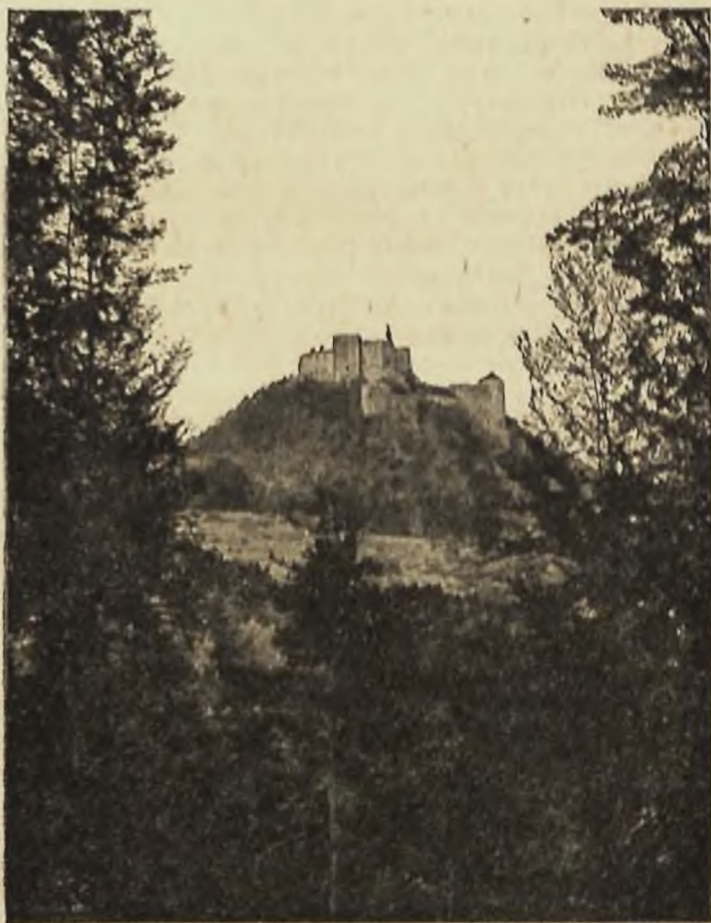
— sk — VII.

Mučednictví unie na Podlesí.

Dle věrohodných pramenů P. J. K. z Podlesí přeložil Ad. Jašek.

Zajímavý případ přihodil se v Janově. V únoru r. 1883 zemřela tam sjednocená žena Anežka Semenjukova. Poněvadž několik mužských bylo již dosti značně pokutováno za účast na necírkevním pohřbu a hřbitov v noci byl se všech stran střežen, daly se do práce ženy samy. Naložily rakev s nebožkou na vůz, dovezly na hřbitov, aby ji pochovaly v připraveném již hrobě. Než strážníci postřehše to, přiběhli rychle a jali se odháněti ženštiny od jejich odvážné práce. Než statečné ženy se nedaly. Strážníci vidouce, že jsou ve slabé menšině před ráznými

ženami, pískali o pomoc, a když ta se dostavila, nastala rvačka. Ženy jedny sedly si na rakev, jiné řvaly se se strážníky, jiné je bily a odháněly. Zatím co se rozpoutal urputný boj, uvolněně ženy popadly rakev a spěchaly s ní k hrobu. Leč v tom doběhl

Okolí Velehradu: Buchlov.

zástup četníků na pomoc stráží, a nyní ženy byly nuceny upustiti od další práce. Položily na cestu rakev, pomodlily se za nebožku, nasýpaly písku na rakev a odešly s pláčem domů. Než četníci stáli tu úplně bez rady. Nezdálo se jim vhodným, aby strážníci nesli rakev městem do cerkve.

Popadli jakéhosi hospodáře na poli s povozem. Přivedli jej a nutili, aby naložil rakev. Ten zvěděv, co se děje, práskl do

koní a ujel udiveným četníkům. Podobně učinil i jiný hospodář.

Četníci číhalí u cesty na povozy jako pavouci na mouchy, až dopadli jakéhosi sjednoceného jedoucího z města do sousední vesnice. Když se zdráhal, popadli ho za krk, rdousili, rakev naložili a dovezli do cerkve, tam dali popovi odříkati obřady, zpětně zavezli na hřbitov a sami pak pochovali.

Ženy potýkající se se stráží byly volány k zodpovědnosti.

Než úřady šly ještě dále. Oznamily sjednoceným, že dají vyhrabati všechny mrtvolky pohřbené bez popa, zanésti do cerkve a pak znovu pravoslavně je pochovati.

Konrád Polešuk, sjednocený z farnosti pratulinské, jenž byl několikrátě těžce pokutován a vězněn, konečně zemřel a byl pohřben od sousedů 19. ledna 1883 bez popa. Než policie zvěděvši o tom, dala 16. února hrob jeho vykopati a příbuzné jeho přinutila, aby rakev zanesli do cerkve.

Poněvadž si při tom počínali velmi barbarsky, zalekli se se někteří sjednocení vidouce často neúspěch, a rozhodli se, že nebudou již pohřbívati na hřbitovech, nýbrž na polích, aby ušli snáze zrakům pronásledovatelů svých. Policie nařídila představenstvům obcí, aby do tří hodin oznamila každý případ úmrtí; u nebožtíka pak byla postavena stráž, jež hlídala ho až do pohřbu v cerkvi.

Strážník policejní a četník na Podlesí neslídili po zlodějích, zhářích, zbujnících, veřejně tvrdíce, že to nenáleží do jejich oberu. Bylo jim nařízeno jen, aby slídili po živých i zemřelých sjednocených jako největších zločincích dle jejich ponětí. Měli uloženo, aby pátrali po katolických kněžích, zda snad některý nemodlí se nad hlavou těžce nemocného unity, nezpovídá ho, nekřtí děti jejich, neslouží mši sv. na úmysl živých a zemřelých. Strážník takový dobře ví, co se děje v latinském kostele i v domech sjednocených, a nedbá na hoř srdce jejich, o pokoj a dobro obyvatel, třeba že jest vydržován, živěn a placen krvavým grošem jejich.

Na všech stanicích dráhy terespolské byli rozestaveni četníci, majíce rozkaz, aby zabráňovali sjednoceným lidem zvláště s malými dětmi vstupovali do vlaku, by takto snad neodjížděli na nějakou pouť nebo dát pokřtiti dítě své. Sjednocení i tu si pomáhají. Chodí na cizí nádraží, odívají se do šlechtických šatů, aby takto zůstali nepoznáni. Jsou-li přece dopadeni při jízdě tam nebo zpět, neunikají žaláři a pokutám.

Mladí sjednocení vyjíždějí z domu, aby se dali oddati v latinském některém kostele. Tím uvalují těžkou zodpovědnost na sebe i rodiče. Po příchodu od oddavek kromě pokuty jsou ihned oba novomanželé odváděni do vězení, neboť pravoslavný pop neuznává sňatku katolických. Jsou-li ženiši každý z jiné dědiny, bývají od sebe roztrženi a stáží odváděni každý do svého domova.

Proto mladí novomanželé pomáhají si tak, že jeden nebo druhý berou si pas ze své rodné obce a přicházejí sloužit k rodičům: nevěsta svého muže, muž své mladé ženy. Tak policie nemůže jich vyhnati ze služby. Teprve narozené dítě z takového manželství a »krakovský« křest prozrazuje pravý stav věci. Tu nastává křtřžová cesta pro novomanžele. Peněžní tresty následují, jsou odváděni i s dítětem do vězení, tak že takovými »krakovjaky« vězení bývala přeplněna. Šťastným jest sjednocený, jestli si vyvolí za družku života svého katolíčku latinského obřadu. Sňatek bývá »krakovský«, zůstává naprosto utajen, ale narozené dítě, poněvadž jest z matky latinského obřadu, jest křtěno v latinském kostele a zanášeno do latinské matriky ovšem na jméno matčino bez otce. Volili raději hanbu před policejními úřady, jen když si mohli uchovati čisté svědomí před Pánem Bohem.

Velmi smutně bylo postavení sjednocených mladých žen sezdанých v Krakově. Vyslídila-li to policie, odváděla je do vězení a nejednou úředníci dopouštěli se i násilí na těchto bezránných obětech na milost a nemilost vydaných svým tryznitelům bez svědomí a bez mravnosti.

Když se rozšířila zvěst o zavraždění cara, prosili sjednocení na kolenách Všemohoucího, aby jim dal vládce spravedlivějšího. S počátku byli plni naděje, že lepší budoucnost jim zaskmitne. Ale brzy se ukázalo, že všechny naděje jsou klamny. Všichni sjednocení, mladí i staří, byli voláni do pravoslavných církví, aby tam složili přísahu věrnosti novému vládci. Poněvadž však do církví nešli, nýbrž učinili to v kostelích katolických, policie odváděla je do měst, tam je věznila a zimě po několik dní, aby je přinutila k pravoslavnému úkonu. Tvrdili totiž úředníci před nimi, že přísaha složená v kostele katolickém ve svědomí neváže, toliko přísaha v církvi, že jest před Bohem právoplatnou. Nechtějí-li caru svému přísahati věrnost, že budou jako buntovníci poslání všichni na Sibiř.

Leč když hrozby policie neúčinkovaly na nezaleklé sjednocené odhodlané i na smrt v boji proti pravoslaví, okresní hejtman Moskvín sám objížděl význačnější města Podlesí, aby svou přítomností účinněji na ně působil a přinutil je překročiti práh církví pravoslavných. Než veškeré námahy Moskvínovy byly marny, sjednocení ani samého cara by se nebyli zalekli, ba jistě by ho byli prosili, aby jim jen povolil zůstatí katolíčky a nemučil jich už. Moskvínovi odpovídali, že přísahu právoplatnou již složili a ti, kteří tak ještě neučinili, směle volali: »Dejte nám sjednoceného kněze, a pak budeme přísahati na dvoře, v před-síni, kde chcete, jen do církve nevtrčíme.«

Když Moskvín viděl, že ani proshou ani hrozbou ničeho nepořídí, nařídil starostům obcí, aby vykonali přísahu s občany v úředních místnostech obecních bez přísluhy popovy.

„Starosta je tedy již i naším knězem a radnice naším kostelem? Volali udivení unité. Dobrý kněz, dobrý kostel, dobrá celá víra!

Celá ta komedie končivala zpravidla tak, že svolaní sjednocení rozešli se zase do domů svých, aniž skládali nějakou přísahu a písař obecní napsal do listin, že všichni přísahali v cerkvi a byl pokoj.

Ačkoli sjednocení na Podlesí ztratili již naději, že by si vybojovali svobodu svědomí, přece se usnesli, že společně podají prosbu k novému caru v otázce víry své, aby slyšeli konečně jeho carské rozhodnutí.

Proto 23. dubna 1881 podali caru Alexandru III. společnou prosbu, blahopřejíce mu na počátku vlády a odsuzující vraždu otce jeho, které se dopustili lidé bez víry a bázně Boží, a prosili ho o milost, aby mohli plnit své povinnosti náboženské v kostelích katolických.

V prosbě té napsané prostými, ale srdečnými slovy líčili sjednocení carovi svou nouzi a bídu mravní i hmotnou, do které je uvedl soustavný útisk a pronásledování se strany úřadů za jejich stálost ve sjednocené víře. Vzpomínají v ní o ustavičných trestech, utrpeních, pronásledováních, vězeních, tyranstvu, pokutách na penězích a ztrátě na majetku, o vyhnanstvích do hloubi Ruska a na Sibiř a to vše jedině za svatou víru.

Pak se zmiňují o náboženské shovívavosti, jaká vždy byla vlastností velikých panovníků, ukazují mu, jak byly zamčeny a zničeny jejich cerkve, vypuzení jejich kněží a oni zůstaveni sami bez kněze, oltáře a sv. svátostí, bez útěchy náboženské. Vyznávají, že pravoslavná církev i víra byla jim povždy úplně cizí, že pravoslaví nikdy nepřijali a nepodepsali se na ně, že dosud sami si křtí děti, mrtvé pochovávají a ve vlastní zemi nemohou uzavřítí právoplatného manželství dle dávného svého obřadu. Prosi tedy nejoddaněji podepsané, aby jim dovolil hledati potěchy a útulku náboženského v kostelích katolických, když není sjednocených. Na konci se zavazují, že se budou modliti za svého vladaře a koji se naději, že prosby jejich budou milostivě vyslyšeny.

Na tuto žádost byla v obecních úřadech předčítána odpověď:

Obyvatelé pravoslavných (?) farností obrátili se s prosbou k ministerstvu vnitra (?) aby mohli přejíti ke katolismu. Poněvadž farníci r. 1875 dobrovolně přijali pravoslaví a poněvadž dle Nejvyššího rozhodnutí pro Království polské sjednocené farnosti musejí (?) býti pravoslavné, nemožno žádosti vyhověti. Dává se to tímto na vědomost.

Na to v r. 1882 podali novou prosbu, ve které dosvědčovali nepravdu první odpovědi a trvali na svém katolickém přesvědčení a při katolické víře. Prosili, aby byli přiděleni k nejbližším latinským kostelům.

Než dostali za odpověď, že prosbě nelze vyhověti, oni musejí zůstat pravoslavnými. Pronásledováni bylo přituzeno, nuceni na účasti pravoslavné bohoslužby zůsteno. Policie pak přísně zakázala posílati ještě nějaké prosby.

Car nedostal snad do rukou oněch žádostí, ale patrně věděl o pronásledování, poněvadž r. 1882 podepsal ukaz: »Jestliže sjednocení do 8 dnů po narození dítěte nedají zapsati je do matriky u pravoslavného kněze, zaplatí pokutu ve výši 1 rublu anebo odsedí jednodenní trest ve vězení. Po 8 dnech starosta obce v přítomnosti dvou svědků a možno-li, i v přítomnosti otec bez jakýchkoliv objasnění a dodatků zapíše vše potřebné do matriky s poznámkou jen, že dítě nebylo pravoslavně pokřtěno a biřmováno.

Ukaz tento ulehčil postavení sjednocených a odsoudil dosavadní zcela jiné stanovisko, dle něhož se řídili pravoslavní popi. Policie byla tímto ukazem odsouzena skoro k nečinnosti, neboť už nesměla násilně bráti děti z náručt matek a proti jejich vůli vládeťi je k pravoslavnému křtu.

Tím měl býti učiněn konec křtžové cestě sjednocených a samovůli úřadů, které si vyžádaly tolik obětí na zdraví dítek a matek i majetku rodin. Než ve skutečnosti zůstal ukaz jen na papíře. Děti byly více zapisovány do matrik pravoslavných, ale pokuty se sypaly na rodiče, novomanzely tak jako dříve. Ač ukaz jest jasný, přece nezlepšil osudu sjednocených, nezamkl vězení pro ně, neobmezil zvláště ruských úředníků v pronásledování sjednocených.

Moskvín pořád snul ještě nové plány, aby dokončil započaté dílo popravení. Roku 1881 vybral si dva popy a s nimi vyslal prodávného člověka do různých míst Ruska, kde bídne živořili, kteří pro víru byli z domova násilně vyhnáni. Myslí, že po pětiletém strádání ve vyhnanství a za naprosté odloučenosti od svých odpor jejich proti pravoslaví nebude již tak houževnatý a tuhý a že hbitými domluvami misionářů dají se snadno získati. »Misionáři« dali se ihned do práce. Namlouvali jim, že všichni sjednocení na Podlesí přistoupili již k pravoslaví a slibovali jim volný návrat k jejich drahým, od nichž násilně byli odvléčeni.

»Misionáři« přibyli napřed na Cherson. Tamní okresní hejtman prozkoumav jejich úřední listiny, svolal všechny sjednocené rozptýlené po kraji do úředních svých místností a předal práci »misionářům.« Ličili vyhnancům dojemně, že jsou vysláni od jejich spolubratří, přicházejí jménem opuštěných žen a dětí, pro Boha přicházejí vyhledávat ztracených otců, mužů a bratří, kteří opustili společný ovčinec, a vyzvat je, by se navrátili ku svému rodným krbům a ku společné svaté pravoslavné víře.

»Či sami jsme se odtrhli od svého stáda?« Mluvili k nim sjednocení. Neníčíte jste vy majetku našeho, nevězníte jste vy nás, nebyli jsme zaliti krví od vás, neposlali jste vy nás sem

do vyhnanství a neodloučili nás násilně od milovaných osob v domovině? Křovali jste nás jako havrani, ale nemohli jste nás rozervati; nyní jste se přišli podívat, zda několikaletá tesknota po rodině zlomila víru naši? Odejděte s Pánem Bohem! K vašemu stádu nechceme náležeti a nebudeme si zatěžovati svědomí svého. Zde zůstaneme. Ať se děje vůle Boží; Tu jsou dobří lidé, vláda spravedlivá, a tam našim dětem a ženám nic se nestane, neboť my se tu za ně modlíme.»

Jeden z misionářů, bývalý katol. kněz, přes to jal se vysvětlovati sjednoceným svatost pravoslavi, avšak oni znajíce ho ještě jako kněze katolického, tázali se ho směle, zda mají věřiti dřívějším slovům jeho, která jim kázal, pokud ještě neodpadl, či nyní odpadlíku. Tato otázka na Podlesí před úředními osobami byla by vrhla na sjednocené nejtěžší tresty, ale tu vyvolala smích úředníků, že právě odpadlík ujal se misijní činnosti.

Jiný dokazoval, že na Podlesí není již ani jediného sjednoceného. Jestli vás odtud uvolní, kam se obrátíte, kde najdete přátel? Ženy a děti vaše jsou pravoslavné, ty vás nepřijmou, sousedé vás ze vsí zapudí. Třetí misionář tvrdil, že všichni chodí již do cirkve, zachovávají pravoslavné svátky a plní vše, co na nich pravoslavi žádá.

Dostal jsem minulého týdne list od ženy, pravil přítomný unita od Parčeva na Podlesí, «a píše mi, že musila zaplatiti celým vepřem pokutu, poněvadž pohřbila dítě bez popa.»

«Můj syn měl nedávno oddavky v Krakově», pravil zase druhý, «a nyní sedí ve vězení, poněvadž se nechce dáti sezdati od popa.»

Tu se vyťasil každý z přítomných sjednocených s nějakým důvodem, jímž potíral lživé tvrzení misionářů a dosvědčoval, že útisk a pronásledování unie na Podlesí dosud trvá, a na přechod k pravoslavi z jejich drahých nikdo ani nemyslí, nýbrž naopak vedou dále houževnatý boj.

Lžete. Řekli odhledlaně sjednocení. «Za peníze jste sem přibyli, abyste nás pokoušeli a svedli. Nepodaří se vám to, proto odejděte s Pánem Bohem!»

Misijní výprava vrátila se s nepořízenou, ba s výsměchem úředníků, kteří ňi do očí tvrdili, že spíše sjednocení celou misijní výpravu přivedou na katolickou víru, nežli misionáři sjednocené na pravoslavi. Misionáři rozvíjeli svou činnost ještě v Oděse, Jelisavětgorodu, Perně, Poltavě a na jiných místech, kam sjednocení byli vyvezeni, ale všude pochodili se stejnou. S hanbou vrátili se k vyslanci svému Moskvínovi, aby mu potvrdili, že unita je všude stejný, zatvrzelý, úporný a nezmění víry otců svých.

(Pokračování.)

Ludvík Grygera.

Bulhaři a Řekové.

Pokračování.

Sesazení biskupů nemělo účinku, jaký patriarcha za myšlel, také ještě z jiné příčiny. Ústupky, které současně Bulharům povoloval, daleko nevyhovovaly jejich požadavkům a samy o sobě jasně dokazovaly jeho stranickost. Schváleny byly hned na sněmě, jenž biskupy sesadil a bez meškání byly potvrzeny a vyhlášeny i sultánským fermanem. Ovšem, vždyť Porta se o ně s patriarchou také již napřed uradil! Když bylo větším po všech chrámech ohlašováno odsouzení a potrestání »odbojných« biskupů, zároveň s tím bylo též oznamováno, co patriarcha Bulharům milostivě povoluje. Ústupků, nebo jak se tehdy říkalo »slibů«, bylo 15 a netřeba jich ani plně vypočítávat, neboť nestály za mnoho — bylo to 15 planých slibů! Nejdůležitější z nich bylo, že při dosazování biskupů v diecesích »čistě« bulharských má se dávat přednost (pouze přednost!) rodilým Bulharům, kteří jsou bez úhony a mají požadované k tomu schopnosti, ale ustanovovány mohou být také vůbec osoby, které dobře znají bulharský jazyk (tedy třeba zase Řekové, jak bývalo dřív). Na vzdělání bulharských kněží se zřídí v některém místě bohoslovná škola a určí se pro ni učebná osnovy. Ve všech bulharských školách má se dávat přednost jazyku bulharskému před každým jiným (řečtina tedy také nevyloučená!) Při cařihradském chrámě se zřídí škola pro bulharské děti pod dozorem patriarchovým. Důchody biskupů v diecesích bulharských se určí zvláštním úředním výnosem. Jeden nebo dva z bulh. metropolitů budou mít právo zasedati v patriarchálním synodě cařihradském. Patriarchovi bude náležeti nade všemi bulharskými biskupy a kněžími i učiteli nejvyšší dozor. — Bulhaři, poněvadž znali pravý stav věcí i řeckou chytrost, se těmto »slibům« prostě smáli. Dávalo se jim tu jako milost, co jim po právu a slušnosti samo sebou již dávno patřilo, a ještě i to se jim dávalo pouze částečně, tak aby Řekům co nejméně bylo ublíženo; patriarcha pak si pro budoucnost stále nad nimi zaručoval ve všem rozhodující moc, nehledě ani k tomu, že znění slibů bylo sestaveno tak, že při nejbližší vhodné příležitosti, při změně okolností, Bulharům se mohly staré janariotské časy vrátiti zase! Ostatně též bylo patrné, že se s nimi pořád jedná ne jako s bratřími a v církvi rovnými, ale jako s lidem méněcenným, tak jakoby církev byla výlučně jen dědictvím řeckého národa.

Když patriarcha se sněmem povoloval Bulharům zmíněné ústupky, chtěli hned též ukázat svou »dobrou vůli«, a proto jmenovali dva rodilé Bulhary za metropolity, jednoho pro Plovdiv, druhého pro Šumen (Prěslav). Biskupské stolce na těch dvou místech byly právě uprázdněny. Pro Šumen jmenován Anthím, profesor z bohoslovného učiliště na Chalkí, pro Plovdiv Panaret, metropolita xanthský čili skečský. Oba byli patriarchovi dobří

známí, nebyli proti němu a nezdáli se tudíž nebezpečnými. An-
thím však (pozdější bulh. exarcha) se po svém vysvěcení na bi-
skupa v Šumenu ani neukázal a zůstal raději při synodu v Caři-
hradě; bál se jíti na své nové místo, neboť Bulhaři byli na pa-
triarchu všude již tak rozezleni, že s ním naprosto nic nechtěli
míti a odmítali vůbec všechno, co bylo od něho, takže ani biskupu
od něho posílaných nechtěli přijímat, i když byli rodilými Bul-
hary. —

V ten čas psal turecký úřední list *Journal de Constan-*
tinople mezi jiným: „Z dvojího musí se státi jedno; buď přijmou
Bulhaři víru katolickou — pole mají volné, cestu otevřenu, vý-
sady dány — anebo zůstanou připoutáni k »veliké církvi« (ca-
řihradské) s těmi právy, jež jim ona nyní dává . . . « A list
anglického vyslanectví v Cařihradě »*Levant-Herald*« psal, ne-
mohou-li Bulhaři přijati protestantismus, že tisíckrát lepší by
pro ně bylo, kdyby se stali sjednocenými, neboť kdyby si
zřídili svou národní církev, mohla by se lehko státi nástrojem
a tajným agentem Ruska. Podobným tónem psala stále »*B'l-*
garija« a ji přizvukovaly i listy francouzské.

Bulhaři tedy byli v úzkých. Když pak se jich ani Rusko,
aspoň veřejně, zastati nemohlo, není divu, že hledali zastání
a pomoci, kde se dalo. Američtí misionáři, kteří si tehdy Bul-
hary zvláště nadcházeli, radili Hilarionovi, aby se obrátili na
Evangelický svaz, jenž měl odbočku i v Cařihradě. Svaz prý
má za hlavní účel, chrániti všude svobodu svědomí a mohl
by tedy snad i Bulharům při jejich snaze o církevní samostat-
nost prokázati platné služby. Hilarion se svými věrnými cho-
pili se skutečně tohoto návrhu a podali Evangelickému svazu
obširný pamětní spis, v němž vylíčili svůj stav a své stesky.
Svaz se jich opravdu ochotně ujal; požádal vyslance všech pro-
testantských států v Cařihradě, anglického, amerického, prus-
kého, švédského, dánského a nizozemského, aby bulharské
požadavky u turecké vlády podporovali. Ale všichni vyslanci
měli pro Bulhary sice pěkná slova, krčili však rameny, že do
takové věci míchati se nemohou. Nepomohlo ani, že se Svaz
skrze svého předsedu v Londýně obrátil i na ministra zahra-
ničí lorda Johna Roussella. Angličané měli tehdy stejnou po-
litiku jako Turci, šlo jim jen o to, aby byli Bulhaři odvráceni
od Ruska, a jinak se o ně nestarali, zvláště když k jejich
protestantsví nejevili nijakého sklonu. — Tyto věci se dály v
lednu, únoru a březnu.

Mezitím unie mezi Bulhary slibně pokračovala a postou-
pila až tak daleko, že 15. března (dle řeckého kalendáře) vy-
jel z Cařihradu archimandrita stařec Josef Sokolski s četnou
deputací do Říma, aby tam od samého papeže byl vysvěcen
na bulharského sjednoceného arcibiskupa.

Za nějaký den po té, co byl Hilarion zbaven hodností,
sloužil v bulharském chrámě opět liturgii. Že je to proti zá-

kazu sněmu, jenž ho odsoudil, toho nie nedbal. Ale zahraniční ministr Ali paša, který se vždy dělal příznivcem a přítelům Bulharů, vzkazal mu tajně po dvou známých předatech Bulharech, že bude lepe, když se od cihramu někam vzdálí, aspon na několik dní. Aby to nebylo příliš napadné, mělo se říci, že oni dva mu od Porty vyžádali povolení ku změně bydliště na zelaivenou, že prý je churav. Hilarion, jenž již dávno znal bezohlednost »veliké církve«, zalekl se na ten vzkaz o svou osobní bezpečnost a nemeškaje hned se z Cařihradu uhnul na venek, napřed na ostrovy Princeovy a potom do vesnice Jeni-Mohale nad Bosporem, kde si pro jistotu vyhledal byt v domě cizího příslušníka, aby ho turecká policie nemohla na přání patriarchovo každé chvíli podle libosti zatknouti. Současně i Auxentij dostal od ministra na srozuměnou, že je nutno, aby se zdržel jakéhokoli církevního úkonu. Bylo patrné, že se cosi chystá, a všichni čekali, co to bude.

Zatím pak v nejistotě a očekávání odvážili se Bulhaři ještě jednou pokusu. Podali Portě žádost, v níž poukazovali, že s odsouzenými biskupy drží celý národ, a jelikož každý, kdo s nimi drží, je podle výroku sněmu z církve vyobcován, nemají Bulhaři s patriarchou již co činiti a není tedy příčiny, proč by nyní nemohli býti uznáni za samostatnou obec církevní a nemohli sloužiti Bohu podle svého přemýšlení i bez řeckých útisků; žádají tedy, aby je Porta uznala za samostatnou společnost náboženskou pode jménem »Bulharská křesťanská církev, svobodná a nezávislá na církvi pravoslavných Řeků.« Na veřejnost pak při této žádosti výslovně prohlašovali, že se odtržením od Řeků nemíní zřeci pravoslaví a založiti nějakou sektu, a zvláště že jsou dalecí jak protestantismu, tak katolicství. Pokládali za nutno prohlásiti to proto, že protivníci o nich roztrušovali právě v ty dny podobné řeči. Ale ze žádosti nebylo nic. Ali paša jim ji zamítl, že prý i to, o čem žádají, je přece jen něco nového, a nových útvarů církevních v říši že připouštěti nelze. Bylo tu patrné, že Porta chce Bulhary přece jen donutiti, aby jednali podle jejího plánu a přidali se buď cele aneb aspon z větší části ku sjednocení.

Podotknouti sluší, že až do té chvíle vedli všecko jednání s vládou i s církvi řeckou za celý ostatní národ vždycky jen Bulhaři cařihradští. To se nyní muselo změnit; okolnosti byly příliš těžké, cařihradští nechtěli za ně na sebe bráti odpovědnost sami. Usnesli se tedy, že o stanovisko, jaké by se nyní mělo zaujmouti vůči vládě i patriarchovi, dají rozhodnouti národu, vlastně zástupcům národa, kteří se musejí sejíti do Cařihradu. Na jejich svolání se bez toho již delší dobu pomýšlelo. Rozeslána tedy po všem národě výzva, aby hyli vyslání zastupcové. Zatím však, než se všichni tito zástupcové do Caři-

hradu poscházeli, odsouzení biskupové byli posláni do vyhnanství. Kterak k tomu došlo, hned uvidíme.

Pokračování.

Fr. Všecká.

Smrt prvního misionáře - příslušníka našeho státu.

Druhé číslo letosího ročníku časopisu „Misijního řádu Mariannhillského“ přináší zprávu o smrti mladého kněze, rodáka z naší republiky, příslušníka diecese litoměřické, původem Němce. Dovidáme se tam zároveň, že jej hned po skončení války příslušnost Československá vyprostila z koncentračního tábora.

Čteme tam následovně:

Dne 7. října 1909 zemřel v misijní stanici Triashill v Rhodesii¹⁾ důstojný pán P. Ignác Krauspenhaar. Vojtěch — tot bylo původní jeho křestní jméno — narodil se v Ústí v Čechách nad Labem roku 1881. Roku 1905 byl vysvěcen na kněze. Působil v duchovní správě na několika místech v Čechách (Liberci, Lobendavě, Einsiedlu.) V září 1909 se mělo splnit již dleuho v srdci jeho chované přání. Jsa puzen touhou státi se misionářem, vstoupil do kláštera »Misijního řádu Mariannhillského²⁾. Při oblašce obdržel jméno Ignác. Po noviciátě byl po nějakou dobu učitelem bohoslovců Mariannhillu, u nichž se těšil pro zajímavé a živé přednášky veliké oblibě. Za nedlouho byl poslán na misie. Dostal se do nadějně misie v Rhodesii.

Než tu nastala válka, již byla misie v Rhodesii těžce postižena.³⁾ Roku 1917 byli všichni členové tamní misie internováni. P. Ignác přišel do tábora zajatců v Pietermarieburku a odtud později působením svého epata do Mariannhillu.

Dne 26. srpna 1919 měl P. Ignác, jakožto příslušník Československé republiky, nejso již považován za příslušníka státu nepřátelského, vrátili se do Rhodesie do Triashillu. Tam však onemocněl brzy po příchodu. Nedbal toho však. Každého rána šel sloužit mši sv., ač sotva stál na nohách. Dne 7. října

¹⁾ Krajina severně od řeky Limpopo směrem ku středoafričským jezerům.

²⁾ Původně opatství Traristů: tyž řád však později přizpůsoben misijním poměrům a změněn ve zvláštní kongregaci poče jménem: Mariannhillský misijní řád.

³⁾ V krajích podrobených Angličanům byli příslušníci středních mocností z misii vypovězeni. Přiznati však dlužno, že si Angličané ve všech koloniích nepodínali stejně přísně. Na př. v Natalu byli sice prohlášeni za zajatce, ale ponecháni na svých místech ve svém povolání.

byv zaopatřen sv. svátostmi na pleni neduch skonal téměř bez zápasu smrtného.

V něm odešel misii nejen muž velikého nadání a zbožný kněz, nýbrž i milý, dobý člověk a spolubratr.

Uvádíme řádky, jež píše jeho vlastní bratr: «Můj bratr Vojtěch byl již od dětství velmi zbožným. Jeho zbožnost nebyla dílem výchovy, nýbrž vyrostla v jeho srdci.

Jsa o tři roky starším, pamatuji se, kterak Vojtěch jako malý hoch klečel před oltářem, jež jsme si ze stoličky sami udělali. Prostá soška sv. Jana Nepomuckého, dva svíce a několik květín, byla celá úprava oltářku. Bratr se před oltářem tím modlil vždy s takovou vroucností a sebraností, jakou jsem zřídka u dospělých vidal. Již tehdy, jako pětiletý hoch, říkal, že půjde za misionáře k černochům. Dostál slovu, ač se mu mnoho překážek stavělo v cestu. Mluvil-li jsem však o zbožnosti jeho jako dítěte, nemá si nikdo mysliti, že byl zasmužilým, právě naopak; býval mezi veselými sám vesel. Vůbec jevil vždy veselou a spokojenou mysl, která na mne vždy blahodárně působila. Jenom v jedné době podstoupil těžký boj mezi láskou k otcí a k svému přesvědčení. Bylo to tehdy, když milý náš otec nechtěl svolit, by se stal knězem. Dobrý otec se však později s jeho volbou povolání smířil a jel i k jeho vysvěcení do Brixenu. Poznal, že jeho syn pohlíží na svoje povolání vážně. Před odjezdem do Afriky zaopatřil Vojtěch otce, který tehdy těžce ochuravěl, sv. svátostmi umfrajících.

Několikrát se mi otec zmiňoval, jak blaze na něho působilo, že mu syn tuto poslední službu prokázal.»

V téměř řádě působí již po dlouhá léta ještě jiný kněz z naší vlasti a to Moravan, původem snad z Letovic, P. Riegner, jenž má na Moravě dosud příbuzné. Jest již stařec; nedávno o něm přinesl lýž list zprávu, že si zlámal v povolání, jež dosud horlivě zastává, nohu, že se však opět zotavil.

Tak se náhodou dovídáme o svých krajanech působících v dalekých končinách světových; jest jich ovšem poměrně málo. Misijní škola velehradská snad jejich řady rozmnoží.

Zvěsti.

Zprávy odborů Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda v Južoslavii. Odbor v arcidiecezi záhřebské za rok 1918. Pod oblast záhřebskou patřilo Charvatsko, Slavonie, Bosna a Hercegovina. Počet členů dosáhl 13.728. Příjem činil 8339 K 76 h, vydání 7913 K 63 h. Pro příští rok zbylo 426 K 13 h.

Vydání za rok 1918:

Sestrám basíliankám v Křiževáci	1000 K
Milosrdným sestrám sv. Vincence v Malko Trnovu v Bulharsku	1000 „
Na podporu studentů v misij. ústavě na Velehradě	1500 „

Sjednoceným misionářům v Bulharsku	1000 «
Na vydání knížky:	
Eucharistie a sjednocení církvi	451 «
Metropolita Ondř. Šeptickýj	609.06
Vladimír Serg. Solovjev	429.74
Na charvat. překl. knížky P. Hristova Pantalejmon	500 «
Unionistické knihovně sv. Cyrilla a Methoda	1000 «
Provolání ku svátku sv. Cyrilla a Methoda	326.60
Vydání administrace	97.23

Celkem K 7913.63

Členy odboru byli: předsedou světicí biskup dr. Josef Lang, jednatelem arcib. tajemník dr. Kamilo Dočkal, ostatní členové: dr. Dionysij Njaradi, správce křiževackého biskupství; Štěpán Babunović T. J.; dr. Jos. Pazman, univ. profesor; Msgr. Dr. Svet. Ritig, farář u sv. Marka v Záhřebě; Rafael Rolić, provinciál Františkánů.

Schůzí měl odbor 5, z nichž jednu veřejnou o sjednocení církvi.

Zpráva za rok 1919:

K odboru záhřebskému náleželo Charvatsko a Slavonie; Bosna a Hercegovina mají vlastní odbor se sídlem v Sarajevě. Počet členů 14.222.

Příjem za rok 1919 činil 11.922.69 K, vydání bylo 11.888.83 kor., tak že pro příští rok zbylo 33.86 K.

Vydání:

Východ. ústavu v Římě na studia jednoho chov.	2000.— K
Sestrám basiliankám v Křiževaci	1000.— «
Na charvatský překlad Solovjevovy knihy »La Russie e l' Église universelle«	1000.— «
Na vydání téže knihy	4500.— «
Unionistické knihovně sv. Cyrilla a Methoda	258.60 «
Na vydání knížky Njaradiho »Neposkvrněné Početí P. Marie«	1651.50 «
Na nové vydání členských obrázků a stanov	1211.49 «
Výdaje administrační	267.26 «

Celkem 11.888.83 K

Členy odboru byli: Předsedou světicí biskup Dr. Josef Lang, jednatelem arcib. tajemník Dr. Kam. Dočkal. Ostatní členové: Dr. Dion. Njaradi, Dr. Jos. Pazman, Msgr. Dr. Svetozar Ritig, Jan Kujundžić T. J., provinciál, Michal Troha, provinciál Františkánů. Schůzí bylo 5, na nichž se projednávalo o sjednocení církvi, vydání knih a rozvoji Apoštolátu.

Zpráva odboru Apoštolátu diecese splitské. Zaujímá Dalmacii. Příjem v r. 1918 činil 406 K, jež byly poslány »Sdružení sv. Cyrilla a Methoda sjednocných misionářů« v Bulharsku. Příjem v r. 1919 byl 1184 K, jež nemohouce býti poslány, po-

něvadž není poštovního spojení s Bulharskem, jsou uloženy v Záhřebě. Členové odboru jsou titěž jako dříve; jednatelem jest Aug. Mateljan, kněz ve Splitu.

Zpráva odboru Apoštolátu diecese kréské. Zaujímá diecesi kréskou a jiné kraje přímořské území »Hrvatsko Primorje«. Příjem v r. 1918 činil 1678 K, v roce 1919 byl 531 K, z nichž částka 340 K byla poslána »Sdružení sv. Cyrilla a Methoda sjednocených misionářů« v Bulharsku, ostatní jsou uloženy v Záhřebě, až dovolí poměry je odeslati. — Členové odboru jsou titěž jako dříve. Jednatel Ignác Radić byl rok s biskupem Ant. Mahničem v italském zajetí, ale počátkem února 1920 se do své diecese šťastně navrátil.

Dr. Kamilo Dočekal, jednat.

Duchovní cvičení stavovská na Velehradě r. 1920. Pamětlivá velikého duchovního užítku, s jakým konávala se před válkou duchovní cvičení pro jednotlivé stavy, odhodlala se pap. kollej Tov. Jež. na Velehradě přes všechny poválečné potíže za podpory Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pořádati je letos opět v těchto obdobích: 1. Pro jinochy (7.—11. března); 2. Pro dívky I. (3.—7. května), II. (24.—28. května); 3. Pro ženy (7.—11. června); 4. Pro kněze I. (12.—16. července), II. (19.—23. července), III. (9.—13. srpna); 5. Pro studující (18.—22. srpna); 6. Pro paní (27. září — 1. října); 7. Pro muže (11.—15. října); 8. Pro dělníky a železniční zřízence (27.—31. října.) Poněvadž aprovisační potíže jsou převeliké, žádoucí, aby účastníci, co mohou, s sebou přinesli. Přihlášky na adresu: Pap. kollej. Tov. Jež. na Velehradě.

ROZMANITOSTI.

Ústav Sdružení křesť. Kristovy.

Ačkoli ani členové skupiny A nezavazují se žádnými sliby, přece ústavem Sdružení jsou zavázáni nevládnouti žádným majetkem. Po dobu obecných, neodborných studií je jim zakázáno nejen každé pohlavní podráždění, ale i každé pomýšlení na manželství a rodinný život. Kdo pak vstoupí v manželství, přechází v skupinu B. Manželství a rodinný život neposlouží ve skutečnosti větší slávě Boží (a náčelníci nebudou moci jich doporučovati) leda v případech, když ti, kdož v sňatek vstupují, hodí se k sobě tak dobře, že dávají záruku, že vychovají své děti nejlepšími způsoby, a že práce, již pro slávu Boží podnikli (působnost apoštolská, badání, spisování atd.), nebude tím zanedbána.

Žádný člen A nemá práva nakládati svým majetkem; může ho užívatí toliko s dovolením náčelníkovým. Členové A vzdávají se po studích i práva vlastnictví; rovněž členové i opatřují-li v tom skutku zisk pro slávu Boží. Sdružení nemá nikomu nic poskytnouti za to, že něco mu přinesl, když vstupoval, neb že později něco postoupil, neb že se jeho příbuzní nebo přátelé ukázali štědrými. Ale postarají-li se příbuzní nebo přátelé přímo o jeho potřeby, člen i může toho použítí k vyplnění svých tužeb směřujících k vyšší slávě Páně.

Mimo závazek členů vzdání se jmění, o němž již pověděno, S. R. K. ukládá si samo nejen uskrovnění, jichž si vyžádá úsilí o vyšší slávu Páně, nýbrž i takovou nezištnost, že za práce apoštolské (na př. vyučování ná-

boženství nepožádá ničeho a ničeho nepřijme leda jako dárek. Kněží, kteří náleží k S. Ř. K. a mají právo sloužit placené mše sv., nemají tak činit leč, když se jim zaplatí zároveň mše za některého chudáka

Jména chřadinců mají se připomínati při provedení díla uměcného jejich pomocí.

Členům A razíují se vzdělávací domy se společným životem. Tam se vyučuje mimo nauky humanitní podávané v křesťanském duchu, zvláště theologii, filosofii i praktické psychologii (na př. rozborů atd.). Dlužno z mladých let povzbuzovati k přípravnému zaměstnání tím, co se stane odbohem, leč by to bylo na újmu obecnému vzdělání. Zároveň bude postaráno o výchov estetický; cvičení v ctnostech, upevňování povahy strádajícím a ponížením (podle Následování Krista 3. 49. 1. 9). Zkouška ctnosti zvláště důležitá v mládí, poněvadž v tu dobu snáze se dělají pokroky. Ale podobně sluší zkoušet čas po čase po celý život. Náčelník, když má schválně podrobiti něčí ctnost zkoušce, jest odpověden před Bohem za každou útratu času a sil sloužících k slávě Páně. Konečná zkouška soudnosti koná se teprve v 30tém roku. Učitelům jakož i náčelníkům jest nakládati s těmi, kteří jich péči jsou svěřeni, uctivě, šetrně a taktně, jak toho žádají pravidla zdvořilosti vůči osobám cizím. Důvěrné obcování nedává jim práva býti nedbalejšími než by byli, kdyby byli úředníky placenými a kontrolovanými státem.

Co do poměrů k náčelníkům, členové skupiny A dělí se na dvě třídy: i a c. První třída počíná si v své práci pro slávu Boží z vlastního popudu — druhá se řídí pokyny svých náčelníků.

6. Úprava S. Ř. K.

Administrativně je Sdružení ustrojeno takto: Náčelníci volí se na 3 léta. Mimo předsedu (vždy muže) ustanovují se ještě náčelníci oblastní domovní. Nad předsedou stojí v jeho osobních věcech ministerstvo ale předseda je sám náčelníkem oblastních náčelníků jako ti to jsou náčelníky domů své oblasti.

Náčelníci obou skupin volí se z členů A, kterým je přes 30 let, volí se přímo členy A. členové B mají toliko právo opřít se (veto); než jeden z členů ministerstva je volen členy B.

Při volbě náčelníků dbáti sluší upřímného, dovedného a houževnatého úsilí o slávu Boží pro sebe i na venek. Mimo to dlužno, aby dovedli poraditi se s odborníky ne toliko svého oboru, nýbrž oboru kteréhokoliv, i. j. aby nebyli ani tak domýšliví ani tak omezení nebo jednostranní ve svých věcech, že by byli nezpůsobilými rozpoznati, v které věci a u koho by si měli radu vyžádati. Avšak nedostatek těchto vlastností u zvoleného nečiní volbu jeho neplatnou, jen když se osvědčil na zkoušce soudnosti. Zrušení může býti volba pouze vyloučením jeho ze Sdružení.

Volby konají se každý třetí rok; dle možnosti sluší se vystřídci znovu-zvolení bývalých náčelníků.

Skupina A. K této skupině náleží ti, kteří se oddali Sdružení a jeho snahám ještě dokonaleji tím, že se vzdali buď svého jmění nebo práva ho užívat. Kdo se vzdává jmění, vyplní vše, čeho zákon říšský (neb u kněží zákon církevní) žádá, aby to platilo. Sdružení poskytuje členům skupiny A vše, čeho je třeba, aby Boha co nejvíce oslavovali.

Skupina A dělí se na dvě oddělení: mužské i ženské. Mají oddílné náčelníky a žijí odděleně. Ale jako lze užívat i cizích učitelů a j., tak mohou výjimkou pracovati společně.

Zákonodárná moc přináleží vrchní radě skládající se z předsedy a 4 ministrů. Jeden ze čtyř ministrů, kteří se všichni volí z členů A, volí se členy B na 3 léta; druhého volí na 3 léta předseda z nejstarších členů A, avšak mladších 65 let. Třetího volí členové A mezi těmi, kteří se oddávají pracím přímo apolitským. Čtvrtý volí se taktéž členy A, mezi učenými. Žádá se, aby jeden ze čtyř ministrů byl člen ženský, ale počet ženských ministrů nemá být větší dvou.

Pokračování.

Polský ústav sv. Stanislava v Římě. Polský kardinál Hozyus zřídil v Římě útlek pro polské pouťníky — ústav sv. Stanislava. Za války za-

brala její vláda ruská. Neměla však účelu, jakému by její odevzdala. Nyní je navrácen Polákům; ustav správu polský episkopát.

Pomník vděčné Polsky. Tak často jest slyseti z úst vděčného Poláka: „Ojczyzna nasza z mrtvých wstala“, a za to je miliony srdcí polských vděčno Pánu Bohu. A radi by vděčnost skutkem ukázali Prozřetelnosti božské i památku zanechali věkům budoucím. Tu přišli na zvláštní myšlenku, jež náleža mcného chlasu i v kruzích laických; založiti ve Varšavě, hlavním to městě říše, votivní nový chrám, v němž by se dnem i nocí koral: věčně klaněni nejsv. Svátosti oltáři. Sbirky k tomu cíli jsou již zahájeny. Kostel byl by klášterním Otci eucharistiánů, již se utečeně rozvíjejí v Americe. Mají dnes celkem na 500 členů, totiž 200 kněží, 200 bratří služebných a 100 kleriků kromě více než 200 studentů v různých seminářích. Hlavní dům mají v Kanadě v Montrealu. Nejkrásší a nejkrásnější chrám na celém světě, kde se děje vděčné klanění, jest v Newyorku. V Evropě jsou rozšířeni v Belgii (v Baronville). Američtí eucharistiáni mají mezi sebou i jednoho polského kněze (Kłodnického), který by je mohl převešti na půdu polskou, aby byli důkazem vděčnosti národa polského Prozřetelnosti za osvobození a svobodu milované otčiny.

Z Polsky. Katol. listy polské oplývají chvalami o sv. Otci, jenž Polákům jest nakloněn již pro známou oddanost lidu polského ku sv. Stoli. Veliká láska sv. Otce k Polákům, byt nikterak se neděla na škor jiných národů, jest v Polsku chápána, vážena a oddaností aplácena. Ohoji vzal jest tu plodný v dohrém Náboženské poměry v Polsku jsou ovšem daleko docela jiné neli u nás. Ve všech vrstvách je více zbožnosti a náboženského citění více nežli u nás. Když se kdosi ozval proti episkopátu polskému, ihned důrazně se ho zastal na snemu poslance Madej účinnou řečí, v níž pravil: „Lid a národ polský mají plnou důvěru, když arelpastýř jeho zaujímají důležité úkoly jeho. Mají naprosto důvěru, která se opírá o nejspolehlivější základy, jaké si možno jen mysliti. Těmito základy jsou velikolepé vlastenecké činy a velké národní ctinosti, jaké ukázal polský episkopát za světové války a kterými dosud se zavděčuje polskému národu. V době největšího nestěstí a osiřelosti národa byli biskupové jeho otcí a vůdci duchovními. Dějiny Polska nejednou zlatými literami zaznamenávají vlastenecké činy duchovenstva a episkopátu polského. Ony svědčí, že episkopát polský s nejstatečnějšími syny otčiny stejně trpěl, pracoval a obětoval se pro národ. Polští biskupové, aby se nespronevěřili nikdy svému posláni národnímu, šli raději mužně i do vězení, do vyhnanství ano i na smrt. Skoro všechny polské stolice biskupské za ruského a pruského záboru Polsky jsou ozářeny aureolou mučednickou v obraně národa polského. Dodnes žijí dva stařeční biskupové, kteří uzavírají onu křížovou cestu polskou na Golgotu, t. j. cestu mučednickou biskupů trpěvších za práva národní. Takovými byli biskupové polští v minulosti a hodnými nástupci jejich v práci, nezištnosti a obětavosti národní jsou dnešní biskupové. Řečník líčí národní činy polského episkopátu a pak pokračuje: Když Rakousko zahánilo státnice pracujícího a veniického lidu polského na západ a když tito synové Polsky byli v objekt smrti a nakuživých nemocí, ihned chápali se díla velikých rozměrů, díla národního, obětavé, účinné lásky budící obdiv celého národu; a v čele onoho díla stál H. Sienkiewicz, Ig. Padarewski a polský episkopát, v jehož jménu vystupoval krakovský biskup Adam Sapieha. Dílo toto zachránilo národu polskému deseti tisíce jeho příslušníků. Takových činů národ nezapomene nikdy. — Blahodárná činnost episkopátu v Polsce není skončena. Episkopát, jenž tak vysoko pojímal úlohu svou vůči národu v době, kdy tomu národu všichni křivdili dnes ve z mrtvých vstalé Polsce má nyní široké, jako nikdy před tím, obory působnosti své a splní zájímé ty úkoly, opíraje se o důvěru národa, jenž mu jistě důvěru tu zachová.“ Když takové chvály na polský episkopát mohly se ozvat i řečníkům snemovního, není divu, že byl podán i návrh, aby první náměstkem presidenta polské republiky byl primas polský a presidentem mohl býti pouze

katolik. Ale i kněží polští jsou hrdí, že v době «velké zkoušky» kněžstvo zůstalo spojeno s biskupy a nezavládly v něm poměry obdobné v Čechách, Uhrách, Itálii. Děje se tam též sice jistě agitace pro «národní církev polskou», ale výsledky jsou velmi chatrné. — Vystižně lidé pozorovají svá v Polsce o nábožnosti lidu naš kněz P. Gaja, jenž nedávno se odtamtud vrátil k nám (v «Našinci» čís. 121): «Po celou dobu svého pobytu v Haliči měl jsem vždy znovu a znovu příležitost pozorovati, kterak Poláci jsou ke katol. náboženství. Nemají ve svých dějinách nikoho a něčeho, co by popuzovalo proti Římu. Vždycky byli věrnými syny katol. církve a jsou jimi dosud. Prostý lid i inteligence, až na malé výjimky, závodí v projevech úcty k církvi a náboženství. Všechny jejich národní slavnosti jsou zároveň náboženskými slavnostmi. A takových slavností pořádají Poláci mnoho. Výročí posledních událostí, jako osvobození vlasti a jednotlivých částí v bojích s Ukrajinci střídají se s výročími dávných bojů vedených Vladislavem Jagelonem, Kościuszkem a povstalec devatenáctého století. K tomu se druží časté slavnosti vojenské, vítání generálů, když navštíví provinění města, vyznamenávání hrdinských vojinů a svěcení praporů. Všechny takové slavnosti mají stejný program: Mše sv. za úctou polské generality, potom proslovy a odpoledne zábava. I slavnost otevření nového divadla v Krakově na podzim minulého roku zahajovala se mší sv., k níž byli zváni zástupci literatury a umění, důstojníci a radní města. Chrámy polské jsou zároveň národními musey. Stěny zdobí vedle křížové cesty též mramorové obrazy národních hrdinů, mezi korouhvkami a lavle chrámových visí namnoze slavné prapory válečné a pod dlažbou chrámů odpočívají těla zasloužilých o vlast. Není potom divu, že chrámy polské zůstí neobyčejnou nádhrou. Kdo byl na př. v dominikánském kostele ve Lvově, nezapomene do smrti na jeho krásu. Tu stojí se člověk jako na jiném, lepším světě. I v zastrčené Horodence je chrám pohádkově přímo krásy, postavený předky hrabaty Potockých. Každou neděli bývají chrámy plny, zvláště v městech, ačkoliv i na venkově plní polský lid v západní Haliči horlivě své náboženské povinnosti. U Rusůů ve východní Haliči jeví se už větší náboženská lhostejnost a též větší sklon k socialismu. Jejich noviny jsou většinou socialistické, jejich vláda za ukrajinského režimu byla silně socialistickou přes to, že v čele lidu stojí namnoze kněží a ruská inteligence z veliké části je spřízněna s kněžskými rodinami. Zbožnost a láska k vlasti činí Poláky ideálním národem. Jak je Polák věrný církvi, tak je věrný i své vlasti. Za vlast dovede trpěti i bojovati, dovede přinést největší oběti. Tak si vysvětlíme, že v Polsku je celkem pokoj, že tam mají bídu a drahotu, jako všude jinde.»

Misijní kroužky v seminářích. Skoro ve všech německých seminářích jsou zavedeny mezi bohoslovce misijní kroužky, jejich členové pořádají přednášky z oboru misijního, šíří zájem pro misie, sbírají příspěvky a rozšiřují misijní časopisy. Tím se vychovává mnoho mladých nadšených sil pro misijní myšlenku, které kdysi v duchovní správě budou misijní díla mezi lidem šířiti a účinně podporovati. Bylo by záhodno, aby ve všech slovanských katol. seminářích utvořily se kroužky pro Apoštolat, sami pochopili jeho směr a úkoly jejich členové, aby budili pro něj zájem a stali se někdy apoštoly jeho mezi lidem. Nehylo-li v některém semináři příhodná půda dosud pro slovanskou apoštolskou práci, zajisté že nyní nastalo již nové pochopení, a nemělo by býti bohoslovce a kněze, jenž by nebyl nadšen a nechtěl pracovati na velikém díle apoštolském. A. J.

Slavnosti velehradské o 3. červenci. Letos oslavíme velikolepě i s bratry Slováky svátek věrověrných našich o 3. červenci na posv. Velehradě. Kdo může, přijdi nadchnout se duchem cyrilomethodějským.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Mgr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a senátor NS., Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

(Podává Dr. Ant. Cyr. Stojan, předseda ústřed. výboru »Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie«.)

Sv. Cyrill a Method na cestě k předkům našim.

(Další část.)

Ydavše se na cestu přes Bulharsko, obrácené již před tím na křesťanství, neopomněli nikde příležitosti k utvrzování náboženství, dí sv. Otec Leo XIII. v okružním listě už zmíněném. Tehdejší Bulharsko bylo rozsáhlejší, zabírajíc i jihovýchodní Uhersko a Valašsko. Bylo už křesťanským.

Mocný král bulharský Krumus mnoho křesťanů, biskupů a kněží z vydobylých krajín do své říše přivolal, kteří stali se kvasem pro Bulhary, takže víra Kristova se rozmnožovala a k milosti Boží upevnila. Nebyli Bulhaři původně národem slovanským, nýbrž neslovanským, národem uralsko-čudským. Když si Slovany podmanili, kteří vzděláním nad ně vynikali, vidíme ten neobyčejný zjev, že podmanění své podmanitele přetvořili, že jazyk podmanitelé od podmaněných přijali, se Slovany splnuli a Bulhary se nazývali. Naši sv. bratři na cestě k Moravanům rozsévali semě víry Kristovy, a kde už zaseto bylo, svažovali je.

Rádi máme obrázek sv. Cyrilla a Methoda, kde pospolu jsou vyobrazení uprostřed majíce kříž, sv. Cyrill s knihou, sv. Method s obrazem posledního soudu. Tímto obrazem prý učinil sv. Method bulh. krále Borise synem milosti Boží. Vykládá o tom legenda bulharská: Sestra Borisova upadla do zajetí, v němž se stala křesťankou. Když ze zajetí se navrátila, všemožně usilovala, by zarytý pohan bratr král Boris přijal sv. křesť. Pokoušeli se o to i jiní, avšak marně. Posléze sv. Method nakreslil obraz posledního soudu. I vložil králi význam

obrazu, objasnil radost a pokoj, kteří zachovávají příkázání Boží, a hrůzy těch, kteří opovrhují milostí Boží. I pojal strach krále Borisa, a milost Boží dokonala dílo. Dál se pokřtiti. Ze strach nahnal Borisovi, byl zván od Moravanů strachotou. Ve starých modlitebních knihách všudy nacházíme »sv. Crho Strachoto, orodujte za nás!« U Dědic u Vyskova máme kapli se studánkou zvanou od nepaměti Strachotinkou. Ač v poslední době začalo se dokazovati, že se má říkati »Methodka«, neujalo se pojmenování to, a zůstalo vše při starobylém podání. Zesnulý poslanec Ig. Wurm, jenž v Dědicích 7 roků kaplanoval, vypravuje v kalendáři Moravanu z r. 1861 totéž: »Severně od Dědic asi čtvrt hodiny vzdálí ční Hrádek, zašlé sídlo Miloty, jenž zradil krále Otakara. Významný jest to výběžek jedné stráně utišeného údolí táhnoucího se severozápadně do moravského středohoří, v němž řeka Haná bere původ. Po toku Hané připutovali naši blahověstové Cyrill a Method za parného dne ke Hrádku, kdež je očekával zástup Moravanů práhnuoucích po slově Božím, jež tak přilepně se linulo z úst jejich apoštolských. Ač byli cestou umoreni, nemohli svatí mužové prosbám našich slovanských praotců odolati. Slunečné vedro a namáhavé vyučování vysílilo sv. Cyrilla tak, že omdlev klesl na zemi. Uzřev nehodu přiskočil Method a pojal bratra milého v náručí, dovolává se vroucnou modlitbou na Bohu čerstvé vody, jež se také skutečně ze skalního břehu vyřínula. Sv. Method smáčel sině skráň bratrovy a zvlažoval palčivá ústa Cyrillova chladným proudem a povzkřísil ho ze mdlob. Od těch dob má okolní lid nevysychající studýnku ve svaté účtě, přikládaje jí sílu léčivou ve všech neduzích. Od nepaměti jest zbudována nad Strachotinkou — tak zní její název — jednoduchá kaplička ozdobená obrazem sv. apoštolů našich.« Hamiltonští — dědina u studánky — užívají vody na vaření a na pití. Vážnost Strachotinky zmohla se ještě více r. 1856, kdy cholera zuřiti počala. Nikdo z Hamiltonských nerozstonal se na cholera, ač ve farnosti mnoho jich na cholera zemřelo. Odbočili jsme, abychom vysvětlili obraz posledního soudu v rukou sv. Methoda dle starého podání. Později rozliční řečtí i latinští kněží působili v Bulharsku. Král Boris obrátil se k papeži Mikulášovi s různými otázkami, na kteréž papež dal 106 převzácných přesvědčivých odpovědí, čímž rovněž konal apoštolské dílo. Když po smrti sv. Methoda jeho žáci vyhnáni byli z Moravy, utekli se do Bulharska, kdež pokračovali v díle svých prvoučitelů. Byl to především sv. Kliment, jenž sepsal život jejich, Naum, Angelar a Sáva. Rozkol později zachvátil Bulharsko. Úcta sv. Cyrilla a Methoda tam však nevyhynula, nýbrž živě se tam udržela a nyní znova rozkvétá. Svátek jejich slaví se s neobyčejnou slávou. Převzácné chrámy připomínají na ně a mocně volají a vybízejí ku sblížení obou církví.

Ad. Jašek.

Velehradské slavnosti 1920.

Archolem velehradských slavností stává se za posledních let svátek cyrillo-methoďský. Jest to na Velehradě nejen svátek Slovácka, nýbrž svátek celé Moravy a Slovenska, ba i Čech. Odevšad přicházejí poutníci nejen ojedinele, nýbrž i v procesích. Nádherné kroje slovácké tu hýřívají, vše proudí, zpívá, všechny ohromné prostory nádvoří, chrámové, dvorany, zámecké, vůkol kostela a na silnicích bývají plníčky, průvod střídá se za průvodem, na několika místech se káže, řečnává atd., tak že ruch je neobyčejně čilý a pestrý.

Letos počet účastníků převyšoval léta jiná. Zvláštnosti byla staroslovanská (glagolská) mše sv., jež od dob cyrillo-methoďských poprvé opětne zaznívala na Moravě. Nescházeli však ani letos staroslovanský obřad východní, jenž měl i horlivé zpěváky domácí ze Slovenska, tak že vystřídaly se tu o svátku cyrillo-methoďském čtyři obřady mešní.

Jak rozsahem a obsahem tak i zevnějškem slavnostní den cyrillo-methoďský byl nádherný, převzácný.

Pouť Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda.

Třeba že nebe nepřálo, přece bylo patrno, že pouť Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda opětne vzrůstá a účastníků rok za rokem po válce přibývá. Slovanská otázka náboženská stojí v popředí slovanských otázek na jihu i severu slovanském a naše široké vrstvy lidové jsou s ní obeznámeny, mají na ní živý zájem a jeví pochopení pro ni.

Průvod po příchodu od Cyrillky uvítal ve svatyni rektor kolleje vdp. Ant. Ostrčilík, vyličuje Velehrad jako slovanský Betlem, kolébku křesť. osvěty a první vinici Páně u Slovanů a vyzývá k horlivosti a vytrvalosti v práci apoštolátní. Obvyklé pobožnosti a sv. požehnání udělil vdp. kanovník senátor dr. Stojan.

Při společné večeři u Heroldů krásně pěl sbor nadšených pěvců z Vel. Kunčic za vedení sbormistra p. Hrubíša. Večer zvonily hrany celou hodinu za zemřelé členy Apoštolátu.

V pondělí ráno při slavných bohoslužbách, jež sloužil dp. farář drysícký Vaculík za přísluhy prof. V. Horáka a Karla Klementa, podjáha z Prahy, na intenci vdp. assessora Vychodila za sjednocení Slovanů, opětne osvědčil se sbor velkokunčický. Účastníci pouti přistoupili ku společnému sv. přijímání. U vedlejšího oltáře sloužil katecheta Ad. Jašek mši sv. za zemřelé členy Apoštolátu; kondukt a modlitby za ně vykonal senátor dr. Stojan.

O 8. hod. zahájil předseda Ústředí Apoštolátu dr. Stojan valnou hromadu a vyzval, aby jednatel Ad. Jašek podal jednatelemskou zprávu. Zní takto:*)

Dosud mocně víří bouře a zvedají se hrozivě vlny světové války. Všechny země evropské buď jsou již zachváceny uvnitř nebo stojí na sopečné půdě, z níž hrozí vypuknouti příšerná lavina zvrácející a ničící nejen dosavadní řád společenský, nýbrž i nejvyšší ideály náboženské, znehodnotiti cenu ducha, stihnouti svět úplně s výšin nadpřirozených a upoutati jej cele jen člověku pozemskému, hmotnému.

Největší říše slovanská jest ovládána těmito zásadami a zmitána nevykvašenými myšlenkami, hoříc na celém ohromném rozsahu válečným zžíravým plamenem, a ostatní země slovanské nemohou dosud politicky uklidniti a utvrditi mladého bytí ani uvnitř ani zevně hranic svých. Všude zvedá se mocný odpor proti minulosti osvědčeným zásadám křesťanským, na nichž vyrostla slovanská osvěta, s nimiž život slovanský po staletí srostl a které společnosti slovanské takřka přešly v krev.

Za takových nesmírně neutěšených a těžkých poměrů pracoval Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda v 27. roce trvání svého. Ale i tak pracoval Apoštolát dle možnosti, kde se mu naskytla příležitost, aby víru cyrillomethodějskou utvrzoval a upevňoval v srdcích slovanských. Chystali jsme misionáře na Rus. Žijí tam totiž naši krajané, kteří se v druhé polovici minulého století do Ruska vystěhovali, založili samostatné obce, a některé si uchovali i věru katol. uprostřed pravoslavného moře. Za války přišli ve styk s našimi čes. vojíny a vyslovili prosbu, aby jim byl poslán český kněz. Ústřední výbor Apoštolátu se rád tohoto počínu ujal, vybídl v novinách, aby se tam hlásili a z několika přihlášených kněží vybral jednoho za misionáře do krajín kavkazských (hlavně pro okolí Novorossijska), a dva měli jíti na Ukrajinu. Onen první byl opatřen různými pomůckami, obrazy a knihami náboženskými, rouchy a potřebami bohoslužebnými v ceně na 20.000 K, ale válečná nejistota jej zdržela doma, tak že se nemohl odvážiti na cestu.

Též jiné příležitosti vejíti ve styk s Ruskem v záležitostech církevních na podkladě náboženském vyhledával Apoštolát. Projevovalo se u politických činitelů v naší republice přání, studovati poměry ruské na místě, a chovala se naděje, navázati styk s Ruskem. Výpravy té po stránce náboženské a církevní chtěl se účastniti i náš Apoštolát. Dosud však nenadešel onen vhodný okamžik.

Že misionářům, náboženským činitelům a náboženské myšlenky vůbec vede se na Rusi velmi zle, lze souditi ze souhlasných sporných zpráv zcela jistě. V bouřích těch získala unie i mučedníka ve zdatném velehradském pracovníku a usilov-

*) Duchovní správceové a horlitelé Apoštolátu se prosí, aby podali zprávu o činnosti spolku tam, kde spolek je založen.

něm průkopníku unie, sjednoceném biskupu Fjedorovu, jenž byl od bolševiků úkladně zabit na misijní cestě do Petrohradu.

Spolek sv. Rafaela vydržuje v Brémách kněze, který prokazuje vystěhovalcům skutky duchovního i tělesného milosrdenství. Dosud tam působí P. Prachař, jenž však při umorné 32 leté práci již sestarál, a v dohledné době bude pro tuto slanici třeba kněze nového, který by tam misijně působil. Musí se ovšem dorozuměti ve všech slovanských řečech, kromě němčiny znáti i maďarštinu a anglicky. Apoštolát snaží se najítí takového misionáře. I po válečném ruchu bude místo to vystěhovalecky velmi důležité: pro nesmrtelné duše dozrává tam vždy hojná a požehnaná žeň.

Skutek účinné křesť. lásky prokázal Apoštolát též našim krajanům ve Vídni; byliť tam vydáni nesmírné bídě, nouzi, hladu a zimě. Proto vyzval předseda Ústředí vdp. kanovník dr. Stojan jménem Apoštolátu šlechtěné lidumily, aby vzali naši krajané přes zimu nějakého českého školáka z Vídně k sobě. Takto bylo poskytnuto několika dětem teplejší a útulnější místočko u dobrých našich lidí na Moravě, zač jím vyslovujeme upřímné »Pán Bůh zaplať«!

Nespouštěli jsme se zřetele ani založení zamyšleného nového kláštera se slovanskými mnichy na posv. Velehradě; myšlenku tu jsme šířili a pro její uskutečnění pracovali doma i za hranicemi. Začátek jsme chtěli učiniti v Kroměříži. Avšak nepříznivé poměry, nesnadná možnost osobního styku s vlivnými činiteli zahraničními ztěžovala rozvoj myšlenky.

Účinnější a úspěšnější práce pro snahy sjednocení církevního naskytla se jižním odborům Apoštolátu.

Po prohlášení scelení a osamostatnění Jugoslaviie brzy projevíly se u vlivných a činných pracovníků, napřed profesorů, pak i biskupů na straně pravoslavné i katolické snahy po sblížení, lepším vzájemném poznání a vzájemné podpoře ve věcech náboženských. Na straně katol. jak u Charvatů tak zvláště u Slovinců živým a širokým proniknutím Apoštolátu a nepřetržitou prací unionistickou prof. dra Grivce, jenž přes dvě léta působil na bohosl. fakultě v Záhřebě, půda byla připravena, proto snahy ty byly u veškerého kleru i mezi lidem a v tisku nadšeně pozdraveny a vyslovována živá touha po jich splnění. Přípravenost ta ovšem schází u kleru a lidu srbského, v němž vězí hodně předsudků proti Římu, a slovo unie má u nich do sebe cosi pokořujícího, nenárodního, něco, co by dle jejich předsudků porušilo pravoslavnou víru, oloupilo o samostatnost a odnárodnilo. Avšak naprostá dobrovolnost a otevřenost, s jakými obě strany přicházely si vstříc, dovedla i tu najíti cestu, která by vedla k srdcím pravoslavným. Nemluveno totiž o unii — sjednocení — nýbrž jen o sblížení a vzájemné podpoře k udržení a uplatnění společných křesť. zásad v Jugoslavii. Obě strany radostně vyznávají, že je daleko více toho, co mají spo-

lečného, než toho, co je dělí. Směr svobodomyslný, protináboženský a bezvěrecký počíná i tam silněji vanouti, a proto spojují se katolíci a pravoslavní, aby mu mohli spcjenými silami účinněji a rázněji čelit. Tak se sblížují obě církve na obranu náboženského života a křesťanského rázu vlasti své. Obě strany připouštějí, že z této vzájemné podpory, poznání a sblížení může za pomoci milosti Boží dojiti k sjednocení úplnému.

Nemálo k tomu přispěly návštěvy dvou vynikajících kardinálů západu. Byl to anglický kardinál Bourne z Londýna, jenž přišel seznámit se s církevními poměry v Jugoslavii, obšírně se dal poučiti o našem Apoštolátu, podal zprávu o něm v Římě, slíbil, že Apoštolát zavede i mezi katol. Angličany. Když tento kardinál vloni a letos francouzský kardinál Dubois z Rouena přicházeli z Bělehradu do Záhřebu, doprovázel je pravoslavný profesor kněz dr. Vojislav Janić. Tente mluví docela otevřeně o unii s církví katolickou, ač na druhé straně nelze zapřít, že tytéž myšlenky chová i o církví anglikánské.

Vloni navštívil v Záhřebě arcib. dra Bauera, jehož dvůr pro význam katolicismu v Jugoslavii a pohostinství stal se středištěm oněch snah, pravoslavný biskup Dositej Vasić z Niše, muž to pro učenost a vážnost těšící se u pravoslavných veliké oblibě, aby ujednali určitý společný postup na obranu náboženství v Jugoslavii. Je ochoten modliti se s katolíky v Apoštolátu na úmysl sjednocení.

Záhřebský arcibiskup dr. Bauer, splitský biskup dr. Garić, sarajevský biskup dr. Šarić, križevacký sjednocený biskup dr. Njaradi a záhřebský světitel biskup dr. Premuš měli porady v Bělehradě s pravoslavnými vladykami o společném hájení práv církví, o pozemkové úpravě a o škole. Hostil je všechny bělehradský metropolita.

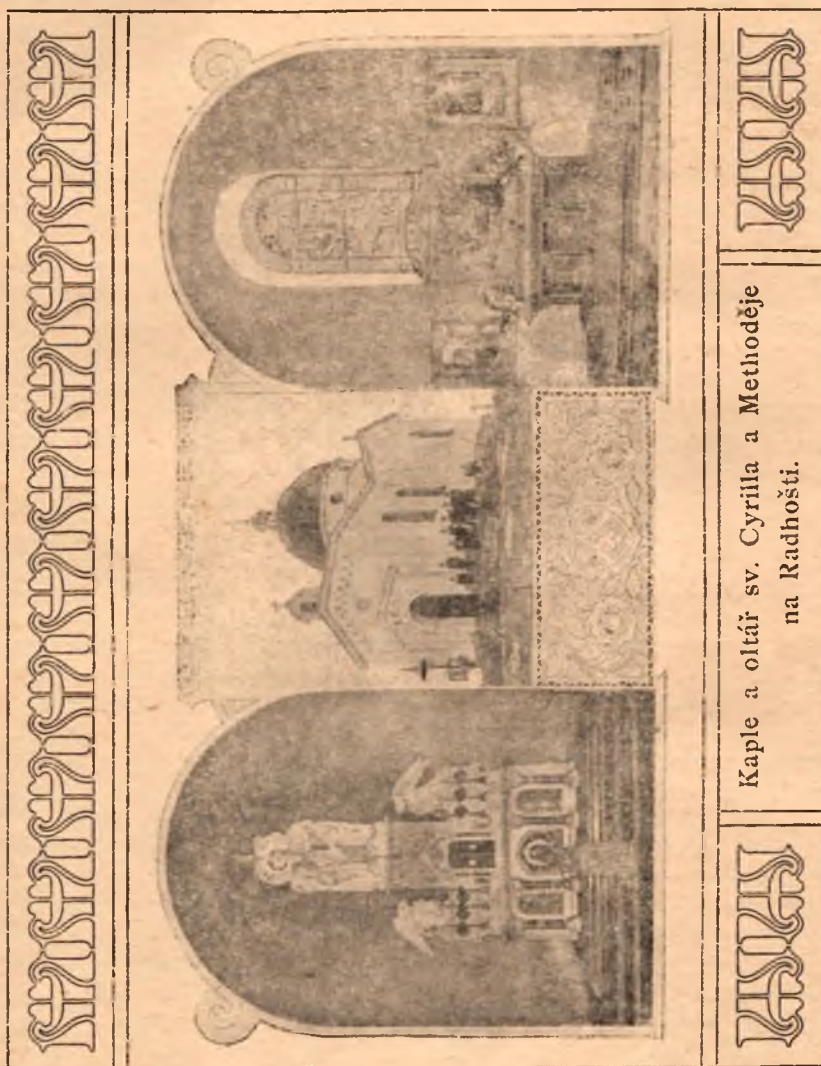
Minulého roku konal se v Záhřebě katechetský sjezd, jehož se účastnili i pravoslavní, utvořili společný stálý výbor, práce a usnesení jejich společná schválil veškeren katol. i pravoslavný episkopát Jugoslaviie.

Tím, že jugoslavské vojsko ponechalo si vojenské kuráty, přijdou katol. kněží i do Srbska a dají příležitost Srbům seznámiti se aspoň poněkud s církví katol.

Bylo usneseno vydávati náboženský a církevní časopis, do něhož by přispívali katolíci i pravoslavní. Činí tak již do Sv. Cecílie, listu pro církevní hudbu, kam z pravoslavných píše prof. dr. Vojislav Janić, biskup Dositej a skladatel Hristić.

To jsou přeradostné zjevy pro náš Apoštolát. Za 1000 let nešťastného rozkolu jest to poprvé, co z vlastního popudu bez jakéhokoli vnějšího nátlaku zcela dobrovolně scházejí se katol. biskupové s pravoslavnými vladykami k poradám o společných náboženských a církevních záležitostech. Krátkozraký v dějinách a v dušesloví národů byl by, kdo by očekával za rok, dva, snad desíteletí spojení obou církví. Vždyť rozkol též ne-

vznikl za století, ani tedy opětne sjednocení nemožno očekávatí výsledkem nějaké schůze byť sebe vlivnějších osobností nebo byť i sebe srdečnějších a sebe upřímnějších porad. Jest si jen přátí, aby bylo pokračováno, co tak slibně začalo, a aby pomáhala milest Boží skláněti srdce lidská nad dílem tak ve-

likým. A k tomu jest třeba zvláště naší modlitby. I to, co už se stalo, nepřičítáme vlivům politickým ani počínání čistě lidskému, nýbrž milosti Boží, kterou vyprošuje denně tolik desítek tisíců členů našeho Apoštolátu. Pán Bůh nám ukazuje, že nemůžeme se nadarmo. Proto neodpirejme této pomoci dílu Bo-

žimu. Sami snad ničím jiným k tomu přispěti nemůžeme, tedy za to tím vroucněji a vytrvaleji se modleme!

Jak nemalou radostí nás tyto potěšitelné zprávy z dálky naplňují, tak můžeme se vykázat úspěšnou činností Apoštolátu za poslední rok i doma. Letos připadla volba do Ústředí. Dříve jsme měli v našem Ústředí i členy z jihu, ale poněvadž tam Apoštolát značnou činnost hlavně vlivem veškerého jihoslovanského episkopátu, který vydal o Apoštolátě společný pěkný pastýřský list a nařídil zavedení jeho do všech tamních diecesí, a pak pro těžké spojení a nesnadné společné rokování, rozhodli jsme se, že zvláštní sekci budeme tvořit i my na severu a zvláštní oni na jihu a obě sekce za předsednictví našeho předsedy budou jednat o důležitých zjevech týkajících se celého Apoštolátu, kdežto záležitosti na severu spadají do oboru našeho a ony na jihu do působnosti jejich. Takto z našeho Ústředí vynechání byli členové z jihu a zvolení a potvrzení byli vdpp.: Vinc. Horák, prof. v Litovli, Balt. Hřiva, farář v Napajedlich, Ad. Jašek, katech. v Kroměříži, dr. Josef Klobouk, administrátor ve Vel. Petřvaldě, Al. Pozbyl, farář ve Vidči, dr. Ant. C. Stojan, kanovník a senátor v Olomouci, dr. Bern. Šustek, prof. v Brně, Jan Tagliafero, farář, rektor nebo zástupce jeho koleje Tov. Ježíšova na Velehradě. Za náhradníky: dr. Frant. Dvořník, Ferd. Chýlek a Frant. Kolář. Na ustavující schůzi pak byli zvoleni za předsedu dr. Ant. C. Stojan, za místopředsedu dr. Bern. Šustek, za jednatele Ad. Jašek a za pokladníka Vinc. Horák.

Schůzi měl výbor letos pět.

S největším povděkem byla přijata zpráva předsedy Ústředí, že jsa zpravodajem pro bohosloveckou fakultu v Bratislavě vymohl tam zřízení unionistické stolice. Profesorské sbory diecesních účelišť byly upozorněny, že mohou žádati o docenturu unionistickou na svých bohosl. účelištích. Bohužel že tak málo porozumění jeví se pro slovan. bohovědu u příslušných činitelů. Světské fakulty a ústavy jsou v tom ohledu daleko čilejší. Kde si jen mohou vymyslet nějaký obor vědy, již zřizují docentury, vydupávají si odborníky a rostou ve vědách.

Dnes na všech stranách tolik oprávněného nároku do úpadku mravnosti a citu pro spravedlnost a lásku. Duše lidská je ctupělá, odcizena Bohu, umlčována. Dívotvornou moc na ni mají sv. misie. Proto Apoštolát všestranně je podporuje, zvláště nyní po válce, aby pomáhal jimi křísiti duše lidské umrtvené nebo uspalé válkou a tak budovati i národ na zdravém podkladě náboženském. Vyhlídl několik farních úřadů, aby sv. misie konaly, chtěje jim poskytnouti všestrannou podporu. Poněvadž nestačili kněží řádoví, měl na mysli, aby je konali i kněží světští. Za tím účelem bylo navrženo, aby se o tom poradili kněží na krajinských schůzích, po případě, aby byl zaveden i misijní kurs pro kněze hodlající konati lidové misie.

Za podpory Apoštolátu byla letos umožněna opětně duchovní cvičení na Velehradě pro jednotlivé stavy, jak bývalo před válkou. Tolik požehnání Božího spočinulo na nich! Dal též podnět k některým krajinským duchovním cvičením Omladin a Orla, která se plně zdařila. Od mládeže samé bylo vysloveno přání, aby se pořádala opětně a též na jiných místech. Stane se tak v příštím zimním období.

Po vzoru všech velikých misijních spolků hodlá nás Apoštolát zařídití »mešní svaz Apoštolátu«. Mše sv. každodenně za živé a mrtvé členy by se sloužily na zvláště památných a milostných místech slovanských. Sloužily by se i za každého zemřelého člena, došla-li by zpráva do Ústředí o jeho úmrtí. Stanovy nejsou ještě ve všech podrobnostech propracovány a schváleny, ale chtěli bychom začítí brzy.

Při poradách výborových jednalo Ústředí, kterak Apoštolát pozvednouti u nás, zavéstí jej po celé naší republice i mezi sjednocené na Podkarpatskou Rus. Bylo navrženo udržovati zájem o Apoštolát kázáním, přednáškami, odpovědnými apoštolátskými božnostmi, oznamováním s kazatelen, ve farním věstníku a na dveřích chrámových všeho, co Apoštolátu zvláště po náboženské stránce se týče, a co souvisí s jeho misíemi, jako na př. mši sv. sloužených každoročně na Velehradě nebo od jednotlivých kněží za členy spolku a na jeho úmysl, apoštolátských odpustků, poutí, činností, sebrané výše příspěvků, počtu členů atd. Apoštolát objednává a nabízí do kostelů vhodné pokladničky pro sbírky na slov. misie.

Jednání o spojení Apoštolátu s Maticí cyrilometh. a tiskovým spolkem aspoň prozatím pro arcidiec. olomouckou není dosud úspěšně vyřízeno, ale povede k cíli.

Podporoval letos misijní činnost doma a na Balkáně. Jak už bylo řečeno, podporoval lidové misie, duchovní cvičení a zdejší Papežský misijní ústav sv. Cyrila a Metoda, z něhož mají vzejítí popřední misionáři slovanští pro Slovany. Na Balkáně měl možnost poslati podporu jen katolickým věcem na Černé Hoře a v Bosně.

Při korunovačních slavnostech na Sv. Hostyně roku 1912 zvěčnělý prelát olomoucký dr. J. Pospíšil slíbil, že daruje 10.000 korun na zřízení všeslovanského akademického domu katol. studentstva ve Vídni. Dům ten moderně vypravený měl býti střediskem katol. studentstva všech větví slov., kteří ve Vídni studovali, aby se poznávali, v ideálech utužovali a pěstili společně náboženského ducha a slovanskou vzájemnost. Pán prelát, ač několikrát ústně i písemně byl upomenut, složil pouze polovičku, jež s úroky vzrostla přes 6000 kor. Ponevadž rozpadem říše rakouské a osvobozením Slovanstva nutná potřeba takového domu ve Vídni odpadá, usnesl se Ústřední výbor Apoštolátu, aby z peněz ulčených zakoupily se akcie na zřízení studentského katol. střediska »Sušil« v Brně a část 1000 kor., aby se věnovala akadem. lize v Praze.

S touto činností Ústředního výboru předstupují letos před Vás, prose, abyste uznali, že za těžkých náboženských poměrů i letos vykonal Apoštolát pro viru cyrillemeth. co mohl, požehnání Boží že spočinulo na činnosti jeho, a prosím o návrhy a rady výboru, jak by měl ještě úspěšněji působiti pro budoucnost, v níž království Božímu na zemi mezi Slovany otevrou se zajisté nové brány.

Pak podal prof. Vinc. Horák zprávu pokladniční za rok 1919 takto:

Příjmy:

Zbytek z roku 1918	10.564 Kč. 51 hal.
úroky v pošt. spořitelně a záložnách	177 Kč. 24 hal.
příspěvky členské došlé pošt. spořitelnou	3.000 Kč. 69 hal.
příspěvky členské došlé pošt. poukázkou	923 Kč. 44 hal.
dary a ofery	1.105 Kč. 70 hal.
odbor Olomoucký	3.771 Kč. 06 hal.
dobropis v pošt. spoř. ze dvou státních úpisů	40 Kč. — hal.
Dohromady	19.582 Kč. 64 hal.

Vyčání:

Pošt. spoř. manip. poplatků a provise	7 Kč. 25 hal.
za 50 obálek pošt. spořitelně	1 Kč. 50 hal.
za složenky a šeky pošt. spořitelny	18 Kč. — hal.
evidenční polatek pošt. spoř.	6 Kč. 21 hal.
evidenční poplatek Raiffeisence v Cholině	3 Kč. 68 hal.
farnímu úřadu na Velehradě na 4 mše sv. apoštolátní	20 Kč. — hal.
z nadace Vychodilovy na 2 mše sv.	27 Kč. 50 hal.
za vkladní knížku Raiffeisenky v Litovli	1 Kč. 20 hal.
bohoslovci Mart. Juráškoví na zakoupení slovan. církv. knih v Olomouci	200 Kč. — hal.
správě misijní školy na Velehradě	2.000 Kč. — hal.
pro knihovnu v Hoštálkově	100 Kč. — hal.
Dohromady	2.385 Kč. 34 hal.
zůstává pro rok 1920	17.197 Kč. 30 hal.

Výkaz jmění:

v poštovní spořitelně	1.835 Kč. 66 hal.
v Raiffeisence v Cholině	746 Kč. 80 hal.
v rolnické záložně v Litovli	1.617 Kč. 60 hal.
v Raiffeisence v Litovli	10.288 Kč. 24 hal.
nadace Vychodilova (úpis vál. půjčky)	500 Kč. — hal.
úpis VIII. rak. váleč. půjčky	100 Kč. — hal.
dva úpisy státní půjčky československé	2.000 Kč. — hal.
hotovost v pokladně	59 Kč. — hal.
Dohromady	17.197 Kč. 30 hal.

Přehled (zatímní) účtů apoštolních od 1. ledna - 30. června 1920.	
Příjem	3.517 Kč. 48 hal.
Vydání	8.597 Kč. 83 hal.
	méně 5.080 Kč. 35 hal.

Zbytek z roku 1919 17.197 Kč. 30 hal.
12.116 Kč. 95 hal. stav pokladny ke dni 30. června 1920.

Vyúčtování

darů na dům pro katol. stud. slov. ve Vídni:

Vydání.

Dar p. preláta Pospíšila v Olomouci	5.000 Kč. — hal.
úroky z těchto peněz	1.074 Kč. 45 hal.
	6.074 Kč. 45 hal.

Vydání.

Akademické lize v Praze	1.000 Kč. — hal.
dobročín. stavit. družstvu »Sušil« v Brně	5.000 Kč. — hal.
zápisné do »Sušila« a porto	5 Kč. 80 hal.
evidenční poplatek (ve spořitelně a záložně)	14 Kč. 33 hal.
	6.020 Kč. 13 hal.

Příjem	6.074 Kč. 45 hal.
Vydání	6.020 Kč. 13 hal.

Zbývá 54 Kč. 32 hal.
kterýžto zbytek převeden do účtů apoštolátních.

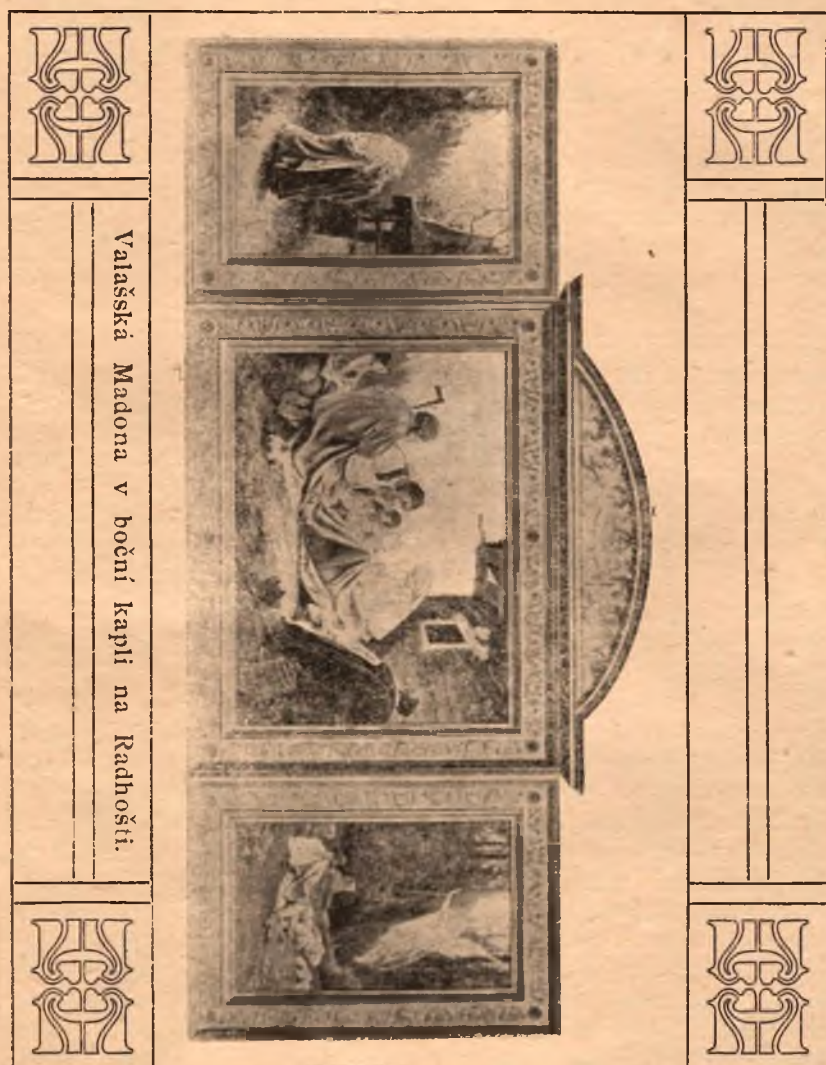
Apoštolát má 25 členských podílníků po 200 K v »Sušilovi« v Brně.

Dp. P. Jos. Jaroš mluvil velmi nadšeně o odkazu sv. Cyrilla a Methoda všem národům slovanským — hluboké účtě mariánské, která má sílu, aby sjednotila Slovany u víře. Vykládá historický podklad mariánské účty na Velehradě. Byla tu uctívána milostná soška P. Marie, jejíž původ sáhá do dob cisterciáků (asi do r. 1200), avšak zanikla v 15. stol. Navrhuje pro myšlenku unie, Velehrad obnovený a nádherně upravený starý obraz P. Marie z řím. chrámu P. Marie Sněžné, před nímž klečeli sv. Cyrill a Method, obětující tu díle staré legendy překládá staroslovanských bohoslužebných knih. Obraz iakto souvisí s Velehradem a úctou cyrilomethodějskou. K němu hodí se výklad písně bohnadšeného pěvce: »Vítejtež nám, dítky naše milé — dávno jsme vás tady čekali — uvedem vás k Matce ušlechtilé — před kterou i my jsme klekali« atd.

Obraz jest na pokraji -- vzácném to uměleckém díle -- ozdoben ostatky českých světců s jejich obrazy a bohatě vykládan drahokamy. Dvě křídla dosud nehotová budou obsahovati obrazy a ostatky předních světců ze slov. krve. Dílo jest vzácná

a drahocenná umělecká práce, do níž bohaté náboženské, vlastenecké, slovanské a unionistické myšlenky vložili přední naši náboženští umělci a myslitelé. Má být umístěn v královské kapli na evangelní straně svatyně velehradské.

Člen americké mise převor Prokop Neužil líčil na to činnost americké ženy na poli křest. lásky a ve službách cirkve.

Mezi jednotlivými přednáškami zpíval nadšeně sbor velkokuncický.

Sv. požehnáním a uctěním ostatku sv. Cyrilla byla pekna pouť k spokojenosti všech účastníků skončena.

Při odpolední výborové schůzi bylo usneseno, aby se podnikly kroky k zavedení Apoštolátu do všech diecesí československé republiky. Ježto pro budoucnost katol. slov. misíí má veliký význam papežský misiní ústav na Velehradě, uvolil se Apoštolát na tři léta, že každého roku zajistí mu ze svých příjmů dar 30.000 kor. Tím Apoštolát bere na sebe veliký úkol, a jest na všech, aby jej zdatně podporovali.

Ostatní slavnosti.

Sotva skončila slavnost Apoštolátu, scházeli se již bohoslovci ku své pouti. Byla nadšená, srdečná, obsahem hluboká. Vzpružila a posilnila účastníky. — Valnou hromadu na to konala Pedagogická akademie, porokovavši hlavně o dětském časopise a vědeckých i učebných knihách z oboru vychovatelství, které akademie připravuje k tisku. —

Olomoucká skupina Společnosti sv. Cyrilla a Methoda vykonala rovněž valnou hromadu. Již v ročníku 1918 jsme se rozepsali o Společnosti, jež plní za těžkých poměrů ovšem pomalu vytčený úkol. — Katechetský kurs trvající dva dny měl v bohatém obsahu značný úspěch.

Tak Velehrad stává se střediskem našeho duchovního života: vše, co cyrilomethodějské, putuje aspoň jednou do roka k hrobu sv. Methoděje přehlednout činnost, načerpat nových sil a nových podnětů k činnorodé práci.

Pozbyl Alois.

Víra naše má býti pevná.

Víra naše, má-li nás k věčné spáse přivésti, má býti nejen obecná, abychom všechny pravdy Kristovy věřili, nýbrž vždy pevná, neochvějná. Bůh je pravda sama, která nemůže se v ničem mýlit a v ničem někoho klamat. Proto o pravdivosti slov Božích, o jeho hrozbě a zaslíbení ani v nejmenším nemáme pochybovat.

Pevnou víru žádá od nás Bůh i rozum, jen pevné víře slibuje odměnu, pochybovačnou trestal a dosud trestá.

Když Kristus Pán učil na lodičce — usnul, stala se bouře na moři. Apoštolové plni úzkosti jej vzbudili a volali »Pane, zachraň nás, hyneme« — za to však pokáral je božský Spasitel slovy »Malověrní, co se bojíte«. Když kdysi kráčel po moři jako po suché zemi, prosil Petr, aby i on tak mohl k němu přijíti. I řekl mu Pán, aby šel. Sotva však Petr vstoupil na vodu, počal se topit a volal ku Pánu o pomoc: »Pane, zachovej mne!« Ježíš vztáhl k němu ruku, ale hned ho pokáral: »Malověrný, proč jsi pochyboval.« Z toho vidíme, že Bůh žádá od nás pevnou víru, která nepochybuje ani o tom, že člověk může chodit po

vodě jako po suché zemi, když Bůh chce.

Takové pevné, neochvějné víře slíbil Pán Bůh všechnu pomoc. Řekl svým učeníkům, že větší ještě zázraky budou konati, než on vykonal — jen když ani dost málo v srdci nebudou pochybovati. I kdyby řekli hoře: »Horo, vrhni se do moře« i to se stane, když ani dost málo v srdcích svých nebudou o tom pochybovati. Sám Kristus Pán praví o proroku Eliášovi: »Modlil se Eliáš, a nepršelo 3 roky a šest měsíců — a opět se modlil a zase vydala oblaka déšť na zemi.« Tak mocná je důvěra či pevná víra v moc Boží.

Naopak každé pochybování ve víře bývá již na zemi ztrestáno nezdarem aneb opuštěním milosti Boží.

Pochyboval Mojžíš, vida stálé reptání lidu, zda ještě bude moci vyvésti vodu ze skály, a hned mu Bůh oznámil trest, že ač si tak vřele přál, neuvede lidu do země zaslíbené.

Pochyboval Zachariáš, že ve stáří by mohli býti požehnání dítkem, a hned mu anděl předpovídal trest: »Že jsi neuvěřil, budeš němým, až se to stane« a Zachariáš ihned oněměl.

Víra pevná je odůvodněna pravdomluvností a všemohoucností Boží, a přece tak mnozí křesťané pochybují o některých pravdách Božích. Mnohý křesťan věří více různým pisalkům a tlachalům — než Bohu a Písmu sv. Dokud víra nežádá od nás obětí, dokud nechce, abychom jí podrobili i slabý rozum svůj, když mnohé pravdy náležitě rozumem svým nemůžeme pochopiti, věříme, ale jakmile máme přinést pro víru různé oběti, snést posměch nějaký a potupu, tu raději nevyznáváme Krista a povinnosti neplníme.

Jaký však je to nevědek a urážka Boží. Taková slabá, nedostatečná, nejistá víra k spáse sotva by nás mohla přivést; proto ani dost málo nepochybujeme ve víře a věříme upřímně pravdě Boží. Smyslové nás mohou klamati, rozum se může mýlit, ale Bůh nemůže se ani mýlit ani klamat.

Jos. Lepka T. J. v Římě.

Biskup Leonid Fjedorov. †

Mám před sebou fotografii účastníků třetího unionistického sjezdu na Velehradě r. 1911. Hledí na mne od tud dvě jiskřivé oči mladistvého tehdy Fjedorova. Upoutal na sebe živostí a nadšením, s jakým se účastnil všech prací sjezdových. Nezapomenutelným mně a snad i jiným, kteří byli přítomni schůzi, zůstanou jeho slova o ruských svatých.

A dnes ozdobil i on ruské nebe korunou mučednickou. Jeho krev skropila před rokem vyprahlou ruskou půdu, aby ji učinila plodnou pro království Kristovo.

Byl zabít mezi Moskvou a Petrohradem, když spěchal, aby jako dobrý pastýř potěšil své ovečky v Petrohradě, úpící pod knutou bolševismu.

Leonid Fjedorov narodil se v pravoslaví a studoval nejprve v semináři své diecese, r. 1905 vstoupil do církevní akademie v Petrohradě. Spisy Solovjevovy mu byly hvězdou, která jej přivedla k nohám Pia X., do jehož rukou složil mladistvý ruský theolog katolické vyznání víry. Pius X. jej poslal do papežské koleje v Anagni. Několikaletý pobyt v Anagni jest vyznačen úsudkem jeho představených: „Byl milý, pracovitý a zbožný.“

Svěcení na kněžství přijal 25. března 1911 v Cařihradě. Na to se odebral do Lvova, kdež vlivem arcib. Šeptického vstoupil do přísné východní řehole Studitův. Ovládal vedle staré řečtiny a latiny i několik nových světových jazyků. Byl neobyčejně vzdělán, zvláště v bohoslovných vědách o církvi východní. Přeložil nám z latiny do ruštiny Acta druhého a třetího unionistického sjezdu velehradského.

Za války zdržoval se v Petrohradě, aby studoval náboženskou ruskou otázku. Na jaře r. 1918 byl posvěcen na biskupa a počal svou visitační cestu po Rusi. V Kijevě byl přijat s neobyčejným nadšením. Obyvatelstvo vzpomnělo si na zaslé doby, kdy ještě bylo katolickým. Lid z okolí se sbíhal v zástupech, aby viděl biskupa, který slouží ve slovanském jazyku a mluví o papeži. Odtud cdebral se do Moskvy, kdež jej došly zprávy o hrozných utrpeních lidu a neuvěřitelných ukrutnostech páchaných bolševiky v Petrohradě. Dal se ihned na cestu, ale klesl jako oběť bolševismu, sršícího nenávistí proti veškerému náboženství.

Nechť jeho krev usmíří hněv Boží a přinese těžce zkoušené Rusi mír a jeho příklad nechť vzbudí pracovníky pro tak rozsáhlou a téměř netknutou roli.

—♦— ROZMANITOSTI. —♦—

Sdružení říše Kristovy.

Vrchní rada může měnit dle potřeby pravidla, jimiž se základní zásada v podrobnostech aplikuje. Ale dvě zásady jsou podstatné a nezměnitelné: 1) Ve všech věcech Sdružení rozhoduje otázka: Co slouží největší slávě Boží; 2) Jakmile některé pravidlo přestalo sloužiti k uskutečnění největší slávy Boží, dlužno je zrušiti. Proto S. Ř. K. nemůže ani na sebe bráti závazky, kterými by se rušila svoboda rozhodovati vždy podle oné otázky.

Kromě obecných pravidel (pro celé Sdružení) není zvláštních ustanovení ani pro oblasti ani pro domy; bylot by ne toliko omezením svobody dbáti vždy a všude vyšší slávy Páně, nýbrž i příznakem buď nezpůsobilosti náčelníků aneb přílišných nároků těch, kteří jsou podřízeni. Ale každý

náčelník oblasti nebo domu má právo se schválením své rady, volené členy oblasti nebo domu mezi nimi samými, stanovit pořádek pro svou oblast nebo svůj dům, pokud toho žádá společný život.

Ideál není v tom, aby náčelník ukládal podřízeným, co mají vykonati, nýbrž v tom, aby jim pomáhal při vykonávání svatého úmyslu jejich, dovoluje jim používat i jméni Sdružení i lidi, kteří jsou k jeho službám. Náčelník má se chovati k podřízenému, jakoby sloužil svému hosti — Ježíši Kristu. Aby byl každému dobrým geniem, jest mu zpytovati povahu a náklonosti všech; a přihodí-li se něco, co necčekával, opraví svůj úsudek. Když jednou zjistil některý nedostatek u někoho, ušetří mu další zjišťování těchto, což by bylo bez užítu a trapně; na příklad znaje nezdatnost člena pro zkoušky ústní (z rozčilení), bude na něm žádati toliko zkoušek písemných. — (Pokračování.)

Nový biskup v Djakovu. Po čtyřletém uprázdnění obsazen byl biskupský stolec v Djakovu: biskupem stal se vzorný domácí syn, lidový kněz dr. Antonín Akšamovič, dosavadní ředitel bohosloví. Narodil se r. 1875 v Garcíně; po krátké duchovní správě jmenoval jej Strossmayer ředitelem chlapeckého semináře v Oseku (1902) biskup Krapac profesorem mravěvedy a hospodářem kněžského semináře v Djakovu (1912) a r. 1915 stal se jeho ředitelem. Posvěcení na biskupa letos o svátku sv. Petra a Pavla dalo se za takové účasti věřících a úřadů a s takovou slávou, jak Djakovo nevidělo od slavných dob Strossmayerových. Heslem si zvolil: Sve za vjeru i jedinstvo naroda.

O vladiko, Nebesa su znala,
Da si Božji i narodni sluga,
Pa su zato Tebe odabrala
Za vcdiča Gospodnjega pluga;
Ded zaori . . . a Gospod će dati,
Da ćeš krasnu žetvu ugledati!

Prosba. Přátelé našich snah unionistických ve Francii a Anglii objednávají u nás všechny ročníky *Slavorum litterae theologiae*. Schází však nám prvé číslo prvního ročníku t. j. přílohy k Časopisu katol. duchovenstva k roku 1905. — Prosíme, kdo by mohl toho čísla sám postrádati, aby nám jej zaslal.

Sběratelům známek. Prosíme přeučtivě přátel Apoštolátu, aby ve prospěch slov. misii sbírali poštovní známky a zaslali je (ovšem vždy jen ve větším množství) na adresu: Papežský misijní ústav na Velehradě; aneb na Apoštolát do Kroměříže. Čiperní tamní hoši, budouci to misionáři, sami si již známky roztřídí a ve prospěch Apoštolátu je zpeněží.

Na účel Apoštolátu a slov. misie zaslali kor.: Hruškova A. Strážnice 12, oféra tamtéž 15, Pleskot V. 6'10, místo snubního prstenu Petr a Ant. Horákoví Polehradice 70, Nejezchlebova T. 4, Kašpárek A. 4, Javůrek Fr. 4, Doležel J. 26, Plačková M. 6'60, Šmejkal J. 25, Manoušek Fr. 4, Čupr K. 4, Hlouch J. 50, Smola Fr. 4, Cigoš Kl. 7'40, Spáčil Al. 17, Tunkl K. 20, Procházkova Fil. 1, Hubinský N. 3, Koutný Fr. 14, Kreml Ign. 12, Havlík C. 14, Tončíkova H. 20, Baránek Jos. 44, Kolářikova A. 9'10, Sestry sv. kříže v M. Ostravě 200 + 100, Mar. družina studentů arcib. gymn. v Kroměříži 20, Petrášova T. 23, Nejd. konsistoř v Brně 1210.

Věcné dary misii zaslali: Mar. družina dám a dívek v Brně: 6 korporálů, 6 pall, 6 ručníků, 3 oltární prostěradla, 1 rochetku. Em. Werner, obchod paramenty v Brně, bílý ornát. Poutnický palestinský spolek v Brně polní oltář s příslušenstvím. Jul. Mikulěnka, radní ve Vidči dvě stoly.

Naši miláčkové. Obrázkový životopis svatých a světic vkusně vázaný na křidlovém papíře, který Apoštolát v Kroměříži má dosud na skladě, vynesl prostřednictvím spisovatele P. Al. Pozbyla 1000 kor. Všem šlechtěným dárčům volá upřímně »Pán Bůh zaplať! a o nově prosí dr. Ant. C. Stojan, senátor v Olomouci.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Mstr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a senátor NS., Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

(Podává Dr. Ant. Cyr. Stojan, předseda ústřed. výboru »Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie«.)

Cesta sv. Cyrilla a Methoda na Moravu.

(Další část.)

první polovici r. 863. vydali se sv. bratři naši na Moravu, kamž v červnu dorazili. Zajisté rádi bychom věděli, kterou cestou se ubírali. Dr. Příkryl sestavil dílo, v němž všechny cesty apoštolské sv. Cyrilla a Methoda uvádí. Sam ony kraje prošel, zvěsti, podání a zkazky o sv. bratřích sebral. Kaple a kostely sv. Klimenta, jehož ostatky sv. bratři nesli a které jim byly záštitou, jsou jako ruky u cesty, ukazovači, kudy se brali. Kdekoli se zastavili a pobožnost konali, aneb kázali, zůstalo místo to památným, a pověst v místě tom se udržovala od pokolení do pokolení. A jako první křesťané na hrobech mučedníků konali služby Boží, nad ostatky svatoklimentskými přinášeli blahověstové naši oběť novozákonní. Brzy nad takovým místem byla postavena kaple aneb kostel, jenž hlásal, že tudy kráčela noha apoštolu sv. Cyrilla a Methoda, že tu stala se spása kraji tomuto.

V Pánu zesnulý Dr. Matěj Procházka ve svém díle přezácném, sepsaném s nadšeností nevšední, »Život sv. Methoda«, naznačuje cestu, kterou se brali sv. bratři a rovněž udává, že možno sledovati cestu dle kaplí u kostelů sv. Klimenta. Pravi: »Takové kaple a kostely vyskytují se u hradu Jajce v Bosně, v osadě Kelemen (t. j. Klemens, Klement dle vyslovení maďarského »Kelemen«) v Charvatsku, jímž tedy též sv. Cyrill a Method se ubírali, v osadě sv. Klimenta, nyní tuším již zaslé, v bývalém území slovanských knížat u Blatenského jezera v Uhrách, totiž Příbiny a Kocela, dále kaple a kostelíky sv. Klimenta v Kostelci mezi Budínem a Ostřihomem v Uhrách, jakož i v

Močonce pod Nitrou, kde bylo hlavní sídlo slovanského knížete Svatočpluka, jenž napotom říši moravskou na nejvyšší vrchol velikosti a slávy povznesl. Všecky tyto kaple a chrámy sv. Klementa jsou stkvěle zářícími body a výmluvně vypravujícími svědky, že v krajinách těchto slavili prvoučitelé a blahověstové služby Boží nad drahými ostatky sv. Klementa papeže, a že zde bohnadšenými slovy otvírali bránu k osvětě křesťanské a k věčné spáse.«

Sv. bratří neznali únavy, jediná touha naplňovala srdce jejich, aby totiž mohli kázati Krista a šířiti království Boží na zemi. Přání to svaté překonávalo všechny překážky, sílilo sv. bratry na cestě a neslo je k předkům našim. (Pokračování.)

Apoštolát sv. Cyrilla a Metěoda v arcidiecesi olomucké.

Abychom zjednodušili, ale zároveň posilnili a vybudovali život a působnost našich náboženskoscsvětových spolků, došlo u nás ku spojení spolků Apoštolátu, Matice cyrilometěodějské a tiskového spolku v jediný, jenž ponese název Apoštolátu sv. Cyrilla a Metěoda a převezme jeho stanovy. Členové budou: 1. Zakládající, kdo složí jednou pro vždy aspoň 1000 kor. 2. Řádní, kdo budou platiti měsíčně 50 hal. či ročně 6 kor. 3. Přispívající s měsíčním příspěvkem 25 hal. čili ročním 3 kor. 4. Dobrodínci s ročním darem aspoň 1 kor.

Apoštolát vybudojeme v každé farnosti, zařídíme pro něj sbírky kostelní, výtěžky z některých zábav a akademií jemu odvedeme, aby mohl plniti úkol, jež si předsevzal. Přejeme si, aby dosavadní liknavost zmizela, mrtvo ožilo, vzplanulo nadšení a rostla obětavost. Potřebné tiskopisy a zápisné obrázky jsou již hotovy a možno se o ně přihlásiti v sekretariátě Apoštolátu v Olomouci, Wurmova ul. č. 16.

Ad. Jašek.

Samostatný srbský patriarchát.

Na srbský národ s počátku jeho křesťanství měl silný vliv římský latinismus a teprve sv. Sava, mnich, církve v prvé polovici 13. stol., přiklonil církev silně k byzantskému pravoslaví.

Slavný výbojce, zákonodárce a rozšiřovatel říše Štěpán Dušan se svolením říšského sněmu prohlásil se za cara

Srbů a Řeků. Po tehdejších mínění pravoslavného východu měl míti po boku jako císař i samostatného patriarchu, proto r. 1346 prohlásil car arcibiskupa Joannikija za patriarchu se sídlem v Peči (Ipeku). Svclení k tomu dal pouze bulharský patriarcha v Trnavě, arcibiskup v Ochridě a bohatě odměnění mniši na Athosu. Tím pozvedl Dušan srbské pravoslaví a spojil je s nejslavnější dobou srbských dějin. Nešťastnou bitvou na Kosově poli s Turky r. 1389 ztratilo Srbsko samostatnost, ale patriarchat se udržoval dále i pod panstvím tureckým. Náleželo k němu 11 metropolitů, 5 arcibiskupů a 4 biskupové.

Patriarcha Arsenij po nešťastném pokusu vzpoury proti Turkům (1690) odstěhoval se s 37.000 rodin na půdu uherskou; patriarchat srbský trval však dále, jen že se dostal do rukou řeckých. Když r. 1765 přelhl do Ruska patriarcha Basil, svrhl koupí pečský patriarchát na sebe řecký patriarcha cařihradský, čímž srbská církev pozbyla samostatnosti a dostala se opět pod Cařihrad (1766). Za věrnost a oddanost Srbů rakouská vláda r. 1848 přiznala karlovickému metropolitu název patriarchy. V září t. r. vyhlásil jugoslavský princ vladař slavnostním způsobem tento nezávislý karlovický patriarchát pro celou samostatnou srbskou pravoslavnou církev. K této dějinné události shromáždili se četní hodnostáři státní i církevní jakož i množství věřícího lidu. V Karlovcích raší nyní příznivý proud pro sblížení s církví katolickou. Kéž i tato významná událost v dějinách srbské církve jest krokem ku sblížení a konečnému spojení obou největších a nejstarších církví křesťanských!

Ferd. Nesrovnal.

Studentské cyrilometodějské odbory.

»Jen stěblo aspoň zbudit mezi skalím.
jen jeden vsadit do úhuru květ.
jen jedním aspoň přispět zrnkem malým
k té setbě pro žeň šťastnou přístích let . . .«
Sv. Cech: Modlitby k Neznámému.

Na močutném stromě slovanského misijního spolku Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje« vypučela za letoších jarních dnů nová ratolest. Její svěží zeleň dává naději silného růstu, květů a plodů přístích let . . . Je to »Studentský cyrilometodějský odbor« při »Apoštolátě« (SCO.) Dvoji cíl »Apoštolátu« je i jeho cílem. Předně obrací zření k misím slovanským, chce přispěti k práci unionistické. Dnes, kdy ruské pravoslaví dožilo se smutných dnů a sami pravoslavní biskupové a představení klášterů obracují zraky k Římu, studentstvo jako složka slovanského národa českého poznává hodinu svého povolání. Běží o to nejvyšší a největší: O jedno Království Bo-

ží na zemi. Na našem národě je býti prostředníkem sjednocení. A je to výkvět národa — naše katolické studentstvo, jehož srdce bije upřímnou účastí na náboženské, mravní a sociální bídě milionů našich bratrů slovanských. Pro ně chce studentstvo pracovati.

Pod vítězným praporem Kristovým sdružené studentstvo chápe plně význam idey velikých misionářů slovanských sv. C. a M., zvláště též pro národ náš. Pozoruje, jak pravý cyrilometodějský duch, duch to lásky a pokoje, u nás mizí a duch moderní nevěry pod různou maskou uchvacuje i mladé duše a srdce. Chce proto usilovati, aby samo bylo cele prodřeno myšlenkou cyrilometodějskou, chce ji však též zanést i do nejdlehlších krajů vlasti československé, aby pronikla, ovládla a pojila!

Proto se studentstvo přihlašuje k práci apoštolátní. Jde k pramenu, z něhož mu vyprýští hojné požehnání, jde k zdroji velikých myšlenek, chápe se prostředku vlastního vnitřního náboženského prohloubení. Na poli misijní práce přikládá ruce k pluhu i student, aby s »Apoštolátem« zorával slovanské lány a za obětí a modlitby zaséval símě v čerstvé brázdy.

Volná, zvláštními stanovami nevázaná, organisace »Studentských cyrilometodějských odborů« dává každému horlivému studentu v kterémkoli místě příležitost nadšené spolupráce. Při »Stud. soc. sdruženích«, mar. družinách, na školách a ústavech, ustaví se, pokud možno, hromadně místní »Stud. cyrilomet. odbor« a členové se rozdělí pro snadnější a praktické provádění apoštolátních úkolů na pětičlenná družstva s předáky, kteří volí hlavního vůdce, jenž oznamuje »Apoštolátu sv. C. a M. (SCO.) Kroměříž« počet družstev, odvádí příspěvky, výnosy z podniků »SCO.« atd. a dostává pro družstvo časopis. Tam, kde se hromadné zřízení »SCO.« provést nedá, cíl student snadno získá ještě čtyři druhy a tvoří s nimi družstvo »SCO.« Takových družstev jistě za nedlouho povstane více, načež se sdruží v místní »SCO.« s hlavním vůdcem v čele. Pětičlenné družstvo »SCO.« je organizační jednotkou »Apoštolátu sv. C. a M.« Měsíční příspěvek družstva musí se výši rovnat aspoň příspěvku jednoho údu »Apoštolátu« a předplatitele časopisu téhož jména. Nepatrný příspěvek připadající na jednotlivce vybere předák družstva a odevzdá vůdci. Jakmile dosáhne »SCO.« žádoucího počtu, vyjde při »Apoštolátě« studentská misijní příloha: »Apoštolát«, orgán našeho »SCO.« Studenti — vřelým zájmem a účastí na práci misijní za svých let studijních, v době, kdy mládí srdce s nadšením přijímá nejsilnější právě dojmy a ideály pro celý život, dávají záruku, že náboženské ideály zůstanou jim vůdčí hvězdou i v dalším životě. Proto je »Apoštolát« zve a vítá ve svůj střed!

Fr. Všečeka.

Misijní hnutí v Americe.

No jistou dobu, jejíž jsme ještě pamětníky, jevila se jakás odvislost Ameriky od Evropy. Obyvatelstvo tohoto nového světa se tehdy odvádělo hlavně z Evropy vystěhováním. Pamatujeme se ještě z dětství na křiklavé reklamní plakáty a mapy Spojených Států, zasílané i do zastrčených dědin na naší vlasti a na reklamní písně jarmarečních zpěváků opěvující americký blahobyť. Nebylo tehdy snad ani jednoho místa, kde by nějaká zmámená rodina nebyla ohlašovala dražbu majetku za účelem odchodu do Ameriky.

Časy ty pominuly; později již zabráňovala americká vláda nejednomu přístup, kdo by se byl rád na její břehy uchýlil a posílala jej zpět, odkud přišel.

Ve světové válce pak se vyšinula Amerika na místo čelné. Ta, která byla kdysi ráda, když nějaký Evropan přijal od ní farmu — jala se rozdávat v Evropě rozparcelovaná království a císařství. Otrhaná a hladová Evropa vztahuje k ní své ruce a čekává od velemocné Ameriky oděv, chléb — všechno. Amerika stojí tedy dnes v čele světového hmotného blahobytu a moci i bohatství; avšak chce při tom také stát v čele snažení ideálnějšího, v čele činnosti misijní. Náběh k tomu se již stal.

Dosud se misijní činnost v Americe valně nejevila. Amerika potřebovala misijního příspěvní odjinud. Z Evropy přicházeli kněží, aby tam působili ve všech oborech duchovní práce: mezi katolíky i mezi nepokřtěnými Černochoy a Indiány. V posledních předválečných letech sdružili Američané veškeru činnost tohoto druhu daleko lépe, než do té doby byla; zvláště obrátili pozornost k černochům, kteří pro nevraživost mezi bílou a černou rasou byli značně zanedbáváni. Nyní, po válce, se odhodlali s houževnatostí vlastní Američanům obrátit se k dosud zanedbávanému se strany jejich oboru misii zámořských mezi pohany. Již jest založeno v Americe několik misijních domů k témuž účelu a zahájeno šíření misijních spolků ve Spojených státech, jichž úkolem jest probouzení misijní povolání a sbírání peněžitých prostředků.

Hlavní věcí však jest vytvoření vůdčího místa, středistě, odkud bude vycházeti popud i celá úprava misijní činnosti, která má býti co nejúčelnější podniknuta.

Nový misijní program.*)

V katolické církvi Spojených států se připravují veliké věci. Napjetím a spojením všech sil a pomocných prostředků, agitací, jaká jest možnou jen v Americe, kde se vše provádí v obrovském měřítku, má činností misijní býti tak spomoženo, že během 25 let hodlá táž země zaujmouti vůdčí místo ve světových misiiích.

*) Viz článek P. Alfonsa Vátha S. J. v Kath. Mis. 1920 č. 7

Od 22. až do 25. července 1919 se konala porada 40 odborníků, kněží i laiků v Notre Dame (stát Indiana), v domě společnosti sv. Kříže. Svolal ji ze čtyř biskupů se skládající »výbor pro záležitosti a zájmy katolické«, nástupce »národní válečné rady.« Úlohou porady bylo připravit nastávající velkou biskupskou konferenci. Byly utvořeny tři odbory: misijní, práce sociální a tiskový. Duší odboru misijního byl horlivý ředitel Church Extension Society*), prelát Kelley. Výsledkem porad byl rozsáhlý program, navrhuující nové zásady pro společnou činnost církve katolické. Od 24. do 26. září se konala ve spolkovém hlavním městě Washingtoně biskupská porada, dojísta nejznamenitější v dějinách Spojených států. Bylo přítomno 92 velepastýřů — Spojené státy mají 101 arcibiskupství a biskupství — a přes 600 kněží a laiků. Program sestavený oněmi čtyřiceti byl ve všech svých částech přijat a byly utvořeny rozličné výkony a pověřený vykonati usnesení. Nás zajímá na tomto místě hlavně úprava otázky misijní. Byl sestaven sbor pěti vynikajících církevních knízá a cpatien vší pravomocí, aby uskutečnil zásady návrhů notredamských.

Sbor ten se nazývá »American Board of Catholic Missions**) (A. B. C. M.)***) a tvoří jej tyto členové: arcib. Moeller z Cincinnati, arcib. Mundelein z Chicaga, arcib. Hayes z Nov. Yorku, arcib. Hartz z Omahy a bisk. Canevin z Pittsburku. Tomuto sboru jest podřizena veškera vnitřní i zevnitřní činnost misijní, jakákoliv organisace i každý misijní podnik. Tedy: veškere život spolkový, misijní ústavy a semináře, misijní tisk, sbírka almužen i jich rozdělování. V poslední záležitosti jest neodvislým od francouzského »Dila šíření víry« i »Dětství Ježíšova«. Sboru A. B. C. M. jest připojen výbor poradný, devítičlenný (Advisory Board); jsou to zástupcové hlavních misijních spolků a misijních společností a povedou běžné záležitosti.

Po biskupské konferenci začal A. B. C. M. ihned činnost. Misijnímu programu dána konečná úprava a byl předložen propagandě**).

Odpověď římské misijní vrchnosti dosud nedošla. Novou úpravou obou světových spolků misijních***), již se překládá jich hlavní sídlo do Říma, očekávají ve Spojených státech jakožto naprosto jistou. Nejen hierarchie, nýbrž i laikové žádají odluku od Francie.

Žasne nad novotou a smělostí plánů amerických a hledíme jejich dalšímu vývoji s největším očekáváním a blahými nadějemi vstříc.

*) Společnost šíření víry.

) Americký úřad pro katolické misie. — *) Zkratka podobně jako nyní unás známá YMCA. V Americe jsou takové zkratky oblíbeny.

**) Ústřední úřad pro misie v Římě.

***) »Dilo šíření víry«, »Spolek Dětství Ježíšova«. První spolek vydává i u nás v Praze český čtvrtletník »Věstník dila šíření víry«, čímž doplňujeme seznam misijních časopisů u nás na str. 74.

Mučednictví unie na Podlesí.

Dle věrohodných pramenů P. J. K. z Podlesí přeložil Ad. Jašek.

(Dokončení.)

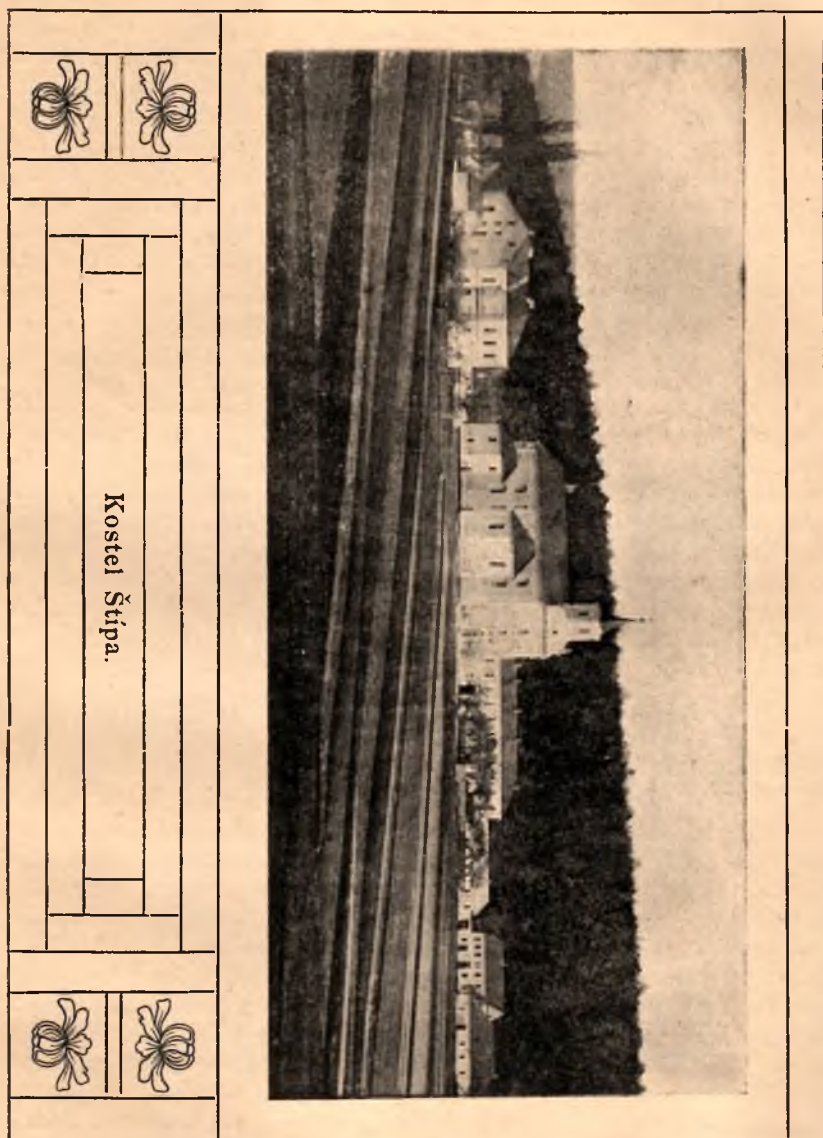
Moskvin měl ještě i jiný způsob, aby sjednocené přitáhl k pravoslaví. Umyslil si, že každého roku vypraví zadarmo z různých vesnic 50 sjednocených za asistence několika popů do nejslavnějšího ruského pravoslavného poutního místa — do lavry kijeverské, aby úctou tam uložených četných ostatků svatých, a nádhernou bohoslužbou je naklonil pravoslaví. Bylo na pouť povoleno pouze 500 rublů, ale mysliło se, že dráha dá cestu zdarma. Jeres-polská kolej skutečně povolila 40 lístků třetí třídy a 5 druhé třídy zdarma, ale to bylo pouze do Brescija, kdežto dále povolení nebylo.

R. 1881 poutníci byli vypraveni za doprovodu dvou popů. Seděli ve vlaku, nevěděli, proč jedou, byli jako bludné ovce.

Kijevská lavra, byvší telegraficky vyrozuměna, vyslala naproti tak důležitému průvodu své kněze a povozy pro poutníky a co nejslavnostněji je uvítala. Vykázali těmto neobyčejným hostům zvláštní místnosti, všim je zaopatřovali a po čtyři dny jako v zajetí konali s nimi duchovní cvičení. Aby je osvětili, přesvědčili, odpor u nich zlomili a navrátili je pravoslaví, pracovaly na tom všechny znamenitější síly kláštera od představených počínaje. Žehnali sjednocené kříží, svatými divotvornými obrazy, prováděli je mezi památnými ostatky svatých, učili je žehnati se, činiti poklony, říkati modlitby atd. Ale vidouce, že všechna práce a námaha jest marná a sleva jejich padají na tvrdou skálu, zanechali vše, nenutili jich už ani ku sv. zpovědi, kterou pouť měla zakončiti, a poslali je domů jako prasnivé ovce.

R. 1882 vypravili nové procesí. Velmi zajímavě o tom po návratu pak vykládali účastníci. Pěkně, slavnostně je opět přivítali, vše jim v kláštere dali a věnovali jim zvláštní náležitou pozornost. V jeskyni je vodili od světce ku světcí. V jednotlivých jejich celách konají se též různé pobožnosti a obřady. Přišli do cely »mirotočivého« t. j. světce, jenž rojil sv. olej. Mazávali jim na čele poutníky. Když toho velikého vyznamenání mělo se dostati i našim poutníkům, ustoupili, nepřijali, pravíce, že nejsou hodni takové milosti. Průvodcové viděli v tom neslýchanou drzost, ale neustali ve své horlivosti. Přišli do cely sv. Ivana »mnogostradajučigó«. Tam se vkládá na hlavu každému poutníku zvláštní čepice světceva. Než naši sjednocení děkovali za ten vzácný obřad, vyznávající, že hříšné hlavy jejich nejsou hodny, aby na nich čepice spočinula. Mniši se velmi na ně rozhněvali a vyčítali jim, že každý poutník jest povinen podrobiti se obřadům.

»My jsme nepřišli na pouť«, odpověděli sjednocení. »Jste na omylu. Nás tu dopravila policie, abychom se podívali na památky vaše. Nejsme pravoslavnými a pravoslaví nikdy nepřijmeme, jsme Poláci a katolíci.«

Pohoršení takovým drzým výkladem sjednocených, už neukazovali jim mniši ničeho, aniž co vysvětlovali.

Za to nazejtří sjednocené vešli do cirkve u lavry, a archimandrita v kázání velmi zle vyčínal sjednoceným za jejich odvážnost. »Ať jsou proklati nevěřící,« hřímál, »ať na pole

jejich padají kamenné kroupy, ať jim Hospodin nedá ani zdraví atd.« Sjednocení se chlíželi po církvi, zda nestojí někde po straně připravení kozáci, aby se pustili s nahajkami do nich. Než po bouři slov ničeho se nestalo.

»Potom už nás nic nezajímalo v lavře«, vypravovali sjednocení, a hleděli jsme jen, abychom odtamtud vyvázli. Proto jsme se dorozuměli o společném záměru, dostat se nepozorovaně do katolického kostela a upřímně se tam pomodlit. V noci jsme nespali, a sotva počalo svítati, byli jsme na nohou. Strážce za malé zpropitné nás bez překážky pustily, neboť jsme jim řekli, že jdeme se podívat na kijeverské chrámy a tam se pomodlit. Kolem 8 hodiny dostali jsme se do katolického kostela. Jak jsme se zaradovali, když vycházel právě kněz, aby sloužil mši sv. Klekli jsme před oltářem, oplakávajíce bídný osud svůj, a leželi jsme na tváři své až do konce mše sv. Chtěli jsme přistoupiti i ku sv. zpovědi, a bylo by se nám to i podařilo, kdyby policie již nestála nám v patách. Strážníci přistoupili k nám a kázali nám, abychom ihned se dostavili k vrchnímu správci policie, který o 9. hod. již na nás čekal. Byli jsme jisti, že nás zavrou nebo budou bít za naše bezbožné chování v lavře. Vycházejíce z kostela, slzami skrápěli jsme u vchodu rány Spasitelovy a žehnali jsme se vroucně svěcencu vodou, aby věc dobře dopadla. Když jsme byli na policii předvedeni, vrchní správce s papírem v ruce nás čítal. Nescházel ani jediný. Potom hněvivě se rozkřikl na nás, proč jsme šli do kostela katolického, když pravoslavným to není dovoleno činiti.

Odpověděli jsme, že jsme katolíci a že dobrovolně nikdy pravoslaví nepřijmeme.

»Proč jste tedy prosili ckresního hejtmana, aby vám dovolil sem připutovati a navštívit sv. ostatky v lavře.«

»Ani jsme nechtěli, aniž jsme koho prosili. Hejtman nás vybral, poslal povoz pro nás, naložil na vlak, a jeli jsme.«

»Lžete! Mám v rukou černé na bílém, že jste toužili spatřiti Kijev a že jste pravoslavní.«

»Že nejsme pravoslavní, povědí vám i mniši v lavře i strážníci, kteří nás našli dnes na mši sv.«

»Mlčte a navratte se, kde je vám vykázano místo!«

Policie zavedla nás do lavry, ale tam byli na nás tak dopálení za vše, co jsme jim provedli, že nás odtamtud vyhnali, ale peněz na zpáteční cestu už nedali.

Poděkovali jsme Pánu Bohu, že se nám nestalo nic horšího.

Doma radostně vykládali o všech příhodách, a výklad jejich šel od úst k ústům, tak že konečně dověděl se o tom i okresní hejtman, který poutníky k sobě pozval a pohrozil jim nejtěžšími tresty, nepřestanou-li si dělati posměch ze svatých míst a věcí ruských.

Tak vítězili sjednocení vždy přes všechny chytrosti a nástrahy pravoslavných, kteří používali moci a zbraně, jak se jim zdálo, že dojdou k cíli.

Nadprokurátor sv. synodu Pobědonoscev podáváje správu v r. 1880 o stavu pravoslavi na Litvě, praví mezi ostatním pláčtivě: »Pravoslavní navracení z unie na Litvě mají ještě silný sklon ke katolicismu a mnoho jich zjevně ještě osvědčilo, že jsou katolíky. Příčinou tohoto smutného zjevu vidí litenský biskup v tom, že byli velmi rychle a náhle přijati do pravoslavi, zvláště v letech 1865—1867 bez jakékoli přípravy, a pak neustále podléhají vlivu latinských polských kněží. Jedinou odpomocí jest, zbaviti je onoho vlivu a utvrditi vliv pravoslavný«.

Jako Pobědonoscev, podobně ztěžují si i pravoslavní kněží. Nahajky, vězení, pokuty, vývoz do vnitra říše a na Sibiř, to byly prostředky, jimiž utvrzovali pravoslavi. Vliv dobrých kněží zůstane, byť je násilně rozehnali na vše čtyři větrové strany.

Jak utvrzovali pravoslavný vliv, bylo dostatečně vyličeño. V Cholmskovaršavském diecešním věstníku z r. 1882 čteme nářek pravoslavného kněze: »Deset let pobytu mého na Podlesí přesvědčilo mne, že Poláci nejinak než s koncem světa přestanou býti apoštoly sjednoceným. Moje farnost leží poblízku okres. města, majíc 5 přiřařených vesnic. Když pozemky kněží latinských byly rozdány nám, vojinům a policajtům, farnost se zvětšila ještě o jednu ves. Splynutí sjednocených s pravoslavím r. 1875 musilo je na vždy odervati od víry praotců a vehnati je do kostela. V mé farnosti na počátku nebylo vůbec latiníků, ale později vyrostli z místních i přistěhovaných sjednocených, kteří sem přibyvše a změnivše jména zůstali katolíky a nejchabratnějšími chháji správy polsekokatolické. Sjenocení uzavírajíce sňatky s Poláky, byli ztraceni pro ruskou národnost. Děti sjednocených třeba byly pokřtěny v cerkvi, modlí se polsky, tíhnou na stranu polskou, ba neznají jiného kromě polského světa. Pozemky kněží byly rozděleny sjednoceným vojinům, ale ti, kteří se na nich usadili, jsou největšími nepřáteli ruské církve. Když po polském povstání r. 1863 za trest zdejšími Polákům vesnice dostala se ruskému generálu hraběti Nirodovi, ani pro ruskou správu ani pro pravoslavnou církev nevzešel z toho nižádný užitek. Generálové lesy prodali Němcům a majetek pronajali Polákům, a sami žili v Petrohradě . . .«

Dále si stěžuje kněz, že je vlastně jen na papíře duchovním správcem, bez věřících, kteří se modlí polsky, zachovávají svátky polské a o ruských pracují atd.

Rok 1875 zabil úplně ruskou správu a chrám. Ani přede dvěře cerkve nikdo nevstoupí. Faře s pravoslavným popem se vyhýbají jako čert kříži. Vše, co ruského a pravoslavného, pustne, hyne. Ruští generálové byli podarováni polskými polnostmi a lesy, ale nežijí mezi lidem pravoslavným, nýbrž daleko v městech; jen jednou do roku přicházejí si pro činži a aniž se

pomodlili v pravoslavné cerkvi, rychle opět utíkají do měst, jako by se báli míst těch, že kletba Boží by je zastihla.

Postavení popů bylo velmi nemilé a trapné. Žili jako na pensi, bez práce, bez oveček; veškerá jejich činnost záležela

Panna Maria Štípská.

v tom, že psali nářky na kněze katolické a pány polské, ale o evangelium Kristovo se naprosto nestarali. Stali se nihilisty ducha. Tak jistý kněz si ztěžuje v pravoslavném Věstníku, že »Uhři« roznášejí po celém Podlesí obrázky katol. svatých a papeže Lva XIII. V každém sjednoceném domku najdeš, praví

ztížnost, obrazy svatých církve latinské a papežův, ale marně sháníš se po nějakém světcí pravoslavném.

Lid pravoslavný nesmírně hnul k stolici apoštolské. Dobře věděl, že čím užší a trvalejší bude spojení s ní, tím více prohloubí a utvrdí i svou sv. víru. Když se dověděl r. 1878 o smrti papeže Pia IX., přes všechny obtíže se strany policie i za velmi nepříznivého počasí hrnul se do katolických kostelů, aby tam vykonal pobožnost za něho. Když pak byl zvolen Lev XIII., v každém domě mezi svaté věšeli si jeho obraz a ne v jednom případě sváděli bitky o něj s četníky, kteří obrazy papežovy sbírali a zničili-li jej, ihned se sjednocení starali, aby si opatřili nový.

Jistý kněz pravoslavný obešel několik farností, stěžuje si veřejně, že všude se rozmáhá katolická víra na úkor pravoslavi a hlavní příčinou toho jsou polští písaři na obcích, kteří tajně šíří katolismus, manželství s polkami a polští kněží. Všude prý se zachovává kalendář polský a žije všeobecné mínění, že Polsko a katolismus budou brzy obnoveny. Dovolává se rychlé pomoci se strany ruských úřadů.

Když archierej Modest přijel na visitaci do pratulinské farnosti, samojediný pop s pláčem jej vítal na prahu cerkve, omlouvaje se, že nemá oveček. »Ani rukou, ani nohou, ani hlavy jsem nesetřil,« vykládal pravoslavný pop. »Modlil jsem se, trpělivě obcházel sjednocené dům od domu, prosil, zapřísahal, kam jsem vnikl a kde přede mnou dveří nezavřeli, ale vše nadarmo. Jsou hluchí k slovům mým, nerozumějí horlivosti mé, škoda tu pravoslavné perly pro nenávidný lid.«

»Spasen budeš za práce své,« těšil ho archierej, »lid bude proklatý, že odvrhne víru pravoslavnou.«

Archierej vida shromážděny zástupce obce před sebou, rozdával jim pravoslavné obrázky, křížky a památky, aby se měli před čím modlit. »Děkujeme Vám,« odpověděli, »máme doma svaté obrázky a na sobě křížky a škapulíře. Lépe by bylo, kdybychom dostali zpět modlitební knížky, které před vaším příjezdem strážníci nám pobrali.«

Archierej očividně se rozhněval nad takovou smělostí, kázal zabalit své obrázky a odjel.

I nové pravoslavné poutní místo stvořili v Lesně. Přípravy na svatodušní svátky, jako hlavní pout, konaly se veliké. V celém okolí sháněli lid již delší dobu před poutí. Účastníkům pouti slibovali 5 rublů, povoz, jídlo a pití zdarma; kdo by nechtěl se účastnit, musil dát povoz pro ty, kteří byli ochotni. Leč přes to přece všechno jen málo poutníků se sešlo; většinou to byli pravoslavní úředníci, kteří se dostavili, aby se dobře poměli.

Ani pravoslavná pout netáhla.

Z veřejných zaručených ukázek možno směle říci, že sjednocený lid na Podlesí byl účinným obráncem sv. víry, mužným jejím vyznavačem, obětí, mučedníkem. Ti, kteří zemřeli

v boji za sv. víru, byli v pravdě mučedníky. Nikdo z nich netrpěl pro pýchu, marnivost, nenávisť nebo chválu lidskou, ale toliko z přesvědčení, že katolickou víru třeba krví podepsati. Každý z nich trpěl, strádal nouzí a hlad, zbitý ležel v nemocnici,

Vnitřek poutního chrámu Páně ve Štípě.

chřádl ve vězení, s odkrytou šíjí beze strachu šel vstříc na smrt — jedním slovem byl hotov každé oběti i života, jednalo-li se o sv. víru. Slabé ženy vyrovnaly se co do stálosti v utrpení a pronásledování mužům silného ducha.

Hoši a dívčiny závodili často o palmu prvenství ve vyznávání svého náboženství. Duše jejich se sílila a radovala, když veřejné vyznání své víry odpykávali nahajkami, ranami, vězeními. Dokonce i sjednocená nemluvnata vstupují do šlépějí svých matek, stávají se vyznavači, obětní; tulí se k vyschlým prsám svých mučených matek, které v mateřské lásce je tulí k sobě.

tiší jejich pláč a polibkem materským pasuji je na rytíře utrpení. Ale jako pupě utržené od kmene nebo mrazem přejitě vadné, usýchá, tak i děti sjednocené od pro násleďování, z nouze a hladu trpí, chřadnou, umírají. Které přežily a dočkaly se radostného roku 1905, kdy byl vydán ukaz carský o volnosti svědomí, jako dospělí mužové a ženy vystoupili z taji vyznávání náboženství a přestoupili pak zjevně ke katolicismu.

Lid zbaven kněží, kostelů sám se udržuje v milosti Boží, posiluje se v dobrém, stává se nezáleklým bohatýrem v boji proti pravoslaví, ba učí vzácným příkladem svým celé okolí.

V květnu roku 1883 jel z Říma papežský delegát, arcibiskup Vanutelli na korunovací cara Alexandra III. do Moskvy. Všechny stanice na Podlesí dráhy terespolské jsou obsazeny hustě policií, která brání sjednoceným, aby se přiblížili ku dráze, kterou projížděl vzácný host Ruska z Říma. Ale sjednocení násilím si vynucují vstup na nádraží, kupí se, vspínají ruce k papežskému zástupci, plačou a volají o pomoc, aby Řím pomohl . . . Tak úpěnlivá a pronikavá je prosba jejich, že všude podle dráhy klečí, padají až před kola lokomotivy, zastavují vlak, jen aby dostali aspoň požehnání a slovo útěchy od vyslance sv. Stolice. Úpěnlivě volají: »Otče, požehnej nám! Otče, zachraň nás! Jsme jako rozptýlená stáda bez pastýře, beze svatyň, nemáme svého oltáře! Nevíte-li o nás v Římě, jen řci sv. Otci, že jsme trápeni a mučeni za sv. víru, my přece chceme až do smrti býti věrnými jeho dětmi. Ať sv. Otec pracuje pro nás, pečuje o nás, brání nás . . .«

Nic nepomohly ani protesty Říma, Rusko obřadu sjednoceného nedovolovalo, až výbuch revoluce roku 1905 pouta uvolnil, a paprsek naděje na volnější budoucnost zasvitl. Tehdy oni trpitelé, kteří musili svou víru katolickou tajiti, veřejně přešli ke katolicismu a byli šťastni.

Svoboda ta ovšem netrvala dlouho, neboť hromadným přechodem k víře katolické Rusko zaleklo se svého kroku, ukaz svobody částečně odvolalo, částečně silně ztížilo. Teprve velká revoluce za světové války roku 1917 přinesla svobodu, ale bolševismus zastavil rozvoj náboženského života.

Zvěsti.

Z Velehradu. Dne 6. září přibyli se Sv. Hostýna na posv. Velehrad lurdští poutníci počtem přes sto a přinesli s sebou z Prahy vzácnou památku: obraz P. Marie s ostatky předních slovanských katol. světců. Obraz střední celkem neveliký představuje P. Marii s Ježíškem na rukou. Jest to velezdařile opravený a dle novodobého umění upravený snímek (kopie) památného obrazu ve chrámu P. Marie Sněžné v Římě, před nímž klečeli a obětovali staroslovanské knihy svaté dle podání naši sv. bratři, Cyrill a Methoděj. Kolm obrazu jest v emailu umě-

lecky provedený nápis od prof. Svobody: »Maria, Matko zá-
duci, Tys Královna všemchoucí, prosíš za nás za křesťany
svého Syna Hospodina.« Tvář P. Marie i Jezulátka jest tak
jemně a umělecky provedena, že dýše živostí, něhou, zdá se,
jako by prozařovala věčnou lásku, klid a moudrost, vlévala
důvěru a úctu a nabízela milost a požehnání. Obraz maloval
profesor Em. Dítě. Vytepaný nápis na svateczáři P. Marie zní:
»Já jsem Matka krásného milování«, a na Ježíškově: »Beránku
Bcží, daruj nám míru!« Jak obraz tak i rám jeho jest vysoké
umělecké ceny a památný. Nad Madonnou vznášejí se dva an-
dílci nescucí korunu svatováclavskou. Modeloval je profesor
Štěpán Zalešák, jenž navrhl celý rám. Jest z bronzu v ohni zla-
cen. Uprostřed nahoře na něm jest nejvzácnější památka —
ostatek z trnové koruny Páně. Na pravé kolmé stěně rámu
jest obrázek sv. Václava, naproti sv. Ludmily, pod nimi upro-
střed sv. Methoděj s lasturou křtící a naproti sv. Cyrill se staro-
slovanskou azbukou. Jest to nové zdařilé provedení obou
světců. Pod nimi s prava bl. Jan Sarkander a s leva sv. Jan
Nepomucký. Na dolní části rámové s prava představuje obrá-
zek, kterak papež Hadrian II. klade slovanské knihy svaté
před oltářem P. Marie a světi je; za ním klečí naši sv. bratři
Cyrill a Methoděj. Obrazek s leva znázorňuje sv. Cyrilla, an
se modlí před křížem, vzadu dnešní Velehrad, nad nímž klene
se duha míru; vedle sv. Methoděj učí žáky v Osvětimanech. Na
pravé straně ku středu jest papež sv. Kliment a s leva sv.
Josef s rozvinutým proužkem: »Sv. Josefe, oroduj za misijní
školu velehradskou!« Uprostřed jsou ostatky sv. Josafata.
Drcbnomalby navrhli akad. malíři Ant. Krysan a Urban. Rám
jest poset drahokamy (ametysty, karneoly, heliotropy, jaspidy,
malachity a j.), jež zasazoval prof. Nevotný na uměl. škole.
Obraz ovšem není celý, neboť přijdou k němu ještě dvě po-
boční křídla, která budou obsahovati ostatky a obrázky jino-
slovanských katol. světců. Obraz bude umístěn v kapli na
evang. straně svatyně (naproti sakristii).

Papežský ústav sv. Cyrilla a Methoda utěšeně vzrůstá.
Kdežto v loni měl ve 4 třídách 36 chovanců, má jich letos v 5
třídách 70. Jsou z celé skro republiky. Dospělejší založili si
i cyrillomethodějský kroužek mezi sebou, jenž bude hlouběji pě-
stiti snahy a práce cyrillomethodějské.

A. J.

ROZMANITOSTI.

Sdružení říše Kristovy.

Jako každý jednotlivý člen ve své působnosti, tak i náčelník je po-
vinen největší dbalosti ve svém úřadě na rozdíl od úřadování státních
zřízení. Jemu nestačí znáti povrchně síly, jimiž vládne; dlužno vyzkoušeti
vědomost, nadání, prozíravost, pamět, dar slova, a nezakládati svých roz-
hodnutí na neurčité výslednici, jaká bývá na vysvědčeních. Vykonáváje

svůj úřad, nemá spoléhat na zásadu, že za nemocným nikdo nemůže se hnáti, jak by mohl spoléhat, kdyby běželo pouze o přesnou povinnost. Záhada, kterou nelze rozřešiti za den, může býti rozřešena za měsíc. Tuto bedlivosti uchrání se mechanického pojmání svého úřadu. Nebude tedy byrokracie, nachdílelých zpráv — více méně hodnověrných — o členech Sdružení. Budou se zaznamenávat průkazy ctnosti členů Sdružení předané nahedle neb při zvláštní zkoušce. K vyličení těchto konkrétních případů nepřidá se subjektivní úsudek. Každý náčelník je povinen zkoumati tyto případy, aby poznal ctnosti svého podřízeného. Co se týče nedostatku ctnosti lze zapisovati toliko výklady podané nebo potvrzené podřízeným v jeho obraně, na př. že byl nespokojen nespravedlivým nakládáním, že nepamatoval na zájmy bližního pro nedostatek všímavosti. Stran jiných vlastností sluší přidržovati se pozitivních výsledků zkoušek i podniků členů Sdružení; zápisy o nich budou chovány; rovněž zápisy o nezdaru, k těm však se přidá výklad podaný zkoušeným v jeho obraně.

Náčelník máji uchovat v tajnosti všechny zprávy podřízeného, ústní i písemné, týkající se jeho osobních věcí. Nemohou jich zdělit s jinými, leč by podřízený, když se ho optali, bez váhání odpověděl, že si nepřeje, aby věc zůstala tajná, aneb potvrdil to písemně.

Náčelník není zavázán vykázati se svým podřízeným tím, jak se snažil, aby jim pomáhal; ovšem svému náčelníku; bude však přece s prospěchem, když podřízeného uvědomí, nedostává-li se, z čeho by mu pomohl uskutečniti jeho svaté záměry. Možná, že vynalézavost podřízeného ukáže mu pomůcky ještě nevyzkoušené. Náčelník nemá se domnívati, že jeho láska nebude brána v pochybnost, a že všichni budou přesvědčeni, že kdyby mohl, udělal by více pro blaho podřízených a pro slávu Páně. Má-li občina sama v něčem nedostatek a nemůže-li náčelník vyhověti, má se omluviti před občinou, jako by se omluvil před Ježíšem Kristem, kdyby ten byl jeho hostem. Nemocným je povinen prokázati něžnou pečlivost z lásky k nim a zpravidla též v naději, že jim poskytne možnost, aby prodloužili své působení. Vůči zdravým má dvojnásobnou povinnost: bratrské lásky a péče o nástroje slávy Boží.

Mimo to každý člen je povinen poslouchati stran přijetí v Sdružení a ponechání v něm, neb v skupinu A a v ní, a ve všech věcech, které mohou býti příkazány na základě ústavu Sdružení nebo za trest přiměřený za porušení pravidel. Zvolil-li náčelník podřízenému zvláštní odbor, je tímto rozhodnutím vázán i jeho nástupce, pčněvadž nesluší míti podřízeného k všelikému zaměstnání. Náčelníci mohou a mají žádati na každém zdravém členu denní práce šestihodinné (mimo modlitby). Příkazati něco, co nepatří k programu, jež si Sdružení vytkló, bylo by nezákonné a nikdo není povinen podrobiti se takovému rozkazu.

Prosi-li někdo pomoci u náčelníka a není-li jasno, že uskutečnění jeho úmyslu vede k větší slávě Boží, náčelník má se ctázati (ale podřízený měl by předejiti tuto otázku), proč myslí, že tím prokáže Bohu větší čest; a běží-li o jeho vlastní činnost, ne o návrhy pro jiné, na jeho výklad přistoupí, leč by bylo jasno, že nelze věc bráti vážně. Otázka se mu klade spíše za tím účelem, aby byl přibezděčen přemýšletí o své vlastní odpovědi. Není-li z čeho jemu poslouchati, bude mu dovoleno sháněti na to jinde. Shledá-li náčelník sám, že vykonání té věci poslouží k větší slávě Boží než opominutí, bude se o to starati jako o věc Sdružení.

(Dokončení.)

Prosíme všechny odběratele našeho časopisu, aby nám poslali doplatné za Apoštolát. Při nynější drahotě tisku bez tak doplacíme. Doplatte všechny dluhy, neboť nový ročník časopisu přechází na účet nového majitele; neztěžujte nám tedy ještě práce a zašlete doplatné ihned.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Zakladatelé a pořadatelé:

Mgr. Dr. A. C. Stojan, kanovník a senátor NS., Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži

Zahrádka Cyrillo-Methodějská.

(Podává Dr. Ant. Cyr. Stojan, předseda ústřed. výboru »Apoštolátu sv. C. a M. pod ochranou bl. Panny Marie«.)

Cesta sv. Cyrilla a Methoda na Moravu.

(Dálší část.)

Naši sv. věrověstové blíž se k národu našemu, nesouce mu požehnání Boží a osvětu novou. S větrem o závod šíří se krajem zpráva, že přicházejí na Moravu mužové Boží.

Raduje se Rostislav a jeho velmoži, touhou hoří předkové, aby viděli sv. apoštoly. Při veškeré pobožné myslí a při veškeré pohanské zbožnosti nebyli spokojeni předkové naši, pohanství nedovedlo upokojiti jejich mysl a pokojem svatým naplniti srdce jejich. Ký div, že toužili po těch, o nichž pověst šla, že přinášejí mír a pokoj, a že ze stínu smrti vyvedou je ku světlu, osvěcujícímu každého člověka. Přemnozí již uznávali, jak liché jest pohanství, které je obklopovalo. Jako ve starém zákoně spravedliví toužebně volali: »Rosu dejte nebesa a cblakové dštěte Spravedlivého«, tak i zde toužili po spasiteli, toužili po tom, kdož by jim oznámil, jak Boha všemohoucího ctíti mají, kdož jim ukáže cestu, kterou kráčet, a ctnosti, které konati, a příkázání, která zachovávatí mají. — Aj, již přicházejí ti, kteří touhu tu splniti dovedou s pomocí Boží! Nutno tu opět uvéstí slova sv. Otce Lva XIII. z okružního listu: »Grande munus« - »Vznešený úkol«. »Obyvatelé moravští šli jim v celých zástupech vstříc až na hranice a přijali je rádi a radostně«. Jest to neobyčejný zjev a zjev naplňující nás radostí, o němž snad nikde jinde se nedočítáme.

Jaký byl příchod u mnohých národů těch, kteří přinášeli jim láskyplné srdce! Přesmutný. Utíkali před věrověsty a skrývali se před nimi, a o živý svět s nimi do styku přijíti

nechtěli. Než to nebylo nejhorší. Strojili jim všude nástrahy různé a pronásledovali ty, kteří věrovestům jídla aneb něco jiného poskytovali. Jako málomocné ze společnosti je vyhnali a vypuzovali. A nedosti na tom; přemnoho takých věrovestů přinášejících a zvěstujících život věčný připravili o život časný, vezdejší, usmrcující je při vkročení do země. U nás vidíme předky v zástupech vstříc přicházeti věrovestům! Vidíme je radostí plesati. Požehnání, již se berou ve jménu Páně.« Radovali se předkové naši, radovali se i sv. věrovestové.

Dr. Přecechtěl, řádu servitského nám vzácně znázornil příchod sv. Cyrilla a Methoda na Moravu — na Velehrad. Nesou ostatky sv. Klimenta a Rostislav vítá je s lidem. Snad od té doby přeshastné vešlo ve zvyk pořekadlo: »Host do domu, Bůh do domu«! (Další část).

Ad. Jašek.

Valná hromada cyrillometh. družstva „Velehrad“ r. 1920.

Nelošek jest bohat nejrozmanitějšími slavnostmi místními, lokrskovými i celonárodními, tak že horlivec solva měl kterou neděli volnou, chtěl-li se té či oné slavnosti nebo výletu účastniti. I Velehrad vítal letos přčetné účastníky. Poněvadž byli již mezi poutníky z velké části členové našich velehradských spolků, konala se valná hromada cyrillometh. družstva »Velehrad« bez okázalostí, tiše, aby byl podán přehled o činnosti družstva, které pečuje o zvelebu nejvzácnější naší náboženské perly, kolébky našeho sv. náboženství, posv. Velehradu. Očím obyčejných poutníků zpravidla ujde, že na Velehradě každoročně pořizuje se buď něco nového nebo konají se opravy, které za dnešních poměrů vyžadují nesmírných nákladů. Členové našich spolků velehradských mají podíl na všech velkolepých dílech, jež se podnikají na Velehradě.

Poutníky přišlé k valné hromadě družstva »Velehrad« uvítal ve svatyni velehradské v sobotu 2. října večer ndp. kapit. vikář a předseda spolku, dr. Antonín C. Stojan, povzbuzuje je k horlivosti a štedrosti, abychom mohli ještě více povznést vše, co s Velehradem náboženským srůstá. Po promluvě udělil za přísluhy dp. sektora P. Ostrčilíka a katech. Ad. Jaška sv. požehnání. Večer zemřelým členům vyzváněly hrány. V neděli ráno sloužil katech. Ad. Jašek u hlavního oltáře mši sv. za živé členy a dobrodince družstva a u bočního oltáře rektor P. Ostrčilík za zemřelé členy a dobrodince. Kondukt za ně vykonal s modlitbami předseda dr. Stojan. Při mši sv. přistoupili poutníci zbožně ku sv. přijímání.

Po 8. hod. zahájil předseda ve slovanské dvoraně valnou hromadu a podal místo nepřítomného jednatele jednatelskou zprávu. Pěknými slovy vylíčil náboženskou a křesťansky osvětovou slovanskou myšlenku na Velehradě, která tu živila, rašila, rostla, vzmohla se a nyní proráží zase mezi všechny Slovany. Ježto ndp. předsedovi bylo odejítí na svěcení základního kamene při rozšířeném kostele v Buchlovicích, byly mu připraveny srdečné ovace — byli včera zvoleni olom. kapitulou za správce arcidiecese po odstouplém p. kardinálovi a přáno mu, aby k rozkvětu církve dosedl na stolec sv. Methoděje — načež pokračoval v jednatelské zprávě katech. Ad. Jašek, poukazuje na potřeby nynějšího Velehradu, by mohl aspoň částečně dostáti úkolu, jaký právem od Velehradu očekávají pro náboženský obrod a sjednocení víry nejen Čechoslováci, nýbrž všichni Slované. Z Velehradu ať vycházejí vůdčí myšlenky náboženské a svaté nadšení, které by obepjaly a zachvátily všechno Slovanstvo. Vložil význam manifestačních pouťí, porad a duchovních cvičení, jež se konají na Velehradě, a poukázal na širošíře lány, které dozrávají pro misijní činnost nejen u nás, nýbrž hlavně v Rusku. Tam bude třeba poslati vůdce náboženské myšlenky a křesťanské vychovatele lidu, aby ruský národ vykonal veliké poslání své církevní a slovanské. Na Velehradě má nejen se udržovati onen zápalný oheň nadšení náboženského, nýbrž má odtud šlehati všude, kde bijí srdce slovanská a rozplameňovati je. Družstvo »Velehrad« pomáhá s jinými spolky udržovati a uskutečňovati ony ideály.

Na to byla podána zpráva pokladniční, z níž vyjímáme. Příjmy:

Příspěvky	2707 K 28 hal.
Dary	4070 K 60 hal.
Z Útulny za noclehy	3266 K — hal.
Vstupné do musea	4454 K 81 hal.
Úrky z různých pohledávek	2771 K 55 hal.
Za medaile	26 K — hal.
Za obrazy	712 K 02 hal.
Za písně	1250 K — hal.
O slavnostech	3204 K 45 hal.
Úhrnem	22462 K 71 hal.

Vydání:

Spolkové (daně, pojistné, poštovné, opravy v Útulné, pro museum, tiskopísy, při slavnostech)	6449 K 38 hal.
Splacen dluh	4450 K — hal.
Papežskému ústavu na Velehradě	
věnováno	2000 K — hal.
Úhrnem	12899 K 38 hal.

Letos činil tedy čistý příjem 9563 K 33 hal. Čistého jmění mělo družstvo ke dni 30. června toho roku 13.319 K 73 hal. Ovšem čeká na to veliká nutná oprava v Útulně.

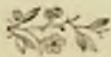
Zpráva pokladniční byla schválena. Všech členů má družstvo 14650, zemřelo letos, pokud došla zpráva, 75 členů. Těmto zněly večer hrany a platila mše sv. s modlitbami. Při volných návrzích podány a jednohlasně byly přijaty dva, aby se zvýšil členský příspěvek ročně na 2 kor. a aby se neposílaly pro drahotu tisku pozvánky každému členu na valnou hromadu, nýbrž tato se oznámí v novinách a horlitelům se pošle včas jedno pozvání se složenkou, aby oznámili valnou hromadu členům a vybrali od nich příspěvek členský.

Účastníci prohlédli si museum a s novým nadšením pro Velehrad po polední ubírali se domů.

Členům a čtenářům Apoštolátu.

„Udeřila hodina Apoštolátu“, volá nám veliký horlitel pro Apoštolát. Doufáme, že ji nezmeškáme a lid jí porozumí. Novou dobu rozkvětu Apoštolátu začínáme; dle slibných začátků zdaří se toto dílo svaté a apoštolské. Přiložme všichni ruce k němu a budujme mu ve prospěch katolicismu a Slovanského novou budoucnost! Přihlašujte se sami za členy Apoštolátu a pobídněte jiné, aby se jimi stali! Velké úkoly jsme si předsevzali, kž společnou pomocí je splníme! Račtež všichni dosavadní dluhy za časopis Apoštolát splatiti, neboť nový ročník přechází na účet nového majitele; staří odběratele zůstaňte věrní časopisu a získejte mu nové odběratele, aby myšlenka naše vnikla co nejširěji mezi lid.

Ludvik Grygera

Bulhaři a Řekové.

Pokračování.

Jak již řečeno, Hilarion se musel zdržovati v ústraní, vzdálen od chrámu, Auxentij pak žil sice v sousedství chrámu v církevním domě (metochu), ale nesměl konati bohoslužby. To trvalo půl druhého měsíce. Zatím se blížily svátky velikonoční a mnozí očekávali, že aspoň na tyto svátky se Hilarion ke chrámu vrátí. Zbýval pak již do svátků jen asi týden, když tu ministr Ali paša oznámil po dvou zmíněných již předácích, kteří k němu chodívali pro zprávy, že v ministerské radě bylo rozhodnuto, aby bulharští biskupové byli posláni do vyhnan-

ství do Anatolie (M. Asie); prý „tak na dva na tři měsíce“. Nápadno při tom bylo, že právě toho dne, kdy ministr poslal Bulharům tento vzkaz, vracel se do Cařihradu z Říma a s velkou okázalostí i od úřadů státních byl vítán Josef Sokol-ski, nový arcibiskup bulharsko-sjednocený, vysvěcený nedávno od samého papeže. Všichni pravoslavní Bulhaři si té okolnosti povšimli a jaksi je to zarazilo. Proč si ministr vybral právě ten den, aby jim oznámil vyhnanství jejich biskupů? Ale stalo se toho dne ještě něco! Porta poslala zároveň do Plovdiva telegrafický rozkaz, aby tam byl zatčen metropolita Pajsij a odveden do vazby na Sv. Horu! Rozkaz bez odkladu též vykonán. Schválnost jednání vládního byla tu patrna.

Současně s oznámením, že bulharští biskupové půjdou do vyhnanství, dáno bylo Hilarionovi povolení, aby se vrátil k bulharskému chrámu. Podle nařízení vlády měl se z Jeni Mahale vrátiti na Zelený čtvrtek a na Bílou sobotu spolu s Auxentijem vybrati se do Malé Asie. Že se má Hilarion na Zelený čtvrtek a na Velký pátek pozdržeti při svém chrámě a právě na Bílou sobotu v předvečer slavnosti velikonoční odejti do vyhnanství, bylo schválně zdůrazněno zajiště jen za tím účelem, aby byli Bulhaři co nejvíce podrážděni. Porta očekávala — tak se aspoň mezi Turky šeptalo — že Hilarion, aby se vyhnul nepříjemnostem vyhnanství, do něhož měl jíti jako naschval právě před největším svátkem, raději odpadne k papeži a za jeho příkladem že půjde i Auxentij.

Hilarion se vrátil v naznačený den do Cařihradu, doprovázen zástupem věřícího lidu a vlastenců, kteří mu na daleko vyšli vstříc, aby ho přivítali a dovedli do metochu při chrámě, kde bydlel a kde ho již čekal také Auxentij. Sotvaže přišel, naplnil se chrám i dům i dvůr lidem, jenž přichvátal, aby mu ukázal věrnost a projevil vřelou účast s jeho osudem, jakož i zármutek nad nepříznivým obrátem věcí. Jedni přicházeli, druzí odcházeli, ale těch, kteří přicházeli a neodecházeli, stále přibývalo. Lid shromážděný kolem svých vrchních pastýřů nechtěl se rozejíti. „Co učinili ti to nevinní starci?“ — ozývaly se hlasy. „Je-li kdo vinen, jsme to my a ne oni! Oni pouze jednali tak, jak jsme chtěli my! Necht' tedy Porta pošle do vyhnanství nás a ne jich! My jich nedáme! To je všecko jen řecká msta a zášť!“ — Tyto hlasy byly výrazem společné všem mysli a lid se rozhodl, že neústupně vytrvá při svých biskupech a jejich odeslání do vyhnanství že zamezí. O tom, jak to provést, rozumovalo se tak i onak, až konečně usneseno, že se vyšle deputace přímo k sultánovi, aby mu pravý stav věcí vyložila, a také k cizím vyslancům, aby se přimluvíli.

Mezitím, co lid v rozčilení rokoval a se kupil kolem svých biskupů, přišli dva známí bulharští čorbadžijové Tapčilešta a Minčovglu, posláni od Aliho paše, ještě s jedním tureckým úředníkem. Úředník, jehož přivedli, měl lidu ohlásiti

sultánské nařízení o vyhnání biskupů. Čorbadžijové chtěli promluvit s biskupy o samotě; ale ani lid ani biskupové jim nedůvěřovali a rozmluvu odmítli. Chtěli se tedy i s úředníkem do pokoje k biskupům dostat sami. Když však Minčovglu na lid zakřikl, aby ustoupili ode dveří, dostalo se mu nečekané odpovědi — rozezlený lid se vrhl na něho a zle ho zbil. Ve zmatku a křiku, který se při tom strhl turecký úředník zmizel a již se neukázal. Nedlouho na to přišla policie a žádala, aby se lid rozešel. Ale nikdo se ani nehnul; jedni se vymlouvali, že jsou svátky, že přišli na pobožnost, druzí zas, že přišli pozdravit své biskupy a vyslovit jim soustrast, jiní že uradit se o deputaci k sultánovi, aby šla za ně prosit. Policie, vidouc pevnou odhodlanost lidu, neodvážila se užít násilí a nechala lid na pokoji. Po chvíli však objevilo se vojsko a přecházelo občas před chrámem a před domem jako na výstrahu, že nijaká výtržnost se nebude trpěti. Dvě hodiny po západu slunce přišel vrchní velitel policie s četníky a vojáky a žádal si mluvit s biskupy. Když ho k nim pustili, oznámil jim přede všemi, že přišel, aby vykonal rozkaz vlády. Někteří z lidu se ozvali, že biskupové jsou bez viny a za to, co oni učinili, že na sebe berou odpovědnost všichni, jak jsou zde. Svědomí Bulharů brání uznávat patriarchy za svou duchovní vrchnost, a jsou-li již opravdu odsouzeni k tomu, že musejí být otroky řeckého patriarchy, ať jsou potrestáni všichni a ne jen biskupové! Na to paša pouze odpověděl, že sultánský rozkaz je tu a že se musí vykonat. Oni zas mu namítali, že rozkaz byl vydán jen pro zlomyslnost patriarchovu, Bulharům že se děje křivda, o které sultán ani neví a když se o ní dozví, až mu přednesou svou stížnost, jistě se ukáže milostivým a rozkaz zruší! »My jsme odhodláni«, pravili, »že svých biskupů dobrovolně nevydáme, dokud se nám nedá možnost, abychom Jeho Veličenstvu přednesli svou stížnost — a nyní si s námi dělejte, co chcete!« Paša se zas vymlouval na daný rozkaz a ještě dlouho se s lidem dohadoval, na konec však, když viděl, že nic nespřaví, nechal toho a odešel. Další noc pak minula bez jakékoli příhody; lid se nerozešel a policie, která se chvílemi ukazovala poblíž chrámu, ho nerozháněla.

Na druhý den, na Velký pátek, vybraly se dvě deputace, jedna, aby přednesla prosbu sultánovi, až pojedou do džamije na pobožnost, druhá šla na vyslanectva velmců. Obě skutečně vykonaly, co měly poručeno. Deputaci, která šla k sultánovi, dostalo se i příležitosti, že mohla přednésti svou prosbu také dvěma ministrům, námořnímu a vojenskému, kteří tehdy měli velký vliv, a ti jim dali naději, že žádost lidu nezůstane bez povšimnutí. Deputace, která se představila vyslancům, byla přijata od jedněch, jako od anglického a rakouského, chladně, od jiných pak s pouhým projevem soucitu, který ovšem Bulharům nic nebyl platným. Za několik hodin po tom, co byla

prosba sultánu podána, přišel do metochu opět vrchní velitel policie a oznámil, že sultán ráčil dáti rozkaz, aby biskupové přes celé svátky směli zůstat na svém místě. Lid tuto zprávu uvítal nadšeně a vděčně, hlasitě se za sultána modlil a zpíval mu mnoholetí. Myslílo se, když se biskupové ponechají na pokoji přes svátky, že se snad podaří, vyprosí-li jim i úplnou milost, tak aby do vyhnanství vůbec nemuseli.

Svátky byly slaveny radostně a nerušeně. Oba biskupové sloužili v neděli velikonoční liturgii s všemožnou slávou, aniž se jim dělo překážky z jakékoli strany. V první dny svátků bylo lidu ve chrámě, v církevním domě i na nádvoří stále plno; ale když se zdálo, že již biskupům nehrozí tak velké nebezpečí, když se odnikud nehlásilo nic podezřelého, ubývalo lidu ponenáhlu den po dni víc a více. Tu pak pojednou koncem týdne v sobotu ráno objevil se před chrámem rada zahraničního ministerstva Kabuli effendi a náčelník četnictva Salich paša s několika četami vojska. Ti oznámili biskupům, že rozkaz má býti vykonán a vybědli je, aby se hned připravili na cestu. V metochu bylo v tu chvíli jen asi 50 lidí, kteří úředníky prosili jako dříve, aby biskupy nechali na pokoji a nepáchali na Bulharech křivdy. Ale pánové jim řekli: »Biskupové musejí do vyhnanství aspoň na 14 dní. Rozkaz sultánův nemůže zůstat nevykonán!« Shromážděný kolem biskupů lid postavil se před ně, že jich nevydá a nechťel odstoupiti. Oba úředníci se snažili lid přemluvití, aby se neprotivil, a když to bylo marno, požádali za pomoc vojsko. Na rozkaz složili vojáci zbraň, jedni se postavili dvěma řadami po schodech zdola až do prvního poschodí, kdy byli biskupové, druhí vnikli k nim do pokoje a vystrkávali z pokoje Bulhary po sobě na stř. kde je zas přebírali jiní a z rukou do rukou si je podávali po schodech dolů až na dvůr a ze dvora až na ulici. Když byl dům vyčistěn, byli biskupové již bez překážky vyvedeni skrze sousední dům na nábreží, usazení do desítiveslového člunu, který již na ně čekal, a za několik minut se ocitli na parníku, jenž stál připraven, aby je převezl na maloasijský břeh. Hilarion měl býti poslán v Malé Asii dále až do Kjutahije, kdežto Auxentij měl býti převezen zpět do Evropy do přístavního města Vola v Thesálii.

Když biskupové vstoupili na parník, který je měl z Cařihradu odvéztí, setkali se tam s Draganem Cankovem, šéfitelem sjednocení, jenž jim přicházel vstříc. Již drahnou chvílí před jejich příchodem na ně čekal ještě se dvěma svými přáteli. Chtěl je přemluvití, aby se prohlásili za sjednocené a tím se zachránili od vyhnanství. Měl již také přichystáno několikařádkové prohlášení, které by jim bylo stačilo jen podepsatí a mohli se jedním rázem navždy zbavit všeho pronásledování. Ale oba dva návrh Cankovův s nevolí odmítli. Brzy na to parník odrazil a zamířil k břehům brusselským. Starci bisku-

pově dali přednost nejisté budoucnosti a snad trpkému strádání ve vyhnanství až do konce života, než by byli odstoupili od zděděného pravoslaví! Je věru až dojemno, jak přece jen věrní zůstávali maceše, která se i s Turky spojila proti nim a neměla pro ně, leč jen okovy a žaláře . . . !

Po jejich odchodu byly hlavní dvěře bulharského chrámu na znamení všeobecného národního smutku ovínuty černým sukнем, uprostřed něhož se bělal kříž. Tento kříž měl, jak se tehdy řeklo, všem věrným Bulharům připomínati utrpení, jež mají snášeti jako praví křesťané, ale zároveň je měl povzbuzovati k naději, že jejich právo jednou přece zvítězí. — V den, kdy národní biskupové opouštěli bulharský chrám, obrátili se ke všem svým krajanům na rozloučenou zvláštním pastýřským listem, v němž prohlašovali, že odcházejí do vyhnanství s čistým svědomím, že jsou hotovi za pravdu a právo podstoupiti i smrt a povzbuzovali všechny k důvěře v Boha i vytrvalosti v pravoslavné víře. List datován 29. dubna 1861. Bulhaři jej nazvali závětí, dali jej otisknouti a v tisících výtisků rozeslali po všech krajích bulharských, v Cařihradě pak jej přímo rozdávali lidu, když se brzy potom 11. května hojně sešel do svého chrámu, aby oslavil svátek svatých slovanských »prvosvětitelů« Cyrilla a Methoděje.

Zatím co biskupové bulharští trávili první svůj čas ve vyhnanství, v měsíci květnu, začali se sjížděti do Cařihradu jeden po druhém zplnomocněnci ze všech krajů bulharských, aby jménem lidu vyjednávali s vládou a spor s Řeky zkoncovali. Bylo jich asi 30 a jejich plné moci vesměs vyzněly v jedno: rozluky s Řeky, církevní samostatnost. Když se všichni sešli, vyžádali si 9. června slyšení u velkého vezíra Kybryzliho paši a podali mu pamětní spis. Ale Kybryzli, sotva do něho nahlédl, rozkřikl se a zlostně přímo do očí jím řekl, na samostatnost církevní aby ani nemysleli, ovšem jiném že je s nimi ochoten vyjednávat, jenom o tom ne. Takovým přijetím byli všichni velmi přestrašení a konec slyšení byl, že políbili uctivě lem roucha nejvyššího úředníka sultána a s malou duší se z paláce tiše vytratili. Šli ještě k ministru zahraničních věcí Alimu pašovi, ten je přijal po svém obyčeji velmi vlídně, usmíval se, ale naděje nedával. — Co si teď měli počít? S hanbou vrátit se domů? Zůstali v Cařihradě a uradili se, že na prozatím odstaví hlavní požadavek a předloží vládě jiný mírnější návrh.

Dne 16. června skutečně podali Alimu pašovi nově vypracovaný návrh. Měl 8 bodů, jejichž obsah byl: Bulhaři ať mají právo voliti patriarchu podle svého počtu, v patriarchátním synodě v Cařihradě ať mají polovici členů, ať mají jednoho metropolitu za náčelníka a svou církevní radu, kandidáty na biskupství ať si volí lid příslušné diecese a biskupové ať mají určitý plat.

Vláda na požadavky bulharské nelibě hleděla, Řekové se vztekali. Patriarcha u vlády ihned protestoval; poukazyval, že oněch 15 ústupků, smluvených dříve s vládou a povolených, Bulharům, musí úplně stačiti a všecek spor že je tím ukončen. Ale Bulharům právě v ten čas přišla velmi vhod neočekávaná událost, jež jejich postavení aspoň vůči Portě znamenitě postlila. V polovici června nový bulharský sjednocený arcibiskup Sokolskij z Cařihradu náhle zmizel a proslýchalo se, jakož i pravdou bylo, že ujel do Ruska. Stalo se to tajným působením ruským. Bulhaři, kteří se k unii byli přidali, houfně zas od ní odpadali a za krátko z celé unie, jež tak slibně začala, zbývaly jenom trosky. Mezi odpadlými byl také onen pop z Balčiku, o němž dříve byla řeč. Ukázalo se, že se Bulhaři k unii dali většinou z pouhé politiky a ne z opravdového přesvědčení. Řekům po této události ubylo o jeden důvod proti Bulharům, vláda pak se ve svých plánech viděla zklamána.

Za změněných takto okolností stal se v červenci velkým vezírem místo Kybryzliho Ali paša, jenž Bulharům slíbil, že jejich požadavkům bude hledět vyhověti; slíbil též svolati komisi, která by vše vyšetřila. Ale sliby byly chyby — komise svolávána nebyla, ba až do konce toho roku (1861) nic se nedělo. Bulhaři, když viděli tuto líknavost, pozbývali ve vládu důvěry a jednali, jak sami za dobré uznávali. Přípravovali se na neústupný boj. Po všech krajích bulharských proti patriarchovi a všemu řeckému prepukal odpor silou nikdy nebývalou. Jakékoli spojení s patriarchou zásadně zamítáno, biskupové od něho posílání, i když byli rodilí Bulhaři, neuznávání a nepřijímání, lid odpíral platiti biskupům předepsané dávky a vůbec všecken styk s vyšším duchovenstvem patriarchovým přerušen. Na mnoha místech se zařídili tak, aby se mohli i po celá leta obejít bez biskupů. Svaté křížmo, které bývalo svěceno a rozesíláno od patriarchy, hleděli si uchováti tím způsobem, že do něho přilívali olivového oleje, a takové věci, které bývaly vyřizovány od biskupů, jako na př. manželské rozvody, a vůbec všecku správu církevní, vložili na zvláštní výbory, sestavené z osob duchovních i světských. Takovéto výbory byly zřízeny pnenáhlu téměř všude. Patriarcha Joachym si však postavil hlavu také a přikázal všem svým biskupům, aby na svých místech vytrvali, z diecesí se nehýbali a všemi prostředky lid hleděli donucovati, aby se jim podřizoval. Podle toho také biskupové Bulhaři, jež patriarcha ustanovil pro několik bulharských diecesí, jako Panaret pro Plovdiv, Antima pro Šumen, Doroteje pro Sofii, Ignatije pro Kystendil a Pajsije pro Vracu, měli se co nejdříve odebrati na svá místa. Ale Panaret a Antím nechťeli, báli se lidu. Tři ostatní poslechli a vydali se na cestu, a ačkoli byli od lidu s odporem přijati, dvěma z nich, ve Vracu a Kystendilu, se podařilo za pomoci úřadů násilím se přece usaditi na místě. Za to třetímu, Doroteji v Sofii, zle se zvedlo.

Sofijští se mu tak rázně zprotivili, že musel opustiti město a na čas i diecesi!

S tímto Dorotejem se věc sběhla takto: Sofijští mu vzkázali, dokud ještě dlel v Cařihradě, aby k nim nejedl, že ho nepřijmou. Ale on, spoléhaje se na úřady a některé přátele, neposlechl a jel i přijel až do Berkovice. Tam se zdržel několik dní a shledával pro sebe v Sofii nějakou stranu. Sofijští mu i tam poslali varovné poselství, ale on nedbaje vydal se do města. Jak to v Sofii doslechli, zamkli biskupský dům, aby do něho nemohl. Ale mutesarif, správce města, který byl při Doroteji, kázal dům otevřít. Na to se shluklo množství lidu kolem domu, že ho otevřít nedají. Paša napřed napomínal lid po dobrém, ale když to nebylo platno, použil násilí a dal zástup rozehnati vojskem. A tak teprve potom Dorotej, obklopen tureckými vojáky, neslavně vešel do své residence. Nepokoje z toho trvaly ještě po několik dní a nemálo lidí bylo uvězněno. Ale Dorotej neměl nikterak vyhráno, neboť měšťané se chopili zcela zvláštní svépomoci. Ujednali se, že všechny kostely i okolní kláštery pozavírají a kněží i mnichové že se musejí poschovávat, aby Dorotej nikoho neměl, komu by mohl poroučeti a kdo by ho musel poslouchati. Dorotej se sice namáhal, seč byl, aby odbojné zkontroloval, ale nic naplat; nepřátelství mezi ním a ovečkami táhlo se 7 měsíců, od června až do prosince (1861). V prosinci konečně se přihodilo, že se Dorotej unáhlil; dal totiž jistému popu Tošovi ostříhati bradu i vlasy a místo kamilavky mu na hlavu posadit fez, což znamenalo zbavení úřadu kněžského, a to za to, že si od něho nevyžádal povolení, aby směl pohřbiti svého příbuzného. Pohled na polupeného kněze pobouřil obyvatelstvo města proti veřelci vladykovi do té míry, že množství lidu se shluklo před biskupskou residencí a bylo by snad Doroteje rozsápalo, kdyby ho vojsko nebylo včas zachránilo. Na 20 lidí bylo při tom od vojáků zraněno. Druhého dne pak měšťané přišli ke správci města a důrazně žádali, aby u vyšších úřadů vymohl okamžité odstranění Doroteje, sic jinak hrozili, dokud zůstane v městě, že všechny obchody zůstanou zavřeny. To pomohlo; Dorotej dostal shora pokyn, aby se odstěhoval do Drinopole.

Byť i ne právě tak jako Doroteji v Sofii, tedy podobně zase trochu jiným způsobem dařilo se patriarchovému biskupům všude jinde, kde byl uvědomělejší lid. Kde jich nevypudili, bylo jediné tím, že jich chránily bezohledné turecké úřady a vojsko a také, že při nich leckde stáli národně vlašští bulharští čorbadžiové. Jinak jim to však nepomáhalo, neboť lid se pevně držel taktiky, kterou mu doporučovali jeho národní vůdcové. Ti pak neustávali a vedli úporný boj proti fanariotům hlavně tiskem, jež šířili mezi lid. Tiskem se stále udržovala a podně-

covala nálada proti patriarchovi a vzbuzovala naděje na příznivý konec boje. Nejprřednější úlohu při tom měl časopis »Bílarskite knižici«, jenž tehdy vycházel v Cařihradě.

Prosíme všechny odběratele našeho časopisu, aby nám poslali doplatné za Apoštolát. Při nynější drahotě tisku bez tak doplacíme. Doplaťte všechny dluhy, neboť nový ročník časopisu přechází na účet nového majitele; neztěžujte nám tedy ještě práce a zašlete doplatné ihned. Letošní ročník stojí 6 korun.

ROZMANITOSTI.

Ústav Sdružení Filie Krinovy.

Náčelník oblasti je povinen každého navštívit aspoň jednou za rok, pohovořit s ním o člancích ústavu, které se ho týkají i vyhlásit ho radou neb jinak, aby se duchovně obnovil.

Než pronese některé vážné rozhodnutí, zvláště může-li se domnívat, že podřízenému nebude milé, náčelník je povinen poradit se se svou radou a běží-li o věc vyžadující úsudek odborníka, i s odborníkem. Jinak byl by u Boha odpověden za újmu způsobenou slávě jeho.

Náčelník má práva přikazovati, když toho žádá blaho Sdružení dle úsudku jeho rady. Členu, který by se nechtěl podrobiti takovému přikázání, nezbylo by než vzdát se členství.

7. **Zájmy obcíny.** Každá oblast má mít svou knihovnu a mnoho to opatrovati si cizí knihy půjčkou a vůbec udržovati styky s jinými knihovnami. Správa takové knihovny má býti vzorná. Knihovny budou moci užívat i nečlenové za nepatrnou náhradu, avšak s tou výhradou, že jim budou půjčeny z oné knihovny toliko knihy, jež tam jsou dvakráte. Mimo to má každý dům mít ještě knihy potřebné pro odborné studium těch, kteří tam bývají, zvláště díla, která se ve veřejných knihovnách dávají do čtení jako pomůcky pro ty které obory a jako obecné příručky; ale kdyby tam byly jiné knihy mimo ty, pošlou se v dům, kde jich třeba, aneb v obecnou knihovnu.

Výhody života společného, záležející hlavně v ušetření času a síl, jsou příliš veliké než aby bylo lze jich oželeť. Je však nezbytno, aby se neblahým následkům čelilo, na př. zločinnému působení špatného příkladu lenosti a nedbalosti (sesílení žádostí, které se vně společného života potlačují), vespolečnému obcování, které některé povahy těch, s kterými mluvíme, aniž cíle, jehož chceme dosáti; zmenšit účty členu k členu způsobenému tím, že se nedostatky snáze pozorují než vlastnosti dobré, zdorácnosti (famiiliárnosti) nedbající zadržování egoistických hnutí, jakési žádosti, aby potřeby všech byly stejné, aby si všichni vedli normálně (což vede k tomu, že se posmívají úzkostlivému člověku, místo aby s ním měli soustrast, že mu dávají na jevo, že je jim nepohodlný; rovněž že se chovají k churavým tak, jako by měli právo stýkati se toliko se zdravými). Aby se tomu zabránilo, pokud možno, sluší vždy znovu si připomínati, co doporučuje příroda a co křesťanská láska a milost; a též, kteří vstupují, se objasní, že jednotvárnost, spodobnění druhů s druhem, není v sobě ctnost, že různí lidé mají různé potřeby; že sice každý má se vystřihati pchoršení slabých, ale že by nemělo býti slabosti v nedostatku úvahy.

Ve všech zařízeních Sdružení budou vládnouti bdělá láska i úcta, a toliko chudoba může klásti meze štědrosti. Bude se tedy dbáti, aby

se ušetřilo členům času a předešlo zapominání na př. užíváním automatických přístrojů; bude se dbáti čistoty i tam, kde toho nežadá zdravotnictví.

Lásce k občině sluší dávat přednost před láskou k jednotlivcům.

Služba v občině koná se z části samými členy, neboť krátkodobá nízká práce hodí se k projevení úsilí o největší slávu Boží. Jinak však zastávají službu v občině sluhové nepřináležející k Sdružení.

V jídelně nebude se hovořiti nejen z důvodů zdravotnického, nýbrž i proto, aby se získal čas předčítáním novin a knih.

Čas oddechu poslouží zároveň cvičbě v křesťanské rozmluvě o předmětech dobročinnosti a podobných. Oddech má trvati denně aspoň hodinu; může záležeti v procházce s někým, ale ne pokaždé s týmž, a má býti jinak postaráno, aby každý člen obcíny věděl o zájmech a potřebách členů druhých. Pro ty, kteří jsou na studiích, dlužno ustanoviti v dohodě s pracovním lékařem určitou dobu studia pro všechny závaznou; výjimkou může býti tato doba dle potřeb jednotlivců zkrácena nebo prodloužena.

V občině nemá nikdo dvou pokojů. Ale bylo by žádoucí, aby bylo v domě několik malých kapliček nebo oratoří, aby se každý mohl modliti mimo svůj pokoj a zůstati přece v dobu, kterou si určí sám, v prostředí příznivém k modlitbě.

Poměr členů k Sdružení.

Členství vyjadřuje se odlišným znakem, který se obvyčejně neodkládá a záleží z trnového věnce kolem jména vlastní rukou napsaného s Ai neb Ao nebo B nebo t neb s neb a neb d. Toto členství ukládá netoliko povinnost hlasovati v zájmu největšího dobra Sdružení, ale rovněž pokládati se jakoby odpovědným za Sdružení. Obvyklé posuzování věcí, jímž počínání jednotlivce klade se na vrub celého sdružení a slouží za podklad úsudku o něm, připravuje nás o takovou svobodu, jaké se těší všichni ti, kteří nejsou organisováni. Tento nedostatek, může-li se vskutku přihoditi, že se takové ohledy přičií tomu, co nám ukládá péče o vyšší slávu Páně, vynahrazuje se nepochybnými výhodami organisace.

Poněvadž čest samého Sdružení je nerozlučná ode cti členů jeho, každý je povinen, i kdyby nebylo jiných důvodů, starati se o čistotu vlastní cti. Proto každý, kdo si zadal způsobem, že to nelze skrývati, na př. nespěchem při zkoušce z vědění, z rozvážností, ctností a každý, kdo se ocitl v špatné pověsti, má sestaviti obranný výklad a objasniti své chování s hlediska psychologického. Členové A jsou povinni přednésti tento výklad v ústředním domě přede všemi přítomnými a před zástupci druhých domů; členové B před svým náčelníkem a těmi, které k tomu pozve. Má-li někdo námitku proti výkladu, je povinen ji tehdy vysloviti, ale potom nemá připomínati (jsou-li vůbec vážné příčiny k připomínání) jiných chyb onoho než ty, ke kterým se sám při obraně přiznal. Tímto způsobem bude umožněna demokratická volba náčelníků i zamezeny zlozvyky úředních zpráv [které působí i na náčelníky neblaze tím, že se cítí zpravenými věci podřízeným nezpraveným].

Poměr členů Sdružení k náčelníkům.

Členové jsou povinni 1) výkazem zužitkování pomoci Sdružením jim poskytnuté! 2) zprávou o všem, čím jim bylo od druhých členů ukřivděno (ovšem ne o každém dočasném nedorozumění, která že se žádá, aby náčelníku byla péče o každého usnadněna; 3) podrobením jejich vůli ve všech věcech, kterých na základě stanov žádati mohou. Dlužno však rozeznávati vlastní příkazy od prostých přání. Těmto nemají vyhovovati, jsou-li přesvědčeni, že nevykonání jich poslouží k větší slávě Boží; není náčelník neomylen. Vlastní příkazy jest jim však vykonati, i když se domnívají, že by vlastně něco jiného bylo více posloužilo slávě Boží; neboť jest jim uznati, že prozířetelnost Boží může žádati věci, která se

nám prospěšnou nezdá, ale z neznámých přičin prospěšna jest; a tak dlužno souditi v našem případě, ač neptikazuje-li se nic hříšného. Obvyčejně lze se tu všem nesházím vyhnouti tím, že podřízený vyloží své pochybnosti náčelníku; 4) členové i jsou povinni raditi se o vážných věcech ne toliko se svými rádci a učiteli, nýbrž i s náčelníky, poněvadž čím je větší svoboda ponechána členovi, tím větší má býti u něho snaha, aby se podrobil mínění druhých, není-li přesvědčen, že opak toho, co mu radí, poslouží k větší slávě Boží; 5) všichni jsou povinni uvědomovati náčelníka o nesházích, které se jim vyskytnou v uskutečňování záměrů, jak co se týče jejich osobního zdokonalování, tak i v tom, co se týče jejich práci pro jiné, nepřijemnosti studia, neshod s učiteli atd.

Vzájemné styky členů Sdružení.

Každý se má postarati, aby měl někoho, kdo by mu byl druhem. Tím způsobem bude mít mravní vzpruhu, záštitu od klevety, i etnost jeho bude chráněna, a vážnost jeho zvýšena. Nelze-li mít druhem člena, nezbyvá než vyhledati cizího druhu (nebo družku) důvěry hodného, i kdyby se mu za to platiti mělo. Mimo to sluší, aby ti, kteří žijí na blízku sebe, scházeli se jednou za týden k výměně myšlenek, zvláště ti, kteří se v čas oddechu a procházky ztídku setkávají, odlišnými povinnostmi a zvyky vedení jsouce. Členové, kteří pracují v též oboru, mají, přibírajece zástupce oborů k němu přimykajících, scházeti se aspoň jednou do roka za účelem porad.

Všichni mají navzájem k tomu přispívati, aby napravili své nedostatky. Je-li tato náprava takřka psychologicky nemožna přátelským rozhovorem, a je-li žádoucí pro blaho druhého, dlužno zpravit o tom nepolehného náčelníka, ale jen, děje-li se to opravdu z lásky k druhému. Je-li nedostatek značný a té povahy, že dobro Sdružení, obětiny (ne toliko kázně v ní) člena nebo cizího člověka bere újmou, je povinností z lásky k postiženému zpravit o tom přímo náčelníka, ač neuvědělo-li se o tom pouze pod pečeti tajemství a není-li obavy, že náčelník zprávu zneužije.

Vůbec lásku mezi členy dlužno projevovati stále a bedlivě, a každý je povinen vynaložiti část své modlitby na to, aby sebe otázel, nemůže-li, prokázati někomu ze svých druhů úsluhu, kterou jiný by mohl jen nesehnadno prokázati.

Styky členů Sdružení s cizími.

Stačí poukázati zde na důležitost styků s cizími odborníky, kteří mohou radou svou posloužiti, a na povinnost nabízetí své služby k řízení a poučování jiných, zvláště organizací přidružených k SRK.

Povinnosti členů Sdružení k samým sobě.

Každý je povinen: a) udržovati v sobě horlivou snahu, pracovati k slávě Boží. Kromě denního obnovení, o němž byla řeč výše, a vzývání o pomoc Boží pro práci, kteréžto pomoci dlužno přisuzovati veškeren úspěch, nepředpisuje se ústavem žádná modlitba. Je na jednotlivcích, aby sami, ve shodě se svými rádci, určili čas na tyto neb i jiné modlitby. Avšak kdo by na modlitbách trávil denně déle než dvě hodiny, ač nemá důvodu vzdáti se práce pro slávu Boží z choroby nebo ze slabosti, nemá povolání pro Sdružení.

b) Udržovati se na výši pokroku ve svém oboru. Každý člen Sdružení, mající určité zaměstnání, které mu popřává volného času, je povinen skládati zápisky ze svého oboru. Na př., kdo se zabývá směřováním nepřátel mezi sebou, má svých zkušeností použiti pro psychologické studie.

c) Cvičiti časem řešením úloh rozvážnost.

d) Využítkovati co nejsvědomitěji čas, nadání a pomůcky (na př. každý má se přeptati u lékaře, jaké jsou jeho tělesné síly a čeho žetfiti třeba, aby si zdraví zachoval; při léčení nemoci nedovolí si léků, které mírnice holest zmenšují pravděpodobnou naději, že mu bude možno schopností užívatí v bývalé síle k práci pro slávu Páně) a jsa jist řízením božské prozřetelnosti mítí bedlivé oko na všechny příhody, které Bůh nachystá.

Přestoupení těchto pravidel není hříchem, leč když je zároveň porušením zákona přirozeného, na př. stran povinnosti zachování veřejného tajemství; jen tehdy přestoupení jiných pravidel je hříchem, když k nim přistoupí výslovný příkaz náčelníka. O výslovném příkazu lze jen tehdy mluvit, když náčelník projevil jasně svou vůli něco rozkázat, což se přihodí jen zřídka. Nestačí na př. říci pouze: Chci, abyste učinil to neb ono, je nezbytno, aby řekl, že chce podřízeného zavázat. »Zákon pozbyvší účelu není závazný«. Tato zásada má svou platnost i v Sdružení, neboť v Sdružení neporoučí se nic pouze proto, aby se podřízený cvičil v poslušnosti. Mimo příkazy jednotlivé jest v Sdružení jeden příkaz obecný, jímž se prikazují výslovně všechny skutky lásky Bohem přikázané. To se ustanovuje proto, aby se zamezilo vyšší hodnocení poslušnosti než lásky nebo dokonce než spravedlnosti. I Sdružení samo má dbáti lásky a šlechtnosti k lidem více než svých zájmů, pokud ovšem nebude to na újmu slávy Boží.

Divadelní hra o Sv. Cyrilla a Methoději z r. 1682 v brněnském gymnasiu. V knihovně na Sv. Hostýně (Historica II, 52 I) jest stará hra divadelní, zapsaná latinsky podle tehdejšího zvyku a tištěna r. 1682 v Olomouci u Jana Kyliána. Nadpis její jest: »Morava, kdysi do nejtemnějších bludů uchvácená, opět k světlu pravé víry přivedená přispěním Sv. Cyrilla a Methoděje. Věnuje studující mládež na brněnském gymnasiu Tov. Ježíšova.« Podle tehdejšího zvyku vše jest podáno allegoricky (jinotajně). V předmluvě vysvětluje se pohanská báj o Proserpině, kterou uchvátil Pluto do temnot podsvětí. Avšak dva velkodušní hrdinové, Theseus a Herkules, vzhopili se, aby osvobodili uvězněnou. — Podobně dva svatí bratři, Cyrill a Method, rozhodli se vysvoboditi Moravu ze zajetí pohanství. Děj má tři části, každá část patřila výjevů. Část prvá končí sborovým zpěvem (zvláště mládeži potřebí jest opatrnosti). V závěrečném sboru druhé části opěvá se láska mateřská, která vždy doufá, že nalezná ztracené dítě své. Celá hra končí případným doslovem (epilogem). Výprava byla na tu dobu podivuhodná. Herců bylo celkem 125. Zajímavo jest, že se zachovala i jména herců, při nichž připsáno rodiště jejich i třída, do níž chodili. Tak na př. Jakub Horák z Olomouce hrál Svatopluka (Jova). Sv. Cyrilla znázorňoval Arion Šiling, rhetor z Brna, Sv. Methoděje Jan Jiří Schaff, Čech z Kadaně. Beneš rytíř Zablacký z Tulešic měl úlohu Merkurovu. František Zielecký, rytíř z Počenic, byl věvodou síliským. Strážci byli: Valentin Čarnota, Slezan z Ratiboře, Václav Holešovský z Hustopeče. Ze zástupu Satyrů byli: Dominik Zglotkovský, Slezan, Jan Jakeš z Jamnice, Jan Kořínek ze Strašnic. Úlohu Prometheovu měl Ferdinand Libštejnský z Kolovratu, básník. Kromě toho vystupovali také »Orlové Moravy«. — Petr a Antonín Zablacký, Pavel Malý a jiní. Tato hra jest dokladem, že i k divadelním hrám býval brán námět z domácích dějin vlasteneckých. Jest také výmluvným svědectvím, že na gymnasiích Tov. Ježíšova ve vlasti naší s láskou se pěstovala úcta k sv. Cyrilla a Methoději.

Počet pravoslavného mnišstva před válkou. Ve východní církvi byli velmi důležitým činitelem při rozšíření křesťanského prohloubení a upevnění křesťanského života mniši, tato plodná ratolest na stromě křesťanství. Byli daleko významnějším činitelem i v duchovní správě nežli kněžstvo světské. Dnes však jeví se tu veliký úpadek, bezvýznamnost, jak pravoslavní sami přiznávají; ani počtem nevynikali, válka ovšem řady jejich značně ztenčila, někde je na dobro rozpráší. Předválečné údaje čítaly ruských pravoslavných klášterů na 800, a to 500 mužských a 300 ženských, v nichž žilo na 84.000 klášterních osob, z nichž asi čtvrtina se složenými slibů. Po Rusku nevíce mnichů chovala sv. hora Atos, kde žilo asi ve 20 klášterích a přílehlých domech na 700 mnichů hlavně Rusů, Řeků, Bulharů, Rumunů, Gruzínův a Srbů. Řecko mělo na 1500 mnichů a 200 sestřiček, kteří žili ve 167 mužských a 10 ženských klášterích. Ještě při osvobozovací válce od Turků bylo na 500 mužských a 18 ženských klášterů, ale poněvadž 120 jich bylo úplně prázdno a na 200 s méně než 5 obyvateli, zrušila a zabrala mnoho klášterů řecká vláda. Rumunsko bylo kdysi bohato na kláštery, ale chudo na mnichy. Většina z nich náležela jako věnování různým klášte-

rům na Atosu, v Palestině a na jiných místech. Byly však zabráný r. 1864 knížetem Kusem. Nynější rumánské kláštery jsou velmi slabě obydleny, majíce sotva několik set mnichů. Karlovický patriarchát měl 27 klášterů s 636 mnichy. Bulharsko počítalo 75 mužských klášterů se 170 mnichy a 16 ženských s 260 jeptíškami. V Srbsku v 53 klášterích bydlelo 113 mnichů. V Bukovině byly tři kláštery s asi 50 mnichy a jeden ženský klášter pro sestřičky ošetřovatelky. Na Černé Hoře jsou kláštery prázdné. Málo jich jest i v Bosně, Hercegovině, v Dalmácii a patriarchátě alexandrijském. Patriarchát jerusalemský jest bohatý na kláštery, ale mnichů jest v nich velmi málo. Některé jsou spravovány pouze jediným mnichem, jenž vede hospodářství. Počet všech mnichů nepřesahuje 200. Patriarchát antiochenský měl 17 klášterů, z nichž dvě třetiny sotva měly po 2—5 obyvatelích. Na ostrově Cypru bylo 37 klášterů. Počet všech obyvatel pravoslavných klášterů obnášel asi 90.000—95.000. Je to sice na celý pravoslavný svět málo — jedná Francie r. 1900 měla při daleko menším počtu klášterů dvojnásobný počet osob řeholních — ale i to málo značilo by něco, kdyby stáli mniši nábožensky, osvětlově a mravně vysoko, ale je tam nyní veliký úpadek, jenž se znatí v celém náboženském životě pravoslavi.

Ze života podkarpatských Rusů. Karpatský Rus má nepatrné požadavky. Muži pracují v lese při kácení dříví nebo vodoplybě, ženy obstarávají hospodářství. V pondělí časně z rána odchází gazda s tlumem do práce vzdáleně často na hodinu cesty. Trochu ověřlo náry, hruda másla, kus chleba a pytlíček kukuričné mouky stačí gazdovi na živobytí na celý týden. Polenta, kaše z kukuričné mouky zvaná guláška nebo mamaliga je tam hlavní potravou. V sobotu vrací se gazda domů, aby se převlekl a aby mohl jít v neděli do cerkve, do kostela. Po kostele sejde se celá ves v zídově hospodě, kde utopí celý týdenní výdělek v kofalec. Kouření a alkoholismus je na Karpatské Rusi stejně rozšířen mezi muži jako mezi ženami. Při práci užívá Rus skoro výhradně sekiry. Sekyra srosla se zjevem Rusa tak, že snad jen do kostela vyjde gazda bez ní. Již malí chlapi touží mít svoji sekyrku a pomáhají tátovi na robotě. Zvyk ten koření ve množství dravé zvěře, kterou se do nedávna Karpaty vyznačovaly. Ještě před 15—20 lety neodvážil se nikdo samotou do hor s dobytlem nebo pro mléko na poloninu (státní paseku, kde celé léto se pase dobytek). Tu čekávali vždy na cestě, až se sešlo několik lidí, a pak s hlučným zpěvem a křikem vydali se na cestu, ozbrojeni všichni sekyrami. Praleny karpatské podnes hostí hojně medvědy, vlky, rysy i množství vysoké a černé zvěře, jež níčí z velké části úrodu ruských políček. V době, kdy dozrávají brambory, hrnou se z pralesů celá stáda divokých prasat, proti nimž na ochranu zařezávají po karpatských stráních nesčetné ohně. Karpatská Rusové mají velmi četné rodiny. Počet dvacíti dětí v rodině není zvláštností, ale mnoho dětí umírá nedostatkem péče a domácím „léčením“. Škola je tam sice povinná jako u nás, ale ruské děti do školy málo chodí. Jsou kraje, kde už 98 procent neumí čísti a psát. Karpatský Rus je velmi zbožný, modlí se při každé příležitosti a neopomine nikdy smeknouti před křížem nebo při vyslovení jména Kristova. Ruské kostely jsou velmi dovedné ze dřeva zbudovány. Vzorem slouží jim sloh kostelů velkoruských; budovatelé snazili se rozčleněním střechy, ruskými kopulemi a péknou úpravou stěn dodatí kostelu velmi zajímavého a klidného vzhledu. Zvonice bývají postaveny nedaleko kostelu pravidlem samostatně. Okolo kostela rozkládá se hřbitov, který nijak neodpovídá zbožnosti ruského lidu. Jednoduché kříže, stejné na celém hřbitově, ze dřeva zrobené, káceny se na všechny strany, hroby propadlé a trávou zarostlé svědčí, že nepečuje o ně nikdo. Jen o svátku dušiček zazáří na všech i na nejpouštěnějších hrobech množství svetelek, a tu ožívají pusté hřbitůvky, jež jinak slouží jen za zhromaždiště před bohoslužbami a k pasení krav duchovních. Při dalekých jízdách užívají Rusové, a to i děti a ženy koně. Zajímavé je, vidíme-li ruskou ženu s vtelením v ruce, s kůželem bílé vlny pod paží, s krátkou kovanou dýmku v ústech, jak sedí v dřevěném sedle pokrytém houní na koni, kouří a přede. — Z knížek: Al. Hora, Podkarpatská Rus.

Obsah ročníku XI.

Články:

Bouvy Edm., Květy svatosti na poušti	14
Grygera Ludv., Bulhari a Rukové	50, 75, 95, 140
Hersak Fr., Zdar apostolátní práce	9
Jaroš J., Zničený chrám sv. Demetria v Soluni a Velehrad	83
Ješek Ad., Činnost Apostolátu sv. C. a M. za války	3
Apostolát a nábožensko-mravní obrod národa	20
Z Jugoslaviie	24
Papež Benedikt XV. a rozšíření víry	35
Mučednická smrt H. Jana Sarkandra	45
Mučednictví unie na Podlesí	57, 88, 127.
Staroslovanský obřad na Velehrade	67
Velehradské slavnosti 1920	107
Apostolát sv. C. a M. v arcidiecezi olomucké	122
Samostatné arabský patriarchát	123
Valná hromada C. M. družstva „Velehrad.“	138
Krzyszskowski J., Katolické misie po válce	36
Lepka J., Východní ústav v Římě	21
Biskup Leonid Fjedorov †	118
Nesrovnal Ferd., Studentské cyrilometh. odbery	70, 87, 123
Olšavský Fr., Smrt sv. Cyrilla	19
Pozbýl Al., Víra naše má být ohcena	82
Pozbýl Al., Víra naše má být pevná	117
Dr. Stojan Ant. C., Zahradka cyrilomethodějská	1, 17, 33, 65, 81, 105, 121, 137.
Všetečka Fr., Z misí mezi pohany	73
Smrt prvního misionáře příslušníka našeho státu	98
Misionární hnutí v Americe	125

Zvěsti:

Zpráva o činnosti olom. diec. odboru Apostolátu	15
Ze Sloupu. Svěcení jubil. obrazu sv. C. a M.	16
Z Příbrami. Oslava 1050 letého úmrtí sv. C.	29
Ze Lvova. Jubileum metropol. šeptického	30
Ze Stanislavova. Čeští redemptoristé-misionáři	31

Z. Catihradu. Sjednocení seminář	79
Zprávy odborů Apostolátu sv. C. a M. v Jugoslavii	99
Z Velehradu. Umenistický mariánský obraz	134

Rozmanitosti

Peče o kněžský a misijní dorost v Německu	32
Nov. galerie na Velehrade	32
Světci etní zvláště za jednotu církve	32
Pravosl. mučedníci	32
Bolševická církev	32
Ústav sdružení ríse Kristovy	60, 80, 101, 119, 135, 147.
svěcení cyrilometh.	63
Ze života katol. Bulharů	63
Bulharská církev	64
Katol. církev v Řecku	64
Bolševismus a náboz. život na Rusi	64
Z Ruska	79
Římsko. Pravosl. církev	79
Pomník vděčné Polsky	103
Z Polsky	103
Misioni kroužky v seminářích	104
Nový biskup v Diakovu	120
Sheratetium znamení	120
Výkaz darů Apostolátu	120
Div. hra o sv. Cyrilla a Metodě	150
Počet pravosl. mnišstva před válkou	150
Ze života podkarpal. Rusů	151

Vyobrazení.

Chovanci slovinsko-charvatské školy v Kroměříži	5
Sv. Hora u Příbrami	10, 12
Na Černé Hore: Říjeka Cnujevičeva	25
Výstup na Černou Horu z Katoru	27
Náměstí ve Skočově	37
Bl. Jan Sarkander mučen	47
Oslava bl. Jana Sarkandra	49
Kaple bl. Jana Sark. u Příbrami	53
Ružomberok	77
Chrám sv. Demetria v Soluni	86
Buchlov	88
Kaple a oltář sv. C. a M. na Radhošti	111
Valaš. Madona na Radhošti	116
Kostel štípa	128
Panna Maria štípská	131
Vnitřek poutního chrámu ve štípě	133